

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

15'inci Toplantı

12 Kasım 2021 Cuma

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Başkanlık Divanının, bütçelerini sunmaya gelen bakanlar ile milletvekillerinin toplantılardaki konuşma ve davranışlarının usule uygun olup olmadığı hakkında görüşme

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun bugünkü Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ekonominin önemli birimlerinin bütçe görüşmelerinin iki günde yapılması gerektiğine ilişkin açıklaması

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.-2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri

a)Hazine ve Maliye Bakanlığı

b)Kamu İhale Kurumu

c)Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu

ç)Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu

d)Sermaye Piyasası Kurulu

e) Gelir İdaresi Başkanlığı

f) Türkiye İstatistik Kurumu

g) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

ğ) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu

h) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

ı) Yatırımcı Tazmin Merkezi

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

15'inci Toplantı

12 Kasım 2021 Cuma

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.08'de açılarak üç oturum yaptı.

Başkanlık Divanının, bütçelerini sunmaya gelen bakanlar ile milletvekillerinin toplantılardaki konuşma ve davranışlarının usule uygun olup olmadığı hakkında görüşme yapıldı.

Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu, bugünkü Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ekonominin önemli birimlerinin bütçe görüşmelerinin iki günde yapılması gerektiğine ilişkin açıklama yaptı.

2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri;

Hazine ve Maliye Bakanlığının,
Kamu İhale Kurumunun,
Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun,
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun,
Sermaye Piyasası Kurulunun,
Gelir İdaresi Başkanlığının,
Türkiye İstatistik Kurumunun,
Özelleştirme İdaresi Başkanlığının,
Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun,
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının,
Yatırımcı Tazmin Merkezinin,
Görüşmeleri tamamlanarak,

Hazine ve Maliye Bakanlığının,
Gelir İdaresi Başkanlığının,
Türkiye İstatistik Kurumunun,
Özelleştirme İdaresi Başkanlığının,
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun,
Sermaye Piyasası Kurulunun
Kamu İhale Kurumunun,
Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun,

Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun,
2022 yılı bütçeleri ile 2020 kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüőülecek başka konu bulunmadığından, bütçe görüşmelerine devam etmek üzere 16 Kasım 2021 Salı günü saat 10.00'da açılmak üzere 20.22'de toplantıya son verildi.

12 Kasım 2021 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.06

BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Değerli Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınının değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 15’inci Birleşimini açıyorum. (*)

Gündemimizde Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Kamu İhale Kurumu, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları; Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu bütçesi ve kesin hesabı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Yatırımcı Tazmin Merkezinin Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Sayın Bakana söz vereceğim ama usul hakkında bir söz talebi var Sayın Paylan’dan.

Buyurun, Sayın Paylan.

II.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Başkanlık Divanının, bütçelerini sunmaya gelen bakanlar ile milletvekillerinin toplantılardaki konuşma ve davranışlarının usule uygun olup olmadığı hakkında görüşme

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan, Değerli Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, dün talihsiz bir durum yaşadık, biliyorsunuz. Bir iki Bakanda tekrar aynı durumu yaşadık. Bakanların, Meclise ve Komisyonumuza olan saygısı konusunda ciddi handikaplar yaşıyoruz. Bu durumu da değerlendirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Dün, biz, yaklaşık on bir saat boyunca Bakana görüşlerimizi söyledik. Asla, bugün böyle bir şey yaşayacağımızı düşünmüyorum, Sayın Lütfi Elvan’ın parlamentarizme ve kuvvetler ayrılığına olan inancı konusunda en ufak bir şüphem yok ama on bir saat boyunca Sayın Bakan, dünkü Bakan Murat Kurum, bizi ne dinledi, telefonuyla oynadı, telefonuna baktı, bürokratlarıyla konuştu, şakalaştı ve Meclisimize karşı bence büyük bir saygısızlık yaptı. Bu yalnızca... Bakın, HDP adına konuşmuyorum. AK PARTİ’li, MHP’li arkadaşlarımız konuşurken de dinlemiyordu, bürokratlarıyla konuşuyordu, telefonuyla oynuyordu. Bu anlamda Meclisimize karşı bir saygısızlık olduğunu düşünüyorum. Bu konuda da Başkanlık Divanına bir görev düştüğünü düşünüyorum. Böyle bir olay yaşandığında veya Bakanlar gelmeden önce milletvekillerinin etkin bir şekilde dinlenmesi konusunda bir çağrı yapmanız gerektiğini düşünüyorum ve belki “Kapanıştan önce size bir yirmi dakika süre vereceğim.” demeniz... Geçmişte böyle bir uygulamamız vardı. Yani kapanıştan önce soru-cevaptan sonra yirmi dakika ara verilir bakanlar sorulara bakar, cevaplara bakar, (*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır.

bürokratlarıyla konuşur, değerlendirir kapanış konuşmasını. Böyle bir süre vereceğinizi söylerseniz belki bakanlar daha dikkatli dinler ama telefonuyla oynayan, milletvekilini dinlemeyen bakanları da Başkanlık Divanının uyarması gerektiğini düşünüyorum Sayın Başkan. Bu anlamda, kuvvetler ayrılığı anlamında bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum ve...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – ...kuvvetler birbirine saygılı olmalı, gerek milletvekilleri elbette bakanlara karşı saygılı olmalı ama bakanlar da bizden daha fazla... Çünkü yürütme erkini temsil ediyorlar. Meclise karşı saygılarında kusur etmemeleri gerekiyor. Bu konuda Başkanlık Divanına görev düşer ve bu konuyu değerlendirmek üzere belki grup sözcüleriyle de bir görüşme yapmanızı tavsiye ederim Sayın Başkan.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir iki şey söyleyeceğim yalnız Mustafa Bey de usul hakkında söz istedi.

Sayın Mustafa Kalaycı, buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkanım, ben de siyasette temiz bir dil kullanılması hususuna katılıyorum ama sadece bakanlardan değil, vekiller olarak bizlerden de beklenen budur. Bence her arkadaşımız önce kendi konuşmasını dinlerse kimin daha saygılı, kimin daha usulüne uygun konuştuğunu görür. Yani, şimdi, bakanlar da insan, onlara saydıracaksın, onlar sessiz kalacak... Yani, ben bunu kabul etmiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Erhan Bey, usul hakkında...

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz.

Şimdi, bakın, ben yaklaşık otuz yıldır bu Plan ve Bütçe Komisyonunu takip ediyorum. Uzman yardımcısı olarak ilk girdik Planlamaya, buraya geldik, o günden bu güne değişik pozisyonlarda hep geliyoruz.

Yürütme tarafından yasamanın bu kadar aşağılandığı bir ortamı ben hiç görmedim Sayın Başkan, hiçbir şekilde görmedim. Siz de takip etmişsinizdir. Ben Planlamada bütçe kamu maliyesine baktığım için yani bütün vergi kanunlarında, harcamayla ilgili her şeyde, her bütçe görüşmesinde biz buradaydık, böyle bir şey hiç olmadı. Şimdi, burada, elbette herkes birbirine karşı saygılı olacak ama şu var: Yani Sayın Bakan buraya geliyor... Tabii, elbette, Sayın Bakanımızı tenzih ediyorum, zaten öyle bir şey olmayacaktır bugün ama buraya gelen sayın bakanın bizi dinlemesini bize bir lütf olarak görmemesi lazım. “On saattir ben sizi dinliyorum arkadaş.” Dinleyeceksin tabii ya. Bir yıl boyunca milyarlarca lira para harcıyorsun, bir gün gelip burada hesap veriyorsun. Şimdi, bu hesabı vermekten kaçınmak... Hesap vermek kötü bir şey değil. “Hesap verebilirlik” diyoruz ya, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nda, çağdaş bütün mali yönetim sistemlerinde mali yönetim olmasını... Çağdaş bütün yönetim sisteminde hesap verme vardır yani burada tavır... Bak, ilk günden itibaren, bu, Fuat Oktay’la birlikte başlamıştır ve düne kadar devam etmiştir Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum...

ERHAN USTA (Samsun) – Bir saniye efendim, bir saniye...

Burada da Başkanlık Divanı olarak sizin büyük bir sorumluluğunuz olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ederim, sağ olun.

ERHAN USTA (Samsun) – Çünkü siz bu konuya daha dikkatli yaklaşabilirsiniz, bakanları bu konuda uyarabilirsiniz. Bizim arkadaşlarımızı, bu tarafı bir şey olursa zaten uyarıyorsunuz; burada sorun yok. Bu tarafı zaten uyarıyorsunuz ama bakanlara karşı bu uyarıyı yapmadığımız için iş bu noktaya geliyor. Ya, nedir böyle? Yani hiçbir milletvekilini dinlemeden bir bakanın orada oturması gibi bir şey düşünülebilir mi? Dünyanın hangi parlamentosunda böyle bir şey görülmüş? Yani böyle bir şey olamaz. Ben burada sorumluluğun AK PARTİ Grubunda olduğunu ve özellikle de Sayın Başkan, bu konuda sorumluluğun sizde olduğunu düşünüyorum. Siz daha iyi yönetirseniz aslında bunların hiçbirisiyle biz karşılaşmayız. Burada da yüce Parlametonun da Gazi Meclisin de biraz daha onurunu, vakarını korumuş oluruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Cemal Öztürk...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; dün akşamki hararetili tartışmalardan sonra böyle bir usul tartışmasına başlandı. Farkındaysanız, zaman zaman bu hararetili tartışmalar oluyor, zaman zaman uhuletle ve suhuletle geçiyor. Burada önemli olan... Tabii ki bizim burada, Plan ve Bütçe Komisyonunda üye olan arkadaşların sükûneti sağlama görevi var elbette ama özellikle dışarıdan gelen milletvekili arkadaşlarımız burayı âdeta bir gösteri merkezine dönüştürme ihtiyacı hissediyorlar veya dönüştürüyorlar. Bakanlarımız da sabah saat 10.00'dan itibaren gece...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yanlış oldu bu Sayın Başkan.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bunu kabul etmiyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, dinleyelim, lütfen.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sabah ondan itibaren zaman zaman gece ona kadar yani on iki saatlik bir süre orada oturuyorlar.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – İç Tüzük'ü değiştirin o zaman.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Elbette, bizler, bütün milletvekili arkadaşlarımız çoğunlukla dışarı çıkıyor, dinleniyor, hava alıyor ama takdir edersiniz ki bakanlar âdeta orada çakılı gibi o kadar süre dinliyor. Sonra cevap verme sırasında laf atılıyor.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bu bir mazeret olamaz!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bir dinleyelim, lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Neyi dinleyelim ya!

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bir saniye, ben görüşlerimi söyleyeyim Bekaroğlu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Görüşlerini söylüyor.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – İkinci bir husus, bazı arkadaşlar yeni sistemi hâlâ kavrayabilmiş değil.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Nedir yeni sistem? Parlametoya hakaret mi?

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Milletvekilliğinden gelmeyen bakan arkadaşlarımıza sanki bir memur muamelesi yapıyorlar; bu son derece yanlış. Dün bir arkadaşımız Bakan Bey'e oradan açıkça "Yalan söylüyorsun." ifadesi kullanınca... Yani bu yakışsız bir ifade, temiz bir dil değil.

Değerli arkadaşlar, Bakanlarımız da seçilmiş Cumhurbaşkanının atadığı bakanlar ve yeminle buraya geliyorlar. Onlar da milletvekilleri kadar anayasal görevlerini yapıyorlar. Dolayısıyla, bunu kabul etmesi lazım bazı arkadaşların, tenzih ediyorum, hepiniz için söyleyemiyorum tabii. Ama Sayın Lütfi Bey, Hazine ve Maliye Bakanımız, daha önceki, bir önceki Başkanımız bizim. Şimdi, bazı arkadaşlarımızın -yine tırnak içinde söylüyorum- milletvekilliğinden gelmiş bakanlarımıza bakışıyla hani, Cumhurbaşkanımız tarafından görevlendirilmiş bakanlarımıza bakışı farklı olduğundan bu problemler kaynaklanıyor. Âdeta kaldı ki mesela bakanlarımızın...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Niye...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bekaroğlu, lütfen, rica ediyorum.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – ...yanındaki bürokrat arkadaşların orada söz hakları yok. Bürokratlara bir milletvekili açıkça hakaret etti. Yani Twitter'dan, sosyal medyadan topladığı şeylerle itham ediyor. Sayın Bakan da bürokrati, genel müdürü cevap veremediği için onun adına cevap veriyor, verilen cevabı da tahammülle dinlememiz lazım. Elbette siz AK PARTİ Grubundan bu sorumluluğu bekliyorsunuz ama biz de sorumlu muhalefete davet ediyoruz bazı arkadaşları. Sorumlu muhalefet de demokrasinin esasıdır. Dolayısıyla, burada yarısını geçmek üzereyiz görüşmelerin, bugüne kadar öyle böyle hararetili tartışmalar olsa da bir noktaya doğru gidiyoruz. Bundan sonra da inşallah, temiz bir dille, sabırla bakanlarımızı da dinleyelim, cevaplarını versin, beğenmeyebilirsiniz...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakanlar da saygı göstermeli.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Elbette saygı göstermeliler. Sayın Başkan bakanları da zaman zaman bu konuda uyarıyor, ikaz ediyor ama güdültüden anlaşılıyor ki.

Ben sonuç olarak şunu söylemek istiyorum: Hepimiz sorumluyuz, elbette biz iktidar grubu olarak belki daha fazla sorumlu gibi gözüksek bile arkadaşlar, demokrasilerde muhalefet de iktidarın sorumluluğunu hep birlikte, ülkenin sorumluluğunu üstlenmek gibi bir mecburiyete, bir yükümlülüğe sahiptir. O bakımdan benim de sizden AK PARTİ Grubu adına istirhamım şu: Bilhassa gününbirlik gelen arkadaşlarımız, burada yüksek sesle, itham edercesine hem bizim konuşmacıları hem sayın bakanları, Hükümeti... İş şova dönüştürdüklerinde sözcü arkadaşlar yani özellikle grupların sözcüleri kendi gruplarını ikaz etsinler. İkaz ederlerse buradaki konuşma veya görüşmeleri daha suhuletle götürebiliriz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkan, gününbirlik konuşmacı değiliz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Gününbirlik” ne demek?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Öztürk.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Ben hepinize teşekkür ediyorum. Bakın, yine konuşmalar, güdültüler arka taraflardan geliyor, sorun burada.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, “gününbirlik konuşmacı” hiç uygun olmadı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, aynı şeyi yapıyoruz. Bakın, usulle ilgili tartıştığımız şeyi burada yapıyoruz. Lütfen dinleyelim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – “Gününbirlik konuşmacı” diyor bize ya Başkanım, 600 milletvekilinden biriyiz biz, gününbirlik konuşmacı değiliz.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Elbette, milletvekili arkadaşların konuşma hakkı var, ben buna müdahale etmiyorum ama temiz bir dil kullanalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cemal Bey gayet uygun bir üslupla fikirlerini söylüyor. Katılmayabilirsiniz ama müdahale etme hakkınız yok değerli arkadaşlar, böyle bir şey yok.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Arkadaşlar, ben kimseyi itham etmiyorum, gördüğüm manzarayı yorumluyorum. Buradan görünen manzara o.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya “günübirlik” ne demek ya?

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Arkadaşlar, kimse kimseye durduğu yerden yüksek sesle konuşmaz ama bir bakana“Yalan söylüyorsun.” ithamı son derece yanlışır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Fikirlere tahammül edelim Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Milletvekillerine “günübirlik konuşmacı” demek ne demek?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bekaroğlu, rica ediyorum.

2 arkadaşımız daha var usul hakkında söz talebinde bulunan.

Sayın Şener buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; siyasette üslup elbette önemlidir.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Şimdi nasıl dinleyeceğiz sessizce, öğrenin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, arkadaşlar, sükûnetle dinleyelim, lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ben kapatayım, siz konuşun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yaşar Bey, rica ediyorum.

Buyurun Sayın Hatip.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Evet, değerli arkadaşlar, şu ana kadar bu usul üzerinde yapılan konuşmalardan anlaşılmıştır ki usul tartışmasıyla bu işi biz aşamayacağız. Kim mikrofonun başına geçerse mikrofonun başında olmayanların hepsi onu susturmaya çalışıyor. O zaman bu mikrofonun bir değeri yok. Biz, mikrofon açıldı, rahatça meramımızı anlatacağız diye beklerken herkes bastırıyor. Önce burada bir kültür oluşması lazım, Parlamentoda bir kültür oluşması lazım, ondan sonra birbirimizi anlayarak dinlememiz gerekiyor ama muhalefete sorarsanız suçlu iktidar milletvekilleridir, iktidara sorarsanız suçlu muhalefet milletvekilleridir. Devamlı birbirimizi suçlayarak sonuca gidemeyiz, bunun çözüm yolu bu değil. Onun için suçlamayı bırakacağız, birini suçlarken 4 parmağımızın kendimize doğru yönelik olduğunu bileceğiz, empati kurmaya çalışacağız. Bu Parlamentosunun, bu Komisyonunun nasıl verimli çalışması gerekiyorsa bunun üzerinde yürümemiz, mesafe almaya çalışmamız gerekecektir. Bu nasıl yapılır? Her şeyden önce, grup sözcüleriyle birlikte Komisyon Başkanımız bir araya gelir, bazı prensipleri oluşturmaya çalışır, grup sözcüleri gruptaki milletvekillerine alınan prensipleri anlatır, uyum sağlamları konusunda uyarılarda bulunur veya izahatlarda bulunur, ondan sonra geliriz burada birbirimizi dinleriz. Mesela, beni en fazla rahatsız eden konulardan biri, ya, şurada zaman oluyor beş dakika söz veriliyor, zaman oluyor on dakika konuşuyoruz -grup üyesi olduğumuz için veya Komisyon üyesi olduğumuz için- ama çok istisnai olarak da yirmi dakika konuşma ihtimalimiz oluyor. Beş dakikalık konuşma içerisinde çok özlü şeyler söylemeniz lazım. Sırf düşüncelerinizi anlatırken bile karşıdan müdahaleler olduğu takdirde tepeniz atıyor. “Ya, bir cümle söyleyeceğim, müsaade edin şu cümleyi düzgünce söyleyeyim...” Tabii, bu arada Komisyon Başkanının durumu da zor, zamanı yönetmek zorunda. Her gün saat onda toplanıp gece zaman zaman on ikiye doğru buranın kapanması ertesi günkü mesaiye hazırlanmayı da engelliyor. Bir sonraki güne bir hazırlık yapmamız lazım. Onun için de belirli bir zaman içerisinde buradaki günlük mesainin bitmesi lazım. Fazla uzattırma istemiyor, siz de istediğiniz cümleyi söylemekten mahrum kalınca, bu sefer daha agresif ve daha anlaşılır, daha

özlü cümle kurmak zorunda kalıyorsunuz. Onun için, bir kere, konuşana müdahalenin hiçbir şeyi çözmediğini, işi daha da karıştırdığını ben söylemek isterim ama bu yeni bir şey değil, öteden beri var olan bazı siyasi alışkanlıklar da buna yol açıyor.

Bakın, 2000 öncesinde Türk siyasetinde konuşmada nükte vardı. O eski politikacıları düşünün; Erbakan'ı düşünün, Süleyman Demirel'i düşünün, Ecevit'i düşünün, diğerlerini, hatta Sayın Bahçeli'yi -affedersiniz- Sayın Türkeş'i düşünün. Bunların hepsinde yer yer araya nükteler sıkıştırma vardı. Maalesef 2000'li yıllarda Türk siyaseti nükteyi unutmamıştır, eleştirilerde nükte kalmamıştır. Nükte kalmayınca bodoslama, koyu ve bağnaz, sert cümlelerle karşı tarafın fikrini bastırma düşüncesi ortaya çıkmıştır. İnşallah bu siyasi nükteyi de kazanırız diye düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ama şu noktayı da belirtmem lazım. Bakın, bu usul tartışmaları milletvekillerine çok cazip geliyor. Neden cazip geliyor? Şundan dolayı cazip geliyor: Çünkü sayın bakan konuştuktan sonra kameraların hepsi gidiyor. Gittiği için, bu sefer, milletvekilleri düşüncelerinin de kameralara, TV'lere yansımaları istiyor, bu gerçekleşmeyince, Komisyon Başkanlığı bu yayını kesince ister istemez sorun çıkıyor. Ya, bu canlı yayından bir problem çıkmaz. Parlamento tarihinde -önemli olduğu için onu tekrar edeceğim- baştan sona bütün muhalefet milletvekillerinin konuşmasının canlı olarak yayımlandığı bütçe toplantısı 2007 bütçesi, benim Maliye Bakanı olduğum dönemde olmuştur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 1997. Yani “2007” dediniz, düzeltme anlamında.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – 1997, affedersiniz.

37 milletvekili -bunun üçte 2'si muhalefet milletvekiliydi- baştan sona canlı yayında konuşmuşlardır, hiç, buradaki kadar da gürültü çıkmamıştır, açık söyleyeyim. Gayet düzgün bir şekilde yürütülmüştür. Niye bu canlı yayından kaçınıyoruz? Koyalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – O zaman milletvekilleri kavga etmeye, birbirini bastırmaya falan ihtiyaç duymazlar, herkes sırası gelince konuşur çünkü karşısındakinin konuşması da yayınlanacak, kendi konuşması da yayınlanacak. Üstelik yayımlandığı için de kamuoyu denetimi olduğu için -seçmen de böyle hoyrat cümleleri pek sevmiyor, onu söyleyeyim- daha nezih ortamda geçiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ben de teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Erol Katırcıoğlu, son sözü size veriyorum.

Buyurun.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de doğrusu dünkü talihsiz tartışmanın içindekilerden biriydim, dolayısıyla da birkaç şey söylemek istiyorum. Şimdi, bakın, değerli arkadaşlar, Sayın Bakan Lütfi Elvan buraya geldi, herkesin elini sıktı, üstelik de sadece ön sıradakilerin değil, arkadakilerin de sıktı; şimdi, bu bir nezaket ilişkisi bir bakıma. Şimdi, dünkü Bakan da ondan önce gelen bakanların bazıları da inanın, size selam vermediler ya, selam vermeden geçtiler buradan.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bakanımız...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Canım, hepsi için söyleyemiyorum yani aralarında olmayanlar var demek istiyorum. Dolayısıyla da problemimizin bir kısmı bence insani nezaketten geçiyor, bu konuda bir sorun var. Bu sorunun bir sebebi... Belki Sayın Lütfi Elvan buranın mensubuydu, dolayısıyla da hepimiz bir şekilde tanıyoruz, belki Sayın Bakan Murat Kurum bizle herhangi bir teması olmayan bir insandı, nitekim bütün saatler oturdu, bir tek göz teması yapmadı, sürekli telefonuna baktı vesaire.

Fakat asıl söylemek istediğim bu değil değerli arkadaşlar. Ben dünkü konuşmada Sayın Bakanın konuşmasıyla ilgili olarak bir cümle sarf ettim, dedim ki: Ya, bu, böyle bir Bakanlığın Bakanının bize ulaştırması gereken teknik bilgiler içermiyor, bu, bir halk toplantısında bir siyasetçinin konuşacağı tarzda bir konuşma. Böyle bir eleştiride bulundum ve değerli arkadaşlar, benim gördüğüm kadarıyla gerçekten de böyleydi.

Şimdi, Ömer Faruk'la ilgili olarak eleştiriler yapılıyor, evet, doğrudur. Ömer Faruk diyelim ki sorusunda kullandığı bilgileri sosyal medyadan aldı, tamam. Peki, Sayın Murat Kurum, Ömer Faruk Gergerlioğlu'yla ilgili olarak bilgileri nereden aldı? O da sosyal medyadan almadı mı? Dolayısıyla da burada problem bu da değil bence. Onun ötesinde, konuşmasında öyle şeylere vardı ki Sayın Bakan, mesela "Kökü dışarıda arkadaşlar." falan olduğunu söyledi Ömer Faruk'la ilgili olarak. Bir şey ima etti tabii ki yani benim anladığım kadarıyla ya FETÖ'yü ima etti ya PKK'yı ima etti. Ben de buna çok sinirlendim haklı olarak çünkü değerli arkadaşlar, biz Halkların Demokratik Partisinin burada 3 üyesiyiz, herkes de bizi bir şekilde tanıyor. Yani bizle ilişkilerinde gerçekten anlayamayacağım bir biçimde bir dil kullanıyor bazı Bakanlar yani kabul etmemiz mümkün olmayan bir dil bu. Dolayısıyla da dün, yine, Sayın Bakan HDP'yle ilgili olarak efendim ne dedi? "Milletin yararına olan hiçbir şeye karışmadı." dedi. Peki, biz burada ne yapıyoruz Allah aşkınıza? Yani biz burada niye konuşuyoruz, niye bir şeyler üretmeye çalışıyoruz? Hatta ben yani kişi olarak buraya geldiğimden beri hep şunu söylemeye çalışıyorum: Yani bir ortak akıl üretmek üzere buradayız fakat hepimiz partiler olarak pozisyonlarımızı burada yarıştırmıyoruz; bu yanlıştır, bu, ortak akılı üretmek için uygun bir yöntem değildir diye söylenip duruyorum ama aldığım cevap da bence, benim gördüğüm kadarıyla yine bir ötekileştirme.

Dolayısıyla da değerli arkadaşlarım, gerçekten, bir şey daha söyleyeyim, Plan ve Bütçe Komisyonu teknik bir komisyon diye kabul edilen bir komisyon, dolayısıyla da burada, bakanlar geldiklerinde icraatlarını bize anlatmaları lazım. Ama anlatmalarını sadece bilgi vermeleri anlamında söyleyemiyorum, bize analitik bir şeyler söylemesi lazım yani şunu şunun için yaptık, şunu bunun için yaptık demesi lazım, hiç böyle bir konuşma olmuyor; şuna şu kadar para yatırdık, bu kadar bilmem ne yaptık diye konuşan, dediğim gibi, sanki taraftarlarına konuşma yapan bir siyasi kişilik olarak karşımıza çıkıyor. Bu, Plan ve Bütçe Komisyonunun önemini azaltan bir gelişmedir bence. Diğer arkadaşlarım bir sürü şey söylediler bu çerçevede, ben de aynı şekilde düşünüyorum. Plan ve Bütçe Komisyonunun bir ağırlığı olacaksa eğer lütfen, bakanlarımızla da konuşurken bu ilişkimizi biraz anlatmak lazım gelir diye düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, sizin yapmanız gereken bir şey.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Cora, siz de söz istediniz, çok kısa olursa sevinirim, geçmemiz lazım artık.

SALİH CORA (Trabzon) – Başkanım, ben de usul olarak şunu ifade etmek istiyorum ki: Yani yoğun bir süreçten geçiyoruz, bütçe maratonunda her Bakanlığın kendine göre bir gündemi vardır, ona göre hazırlanılıyor, ona göre müzakereler oluyor yani dünkü yağmura bugün şemsiye tutmanın bir

anlamı yok. Dün tartışma yapılmıştır, orada bitmiştir, bugün yeni bir Bakanlığın bütçesini görüşeceğiz, gündemimiz farklıdır; kişilerin, şahısların, burada olmayan kişilerin burada bu şekilde tartışılmasını doğru bulmuyoruz. Siyaset yapma noktasında Bakanlara yönelik eleştirilere de katılmıyoruz. Bakanlar sonuçta siyasi bir kurumun bir parçasıdır. Siyaset, sonra, kötü bir şey değildir; siyaset yapılmasında bir beis, sakınca görülmemesi gerekiyor. Bakan Bey gayet nezaketli bir şekilde, o kadar saldırıya, ağır tahrik ve tahkir edici ifadelere karşı sağduyulu davranmaya çalışmıştır ama grup mensubu arkadaşlarımızın gruplarındaki üyelerinin, özellikle dışarıdan gelen milletvekillerinin yani Komisyon dışındaki milletvekillerinin provokatif açıklamalarını, burayı karıştırıcı ifadeler kullanmalarını da doğru bulmuyoruz. Bunu bazı milletvekilleri bilhassa yapıyor, bazıları da buraya gelerek katkı sağlıyorlar. Bunlara dikkat edilmesinde yarar görüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, öncelikle bu usul tartışmasını ben faydalı bulduğumu söyleyeyim. Yani dün bayağı hararetle bir kapanış yaşadık, onun sonrasında böyle bir usul tartışmasının faydalı olduğunu ifade etmek istiyorum. Katkıda bulunan bütün arkadaşlarımıza da teşekkür ediyorum.

Dün de söylemeye çalıştım, burası tabii ki bir hesap verme yeri, hesap verebilirlik ortamı, bunu da bütün gruplarımız yapacaklar, fikirlerini ifade edecekler; Hükûmete yönelik eleştirilerini, bazen ağır eleştirilerini ifade edecekler, bunda hiçbir problem görmüyorum doğrusu. Ama “hesap verebilirlik” derken burası bir mahkeme de değil değerli arkadaşlar. Hesap sormak da hakaret etmek değil. Bu çizgilere de hepimizin dikkat etmesi gerekiyor. En sert eleştirilerimizi dahi uygun bir üslupla her zaman yapabiliriz ve çok güzel de yapan arkadaşlarımız var, onu da ifade etmek isterim.

Burada zaman zaman gruplardan, zaman zaman Sayın Bakanlarımızdan, zaman zaman benden, herkesten, hepimizden kaynaklanan yanlışlar olabilir, eksikler olabilir, hatalar olabilir. Dün de ifade ettim, siyaset steril bir ortam değil. Zaman zaman siyasi polemikler de yaşanabilir, hararetle birtakım tartışmalar da yaşanabilir; oralarda da mümkün olduğunca hep birlikte bu ortamın seviyesini korumak durumundayız. Bana da sorumluluk düşüyor elbette, gruplarımıza da Hükûmetimize de herkese bu anlamda sorumluluk düşüğünü ifade etmek isterim. Bu konularda temiz bir dil kullanmak İç Tüzük’ümüzün gereği zaten. Bunu her ortamda birbirimize hatırlatmakta ben fayda görüyorum.

Siyasetçi olma, olmama meselesini arkadaşlarımız ifade ettiler. Ben de bu konudaki tutumumu daha önce ifade etmiştim. Tekrarlamak istiyorum: Bakanlık makamı özü itibarıyla siyasi bir makamdır; atanmış da olsa seçilmiş de olsa Meclisimize gelip yemin etmektedirler, dokunulmazlıkları vardır, görevlerinden dolayı bir sorun çıktığında Yüce Divana gitmektedirler, eski bakanların hukuki şartları neyse aynı şartlara sahiptirler, siyasi bir ekibin parçasıdır bakanlar, halka taahhüt edilmiş siyasi bir programı hayata geçirmek üzere görev üstlenmişlerdir. Dolayısıyla, bakanlara “Siyaset yapma.” demenin ben doğru olmadığını düşünüyorum. Üslubunu eleştirebilirsiniz, politikalarını eleştirebilirsiniz, ona benim söyleyebileceğim bir şey yok.

Diğer taraftan, Komisyon Başkanı olarak mümkün olduğunca içeriğe girmemeye çalışıyorum, usulü hatırlıyorum. Burada bir eksiklik varsa lütfen beni uyarın, ben de daha iyisini yapmaya gayret edeyim, bundan memnuniyet duyarım. Ama içeriği belirlememi istiyorsanız sizin için de bir grup için de Sayın Bakanlar için de ben bunu yapamam, herkes kendi içeriğinden sorumludur; kendi kelimelerinden, kendi yaklaşımından sorumludur, Komisyon Başkanı olarak buna giremem. Çok temel birtakım meselelerde Anayasa ve İç Tüzük gereği müdahil olmam gereken tartışmalar dışında içerik tartışmasına benim girmem doğru bir yaklaşım olmaz. Şunu bir arkadaşımız teklif etti, ben de uygun görüyorum eğer tabii gruplarımızın sözcüleri de uygun görürlerse -aşağı yukarı ortasına geldik müzakerelerin- herkes

için uygun olan bir zamanda grup sözcüleriyle bir araya gelip bu konuları daha detaylı bir şekilde kendi aramızda tartışmamızda ben de fayda görüyorum doğrusu. Böylece bu tartışmayı da noktalamak istiyorum. Bir arkadaşımızın da dediği gibi bugün yeni bir gün artık. Bugün yeni konuları tartışacağız.

Sayın Elvan'a söz vereceğim ama söz vermeden önce de teşekkür eden Sayın Bakan Yardımcılarımızı, bürokratlarımızı da Komisyon olarak tanımak istiyoruz.

Buyurun lütfen.

(Bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arka taraflarda da ekrandan bizi izleyen çok sayıda bürokrat arkadaşımız var. Onlara da “Hoş geldiniz.” diyorum; tanıma imkânımız yok, bu salonda değiller.

Sayın Kuşoğlu, sizin kısa bir söz talebiniz var.

Buyurun lütfen.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun bugünkü Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ekonominin önemli birimlerinin bütçe görüşmelerinin iki günde yapılması gerektiğine ilişkin açıklaması

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; şimdi gördünüz bürokratlar kendilerini tanıtırken, bugün Hazine ve Maliye Bakanlığı ve kamu mali yönetiminin çok önemli kurumları var, ekonominin çok önemli birimleri var. Sayın Başkanım, bunların her biri bir gün tartışılması gereken birimler; Merkez Bankası, SPK, BDDK, Kamu İhale Kurumu, Özelleştirme İdaresi, Gelir İdaresi. Şimdi, bunu Maliye Bakanlığı bünyesinde diğer bakanlıklar gibi bir günde tartışmak yanlış oluyor. Çok önemli, ekonominin krizden kurtulması için ekonomi kurumlarını da tartışmamız, masaya yatırmamız lazım. Bugün cuma olması hasebiyle en azından biraz daha toleranslı olursanız, gelecek dönemlerde de bu durum dikkate alınarak bir düzenleme yaparsak iyi olur kanaatindeyim. Bu konunun da tartışılması lazım. Belki iki günde yapılması lazım buradaki görüşmelerin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi sunumlarını yapmak üzere Hazine ve Maliye Bakanımız Sayın Lütfi Elvan'a söz veriyorum.

Sayın Elvan, süreniz otuz dakikadır, gerekirse bir miktar uzatacağım.

Buyurun lütfen.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.-2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri (**)

a)Hazine ve Maliye Bakanlığı

b)Kamu İhale Kurumu

c)Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu

ç)Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu

d)Sermaye Piyasası Kurulu

e)Gelir İdaresi Başkanlığı

(**) (1/283) ile (1/282) esas numaralı Kanun Teklifleri 20/10/2021 tarihli 4'üncü Toplantı tutanağına ektir.

f) Türkiye İstatistik Kurumu

g) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

ğ) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu

h) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

ı) Yatırımcı Tazmin Merkezi

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun saygıdeğer üyeleri, Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olmayıp da burada bulunan çok kıymetli, çok değerli milletvekillerimiz, kıymetli basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün sizlere, makroekonomik görünüm, Bakanlığımızın faaliyetleri, Gelir İdaresi Başkanlığının, Özelleştirme İdaresi Başkanlığının ve Türkiye İstatistik Kurumunun faaliyetleri ve bütçeleri, 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporu, 2022 yılı merkezî yönetim gelir bütçesi, Bakanlığımızın 2020 Yılı Kesin Hesabı ile 2022 yılı gider bütçesi hakkında özet bilgiler sunacağım. Ardından, Bakanlığımızın, ilgili ve ilişkili kurumlarının başkanları da kendi bütçelerine ilişkin söz alıp sizleri bilgilendirecekler. Sunum anında arkadaşlarımız sizlere yansidan özet bilgiler de sunacaklar.

Sayın Başkan, değerli üyeler; küresel salgınla birlikte, son iki yıldır olağanüstü bir dönemden geçiyoruz. Yaşanan sağlık krizi, sosyal hayata getirdiği tahribatın yanında, makroekonomik dengeleri de ciddi ölçüde sarstı. 2020 yılında küresel ekonomi yüzde 3'ün üzerinde ve küresel ticaret hacmi yüzde 8'in üzerinde daralırken dünya genelinde 255 milyon tam zamanlı istihdam kaybı yaşandı. İstihdam kaybından en çok etkilenen kesim kadınlar, gençler ve diğer dezavantajlı gruplar oldu. Bu durumun sonucu olarak küresel yoksulluk oranları son çeyrek asırda ilk defa 2020 yılında arttı.

Salgının ekonomik etkilerine cevaben, pek çok ülke genişletici para ve maliye politikalarını hayata geçirdi. 2021 yılında küresel ekonominin yaklaşık yüzde 6 büyümesi beklenirken küresel ticaret hacminin yüzde 9'un üzerinde artması öngörüldü.

Her ne kadar dünya genelinde bir canlanmaya şahit olsak da karşımızda hâlâ önemli belirsizlikler var. Virüsün yeni varyantları ve aşılama hızının ülkeler arasında farklılaşması toparlanmanın ülkeler arasında ayrışmasına neden oluyor.

Arz talep dengesizlikleri başta enerji olmak üzere emtia fiyatlarını artırıyor. Yükselen emtia fiyatları, kuraklık nedeniyle artan gıda fiyatları, tedarik zincirlerindeki aksamalar ve lojistik sorunlar küresel enflasyonu besliyor. Küresel enflasyonun, 2021'de, yüzde 4,3'le son on yılın en yüksek seviyesine ulaşması bekleniyor. Almanya, İspanya ve ABD gibi gelişmiş ekonomilerde son yirmi beş otuz yılın en yüksek enflasyonu yaşanıyor. Dolayısıyla, 2022 yılında, küresel piyasalarda, gelişmiş ülke merkez bankalarının para politikaları önemli ölçüde etkili olacak. Yurt dışı kaynaklı oynaklığın artacağı bir döneme de giriyoruz. Gelişmekte olan ülkelere yönelik portföy akımları da bu dönemde olumsuz etkilenebilir.

Küresel borçluluğun yüksek seviyesi de bir diğer risk unsuru olarak dikkat çekiyor. Küresel borçluluk 2020 yılında küresel hasılanın yaklaşık yüzde 360'ına ulaşırken, küresel bütçe açığı da yine millî gelire oran olarak yüzde 10'un üzerine çıktı. Kamu maliyesi görünümündeki bu bozulma gelecek dönemde ülkeler açısından ciddi bir kırılma unsuru taşıdığı gibi, kısa vadede çözülecek bir problem gibi de görünmüyor.

Sayın Başkan, değerli üyeler; böylesine zorlu bir dönemde bazı sorunlarımız olsa da ülkemiz başarılı bir sınav verdi. Ülkemizde ilk vakanın görüldüğü andan itibaren vatandaşlarımızın ve ekonominin sağlığı için gerekli tedbirleri hızla hayata geçirdik. Salgının ekonomik ve sosyal etkilerini

hafifletmek için toplumun tüm kesimlerine yönelik kapsamlı destek mekanizmalarını uygulamaya koyduk. İzlediğimiz bütüncül yaklaşım sayesinde 2020 yılını iç talebin sürüklediği yüzde 1,8'lik büyüme oranıyla tamamladık. 2021 yılındaysa aşılamanın artması ve küresel canlanma bizi daha sağlam ve dengeli bir büyüme rotasına yönlendirdi. Yılın ilk yarısını yüzde 14,3'lük bir büyümeyle kapatırken bu büyümenin yaklaşık yüzde 60'ını yurt içi yatırımlar ve net dış talep oluşturdu.

Makine teçhizat yatırımları 2019 yılının son çeyreğinden itibaren yedi çeyrek büyüyor. Yatırım harcamalarındaki bu kuvvetli eğilim, potansiyel büyümeye yaptığı katkıların yanında, güçlü ve sürdürülebilir büyüme açısından da önemli bir gösterge niteliğindedir. Öncü göstergeler yılın ikinci yarısında ılımlı bir iç talebe ve güçlü bir ihracata işaret ediyor. Böylece, 2021 yılında büyümenin dengeli bir görünümle yüzde 9'un üzerinde gerçekleşmesini bekliyoruz. Bu büyümenin en az yüzde 65'inin yatırımlar ve net dış taleple desteklenmesini öngörüyoruz.

Yüksek büyüme oranları gerçekleştiğinde görevimizi tamamladığımızı düşünmüyoruz. Uyguladığımız politikalarda büyümenin dengeli, sürdürülebilir, istihdam dostu ve gelir dağılımı adaletini tesis edici nitelikte olması bizim için büyümenin seviyesinden çok daha önemli.

Aldığımız tedbirlerin de etkisiyle istihdam 2020'nin ikinci yarısından itibaren önemli ölçüde arttı. Böylece Türkiye OECD üyeleri arasında salgının istihdam üzerindeki yıkıcı etkisini telafi edebilen sayılı ülkeler arasında yer aldı. 2021 Ocak-Eylül döneminde 2,2 milyon istihdam artışıyla salgın öncesi dönemin de üzerine çıktık. Kadın ve genç istihdamının artırılması başta olmak üzere, istihdam piyasamızdaki mevcut yapısal sorunların farkındayız. Buradan hareketle, istihdamı desteklemeye yönelik yakın zamanda attığımız bazı adımları paylaşmak istiyorum. Mikro ve küçük ölçekli firmalarımızın ilave istihdama yönelmeleri hâlinde Kredi Garanti Fonu kefaletiyle düşük maliyetli finansmana erişimini sağladık. Uluslararası kalkınma kuruluşlarından temin ettiğimiz 600 milyon dolarlık dış finansman kaynağını gelir kaybına uğrayan mikro ve küçük işletmelere kullanıyoruz. Kadınların ve gençlerin iş gücü piyasasına girişlerini kolaylaştırmak ve kalıcı işlere sahip olmalarını sağlamak üzere yatırım teşviklerinde prim desteği sürelerini uzattık. Sanayicimizin ara eleman ihtiyacını karşılamak için mesleki eğitim merkezlerini gençler açısından daha cazip kılacağız. Bu amaçla, hem kalfalık döneminde alınan ücretlerde iyileşme sağlayacak hem de bu merkezlerde eğitim gören öğrencilerin ücretlerini kamu olarak karşılayacağız. Böylece, yaklaşık 160 bin olan mesleki eğitim merkezlerinin kapasitesini 1 milyona çıkarmayı hedefliyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; güçlü sanayi altyapımız ve artan küresel talep ihracat performansımızı son derece olumlu etkiliyor. 2021 yılı Ekim ayı itibarıyla yıllık ihracat 215 milyar doları aşmış durumda. Bu dönemde 1 milyar doların üzerinde ihracat yapabilen 18 ilimiz var. Dikkatinizi çekmek isterim, bu rakam 2019 ve 2020 yıllarında sadece 15 ilimizle sınırlıydı. Sanayideki ürün çeşitliliği ve değişen koşullara hızlı uyum kabiliyeti hiç kuşkusuz bu başarıda etkili oldu. Artık daha geniş coğrafyalara farklı ürün gamlarıyla erişebiliyoruz. Türkiye'nin dünya ihracatından aldığı pay da ilk defa yüzde 1'in üzerine çıktı. Elbette bu başarıdan memnun olmakla birlikte iki temel hususun altını çizmekte fayda görüyorum: Birincisi, kilogram başına ihracat değerimizin artmasını son derece önemsiyoruz. Üretimde dijital ve yeşil dönüşümün getirdiği fırsatlardan en iyi şekilde faydalanıp rekabet gücümüzü daha da artırmamız gerekiyor. İkincisi ise döviz kuruna ilişkin son dönemde yapılan yanlış yorumlara değinmek istiyorum. Hükümetimizin ihracatı desteklemek amacıyla yüksek döviz kuru hedeflediğine yönelik yorumlar doğru değil. Türkiye dalgalı kur rejimi uygulamaktadır, kurun değeri de piyasada belirlenir.

Bir ülkedeki rekabet artışı üretkenlik artışından, inovatif kabiliyetlerden ve teknolojiyi kullanma becerisinden gelir. Verimlilik artışıyla desteklenmeyen bir büyüme modeli sürdürülebilir bir model değildir. İthalatımız artan ithalat fiyatları ve ekonomik canlanmanın etkisiyle 2021 yılı Ekim ayı itibarıyla yıllık 259 milyar dolar oldu.

Altın ithalatına yönelik hayata geçirdiğimiz önlemler etkisini kayda değer şekilde ortaya koydu. Böylece dış ticaret dengesi güçlü ihracat performansı ve altın ithalatındaki gerilemeyle iyileşme kaydetti.

Seyahat ve taşımacılık sektörleri başta olmak üzere hizmetler sektöründe yaşanan toparlanma da cari işlemler dengesinin iyileşmesine katkı sundu. Uluslararası enerji ve diğer emtia fiyatları aleyhimize işlese de cari işlemler açığının millî gelire oranının 2021 yılı sonu itibarıyla yüzde 2'nin altında gerçekleşmesini bekliyoruz.

2021 yılını, geçmiş dönem eğilimlerinin aksine yüksek büyüme ve düşük cari açıkla kapatacağız. Cari dengede yaşanan iyileşme, ülkemizin dış finansman ihtiyacındaki azalmaya katkı sunmanın yanında, yapısal cari açığı kapatmada katettiğimiz mesafeyi de ortaya koyuyor. Cari işlemler dengesini orta ve uzun vadede kalıcı olarak iyileştirme çabası içindeyiz. Bu amaçla detaylı bir politika setimiz bulunuyor. Örneğin, yenilenebilir enerji kapasitesini arttırmaya devam edeceğiz, enerjisini kendi karşılayan yeşil organize sanayi bölgelerini hayata geçireceğiz, yurt dışı lojistik merkezleri açacağız, sağlık endüstrileri ve yazılım alanında da çok somut adımlar atacağız, yüksek teknolojlü mal ve hizmet üretimine yönelik yeni nesil ihtisas serbest bölgelerini faaliyete geçireceğiz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; yüksek enflasyon sadece Türkiye’de değil, az önce de ifade ettiğim gibi dünya genelinde önemli bir sorun olmaya başladı. Ülkemizdeki enflasyon dinamiklerine baktığımızda, küresel gelişmeler, birikimli döviz kuru etkileri, artan gıda fiyatları ve fiyatlama davranışlarındaki bozulmanın etkili olduğunu görüyoruz. Enflasyonla mücadelede 2020'nin son çeyreğinden itibaren para ve maliye politikalarında kritik adımlar attık. Son iki aydır, küresel gelişmelerin de etkisiyle finansal piyasalarda dalgalanmalar yaşandı. Piyasa faizlerinde, varlık fiyatlarında, döviz kurunda ve beklentilerde yaşanan hareketliliğin farkındayız. Tüm bu unsurlar, entegre bir şekilde enflasyon görünümünü şekillendiriyor. Dolayısıyla, burada hiçbir ilgili dinamiğin göz ardı edilemeyeceği kanaatindeyim. Küresel konjonktür ve yurt içi enflasyonun seyri temkinli olmayı gerektiriyor. Enflasyonla mücadele konusunda bütüncül bir yaklaşıma sahibiz. Bu amaçla, maliye politikalarını, arz yönlü politikaları ve makroihtiyati düzenlemeleri kararlılıkla devreye alıyoruz. Bu çerçevede, eşel mobil uygulamasıyla önemli bir maliyete katlanarak akaryakıt fiyatları üzerindeki baskıyı hafiflettik; KDV ve kira stopajı indirimi uyguladık; tütün ürünlerindeki vergi güncellemelerini yapmadık, nispi oranları düşürdük; alkollü içeceklerde maktu vergiyi artırmadık. Yapılan indirim ve fiyat ayarlamalarının TÜFE'yi düşürücü etkisi yaklaşık 5,3 puan olurken bu uygulamalar sonucunda 125 milyar liralık kamu gelirinden vazgeçtik. Böylece, enflasyonla mücadelede maliye politikası kararlılığımızı çok net bir biçimde gösterdik. Bu tutara doğal gaz ve elektrik alanında verdiğimiz destekler dâhil değildir.

Malumunuz, küresel enerji fiyatlarında bu sene olağanüstü artışlara şahit oluyoruz. 2020 yılı sonuna göre, “brent” petrol varil fiyatı yüzde 64, Avrupa doğal gaz fiyatı da metreküp başına yüzde 250 arttı. Maruz kaldığımız kuraklık, hidroelektrik santrallerinin toplam elektrik üretimindeki payını epeyce düşürdü, elektrik üretim maliyetlerimiz de özellikle doğal gazı kullanmamız nedeniyle elektrik üretiminde önemli ölçüde arttı. Bu yükselişlerin neden olduğu maliyet artışlarını vatandaşlarımızı en az düzeyde yansıtmalıyız önemli bir bölümünü biz üstleniyoruz.

Küresel ölçekte ciddi bir sorun olan tarımsal ürün fiyatlarındaki artışları da yakından takip ediyor, gerekli adımları atıyoruz. Bu kapsamda, un fabrikalarına, yem üreticilerine, hayvan yetiştiriciliği ve besiciliğiyle uğraşanlara ton başına 800 ila 1.000 TL buğday, arpa ve mısır desteği veriyoruz. Kuraklıktan etkilenen çiftçilere destek verme kararı aldık ve bunu uygulamaya geçireceğiz. Yurt içindeki arz talep koşullarını dikkate alarak dış ticaret tedbirleri yoluyla kritik önlemleri devreye alıyoruz. Yaş sebze ve meyve zayıyatını en aza indirmek için frigo araçlara ve soğuk hava ünitelerine çeşitli destekler sunuyoruz. İç talep gelişmelerini de yakından izliyoruz. Ekonomide tüketim odaklı aşırı ısınmanın önüne geçmek için bireysel kredilere yönelik bazı makroihtiyati tedbirleri de hayata geçirdik.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Türkiye ekonomisi dış şoklara karşı dayanıklı ve sağlam bir finansal sisteme sahiptir. Yakın dönem gelişmeleri gösterdi ki en kötü stres senaryolarında bile yer almayan şoklar yaşadık ve ekonomimiz, finansal sektörümüz bunlara karşı dirençli durdu. Bankacılık ağırlıklı bir yapıya sahip olan finansal sektörde sermaye piyasalarının, banka dışı finansal kuruluşların ve sigorta sisteminin gelişmesine yönelik düzenleme ve uygulamalarımız devam ediyor. Bankacılık sektörümüz finansal istikrar için çıpa görevi ifa etmekte, üretimi, yatırımı, ticareti ve istihdamı desteklemektedir. Temel bankacılık kriterleri olan “sermaye gücü, aktif kalitesi, likidite ve risk yönetimi” gibi göstergeler dikkate alındığında, bankacılık sektörümüz sağlıklı bir duruş göstermektedir. Sektördeki kredilerin takibe dönüşüm oranı 2021 yılı Eylül ayı itibarıyla yüzde 3,5 seviyesindedir. Bu oran makul ve yönetilebilir düzeydedir.

Tahsili gecikmiş alacakların takibe alınması ve sınıflandırılmasıyla ilgili esneklikler 2021 Eylül ayı sonunda kaldırılmıştır. Bu durumun, takibe dönüşüm oranını kısıtlı bir miktarda artırmasını bekliyoruz. Sektörün likidite karşılama oranı tüm vadelerde yüzde 100’ün üzerinde, sermaye yeterlilik oranı ise yüzde 17,3’le gerek yasal oranın gerek hedef rasyonun oldukça üzerindedir.

Bankacılık sektörümüz, uyguladığı ihtiyatlı karşılık ayırma politikalarıyla Avrupa Birliği ortalamasının da oldukça üzerinde performans göstermektedir. Sektör, sorunlu krediler için yüksek ihtiyatta özel ve genel karşılık ayırmaktadır. Salgın döneminde, Kredi Garanti Fonu kefaletiyle 2020 yılının ilk çeyreğinden bugüne kadar 357 milyar TL tutarında kredi kullanıldı. Ayrıca, son dönemde yine KGF üzerinden seçici ve odaklı yeni finansman imkânlarını da hayata geçirdik. İlave İstihdama Destek Paketi’yle 50 kişinin altında çalışanı olan firmalarımıza, istihdama kattıkları her ilave kişi için azami 100 bin TL büyüklüğünde krediye erişim imkânı sağlıyoruz. İmalata Dayalı İthal İkamisi Destek Paketi kapsamında uzun vadeli kredi imkânı oluşturarak üretimi ve ihracatı önceleyen yatırımları destekliyoruz.

Çiftçi ve esnafımıza da desteğimizi artırarak sürdürdük. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri aracılığıyla 2021’de 701 bin üreticiye yaklaşık 50 milyar liralık hazine faiz destekli kredi kullanıldı. Bu kredilerden doğan faizin -2021 yılı için söylüyorum- ortalama yüzde 70’ini Bakanlık olarak karşıladık. Halkbankası aracılığıyla, 2021’de, 185 bin esnaf ve sanatkâra yaklaşık 24 milyar liralık hazine faiz destekli kredi kullandırdık. Bu kredilerden doğan faizin de yaklaşık yüzde 50’sini Bakanlıkça karşılıyoruz. Salgını da dikkate alarak burada önemli bir düzenleme daha yaptık. Esnafımızın 2021’den önce kullandığı hazine destekli kredilerin faizlerinin ortalama yüzde 75’ini yıl sonuna kadar yine biz karşılayacağız. Salgın sürecinin başından itibaren, hazine faiz destekli esnaf ve sanatkâr kredileri 3 kez, tarımsal üretici kredileri ise 1 kez ertelendi. Böylece, toplamda 1,6 milyon esnaf ve sanatkârın 13,6 milyar liralık, 97 bin üreticinin ise 4,5 milyar liralık kredisi ertelenmiş oldu.

Sayın Başkan, değerli üyeler; son bir yılda şirketlerimizin halka arzı olan ilgisi -sizler de fark ediyorsunuz- oldukça arttı; halka arz sayısı da tutarı da rekor seviyelere ulaştı. Önceki yedi yılda yapılan toplam halka arz sayısı 47 iken -ki ortalama yıllık 7 halka arz düşüyor- sadece bu yıl halka arz sayısı 46 olarak gerçekleşti ve toplanan fon büyüklüğü ise 19,5 milyar lira oldu.

Sermaye piyasalarımızın şirketlerimiz için alternatif bir finansman kaynağı olması için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu kapsamda, altyapı, ulaşım, enerji ve sağlık gibi alanlardaki projelerin sermaye piyasaları yoluyla finanse edilebilmesi için projeye dayalı menkul kıymetler düzenlemesini yaptık. Erken aşama finansmana ihtiyaç duyan girişim projelerinin desteklenmesi için kitle fonlaması düzenlemesini hayata geçirdik. Emeklilik yatırım fonları arasında rekabetin artırılması amacıyla, Bireysel Emeklilik Fon Alım Satım Platformu'nu oluşturduk. İlk defa halka arz olacak şirketler için yüzde Meclisimizin kararıyla kurumlar vergisinde 2 puanlık indirim olanağı sağlandı. Yıl sonuna kadar da borçlanma aracı garanti fonunu hayata geçirip, reel sektör şirketlerinin tahvil ve kira sertifikası ihraçlarını da kolaylaştıracamız. Finansmana erişimde sıkıntı yaşayan erken aşama şirketlerini yeni finansal araçlarla desteklemeye ve girişimcilik ekosistemini geliştirmeye de devam ediyoruz. Bu kapsamda üst fonlara ve girişim sermayesi fonlarına kaynak aktarmını da sürdürüyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Türkiye ekonomisinin en güçlü çıpası kamu maliyesidir. Bütçemizi, ekonomiye ve ihtiyaç sahibi sosyal kesimlere destek vermek için yirmi yıldır esnek bir yaklaşımla sürdürüyoruz. Bunu yaparken de mali disiplin şiarımızdan asla vazgeçmedik ve vazgeçmeyeceğiz. 2021 yılında salgınla mücadele kapsamındaki harcamalar ve diğer zaruri giderler nedeniyle başlangıç ödeneklerine kıyasla 160 milyar lira ilave harcama gerçekleşmesini öngörüyoruz. İlave harcamalar yapılırken ihtiyaçları önceleyen, seçici ve odaklı bir yaklaşım izliyoruz. Bütçe gelir performansımız; üretim artışı, güçlü talep, elektronik ticaret ve kartlı harcamalardaki artış ile yapılandırma gelirleri sayesinde olumlu etkilendi. Bütçe harcamalarındaki zaruri artışa ve vazgeçtiğimiz vergi gelirlerine rağmen, mali disiplindeki kararlı duruşumuzu koruduk. 2021 yılı bütçemizde yüzde 4,3'lük bir bütçe açığı öngörmüştük. Bu yılı yüzde 3,5'un oldukça altında bir bütçe açığıyla kapatacağız. Böylece Türkiye, dünyada bütçe açıklarının çift haneleri, borçluluk seviyelerinin ise üçlü haneleri gördüğü bir ortamda sağlam ve ihtiyatlı kamu maliyesi politikalarıyla pozitif ayrılmaya devam edecek.

Sayın Başkan, değerli üyeler; kamu mali yönetiminde yenilikçi ve teknoloji odaklı bir yaklaşım sergiliyoruz. Hayata geçirdiğimiz Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi'ni daha da geliştirerek kamuda varlıkları, gelirleri, nakitleri ve harcamaları yani kamunun mali bütünlüğünü anlık görebileceğimiz bir yapıya dönüştürüyoruz. Böylece stratejik kararları çok daha hızlı ve proaktif bir biçimde alabileceğiz. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Projesi'yle kamu tahsilatlarının büyük bölümünü çevrim içi muhasebeleştiriyor ve gelirlerimizi anlık olarak izliyoruz. Yıl sonuna kadar merkezi yönetim kapsamındaki tüm idarelerde yaygınlaştıracığımız elektronik fatura uygulamasıyla işlemleri elektronik ortama taşıyarak süreçleri sadeleştiriyor ve mali denetimin altyapısını daha da güçlendiriyoruz. Ekim ayında devreye aldığımız Ortak POS Uygulaması'yla gümrüklerden çıkış anında yabancı plakalı araçlara kesilen cezaların tahsilatının kolaylıkla yapılmasını sağlıyoruz. Bu yıl içinde kullanıma aldığımız Sosyal Güvenlik Kurumu Modülü'yle kamu idarelerinin SGK'ye yaptığı ödeme işlemlerinin tamamını elektronik ortama taşıdık ve önemli bir kaynak tasarrufu sağladık. Elektronik teminat mektubu uygulamasıyla bankaların kâğıt ortamında düzenledikleri teminat mektupları elektronik ortamda düzenleniyor ve kurumlara iletiliyor.

Bu ay pilot olarak başladığımız elektronik imza uygulamasıyla kamu harcama süreçlerinde kullanılan tüm belgeler elektronik ortamda düzenlenecek ve imzalanacaktır. Elbette, biz elektronik imzayı kullanıyoruz ama genellikle onay amaçlı kullanılıyor. Burada ilk kez tüm kamu harcamaları

süreçleri elektronik imza yoluyla düzenlenmeye başlayacak. Şu an pilot olarak başladık fakat önümüzdeki günlerde tüm kamu kurumları bu sürece dâhil olacak. Bu sayede işlemler süratli bir şekilde sonuçlanıp kolay raporlanabilir hâle gelecektir.

Varlık modülüyle merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin taşınır ve taşınmaz varlıklarına ilişkin bilgiler elektronik ortamda anlık olarak izlenecek, kaynak yönetiminde etkinlik artırılabilecektir.

Kamu Filo Yönetim Sistemi'yle entegrasyonu sağlayarak taşıt harcamalarını plaka ve gider türü bazında kayıt altına alacağız.

Sayın Başkan, değerli üyeler; gelir politikalarımızla yatırımları, katma değerli üretimi, ihracatı, yurt içi tasarrufları ve nitelikli istihdamı destekliyoruz. Böylece, ekonomimizin rekabet gücünün artmasına katkı sağlıyoruz. Bakanlık olarak toplumun farklı kesimlerinin ihtiyaç ve taleplerini dikkate alıyor, sivil toplum kuruluşlarıyla görüşüyoruz. Bu sene yaptığımız istişareler sonucunda bir öneri seti hazırladık ve yüce Meclisimizin de takdiriyle çok sayıda düzenlemeyi hayata geçirdik.

Bu kapsamda, yeni makine teçhizat alımlarına yönelik KDV istisnası süresi 2022 yılı sonuna kadar uzatıldı. 2023 yılı sonuna kadar alınan makine teçhizatın amortisman süresi yarıya indirildi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakan, on beş dakika ek süre veriyorum.

Devam edin lütfen.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Efendim, tamamlamaya çalışacağım.

Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ve AR-GE Kanunu'nda yer alan vergisel teşviklerin süresi 2028 yılı sonuna kadar uzatıldı.

2022 yılı sonuna kadar işe alınacak her bir işçi için asgari ücret üzerinden ödenen tüm SGK primlerini ve vergileri on iki ay boyunca karşılıyor. Bu desteği kadın, genç ve engelli istihdamında on sekiz ay olarak uyguluyoruz.

2022 yılı Ocak ayına ertelenen konaklama vergisinin uygulama tarihi bir yıl daha ötelenerek 2023 Ocak ayına uzatıldı.

Vatandaşlarımızın kamuya olan borçlarının kapsamlı olarak yapılandırılmasına imkân sağlandı. Son yirmi yılda vergi idaresine yönelik alacaklar açısından en yüksek tutarda başvurunun alındığı Yapılandırma Kanunu'ndan yararlanmak üzere 5,9 milyon mükellefimiz başvuruda bulundu, toplam 155 milyar lira alacak yapılandırıldı. 1 Kasım 2021 itibarıyla yaklaşık 46,2 milyar liralık tahsilat gerçekleştirildi.

Son olarak Meclisimizde kabul edilerek yürürlüğe giren vergi paketiyle de basit usulde vergilendirilen yaklaşık 835 bin esnafımızın kazancını tamamen vergiden istisna ettik. Çiftçilerimizin tarımsal destekleme ödemelerini gelir vergisinden istisna ettik. Üstelik, geriye dönük beş yılda yapılan kesintilerin iade edilmesi sağlandı. Bu düzenleme sonucunda çiftçimize yaklaşık 3,5 milyar lira ödeme yapmış olacağız. Son dönem geçici vergi beyan ve ödemelerini kaldırarak gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerimizin ve meslek mensuplarının iş yüklerini hafiflettik. Gayrimenkullerin ve amortisman tabi diğer iktisadi kıymetlerin değerlerinin güncel hâle getirilmesine imkân sağladık. Yeni yatırımları vergisel açıdan teşvik ettik. İşletmelerimizin sermaye yapılarını güçlendirici ve öz kaynaklarıyla finansmanı özendirici düzenlemeleri hayata geçirdik.

Geçmişte olduğu gibi, bu yıl da yaşadığımız doğal afetlerde vatandaşlarımızın yanında olduk. Felaketlerden etkilenen mükelleflere ilişkin "mücbir sebep hâli" ilan ederek bazı vergisel yükümlülüklerin sürelerini uzattık ve kolaylıklar sağladık. Vergiye gönüllü uyumu arttırmak, vatandaşlarımıza kaliteli hizmet sunmak amacıyla çalışmalarımıza aralıksız olarak devam ediyoruz. İnteraktif vergi dairesi

uygulamalarıyla mükelleflerimize 206 farklı hizmet sunuyoruz. Bu uygulama sayesinde vatandaşlarımız borç bilgilendirme, sorgulama hizmetleri ve mükellefiyete ilişkin talep ettikleri yazıları vergi dairesine gitmeden alabilmektedirler. Bu yılın ilk on ayında vatandaşlarımızın elektronik ortamda verdiği 9,5 milyon dilekçenin işlemlerini sonuçlandırdık. Yaklaşık 98 milyon beyanname ve bildirim elektronik ortama aldık. Nihai amacımız vergi dairesi hizmetlerinin tamamının elektronik ortamda sunulduğu bir dijital vergi dairesi oluşturmak. Mükelleflerin vergi uygulamalarına ilişkin sorularını elektronik ortamda cevaplayacak Dijital Vergi Asistanı Projesi'ni de hayata geçireceğiz. Vergi dairesi işlemlerinde de elektronik imkânları en üst seviyede kullanıyoruz. Elektronik Tebligat Sistemi'yle bugüne kadar toplamda 70 milyon belgeyi elektronik ortamda tebliğ ederek 1 milyar lira civarında tasarruf sağladık. Vergi dairelerine gelip bizzat ifa etme dışında internet bankacılığı, telefon bankacılığı, mobil bankacılık ve ATM gibi birçok ödeme kanalı oluşturduk. Gelir İdaresi Başkanlığı internet sitesinde yer alan sanal POS'la, tıpkı vevne veya banka şubesi gibi tahsilat işlemlerini yapıyoruz. Vergi incelemelerinde elektronik denetimi güçlendiriyor, kayıt dışı ekonomiyle mücadelede önemli bir ilerleme sağlıyoruz.

Vergi inceleme süreçlerinde daha şeffaf ve öngörülebilir bir yapı oluşturmak amacıyla çalışmalarımızı da hızlandırdık. Bu kapsamda elektronik defter ve belge kullanımını yaygınlaştırarak Dijital Denetim Modeli'ni uygulamaya geçiriyor ve inceleme süresini kısaltıyoruz. Büyük veri analiz ve çözümlerinden yararlanıyor, risk analizine dayalı incelemelere yoğunlaşıyoruz.

Mali suçların azaltılmasına yönelik faaliyetlerimizi ilgili tüm kurumlarla iş birliği içinde yürütüyoruz. Yüce Meclisimizin desteğiyle Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun'u çıkarttık, ikincil düzenlemeleri gerçekleştirdik. Pandemi koşullarına rağmen FATF standartlarına uyum noktasında mevzuatta üzerimize düşen yükümlülükleri yerine getirdik. Bu çerçevede, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi mal varlığı dondurma kararlarını yirmi dört saatten kısa bir sürede uygulamaya koyduk. İÇ dondurma mekanizması tesis ettik. Yükümlü gruplarına risk bazlı denetim uyguladık. Tüzel kişiler için risk analizi çalışmasını tamamladık. Gerçek faydalıcılık sicilini kurduk.

Kara paranın aklanması ve terörizmin finansmanı suçları için ihtisas mahkemeleri kuruldu. UYAP'taki Adli İstatistik Modülü'nü daha da etkin hâle getirdik. Atılan bu adımlara rağmen FATF tarafından gri listeye alındık. Elbette bu durumu hak ettiğimizi düşünmüyoruz ancak bu listeden çıkmak için de FATF ve ilgili kurumlarla iş birliği içinde çalışmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; küresel piyasalarda yaşanan dalgalanmaları dikkate alarak 2021 yılında ihtiyatlı bir borçlanma programı uyguladık. 2020 yılı içerisinde yirmi dokuz aya kadar düşen iç borçlanmanın ortalama vadesini 2021 yılı Ekim ayı itibarıyla elli altı aya yükselttik. Borç stokunun yapısını iyileştirmek için yurt içi borçlanmada döviz cinsi senetlerin payını azalttık. 2021 yılında yurt içinde gerçekleştirilen döviz cinsi ödemelerin yaklaşık yarısı kadar döviz cinsi borçlanma gerçekleştirdik. Piyasa koşullarına bağlı olmakla birlikte önümüzdeki yıl yurt içinde döviz cinsi borçlanma yapmayı planlıyoruz.

Avrupa Birliği tanımlı genel yönetim borç stokunun millî gelire oranı 2021 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 38,4'e geriledi. AB üyesi ülkelerde bu oran -hepinizin de bildiği gibi- ortalama yüzde 91 seviyesindedir. Bu kapsamda ülkemiz genel yönetim borç stoku açısından en az borçlu ülkeler arasında yer almaktadır.

Nakit yönetiminde etkinliği artırmak amacıyla Tek Hazine Kurumlar Hesabı uygulamasının kapsamını genişlettik. Buradaki toplam kamu idaresi sayısını bu yıl içinde 106'dan 224'e çıkararak yaklaşık 30 milyar lirayı aşan bir fon büyüklüğüne ulaştık. Bu uygulamayla nakit rezerv güçlendirildi ve ayrıca bütçeye 6 milyar lira olumlu katkı sağlandı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı olarak gerek doğrudan gerekse garanti sağlayarak uygun koşullarda dış finansman olanaklarını da elbette değerlendiriyoruz. 2021 yılında uluslararası sermaye piyasalarına 10 milyar dolar tutarında tahvil ve kira sertifikası ihraç ettik. Ayrıca proje finansmanı amacıyla da toplam 6,1 milyar dolar tutarında dış finansman sağladık.

Hazine garantili dış borç stoku 2021 yılı Haziran ayı itibarıyla 15 milyar dolar olarak gerçekleşti. Bu kredilerden üstlenim oranı ise yüzde 1'in altındadır. Önümüzdeki dönemde de belirlenen limitlerle hazine garantilerinden ve borç üstlenim taahhütlerinden kaynaklanabilecek riskleri kontrol altında tutmaya devam edeceğiz.

Bütçe açığımızdaki düşüşe bağlı olarak borçlanma miktarımızı yıllık finansman programına göre önemli ölçüde azalttık, nakit rezervimizi güçlü tutmayı başardık. Bu kapsamda 2021 yılı için 619 milyar lira olarak öngördüğümüz borçlanmamızı, bu tutarın 155 milyar lira daha altında 464 milyar lirayla kapatmayı öngörüyoruz. Ocak ayı başındaki programımız 619 milyar liralık borçlanmaydı, bu yıl sonu itibarıyla sadece 464 milyar liralık bir borçlanma gerçekleştirmiş olacağız, ki burada aşağı yukarı 155 milyar lira daha az borçlanma demek. 2022 yılında ise toplam 498 milyar lira borçlanma yapmayı planlıyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; küresel ekonomide ortaya çıkabilecek tehdit ve fırsatları yakından takip ediyoruz. Salgın sonrası dönemin ekonomik yapılanmasına uygun, sürdürülebilir, güçlü ve kaliteli bir büyüme sürecinin sağlanması amacıyla Ekonomi Reform Programı'nı uygulamaya aldık. Programda yer alan yapısal politikaları büyük bir kararlılıkla ve açıkladığımız takvime uygun olarak sürdürüyoruz.

Dijitalleşme ve yeşil dönüşüm gibi geleceği şekillendirecek eğilimler ışığında küresel rekabet gücü yüksek bir ekonomik kalkınmayı hedefliyoruz. Bu kapsamda temmuz ayında Yeşil Mutabakat Eylem Planı'nı açıkladık. Paris Anlaşması geçtiğimiz ay Meclisimizde onaylandı. Yeşil dönüşüm, uluslararası ticaret ve finans alanında önemli değişiklikler getirecektir. Bu değişikliklere uyum sağlamak adına ilgili tüm kurum ve kuruluşlarımızla iş birliği içinde çalışıyoruz. Atmakta olduğumuz adımlara yeşil dönüşüme yönelik kısaca değinmem gerekirse: Ülkemizde sürdürülebilir bankacılık altyapısının yenilenmesi için çalışmalara başladık. Burada amacımız bankaların iklim kaynaklı finansal riskleri yönetmesini sağlamak ve uluslararası yeşil finans piyasalarından ülkemize kaynak girişini arttırmaktır. Sermaye piyasaları alanında da çalışmalarımıza hız kazandırdık. Çevreye duyarlı yatırımların finansmanı için yeşil tahvil ve sukuk ihraçlarına ilişkin rehberi yıl sonuna kadar yürürlüğe koyacağız. Hazinemizin uluslararası ESG tahvil piyasasında -yeşile yönelik bir tahvil, yeşil, sosyal alan ve yönetim alanında ortaya konan bir kriterler seti var, kısaca "ESG" deniliyor- farklı borçlanma enstrümanları aracılığıyla dış finansman sağlamasına imkân verecek Sürdürülebilir Finansman Çerçeve Dokümanı'nı tamamladık, muhtemelen bugün bunu yayınlayacağız. Bu çerçeve dokümanı, yeşil tahvil ihracı yanında, sosyal tahvil, sürdürülebilir tahvil ve yeşil kira sertifikası gibi farklı borçlanma enstrümanlarını ihraç etme imkânı da sağlayacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; vaktimin daralması nedeniyle Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve İstatistik Kurumumuzun bölümünü geçiyorum ama konuşma metnimde bu hususlar var. Sayıştay konusuna girmek istiyorum. Konuşmamın bu bölümünde, Sayıştay tarafından yüce Meclise sunulan Hazine ve Maliye Bakanlığı 2020 Yılı Denetim Raporu'na ilişkin değerlendirmelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Bakanlık olarak Sayıştay denetim raporlarına hassasiyetle yaklaşıyor, raporda belirtilen hususları dikkate alarak gerekli düzeltici işlemleri titizlikle yürütüyoruz. Ben bu vesileyle Bakanlığımızı denetleyen tüm denetçilere özenli ve özverili çalışmalarını için huzurlarımızda teşekkür etmek istiyorum.

2020 Yılı Denetim Raporu'nda Bakanlığımıza yönelik olarak toplam 35 denetim bulgusuna yer verilmiştir. Söz konusu bulgulardan 16'sıyla ilgili olarak Bakanlığımız tarafından gereği yerine getirilmiştir. 35 denetim bulgusunun 16'sını şu an itibarıyla yerine getirmiş durumdayız. 7 bulguyla ilgili olarak da gerekli mevzuat çalışmalarını yaptık, tamamladık ve yayınlanma süreci devam ediyor; önümüzdeki birkaç gün içerisinde bunun yayınlanmasıyla birlikte 7 bulguyla ilgili öne sürülen, Sayıştay tarafından dile getirilen hususlar da tamamıyla ortadan kaldırılmış olacaktır. Diğer 7 bulgu kapsamında çalışmalarımız devam ediyor, bulguların gereğinin yerine getirilmesini de sağlayacağız. 5 bulguyla ilgili olarak da Bakanlığımız tarafından hâlihazırda mevcut mevzuat ve düzenlemeler çerçevesinde faaliyetlerin yürütüldüğü değerlendiriliyor ancak bu hususları Sayıştayla bir araya gelip sonuçlandıracağız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, son beş dakika, toparlarsanız sevinirim.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Tamam Sayın Başkan.

Geçen yıl Bakanlığımızın bütçesini sunarken hatırlayacağımız üzere Sayıştayla bir protokol yapacağımızı ve Sayıştay bulguları konusunda idarelerin mali süreçlerde görevli personeline eğitim verileceğini ifade etmiştim. Bu çalışmamızı neticelendirdik ve 253 kurumdan yaklaşık 3.500 personelin eğitimi sağlandı. Bu konuda iş birliği için Sayıştay Başkanlığına ve altyapıyı sağlayan Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisine de teşekkür etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli üyeler; şimdi, sizlere 2022 yılı merkezî yönetim bütçesinin gelir bölümü hakkında bilgi vereceğim. 2022 yılında merkezî yönetim bütçe gelirlerinin bir önceki yıla göre yüzde 15,4 oranında artışla 1 trilyon 473 milyar lira, vergi gelirlerinin ise yüzde 18,9 oranında artarak 1 trilyon 258 milyar lira olarak gerçekleşmesini tahmin ediyoruz. Gelir alt kalemleri yansıda ve sizlere dağıtılan konuşma metninde yer alıyor. Vaktimin kısıtlı olması nedeniyle alt detaylara maalesef burada giremeyeceğim ama konuşma metnimde var.

Gelir İdaresi Başkanlığının, Özelleştirme İdaresi Başkanlığının ve Türkiye İstatistik Kurumunun 2020 yılı kesin hesabına ilişkin olarak ise, 2020 yıl sonu itibarıyla 489,7 milyar TL olan Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinin 482,5 milyar TL'si kullanılmıştır. Yine, detaylara girmeyeceğim zaman kısıtım nedeniyle ancak hem yansıda hem de konuşma metnimde detaylar yer alıyor. 2020 yılı sonu itibarıyla 4,7 milyar TL olan Gelir İdaresi Başkanlığı bütçesinin 4,5 milyar TL'si kullanılmıştır. Özelleştirme İdaresi Başkanlığının ise 41,9 milyon lira olan bütçesinin 38,6 milyon lirası kullanılmıştır. İstatistik Kurumunun ise 428,9 milyon lira olan bütçesinin 408,4 milyon lirası kullanılmıştır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; şimdi de Bakanlığımızın, Gelir İdaresi Başkanlığının, Özelleştirme İdaresi Başkanlığının ve Türkiye İstatistik Kurumunun gelecek yıl bütçe tekliflerine ilişkin bilgi vermek istiyorum.

2022 yılı bütçe teklifinde Bakanlığımız ana hizmetlerine ilişkin olarak, finansal sistemin geliştirilmesi ve sigortacılık programı, hazine varlıklarının ve yükümlülüklerinin yönetimi programı, kayıt dışı ekonomiyle mücadele programı ile stratejik yönetim ve kaynak tahsisi programı yer almaktadır. Bakanlığımızın 2022 yılı toplam bütçe teklifi 775 milyar liradır. Faiz hariç tutulduğunda bütçe teklifi 534,6 milyar lira olmaktadır. Bu teklifin yüzde 1,3'üne tekabül eden 7,1 milyar lira Bakanlığımız hizmetleri için kullanılacaktır.

Gelir İdaresi Başkanlığının 2022 yılı bütçesi için teklif ettiğimiz ödenek tutarı 5,5 milyar liradır. Özelleştirme İdaresi Başkanlığımız için ise 56,5 milyon liradır. Türkiye İstatistik Kurumu için ise 586,8 milyon liradır. Bunların detayları -biraz önce de ifade ettiğim gibi- konuşma metnimde yer almaktadır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; görev ve sorumluluklarımızın sıkı takipçisi olmaya devam edecek, ülkemizi orta ve uzun vadeli hedeflerine ulaştırmak için tüm gayretimizle çalışacağız. Sözlerimi bitirirken şahsım ve tüm çalışma arkadaşlarım adına görüşmelere yapacağınız katkı ve destekleriniz için şimdiden her birinize teşekkür ediyorum. 2022 yılı bütçemizin ülkemiz için hayırlı olmasını diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, bu kapsamlı sunumunuz için teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Şimdi, 5 kurumumuz var; düzenleyici denetleyici kurumlar. Onların Başkanlarına, üst düzey yöneticilerine de beşer dakika sunum yapmaları için söz vereceğim, ardından müzakerelere geçeceğiz.

İlk olarak, sunumlarını yapmak üzere, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkan Yardımcısı Sayın Mehmet İrfan Kurt'a söz veriyorum. Başkanın bugün bir sağlık sorunu var, kendisine de Allah'tan şifalar diliyorum.

Sayın Kurt, süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

BDDK BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET İRFAN KURT – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; sözlerime başlarken şahsım ve Kurumum adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Malumları olduğu üzere, kredi piyasasının etkin bir şekilde işlemesi, genel ekonominin istikrarı için en temel gereksinimlerden biridir. Vatandaşlarımızın birikimlerini güven içerisinde değerlendirebileceği bir finansal sistemin varlığı, ulusal tasarruf düzeyinin artması ve ekonomik gelişime katkı sağlanması bakımından kritik öneme sahiptir. Bu kapsamda, düzenleyici ve denetleyici bir kuruluş olan Kurumumuz, kredi piyasasının etkin bir şekilde çalışması, tasarruf sahiplerinin haklarının korunması ve finansal sistemin istikrarının sağlanması amacıyla azami şekilde gayret göstermektedir.

Kurumumuzun görev alanında 32'si mevduat, 15'i kalkınma ve yatırım, 6'sı katılım bankası, 2'si TMSF bünyesindeki banka olmak üzere 55 banka, 22 finansal kiralama şirketi, 54 faktoring şirketi, 15 finansman şirketi, 28 finansal denetim yetkisini haiz bağımsız denetim şirketi ve 21 varlık yönetim şirketi bulunmaktadır.

Eylül 2021 itibarıyla, toplam büyüklüğü 8,1 trilyon TL seviyesinde olan finansal sektörün yüzde 89'unu Kurumumuzun denetimine tabi olan banka ve diğer mali kuruluşlar oluşturmaktadır. Buradaki en büyük pay, 7 trilyon TL'lik aktif büyüklüğüyle bankalara aittir. Bankacılık sektörünün toplam öz kaynakları 655 milyar TL, kredi toplamı 4 trilyon TL, mevduatları ise 4,1 trilyon TL seviyesindedir. Sektörün mali sağlamlık göstergelerine baktığımızda, sermaye yeterlilik standart oranının yüzde 17,3; çekirdek sermaye yeterlilik oranının ise yüzde 13,2 düzeyinde olduğunu görüyoruz. Yılın ilk dokuz aylık döneminde bankacılık sektörünün kârı, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 22,7 oranında artarak 57 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bankalarımızın yabancı para net genel pozisyonu ise yüzde 5,9 olup sektör, net 49 milyar TL döviz fazlası pozisyonuna sahiptir.

Hâlihazırda hiçbir bankamızın sermaye yeterliliği ve diğer mali göstergeler açısından bir sorunu bulunmamaktadır. Bankacılık sektörünün istikrarlı görünümü tüm ekonomi için önemli bir güven kaynağı olmaya devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; son yıllarda başta Covid-19 pandemisi olmak üzere, sektörümüzü etkileyecek çok sayıda olumsuz gelişme yaşanmıştır. Enerji kısıtları, emtia fiyatlarındaki artışlar ve tedarik zinciri problemleri gibi küresel piyasalar kaynaklı gelişmeler önemli riskler

oluşturmaya devam etmektedir. Pandemi sonrasında da küresel ekonomik aktivitenin toparlanmasının öngörülenden daha yavaş gerçekleşeceği anlaşılmaktadır. Bu nedenle, önümüzdeki dönemlerde de bankacılık sektörü açısından aktif kalitesi ve kârlılık gibi alanlarda çeşitli risklerin devam etmesi yüksek olasılık olarak görülmektedir. Ancak, geçmiş tecrübelerden de görüldüğü üzere, bankacılık sektörümüzün tüm riskleri yönetebilecek kapasitesi bulunmaktadır.

Sektörümüz, güçlü bir sermaye yapısının, nitelikli insan kaynağının yanı sıra yetkin bir risk yönetimi sistemine de sahiptir. Bu kapasitede Türk bankacılık sektörünün uzun zamandır uluslararası standart ve düzenlemelerle uyumlu, güçlü bir denetim ve düzenleme altyapısına sahip olmasının önemli etkisi bulunmaktadır. Önümüzdeki dönemlerde sahip olduğumuz düzenleme çerçevesini daha da geliştirmeye ve iyileştirmeye devam edeceğiz.

Bu kapsamda, Kurumumuzun öncelikle ele aldığı üç ana konu bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, Basel Bankacılık Denetim Komitesinin 2023 yılı başında uygulamaya koymayı planladığı “Basel-III Final” düzenlemesi kapsamında gerekli mevzuat değişikliklerinin gerçekleştirilmesidir. Bu güncellemeyle uluslararası düzenlemelere uyum devam ettirilmiş olacaktır. İkinci konu, dijital bankacılık ve servis modeli bankacılığına ilişkin yasal altyapının tesis edilmesidir. Bu şekilde, bankacılık sektöründe finansal inovasyonun teşvik edilmesi, finansal kapsayıcılığın artırılması ve bankacılık hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması amaçlanmaktadır. Odaklandığımız üçüncü alan ise, Avrupa Yeşil Mutabakatı'na uyum kapsamında, yeşil bankacılık uygulamalarının geliştirilmesidir. Bu çerçevede, sürdürülebilir bankacılık için bir yol haritası belirlemeyi ve iklimle bağlantılı finansal risklerin yönetimi ve raporlanması için gerekli düzenlemeleri yapmayı planlıyoruz.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; sözlerime son verirken Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu 2022 yılı bütçe teklifi hakkındaki bilgileri de kısaca arz etmek isterim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süremiz yok, teşekkür ediyorum.

Bir kitapçık dağıttınız zaten, sağ olun.

BDDK BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET İRFAN KURT – Evet, kitapçık verdik.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi de sunumlarını yapmak üzere Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı Sayın Ali Fuat Taşkesenlioğlu'na söz veriyorum.

Sayın Taşkesenlioğlu, süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

SPK BAŞKANI ALİ FUAT TAŞKESENLİOĞLU - Sayın Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; sözlerime başlamadan önce şahsım ve kurumum adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Finansal piyasalar ve özellikle sermaye piyasalarının yeniliğe açık ve değişikliklere çok çabuk ayak uydurabilen yapısı sektörümüzün en önemli özelliklerinden birisidir.

Yenilik ve değişikliklerin etkilerinin bu kadar belirleyici olduğu bir alanda düzenleyici kurum olarak, gerekli uyum ve hassasiyeti göstererek çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Mevcut durumda, hisse senedi, tahvil, bono, yatırım fonu, Otomatik BES, Gönüllü BES ve benzeri araçlar yoluyla yaklaşık 19 milyon vatandaşımız doğrudan veya dolaylı olarak sermaye piyasalarının yatırımcısı olmuştur.

2021 yılı Eylül sonu itibarıyla Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında 547 şirket bulunmaktadır. Bunların 431'i borsada işlem görmekte olup bu şirketlerin piyasa değeri 1,7 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır.

2020 yılı sonu itibarıyla 1,8 milyon olan pay piyasası yatırımcı sayısı 2021 Eylül sonu itibarıyla 2,4 milyona ulaşmıştır. Bu dönemde menkul kıymet yatırım fonlarının toplam büyüklüğü yüzde 45 artışla 137 milyar TL'den 198,5 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Sayın Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; 2021 yılı, halka arzlar açısından küresel ölçekte olduğu kadar ülkemizde de büyük hareketliliğin yaşandığı bir yıl olmuştur. 2021 yılı Ekim sonu itibarıyla gerçekleştirilen halka arz sayısı 43'e yükselirken toplanan fon büyüklüğü 17,4 milyar TL olmuştur. Bu rakam piyasamızın tarihinde gerçekleşen en yüksek halka arz sayısı ve tutarını ifade etmektedir. Aynı dönemde 238,3 milyar TL'si yurt içinde olmak üzere toplam 305,6 milyar TL'lik özel sektör borçlanma aracı ve kira sertifikası ihracı gerçekleştirilmiştir. Şirketlerimizin pay piyasasının yanında borçlanma araçları yoluyla da sermaye piyasalarından önemli ölçüde faydalandığı görülmektedir.

Halka açılmaların yanında, girişim sermayesi modeli de sermaye piyasalarımız yoluyla bu şirketlerin büyüme süreçlerine katkıda bulunan önemli bir alan olmuştur. Büyüme potansiyeli olan şirketlere yapılan yatırımlarla bu şirketlerin büyümelerine katkı sağlayan fon ve ortaklıkların sayı ve portföy büyüklüklerinde önemli artışlar görülmektedir.

Son 3 yılda girişim sermayesi yatırım fonlarının büyüklüğü 1,3 milyar TL'den 7,2 milyar TL'ye çıkarken, girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının portföy büyüklüğü de 1,5 milyar TL'den 5,1 milyar TL'ye yükselmiştir. Portföy büyüklüklerindeki artış ve yeni fon talepleri göz önüne alındığında yakın zamanda sermaye piyasaları üzerinden işleyen girişim sermayesi ekosistemi çok daha büyük rakamlara ulaşabilecektir.

Bu kapsamda kitle fonlaması yöntemi girişim şirketlerimiz için alternatif bir kaynak olarak tasarlanmıştır. Hâlihazırda paya dayalı kitle fonlaması konusunda 4 platform yetkilendirilmekle birlikte borçlanmaya dayalı kitle fonlamasına ilişkin düzenleme de hayata geçirilmiştir.

Sermaye piyasalarımızın uluslararası gelişmelerle uyumlu bir biçimde hareket etmesinin Türkiye'nin bir finans merkezi olma yönünde attığı adımlar için önemli olduğunun bilincindeyiz. Bu kapsamda ekonomi reform paketinde Sermaye Piyasası Kuruluna verilen görev üzerine yeşil borçlanma araçları rehberini yıl sonuna kadar tamamlamayı hedefliyoruz.

Eylül 2021 sonu itibarıyla Kurulumuzun gözetim ve denetimi altında 191 milyar TL portföy büyüklüğü ile 400 adet emeklilik yatırım fonu, 198,5 milyar TL portföy büyüklüğü ile 745 adet menkul kıymet yatırım fonu, 85 adet gayrimenkul yatırım fonu ve 111 adet girişim sermayesi yatırım fonu, aktif toplamı 113 milyar TL'ye ulaşmış 35 adet gayrimenkul yatırım ortaklığı, 6 adet girişim sermayesi yatırım ortaklığı, 9 adet menkul kıymet yatırım ortaklığı, 482 milyar TL yönetilen portföy ile 53 adet portföy yönetim şirketi, 105 adet bağımsız denetim şirketi, 144 adet gayrimenkul değerlendirme şirketi, 8 adet derecelendirme kuruluğu ve 71 adet aracı kurum bulunmaktadır.

2020 Yılı Kesin Hesap Raporu'na göre Kurulumuzca 429 milyon 220 bin 256 TL gelir tahsilatı ve 281 milyon 651 bin 262 TL tutarında gider kaydı yapılmıştır. Yapılan bu giderin 150 milyon TL'lik kısmı 2020 yılı içerisinde genel bütçeye yapılan aktarımı içermektedir.

Kurulumuzun 2021 yılı bütçe ödeneği 408 milyon 650 bin TL'dir. Sermaye Piyasası Kurulunun 2022 yılı faaliyetleri için 527 milyon TL ödenek teklifinde bulunulmuştur. Bu ödeneğin...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz dolmuştur, son cümlelerinizi alayım lütfen. Kitapçık dağıttınız, son bir cümleyle bağlarsanız.

SPK BAŞKANI ALİ FUAT TAŞKESENLİOĞLU – Sözlerime son verirken 2022 yılı bütçemizin ülkemiz için hayırlara vesile olmasını temenni eder, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi Kamu İhale Kurumu Başkanı Sayın Hamdi Güleç Bey’e söz veriyorum.

Hamdi Bey, süreniz beş dakikadır.

KAMU İHALE KURUMU BAŞKANI HAMDİ GÜLEÇ – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; Kurumum ve şahsım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kamu İhale Kurumunun 2022 yılı bütçesi ile faaliyet ve hedefleri hakkında bilgi sunmak üzere söz almış bulunuyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; coronavirüs salgınının başladığı 2020 yılından bu yana diğer kamu kurumlarının yanı sıra, kamu alımlarına ilişkin Kurumumuzca alınan tedbirler sayesinde, salgınla mücadeleye ve kamu hizmetlerinin kesintisiz olarak sürdürülmesine ilişkin ihtiyaçlar hızlı ve kolay şekilde tedarik edilebilmiş ve yatırımlarda da aksama yaşanmamıştır. Bu çerçevede, 2020 yılında 172 milyar lira tutarında kamu alımı yapılmış, 2021 yılının ilk dokuz ayında ise bu tutar bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 74 oranında artarak 209 milyar lira olarak gerçekleşmiştir.

İhalelerin elektronik ortamda yapılmasının kamu hizmetlerinin kesintisiz yürütülmesine önemli bir katkısı olduğu görülmektedir. Rekabeti ve saydamlığı artıran elektronik ihale yönteminin kullanımı bu yıl itibarıyla yüzde 46’ya ulaşmıştır, bu yöntemle yapılan ihalelerin toplam tutarı ise 105 milyar lira olmuştur. Elektronik ihale sayesinde ihalelere teklif verenlerin sayısında yüzde 93 oranında artış olmuş, ihale başına ortalama yüzde 5 oranında tasarruf sağlanmıştır. Yıl içerisinde, ihale dokümanlarına erişimde kolaylık sağlanması ve elektronik teminat mektubu zorunluluğu getirilmesi yönünde düzenlemeler yapılarak elektronik ihale altyapısı güçlendirilmiştir. Ayrıca, temmuz ayından itibaren, ihalelere yönelik itirazın şikâyet başvurularının Elektronik Kamu Alımları Platformu üzerinden elektronik ortamda yapılabilmesi imkânı da sağlanmıştır.

Elektronik itirazın şikâyetle Kuruma başvuru yollarının artması, ihalelere yönelik denetim fonksiyonunu daha da güçlendirmektedir. Denetim faaliyetleri kapsamında Kurumumuz 2020 yılında 2.316 adet, 2021 yılının ilk dokuz ayında 1.706 adet itirazın şikâyet başvurusunu inceleyerek sonuçlandırmıştır. Bu başvurular ortalama on yedi gün içinde karara bağlanarak uyuşmazlıklar hızlı bir şekilde çözüme kavuşturulmuştur.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; kamusal ihtiyaçlar ihale edilerek karşılanabildiği gibi, özel durumlarda doğrudan temin yoluyla da tedarik edilebilmektedir. Rekabetin, saydamlığın ve tasarrufun bu alımlarda da artması için, Kurumumuzca doğrudan temin işlemlerinin yürütüleceği merkezî bir platform kurulmasına yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Bu çerçevede ilk olarak, idarelerin doğrudan teminle yapacağı alımları ülke çapında duyurması ve katılım daveti gönderebilmesine yönelik çalışmalar yıl sonuna kadar bitirilecektir. İkinci aşamada ise, elektronik ihalede olduğu gibi, kişilerin elektronik ortamda fiyat teklifi verebileceği bir altyapı kurulacaktır.

Diğer taraftan, ihale süreçlerinin iyileştirilmesi amacıyla ihalelerde sunulan belgelerin EKAP’a kaydedilmesi ve saklanmasıyla diğer kurum ve kuruluşlarla entegrasyonların kurulmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir. Bunlarla bağlantı olarak, teklif hazırlama masraflarını azaltacak ve ihalelere katılımı oldukça kolaylaştıracak “tek ihale belgesi” uygulamasının önümüzdeki yılın başlarında devreye alınması öngörülmektedir. Çalışmaların tamamlanmasıyla birlikte, elektronik ihalenin zorunlu hâle getirilmesine yönelik düzenlemenin 2022 yılında yapılması planlanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kurumumuzla ilgili 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda, Kurumun mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği denetim görüşü olarak belirtilmiştir. Bunun dışında, sözleşmelerin idareler tarafından feshedildiği durumlarda, bu sözleşmelerden alınan Kurum payının iadesine ilişkin düzenleme yapılması yönündeki Sayıştay önerisine ilişkin çalışmalarımız devam etmektedir.

Kesin hesap ve bütçe bilgilerine bakıldığında, Kurumun 2020 yılı bütçesinde 100 milyon lira gelir ve ödenek öngörülmüş iken, 158,1 milyon lira gelir ve 158 milyon lira harcama gerçekleştiği görülmektedir. 2022 yılı bütçesinde ise gelir ve ödenek 200 milyon lira olarak planlanmıştır.

Tahsis edilen bu bütçe, büyük bir sorumluluk anlayışı içinde, kamu alım sisteminin rekabetçi ve saydam yapısının daha da geliştirilmesi ve teknolojik altyapının güçlendirilmesi amacıyla kullanılacak ve Kurumumuza verilen görevler hassasiyetle yürütülmeye devam edilecektir.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi sunumlarını yapmak üzere Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Başkanı Sayın Rıza Çelen'e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Çelen.

Süreniz beş dakikadır.

KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU BAŞKANI RIZA ÇELEN – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; öncelikle heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Kurumumuzun 2022 yılı bütçesinin görüşülmesi münasebetiyle heyetinize Kurumumuzun faaliyetleri hakkında kısaca bilgi arz etmek istiyorum.

Kamu Gözetimi Kurumunun temel görevi, ülkemizdeki finansal raporlama ve bağımsız denetimin kalitesinin artırılmasıdır. Böylece, finansal bilgilerin doğruluğu, güvenilirliği ve karşılaştırılabilirliği sağlanır, piyasaların temel gereksinimi olan güven pekiştirilir ve ekonomik büyüme desteklenir.

Kurumumuzun 2022 yılı bütçe teklifi 58 milyon 828 bin TL olup bu tutarın 47 milyon 375 bin TL'si hazine yardımı, kalanı ise kurum gelirleriyle finanse edilecektir. Kurumumuzda hâlen 6 kurul üyesi, 12 yönetici olmak üzere, toplam 212 personel görev yapmaktadır.

2021 yılında gerçekleştirdiğimiz başlıca faaliyetler: Bağımsız denetime tabi olan ancak Türkiye Finansal Raporlama Standartlarını uygulamayan işletmelerin finansal tabloların hazırlanmasında kullanılmakta olan Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı'nı, uygulayıcı talepleri, ulusal ve uluslararası gelişmeler çerçevesinde güncelledik ve 2021 sürümünü mart ayında yayımladık.

Bu standardın uygulanmasında rehberlik sağlaması amacıyla 24 adet eğitim modülünü hazırlayarak internet sitemizde yayımladık. Türkiye Muhasebe Standartları hakkında paydaşları bilgilendirmek ve farkındalık oluşturmak amacıyla 10 adet “webinar” eğitim programı düzenledik ve hazırlanan eğitim videolarını sosyal medya platformları üzerinden yayımladık. XBRL teknolojisinin finansal tablo çıktısı olan ve finansal bilgilerin elektronik ortamda ortak bir dille ifade edilmesi ve kolay bir şekilde analiz edilmesini sağlayan Uluslararası Finansal Raporlama Taksonomisinin 2021 versiyonunu ilgililerin kullanımına sunduk. Küçük ve Mikro İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı'na yönelik çalışmalarımızı tamamladık ve yıl sonuna kadar yayımlamayı hedeflemekteyiz. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonunun etik kurallarda yaptığı değişikliklerin çevirilerini tamamladık ve bu

kuralların değiştirdiği standartları da güncelledik. Denetimin kalitesinde eğitimin önemi nedeniyle pandemi koşullarında denetilerimize ve diğer ilgililere yönelik olarak etik kurallar, kalite kontrol standartları, denetim, güvence ve ilgili hizmetler standartlarına ilişkin 6 adet uzaktan eğitim düzenledik.

2021 hesap döneminde Türk Ticaret Kanunu uyarınca, zorunlu olarak bağımsız denetime tabi şirket sayısı 11.564 olup bunların bağımsız denetimlerini yapmak üzere, bugüne kadar 17.084 denetçi ve 361 denetim kuruluşunu yetkilendirdik. Bağımsız denetçilerin mesleki yetkinliklerinin en üst seviyede tutulması amacıyla 87 eğitim kuruluşuna 1.374 adet sürekli eğitim programı gerçekleştirme yetkisi verdik.

Gözetim faaliyetleri kapsamımızda, yaklaşık 25 bin sözleşme, 8.262 bağımsız denetim raporu ve Kurumumuza yapılan çeşitli bildirimlerin kontrolleri yapılarak 135 adet gözetim raporu hazırladık.

Denetim kalitesinin önemli bir diğer bileşeni olan inceleme faaliyetleri kapsamında ise 2021 yılında 102 adet inceleme gerçekleştirdik. Kurumumuzca yürütülen gözetim ve inceleme faaliyetleri sonucunda 326 denetim kuruluşu ve denetçiye çeşitli idari yaptırımlar ve idari para cezaları uyguladık. Pandemi döneminde denetimiz ve denetim kuruluşlarımız açısından yapılacak bildirimlerin sürelerini de uygun bir mhlete uzattık.

2022 yılına ilişkin öncelik ve hedeflerimiz: 2022 yılında tüm finansal raporlama standartlarına uygun hesap planı taslağını yayımlamayı hedefliyoruz. Kurumumuzda Elektronik Finansal Raporlama Projesi kapsamında bildirilen ve denetimden geçmiş finansal tablolardan treteceğimiz finansal bilgi ve analizleri internet sitemizden tüm şirketlerimize, akademisyenlere, finansal analiz ve yatırımcılara sunmayı amaçlıyoruz. Bilgi sistemlerinin finansal raporlaması açısından hazırladığımız bilgi sistemlerinin denetimine yönelik standardı da 2022 yılında mevzuatımıza kazandırmayı planlıyoruz. Uluslararası Bağımsız Denetim ve Güvence Denetimi Standartları Kurulunun KKS 1 ve 2’de yapacağı değişiklikleri de yine kazandıracadığız. Bağımsız denetimin kalitesini artıracak ve rehberlik sağlayacak inceleme ve gözetim faaliyetlerimize de 2022 yılında devam edeceğiz.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli yeleri; önümüzdeki yıllarda da ülkemizde finansal raporlama ve bağımsız denetim sisteminin geliştirilmesine yönelik çalışmalarımız devam edecektir.

Bu duygu ve düşüncelerle yapılacak görüşmeler ve katkılarınız için teşekkür eder, heyetinize saygılar sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – ok teşekkür ediyorum.

Son sunumumuz, Sigortacılık ve zel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı Sayın Türker Gürsoy tarafından yapılacaktır.

Sayın Gürsoy, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU BAŞKANI TÜRKER GÜRSOY – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli yeleri; şahsım ve Kurumum adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sigortacılık ve zel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, 47 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’yle kurulmuş olup faaliyetlerine 5 Haziran 2020 tarihi itibarıyla başlamıştır. Kurumun temel görev ve yetkisi, sigortacılık ve özel emeklilik sektörlerinin düzenleme ve denetim faaliyetlerini yürütmektir. Nitekim, kurumumuzun misyonu, sigortalılar ve katılımcılar ile sektörde yer alan diğer

kişi ve kuruluşların hak ve menfaatlerini korumak, kişi ve kuruluşların faaliyetlerini güvenli ve etkin bir şekilde yürütmelerini sağlayacak piyasa düzenini tesis etmek, yurt içi ve yurt dışı paydaşlarımızla iş birliği hâlinde finansal piyasalarımızın gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Ülkemiz ekonomisinde güvence sunma ve tasarruf sağlama işlevlerini yerine getiren sigortacılık ve özel emeklilik sektörü, finansal piyasalarımız içinde önemli bir yer tutmakta ve her geçen yıl istikrarlı bir şekilde büyümeye devam etmektedir. Sektörümüzde toplam 66 şirket faaliyet göstermektedir. 2020 yılında 82 milyar Türk lirası prim üretimi gerçekleştiren sektörün 2021 yıl sonunda 100 milyar TL prim üretmesi beklenmektedir. Sigortacılık sektörü tarafından ülke ekonomisine sağlanan sigorta korumasının toplamı ise 156 trilyon Türk lirasına ulaşmış bulunmaktadır. Özel emeklilik alanında ise 2021 yılı Ekim ayı sonu verilerine göre, gönüllü bireysel emeklilik sisteminde yaklaşık 7 milyon katılımcı, otomatik katılım sistemi uygulamasında ise yaklaşık 6 milyon çalışan, sistem dâhilinde tasarruf etmektedir. Gönüllü BES ve OKS’de biriken fon tutarı, devlet katkısı dâhil 202 milyar TL’ye ulaşmıştır. BES sayesinde şu ana kadar 162.835 vatandaşımız sistemden emekli olmuştur.

Kurum olarak ülkemizde tasarrufların tabana yayılması amacıyla bireysel emeklilik sisteminde önemli yenilikleri hayata geçirdik. Kısa süre önce yürürlüğe giren 18 yaş altı BES uygulamasıyla çocuklarımızın da bireysel emeklilik sistemine katılabilmesine olanak sağladık. Bu sayede sisteme katılan 18 yaş altı yeni katılımcıların sayısı 101.725’e, fon büyüklüğü ise 107 milyon Türk lirasına şimdiden ulaşmış bulunmaktadır. Böylece gençlerimize ve çocuklarımıza tasarruf alışkanlığını ve finansal okuryazarlığı küçük yaşlardan itibaren kazandırmakla birlikte, anne ve babalara çocukları için güvenli bir gelecek sağlayacak avantajlı bir alternatif sunmuş olduk.

Ayrıca, sektörde rekabeti güçlendiren ve katılımcılara tek bir sözleşmeyle tüm emeklilik şirketlerinin emeklilik fonları arasından seçim yapabilme imkânı sunan Bireysel Emeklilik Fon Alım Satım Platformu’nu (BEFAS)’ı 2021 yılı Temmuz ayında uygulamaya koyduk. Tüm bu uygulamalarımızın temel amacı, vatandaşlarımızın tasarruf alışkanlığını geliştirmek ve yurt içi tasarrufları arttırmaktır.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; tüm dünya gündemini ilgilendiren son derece önemli konulardan biri, hepimizin bildiği üzere, iklim değişikliğine bağlı doğal afetlerdir. Geçtiğimiz aylarda ülkemizde de meydana gelen sel felaketleri, DASK bünyesinde yer alan doğal afetlerin kapsamının geliştirilmesini gündemimize getirmiştir. Bu amaçla, başta sel olmak üzere diğer doğal afet türlerinin de DASK kapsamına alınmasına yönelik çalışmalarımız başlatılmıştır.

Katılım esaslı sigortacılık ve özel emeklilik alanında da kapsamlı icraatlar yapıldı. Katılım mevzuatı yeniden düzenlenerek katılım faaliyetleri yasal altyapısına kavuşturulmuştur. Bu sayede, katılım esaslı sigortacılık ve emekliliğin sektör içindeki payının yüzde 5’ten yüzde 10 ve üzerine çıkarılması hedeflenmektedir. SEDDK olarak vatandaşlarımızın reel sektörün ve finansal sektörün ihtiyaçlarına cevap verebilecek ürün çeşitliliği, teminat kapasitesi ve hizmet kalitesine sahip bir sigortacılık ve özel emeklilik sektörü hedefliyoruz.

Konuşmamın son bölümünde, Kurumumuzun gelir, gider yapısıyla ilgili olarak kısaca bilgi vermek isterim. Malumlarınız olduğu üzere, Kurumumuzun giderleri, sorumlu olduğumuz finansal kuruluşların bilançoları üzerinden hesaplanan katılma paylarıyla karşılanmaktadır. Kurumumuza genel bütçeden ödenek tahsisi söz konusu değildir. Bu kapsamda, Kurumumuzun bütçe büyüklüğü 2022 yılı için 69 milyon 569 bin Türk lirası olarak öngörülmüştür. Söz konusu bütçenin yüzde 100’ü sigortacılık ve özel emeklilik katılma payları gelirlerinden oluşmaktadır.

Kurumumuzun beşeri sermayesine bakıldığında, 18 yönetici olmak üzere toplam 108 kişi görev yapmaktadır.

Sözlerime son verirken 2022 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını temenni ediyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, sunumlar böylece tamamlanmıştır.

Şimdi müzakerelere başlayacağız.

Her gruptan birer milletvekilimize, daha sonra da istemlerine göre, sırasıyla Komisyon üyelerimize öncelikli olmak üzere milletvekillerimize söz vermeye devam edeceğim. Tekrar hatırlatıyorum: Gruplar adına konuşanlar yirmi dakika söz hakkı kullanacaklar; üyelerimiz onar dakika, Komisyonumuzu teşrif eden diğer vekillerimiz ise beşer dakika söz hakkına sahip olacaklardır. Genel olarak belirlediğimiz kurallar çerçevesinde gideceğiz.

Bir de burada herkes bulunuyorken bir anons edip sözü vereceğim.

Şimdi CHP Grubundan Sayın Abdüllatif Şener’e söz vereceğim. Daha sonra HDP Grubundan Sayın Garo Paylan, İYİ Parti Grubundan Sayın Durmuş Yılmaz, MHP Grubundan Sayın Mustafa Kalaycı, AK PARTİ Grubundan Sayın Cemal Öztürk konuşacaklardır. Öğleden önceki oturumda sadece Abdüllatif Bey’e söz vermiş olacağım. Ardından bir ara verip 14.00’te bir araya geleceğiz. 13.30’da da grup sözcülerimizi benim odama bekliyorum. Bugün, sabah yaptığımız usul tartışmaları çerçevesinde grup sözcülerimizle kısa bir istişare toplantısı da gerçekleştireceğiz.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Abdüllatif Şener’e söz veriyorum.

Sayın Şener, buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakikadır.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, sunum yapan kuruluşların Değerli Başkanları ve bürokratlar; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. Her şeyden önce bu bütçe müzakerelerimizin ülkemize ve kurumlarımıza hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Bugün uyandık, gazeteleri okurken bazı gazetelerin manşetlerinde şu cümlelere rastladık: “Dolar 10 lira, çeyrek altın bin lira.” veya “Dolar 10’a dayandı, çeyrek altın bin liraya dayandı.” Yani ekonominin içinde bulunduğu durum ve geldiği durum bu manşetlerden açıkça anlaşılmalıdır. Bir taraftan kur olağanüstü yükselmiştir, diğer taraftan altın fiyatı artmıştır; bu da bu ülkedeki düğün dernek, geleneklerimizi bile bozacak özellikler taşıyan bir hadisedir. Yani örfümüzü, âdetimizi, geleneğimizi altüst edecek bir sürecin içerisinde Türkiye girmiş bulunmaktadır.

Son dönemlerde kurun yükselmesiyle ilgili rasyonel bir mantık oluşturulmaya çalışılmakta idi, özellikle Merkez Bankasından yapılan açıklamalar bunu gösteriyordu ama bugünkü sunuşunda Sayın Bakan, makul, mantıklı ve bilimsel veriler neyi anlatmaya çalışıyorsa sunuşunu o sınırlar içerisinde tutmuştur. Bu yaklaşım tarzından dolayı da teşekkür ediyorum, sağ olun. Gerçekten bilimin olmadığı bir yerde, bilimsel dünyanın deneyimlerinin ortaya çıkardığı sonuçlara göre kuralları koymadan Türkiye’deki sorunları çözmek mümkün değildir. Yani subjektif değer yargıları ülkeyi hiçbir yere taşımaz. Bu, son derece önemli. Kur artışı faydalı mıdır, zararlı mıdır? Yani lehine savunmak isterseniz “faydalı” diyebilirsiniz, “zararlı” da diyebilirsiniz ama içinde bulunduğunuz ortama göre değerlendirmek zorundasınız. Nedir o? Kur yükselişi bir kere gelir dağılımını korkunç derecede bozan bir hadisedir. Yani ülkede yoksulu yoksullaştıran, zengini daha da zenginleştiren, devasa servetlere ulaştıran bir mekanizmayı canlı tutmak ve ülkenin bugünkü koşullarına uygun olmadığı hâlde bu politikalar üzerinde ısrar etmek demektir. Her şeyden önce ülkenin huzura ihtiyacı var, barışa ihtiyacı

var. Ülkemiz açısından gelir dağılımını bozmaktan daha büyük bir felaket olamaz. Diğer taraftan kur artışları enflasyonist etkiler yapar. Enflasyon üzerinde önemli katkısı vardır. Aynı zamanda kur artışı demek, enflasyonist politikaları desteklemek demektir. Yani enflasyon artsın, bir mahzuru yok demektir. Başka? Bütçe açıklarını da arttıran bir hadisedir. Neden? Çünkü ülkenin döviz dayalı borçları var, dış borçları var. İç borçlanmaların önemli bir miktarı döviz borçlanmalarıdır ve bunların faizleri kur arttıkça bütçeye ilave yükler taşımaktadır. Dolayısıyla, bu, aynı zamanda bütçe dengesini de bozan bir hadisedir ve ülkenin borç ihtiyacını da arttıran bir hadisedir. Kur arttıkça bütçe açıkları da arttığı için siz bunu ödemek için borçlanmanızı zorlayacaksınız ama tüm bunların ötesinde bir başka etkisi daha var, o da şudur: Ülkenin döviz cinsinden borçları yani dış borçları, kur arttıkça Türk lirası cinsinden artmaktadır. Şu anda 445 milyar dolar civarında Türkiye'nin dış borcu var. Dolayısıyla, kur her 10 kuruş arttığında, dolar her 10 kuruş arttığında Türkiye'nin dış borcu Türk lirası cinsinden 45 milyar lira artmaktadır, 10 kuruşta. Hâlbuki şu birkaç hafta içerisinde 100 kuruştan fazla arttı neredeyse. O hâlde, bunu niye savunacağız? Bir taraftan gelir dağılımını bozuyor, bir taraftan enflasyonu artırıyor, bir taraftan dış borçlarımızı artırıyor. Nesini savunacağız? “Efendim, kur artarsa ihracatımız artar, ithalatımız azalır, cari açık azalır, dengeye geliriz; bu denge durumunu yakaladıktan sonra bakalım, Allah kerim.” Böyle bir politika olmaz. 2008'in ikinci yarısından bugüne kadar yani son on iki yılda, döviz kuru yani dolar kuru tam 9 kat artmıştır, 9 kattan da fazladır yani yüzde 900 artmış bir kurdan söz ediyoruz. Herhâlde hiçbir hükümet döneminde kur yüzde 900 artmamıştır. Peki, kur bu ülkede yüzde 900 arttı da gelir dağılımını bozdu, enflasyonu tetikledi, dış borçların Türk lirası cinsinden artışına yol açtı da cari açığımızı mı azalttı, dış ticaret açığımızı mı azalttı? Hayır. Bakıyorum Hükümetin dağıttığı dokümanlara “2021 sonu itibarıyla dış ticaret açığımız 47 milyar dolar olacak.” diye açıklıyor Hükümet. “Cari açığımız da 21 milyar dolar olacak.” diyor. Önümüzdeki yıllarda azalacak mı? Hayır. “2022’de dış ticaret açığı 52 milyar dolar, 2023’te 52 milyar dolar, 2024’te de 54 milyar dolar olacak.” diyor. Kuru yüzde 900 arttırmışsınız ama maalesef dış ticaret açığı da cari açık da bitmediği gibi, üstelik bütçe dengesinden piyasa dengelerine varıncaya kadar her şeyi bozan bir politika uygulanmış.

Şimdi, dolayısıyla, ekonominin rasyonel, mantıklı, uzun vadeli kurgularla ve kısa dönem acil ihtiyaçlarını giderecek şekilde planlanması lazım. Bu planlamayı, bu hesaplamayı en iyi yapan kuruluşlardan biri DPT’ydi, Devlet Planlama Teşkilatında -işte, beraber çalıştık Sayın Bakanla, Erhan Usta’yla, Komisyon Başkanımız Cevdet Bey’le; 4’ümüz de aynı kurumdaydık, ben Bakan olarak, arkadaşlar bürokrat olarak- bütün sektörlerin uzmanları vardı, bütün sektörlerin. Dünyada ne olup bitiyor, o sektörde nasıl bir gelişme var, Türkiye’yi nasıl etkileyecek? Koordineli olarak bunlar masaya yatırılır, incelenir, sonunda bir rota tutturulması gerektiği zaman nasıl bir rota olacağı da belirlenirdi bilimsel verilere ve dokümanlara göre. Şimdi Devlet Planlama Teşkilatı kaldırılmış, o uzmanların hepsi bir yere dağılmış; sonunda da geldiğimiz nokta budur.

Bakın, Cambridge Üniversitenin yayınlarından bir kitap var: “Explaining long-term economic change” Anderson’un yazmış olduğu bir kitap, “Uzun dönem ekonomik değişimin açıklanması.” diyor. Bu kitabın özelliği şu: Dünyada iktisat, iktisat tarihçileri ve diğer bilim adamları tarafından ekonominin gelişmesi için geliştirilen, ortaya atılan tüm teorileri özetliyor. Yani hangi iktisatçı ve bilim adamı “ekonomi gelişsin” diye hangi teoriyi geliştirmiştir, diğeri hangi teoriyi geliştirmiştir? Tüm dünyadaki bilim adamlarının olaya bakışı var. Bu bakış açısına baktığımız zaman, tüm bilim insanları uzun dönem dengeleri kurabilmek için şu 6 kavramdan birine veya birkaçına dayandırmışlardır teorilerini anlatırken; pazar, çevre, teknoloji, nüfus, kurumlar ve sömürü; bu kadar. Bunları nasıl gözetiyoruz? Bunlar arasında dengeyi nasıl kuruyoruz? Hangi kavramın etrafında örülül, ekonomiyi etkileyen dinamikleri nasıl geliştiriyoruz? Bunları planlayacaksınız, pazar elbette önemli. Hangi ülkenin pazarı genişse veya hangi firmanın pazarı genişse kazancı daha boldur, elde ettiği gelir daha fazladır, ülke olarak da millî geliri

o kadar yüksektir. Tarihe baktığımızda da öyledir, bütün büyük imparatorluklar Avrasya'dadır. Jared Diamond'ın "Tüfek, Mikrop ve Çelik" kitabı var, orada anlatır. Neden Avrasya'dadır bütün uygarlıklar? Çünkü Avrasya'da dağlar, doğuyu batıya karşı kesmez, geçişsizlik sağlamaz; eski teknolojilere göre, ulaşım ağına göre. Çin'de ortaya çıkan bir yenilik, bir bakarsanız, kısa bir süre sonra ta Fransa'ya ulaşmış. Mallar da öyle, pazar da aynı şekilde genişliyor. "İpek Yolu" dediğiniz, "Baharat Yolu" dediğiniz şeyler bunu ifade ediyor. Ama dağların kuzey-güney hattında kıtaları kestiği ve geçiş imkânı da vermediği kıtalarda, Amerika Kıtası ile Afrika gibi büyük uygarlıklar gelişmemiştir.

Bugün artık bu fiziki imkânlar ortadan kalkmış, teknoloji gelişmiş, ulaşım araçları gelişmiş, iletişim araçları gelişmiş onun için dünyayı tam pazar olarak almaktan, dünyadaki gelişmeleri anında izleyip ona göre mevzi tutmaktan başka çare kalmamış ama devlette bunu yapacak bir hafıza var mı? Eski DPT'ye benzer bir yapılanma var mı? Bence, bu bir ihtiyaç. DPT, illa bir planlama yapmak için değil, politikaları geliştirmek için de önemliydi.

Değerli arkadaşlar, bir şeylerin bozulduğu kesin. Burada, Anderson açıklamış olduğu kavramlar arasında pazara büyük vurgu yapıyor ama sömürü de pazarı genişletmenin arkasındaki engellerden biri. Evet, pazarınız genişlediği zaman ekonominiz genişler ama dünyaya kendinizi saldırdığınız zaman sonbahar rüzgârları önündeki yaprak gibi savrulursunuz. Gelişmiş ekonomiler sizin ekonominizi belirler, Wallerstein'in temel tezidir. Dünya kapitalist sistemi, günümüz tabiriyle ifade edecek olursak dünya sistemi piramit şeklindedir. Piramidin tepesindekiler piramidin altındaki henüz gelişimini tamamlamamış ülkeleri iki şekilde zorlar: Birincisi, kaynak transferiyle, ikincisi ise yapılandırma. "Yapılandırma" dediğimiz şey sizin burada yaptığımız. Aman pratik bir şeyden dolayı sıkıştınız "Şunu yapalım." dediniz. Bunun hesabı kitabı yoksa, metodolojisi yoksa siz "Aman şu sorunu çözelim diye burada bunu yapalım." dediğiniz an aslında onu siz bu ülkenin ihtiyaçlarına uygun bir çözüm olarak ortaya çıkarmış olmazsınız. Gelişmiş ekonomiler piramidin tepesindekilerin ihtiyaçlarına uygun olarak -onlar- sizi yapılandırmış olur; buna da dikkat etmek lazım. Böyle bir mekanizmayı bürokraside takip edecek bir yer ben görmedim, benden sonra ortaya çıktıysa bilmiyorum. Sadece bakıyoruz, burada konuşurken de verilere bakıyoruz "Şu bozulmuş, şu düzelmiş." Sorun o değil ki, önümüzü nasıl planlayacağız? Geçmişteki hiçbir hükümeti uzun dönem dengelerinden dolayı sorgulamayız, sorgulayamayız ama Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarını uzun dönem dengelerinden dolayı sorgularız. Neden? On dokuz senedir iktidardadır. On dokuz sene sonra yeni başlamışçasına, daha dünkü hükümetmişçesine gününbirlik sorunlarla uğraşan, içine boğulan bir yapı olmaz değerli arkadaşlar. Demek ki yirmi seneyi planlamamışsınız. Zaten Planlama Teşkilatını lağvetmiş olmanızdan belli. E, ne olacak bu memleketin hâli? Yirmi yıl, heba edilmiş bir yirmi yıl mı olacak? "Yollar yaptık, köprüler yaptık, şunu yaptık..." Dünyadaki rekabet o değil ki, dünyadaki rekabet daha devasa bir şey. 8 bin dolar kişi başı millî geliriniz varsa dünyada mesafe alamayan ülkesiniz siz. 30 bin doların üzerinde olması lazım "Aa, bir yere gelmişsin." demek için. Var mı öyle bir durum? Yok. Kişi başı millî gelir, bir de dolar enflasyonunu geriye doğru düzeltirseniz, 2004'teki kişi başı millî gelir ile bu seneki kişi başı millî gelir aynı arkadaşlar ya. Yani, başladığı günküyle bugünkü aynı aşağı yukarı, olmaz bu. Ve enflasyonla boğuşuyorsun, işsizlikle boğuşuyorsun, bir taraftan faizler sorun.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Terörle boğuşuyoruz, terörle.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ya, terörü...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cemal Bey, hatip devam etsin lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Usulle ilgili konuşurken...Arkadaşlar, o da ayrı bir konu, onu ayrıca tartışırız. Ama bilinen bir şey var, gününbirlik çalışan, önünü planlamayan, ülkenin geleceğini toparlamaya yönelik vizyonu, misyonu olmayan bir iktidarla karşı karşıyayız. Onun için ekonomik

politikaların küresel ölçekte yeni baştan kurgulanması lazım ama bunu yapmak bu Hükûmetle mümkün değil. Allah aşkına, dünya sistemler analizini yapan bir tane birim var mı devlette şu anda? E, yoksa, siz yapamazsınız, dünyaya göre ne yapacağınızı planlayamazsınız. Gelişmiş hâkim ekonomiler sürekli sizi kendi ihtiyaçlarına göre tekrar tekrar yapılandırır, tekrar tekrar. Siz burada “Sorun çözüyoruz, kalkınıyoruz, geliyoruz.” derken bir bakarsınız ki yapılanıyorsunuz. E, kur yüzde 900 artmış, Türkiye ne kadar ucuz bir hâle geldi, biliyor musunuz? Ne kadar ucuz bir hâle geldi. Varınızı yoğunuzu, batan sektörlerin hepsini toparlar alırlar. E, diyeceksiniz ki: “E, iyi işte, yabancı sermaye geliyor.” Arkadaş, yabancı sermayenin de bir kalitesi olur. İç pazara çalışan, iç pazardan gelir elde eden, özellikle de hazır kurulu tesisleri alan yabancı sermayenin size vereceği hiçbir şey yok; sürekli kâr transfer ederek krizinizi derinleştirir geleceğe yönelik olarak. Yeni büyük yatırımla gelen, yeni teknolojiyle, burada üretim ihracat yapacak, Türkiye’ye döviz kazandıracak sektörleri öncellemeniz lazım. Maalesef, rastgele adımlarla Türkiye’nin yürüyemeyeceği ortadadır.

Hükûmetin bütçe politikasına bakıyorsunuz, umut vadetmiyor. Ben, bu bütçede yeni bir ufuk var mı diye bakıyorum; bu bütçede hiçbir yeni ufuk görmüyorum. Veya para politikasını uygulayan Merkez Bankasına bakıyorum ne yapıyor diye; yaptığı açıklamalar gerçekten komik, kendi sitelerindeki ekonomi açıklamalarıyla ilgili videolara bile aykırı. Böyle politika uygulanmaz ki; dört senede 4 tane Merkez Bankası Başkanı değişiyor. Hükûmetin kalıcı ve uzun dönemli bir vizyonu, bir perspektifi olmadığı ortalama her sene bir Merkez Bankası Başkanının değişmesinden belli zaten. Çünkü her gelenle birlikte politika değişmiştir, her gelenle birlikte. Bir öncekinin “doğru” dediğine, bir sonra gelen “yanlış” demiştir, daha sonra gelen ona da “yanlış” demiştir. Yani kabile devleti değil burası. Arkadaşlar, binlerce yıllık tarihi geçmiş olan bir ülkede bu tür günübürlük, devlet ciddiyetiyle bağdaşmayan politik çizgiler çekmek, politika uygulamaya kalkmak doğru bir hadise değildir. Uzun vadeli yol haritasının olması lazım.

“Efendim, beş yıllık kalkınma planı hazırladık.” Planda söylenenlerin hiçbiri ortaya çıkmıyor zaten. Hani 2023’te kişi başı millî gelir 25 bin dolar olacaktı? Var mı öyle bir şey? Yok. Daha sonraki her ekonomik belgede ve daha sonra çıkan planda bu hedefler sürekli oynadı hem de birbiriyle bağdaşmayacak derecede.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Neden oynadı?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – 500 milyar dolar ihracat olacaktı. Var mı öyle bir hedefiniz şimdi? Yok.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Neden değişti ama?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Nilgün Hanım, lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – 25 bin dolar kişi başına millî gelir var mı? Yok. 2 trilyon doların üzerinde millî gelir var mı? Yok. Somut olması için yine söylüyorum, bakın, şu telefon var ya... Türkiye’nin nereye geldiği ortada. Şu telefon markasının piyasa değeri Türkiye’nin millî gelirinin 3 katı, 3 katı, bir tek telefon!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz tamamlanmıştır, iki dakika ek süre veriyorum, toparlarsanız çok sevinirim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – “Efendim, biz geldiğimizde şu vardı, şimdi şu var.” Bunu rahmetli Özal da yapardı “Şu kadar televizyon vardı, bu kadar televizyon oldu; bu kadar buzdolabı vardı, bu kadar oldu.” diye. Şimdi, aynı taktik. Ya, geçmişte kalmış cümlelerle siyaset yapılır mı? 2000’li yıllar küreselleşmenin üçüncü evresi. Acımasız bir rekabet var, acımasız bir rekabet var. Bu küreselleşme döneminde “Geçmişte şu vardı, şimdi bu var.” diye ekonominizi anlatamazsınız, bundan

vazgeçin. İnsanlığın refah seviyesi, değil yirmi yıl öncesinden bugüne kadar, Hazreti Âdem'den bugüne kadar sürekli değişmiştir, sürekli değişmiştir. Değişmiş derken ilerlemiştir, tüketim kalıpları artmıştır, refah yükselmiştir. İnsanlık tarihi boyunca olan şey bu. Şimdi zaman daha hızlanmış. On dokuz senedir siz varsınız. “On dokuz sene önce şu var mıydı?” “Bak, on dokuz sene önce cep telefonu var mıydı? Şimdi bizim dönemde var.” diyenler bile var. Ya, bu sizin ürettiğiniz bir şey değil ki. Bunu ithal etmek zorunda kaldığımız için dış ticaret açısından zaten ülke ekonomisi kriz yiyor, ta köylüsünden esnafına kadar, işçisine kadar herkes etkileniyor. Başkasının ürettiğini cebinde taşıdığıyla övünen bir mantık olmaz ve maalesef ülkenin önemli sorunları var ama önce ciddi, değişmez, kararlı bir strateji ortaya koymak lazım. Bunu bu Hükümet koyamaz çünkü bütün güç tek kişide olduğu zaman günübürlük beğenilmeyen işlerden dolayı tak Merkez Bankası Başkanı değişir, tak bakan değişir ve istikrarsızlık, zaten benim sorgulamaya çalıştığım kalıcı politikayı bu ülkede bu iktidarın eliyle ortaya çıkaramaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ek süreniz de dolmuştur, son bir cümle alayım lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Evet, teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, saat 14.00'te kaldığımız yerden devam etmek üzere müzakerelere ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.24

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.03****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 15'inci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Sayın Paylan biraz daha hazırlık yapacak.

Şimdi, İYİ Parti Grubundan Sayın Durmuş Yılmaz'a söz vereceğim.

Sayın Yılmaz on beş dakika süre kullanmış olacak, kalan beş dakikayı da herhâlde başka bir arkadaşımız kullanacak.

Hazır mısınız Sayın Yılmaz?

Evet, süreniz on beş dakikadır.

Buyurun.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Son birkaç yılda olduğu gibi 2021 yılını da büyümeye ve refah artışına giden yolda araçtan başka bir şeyi olmayan, nominal değişkenler kur ve faiz tartışmalarıyla bitiriyoruz. Ağaca bakmaktan ormanı görmemeye maalesef devam ediyoruz. Enflasyonun, faizin, döviz kurunun kontrol altına alınıp fiyat ve finansal istikrarın sağlandığı bir ortamda yoksulluğu, istihdamı, tarımı, sanayiye, nitelikli emeği ve en önemlisi verimlilik artışını konuşmamız gerekirken maalesef, onca tecrübeye ve ödenen onca bedele rağmen tekrar başladığımız noktaya geri döndük, yeni bir politika arayışına girdik. Enflasyonu bir tık aşağı çekmek için vazgeçtiğimiz büyüme oranı enflasyonun maliyetidir. Biz bu bedeli 2001 krizinden sonra yüksek çift haneli enflasyonu tek haneye indirirken ödedik. Bugün tekrar yüzde 20 seviyelerine gelen çift haneli enflasyonun düşürülme bedeli elbette ağır olacaktır. Yeni politika arayışlarına girdik çünkü Hükümet öncelikli tercihi olan büyümenin -ki biz bunu destekliyoruz ekonomik aktivitenin nihai amacı ekonomik büyümedir- gerekli koşulu ve fiyat istikrarını sağlayamadı, enflasyonla mücadelede havlu attı. Oysa Afrika'dan Orta Amerika'ya enflasyonla mücadele etmeye karar verip de başarılı olamayan hiçbir ülke yok.

Yönetimin enflasyonla mücadele hususundaki tutum değişikliğinde yeni düzende krizlerin mahiyet değiştirmesinin önemli olduğunu düşünüyorum. Ne demek istiyorum? Şunu demek istiyorum: Sabit kur sisteminin uygulandığı eski dönemlerde krizlerin bir dibi olurdu ve bu dip görüldükten sonra tedbirler alınırdı. Şimdiki dalgalı kur rejiminde ise ekonomiye gelen şoklar doğası gereği dalgalı kur rejimi tarafından emiliyor ama zaman zaman kuyruklar olsa da bankalar batmıyor, şikâyetler ve memnuniyetsizlikler artsa da hayatın akışı devam ediyor. Kurbağanın ısınan suda ağır ağır ölmesi gibi ölüyoruz ama bir türlü dibi göremiyoruz. Eğer dalgalı kur rejimi olsaydı şimdiye kadar onlarca yazar

kasa atılmış olurdu. Bu durum yönetimi rehavete düşürüyor, alınması gereken tedbirler alınmıyor, alınmıyor; sonuçta, kötü yönetimi kanıksıyoruz ve gün gün fakirleşiyor. Evet, günümüz krizinin göstergesi fakirleşmedir, ucuzlayan, ucuzlatılan emektir.

Ekonomi yönetimi 2019 yılından bu yana Türkiye ekonomisi üzerinde deneyler yapıyor. Bilindiği üzere, sermaye hareketlerinin serbest olduğu bir kambiyo rejiminde aynı anda hem faizi hem de döviz kurunu kontrol etmek mümkün değil. “Üçlü imkânsız” olarak bilinen bu aksiyom üzerinden faiz sebep, enflasyon sonuç ön kabulünü ispata çalışıldı. Kesintisiz yirmi ay boyunca bugün hâlâ nasıl yapıldığını bilmediğimiz kamu bankaları tarafından yapılan arka kapı döviz satışlarıyla 128 milyar dolar rezerv çarçur edilirken enflasyonla mücadele dinamikleri, özellikle beklenti yönetimi bozuldu. Peki, bu sözde teori ispat edilebildi mi? Elbette hayır. Merkez Bankası rezervleri hırsın, inadın ve kibrin kurbanı olurken ortaya çıkan hasar ülkenin ekonomik ve siyasal maliyetini yükseltmiştir.

Makro bir perspektifi olmayan, birbirine zıt politika seçeneklerini aynı anda uygulamaya koyup oradan olumlu bir sonuç beklemek gerçekten maharet isteyen bir iş. Gelinen noktada ne kurda istikrar ne de faizlerin düşük kalması sağlanabildi. Bugün Türk ekonomisi hem düşük kur hem de yüksek faizle baş başa kalmıştır. Faizleri düşürsün diye göreve getirilen Merkez Bankası Başkanlarının hepsi faizi artırarak görevlerinden ayrılmışlardır. Mevcut Başkanın da böyle yapacağı kesin. Metaforik olarak söylemek gerekirse bilinen üç şeritli ana yolu bırakarak yan yollara ve çıkmaz sokaklara girerek netice alınmayacağı defalarca görülmesine rağmen yönetim şimdi yeni bir deney yapmaya karar verdi. Enflasyon hedeflemesi yaklaşımının gereğini yapmadığı için fiyat istikrarını sağlayamayan Merkez Bankası, şimdi örtük bir cari açık hedeflemesi politikasını uygulamaya karar vermiş görünüyor. Faizi kontrol edip döviz kurunu serbest bırakan bir politika yani rekabetçi kur politikası şöyle düşünülüyor: Cari dengeyi sağlayalım, kur da düşer, enflasyon da düşer. Evet, kulağa çok hoş geliyor değil mi? Bu önerme kendi içinde zaten çelişkili zira cari dengeyi sağlayacağı varsayılan şey zaten bizatihi zayıf TL.

Sayın Bakanım, siz sunumunuzun 7’nci sayfasında, yukarıdan ikinci paragrafta iki tane cümle kuruyorsunuz, birinci cümlenize kesinlikle katılmıyorum ancak ikinci cümleler gerçekten doğru, altına imza atıyorum. Fakat, birinci cümlelerde topluma bir iletişim kurmaya çalışıyorsunuz ama mevcut yapılanlar çerçevesinde bu iletişiminizin hedeflenen kitleye ulaşacağını sanmıyorum çünkü söylenenle yapılan eylemler söylem farklı. Bu ülke buna yakın bir politika uygulamasını 1993-1994’te tecrübe etti ve bu tecrübenin bize, neye, kaçaya mal olduğunu da hepimiz biliyoruz.

Şimdi, “rekabetçi kur” diyoruz. Literatürde rekabetçi kurla ilgili herhangi bir tanım yok. Nerede duracağız? 1 dolar eşittir 1 TL’den başladık; 2 TL, 3 TL, 5 TL, bugün 10 TL... Yarın nerede olacak? Hangi noktaya geldiğimizde rekabetçi kur tanımına ulaşacağız, 15 mi, 12 mi, 10 mu, 20 mi, 25 mi? Bu konuda literatürde herhangi bir tanım veya kabul yok ancak şunu tecrübe ederek görüyoruz ki 2014 Ocak-Eylül döneminde ortalama kur 2 TL, Türkiye’nin ihracatı 154 milyar dolar; 2021 yılında aynı dönemde, Ocak-Eylül döneminde dolar 8 TL, Türkiye’nin ihracatı 156 milyar dolar. Rekabetçi kur enflasyondan başka bir şeye neden olmadı, sebep olmadı, enflasyon yarattı, dış ticaret hatları bozuldu.

Sayın Bakanım, sunumunuzda ihracatla, ithalatla ilgili bir grafiğiniz vardı, eğer onun arkasına miktar endeksini ve birim endeksini de koysaydınız Türkiye’nin nasıl fakirleştiğini o grafiklerden rahatlıkla görebilirdik. Sayın Merkez Bankası Başkanı buraya geldiğinde bize bu grafiği de gösterdi ve grafiğin numarasına da bakmak isterseniz, 27 numaralı slayt.

Bu durum bir kanamadır. Kanama devam ediyor fakat şöyle düşünülüyor: “Nasıl olsa kan bittiği zaman kanama duracak.” Doğru, kan bittiği zaman kanama duracak ama hayatta kalabilecek miyiz, o da ayrı bir konu. Yukarıda “Örtük cari açık hedeflemesi yapılıyor.” demiştim; “örtük” diyorum çünkü Merkez Bankasının hiçbir dokümanında bu politikadan söz edilmiyor. Enflasyon raporunu ve PPK

özetini okudum, iki metinde de “Değersiz TL, cari fazla üzerinden enflasyonu düşürür.” teorisine değinmek yok, hiç de esamesi yok. Bunu nereden çıkarıyorum peki? Sayın Başkanın yatırımcılarla yaptığı bilgilendirme toplantısında yaptığı açıklamalardan. Öyle anlaşılıyor ki bu konuda banka ve ekonomi üst yönetimince etraflıca tartışıldıktan sonra verilmiş bir politika kararı da yok. Demek ki bir yönlendirme var ama ben bilemiyorum, nereden bu yönlendirme.

Uygulamada bu tür önemli politika değişikliklerinin uzun bir hazırlık dönemi olur. Bu, 2000’li yıllarda, içine girdiğimiz sıkıntılı dönemden çıkarken politika faizi, piyasadan borç alma faiziydi. Piyasada haddinden fazla likidite vardı ama giderek likidite azaldı, oradan çıkıp politika faizini borç verme faizine dönüştürmek için bankalarla en azından iki buçuk yıl çalıştık ve belli aralıklarla toplantı yaptık ve nihayet, 14 Nisanda kararımızı bankalarla paylaştık. Bu, piyasayı hazırlayarak olur ama böyle bir piyasa hazırlaması da yok. Ayrıca şunu da söyleyeyim: Bu yazılı ve sözlü yönlendirmelerle piyasa değişikliğe -dediğim gibi- hazırlanır. Dışarıdan bir örnek vermek gerekirse, örneğin, Amerika Birleşik Devletleri Merkez Bankası, ince ayar ortalama enflasyon hedeflemesine geçilmesine karar vermeden önce 40 tane makale yazmış ve bunu iki yıl tartışmıştır.

Sayın Bakanım, saygıda kusur etmeyeyim ama sormadan da edemiyorum: Siz, bu politika değişikliğinin neresindesiniz? Bu konu enine boyuna tartışıldı mı? Politika değişikliğini doğru buluyor musunuz? “Faiz sebep, enflasyon sonuç.” aksiyomunun yerine “Cari açık sebep, enflasyon sonuç.” aksiyomu mu geldi? Bu konuda bilgi vererseniz memnun olurum. Gerçi, sunumunuzun 7’nci sayfasında bunun böyle olmadığını söylüyorsunuz ama bu, bana çok fazla inandırıcı gelmedi.

Sayın Bakanım, bir an için uygulamanın sonuç vereceğini kabul etsek bile bunun gerçekleşmesinin bazı gerekli şartları var. Her şeyden önce, muhataplara para politikasının uzunca bir süre bu şekilde süreceği güvencesinin verilmesi gerekir yani “credible commitment” yapılması lazım. Bu güvenceyi verebilecek misiniz, verebiliyor musunuz? “Verebilecek misiniz?” derken elbette Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını kastediyorum çünkü politikayı oluşturanlar onlar. Çünkü bu, daha uzun vadeli, arz yönlü bir politika uygulamasıdır ki siz de sunumunuzun 8’inci sayfasında “Bu amaçla maliye politikasına, arz yönlü politikalara ve makro ihtiyati düzenlemelere kararlılıkla devam ediyoruz.” diyorsunuz yani bu politika değişikliğinin arz yönlü bir politika olduğu... Elbette siyasi irade bunu tercih edebilir, bunda da bir sıkıntı yok fakat bunun gereğinin yapılması lazım; çok orta vadeli, uzun vadeli bir tercih bu, kısa vadeli bir tercih değil. Bununla ilgili -dediğim gibi- herhangi bir hazırlık yapılmadan doğrudan doğruya bu işin içerisine girilmiş gibi görünüyor.

Dolayısıyla, yukarıda da belirttiğim üzere, ortaya çıkacak enflasyon yüksek olacağı için bu uygulamadan iktidarınızın bu denli yüksek bir enflasyona ne kadar dayanabileceğinin yanıtı da maalesef meçhuldür. Siz de biliyorsunuz ki zaten dayanılmaz hâlde olan hayat pahalılığı bir süre sonra daha da artan enflasyon nedeniyle katlanılamaz, dayanılmaz hâle gelecektir. Bu noktada yapacağımız şey, hiç şüphensiz olmasın, daha önceleri de -yapıldı çünkü gördük- yapıldığı gibi sert bir U dönüşü yapmak olacaktır. Yani faizler artması gerekenden daha fazla artırılmak zorunda kalınacaktır. Böyle bir durumda -olmaz ya, farz edelim ki oldu- size güvenerek ithal ikameci yatırım yapan yatırımcının yatırımı çöp olmayacak mı? Hâliyle bunu bilen hiçbir kimse böyle bir riski de almayacaktır. Dolayısıyla, faiz düşürerek bu tip bir sanayileşme atılımı olabileceğine ve sürecin devamının piyasanın kendisinin halledeceğine inanan yaklaşımın altı maalesef boş.

Eski köye yeni âdet her zaman yanlış değildir. İlerlemek için yeni âdetlere ihtiyaç vardır. Ancak bunların içsel tutarlılığının olması ve ayağının yere sağlam basması gerekiyor. Merkez Bankası fiyat istikrarına değer veren akli başındaki kişilerce eleştirilince, bu kişiler, ben de dâhil olmak üzere mandacılıkla itham edildik. Bunun neresi mandacılık? Ben de diyorum ki o zaman buna verilecek cevap

bu “zırva” olarak nitelenebilecek cari açık hedeflemesi rejimine geçtiğini duyurunca iktisat kuramını savunan herkesi neredeyse de mandacılıkla suçlayıp itham eden bu eksantrik fikirleri gerçekten kınıyorum. Bizim yapmamız gereken şey, karşılıklı gerekçelerimizi ortaya koyup teorilerimizi açıklamak, olabilecekleri, olamayacakları ortaya koymak ve birbirimizi iknaya çağırmak ama doğrudan doğruya suçlanıyoruz ve deniliyor ki: “Siz mandacısınız.” O nedenle tekraren söylüyorum: Cari açık, tasarruf açığının yansımasıdır. Şehir efsanesi olmuş görüşleri yıllardır dillendirenler anlamak istemese de reel bir dengesizliği nominal bir yolla çözmeye çalışmak çok maliyetli ve verimsiz olacaktır.

Yeni politika anlayışlarına, arayışlarına girdik çünkü görüşmekte olduğumuz 2022 yılı bütçesi çok katı, alternatif harcama tercihlerine izin vermiyor. 1,7 trilyon TL harcama ödeneğinden zorunlu personel giderleri, sosyal güvenlik primi, iç ve dış borç faiz ödemeleri ve cari transferleri çıkardıktan sonra geriye fazla bir şey kalmıyor. Oysa bugün karşı karşıya olduğumuz başta yüksek oranlı işsizlik olmak üzere, hayat pahalılığı, fakirlik, yoksulluk, borçluluk gibi devasa sorunların üstesinden gelebilmemiz için yatırım yapıp beşerî ve fiziki sermayemizi artırmamız gerekiyor. Bu bütçe buna olanak sağlamıyor. Kısacası 83 milyon yurttaşlar olarak bu bütçenin içine sığmıyoruz. Peki ne yapılmalı? Önce enflasyon, risk alıp yatırım yapan iş insanlarının ve tüketicilerin gündeminden çıkarılmalı. Böylece ekonomik aktivitenin nihai amacı olan sürdürülebilir, kapsayıcı, büyümeyi sağlamanın önü açılmalı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Yılmaz, süreniz dolmuştur. Size iki dakika ek süre veriyorum. Yalnız şunu da hatırlatmak isterim: Bu ek süreleri gruplar adına ilk konuşmacılara veriyorum, başka arkadaşlar için örnek teşkil etmemek kaydıyla iki dakika ek süre veriyorum.

Buyurun.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Bunun koşulu, yukarıda değinilen saçma, fantastik teoriler terk edilerek, kendi kanununda çerçevesi çizilen fiyat istikrarını sağlamak üzere Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının bağımsızlığına saygı duyulacak, eli serbest bırakılacak, büyümenin önündeki darboğazların kaldırılmasına yoğunlaşılacak. Şu bir gerçek ki: Ekonomik büyümemiz sorunlu, büyümenin hem kendisi hem de katkı sağlayan bileşenleri oynak, standart sapsması yüksek. Bu durum, orta ve uzun vadeli politika ufkunda belirsizliğe neden oluyor. 2008-2009 dönemini paranteze alarak söylemek gerekirse, 2013-2017 döneminde yıllık büyüme yüzde 6 civarında ve özellikle 2006’ya kadar olan kısmında önemli bölümü toplam faktör verimliliğinden kaynaklanıyordu.

Sürem bitiyor, geriye bir dakika kaldı. Sayın Bakanım, artık metinden okumaya gerek yok, şunu söylemek istiyorum: Artan nüfus ve karşı karşıya olduğumuz sorunlar dikkate alındığında bizim bu ekonomiyi büyütmekten başka yolumuz ve çaremiz yok. Fakat bu ekonominin büyümesinin de birtakım ön koşulları var, o ön koşullarından bir tanesi de fiyat istikrarı. Maalesef bunu sağlamadık, sağlayamıyoruz. Şu anda emek piyasasına çıkan ortalama çalışan, 800-900 bin kişi. Bu 800-900 bin kişinin mevcut istihdam seviyesini koruyabilmesi için bile -ilave gelenleri bir kenara bırakalım- bizim şu anda –yapılan bir hesaba göre- en az yüzde 4 büyümemiz lazım. Şu anda geldiğimiz noktada maalesef ekonomimizin potansiyel büyüme hızı yüzde 4,5’lerden 5,5’lara, bir ara 6’lara kadar yükseldiği hesaplanıyordu ama bugün gelinen noktada potansiyel hızımız tekrar düştü. Dolayısıyla bu bütçeyle ve bu iletişim politikasıyla, özellikle şu anda, makas değiştiren, enflasyonla mücadele programı çerçevesinde bunların yapılması mümkün değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Dolayısıyla yapılması gereken şey, kamuoyuyla iletişimi güçlendirmek. Eğer gerçekten cari açık üzerinden enflasyonun düşürülebileceği hesaplanıyorsa, böyle bir algı da varsa, böyle bir inanç da varsa, böyle bir teorinin olduğuna da inanılıyorsa o zaman size düşen görev, bunun iletişimini toplumla sağlıklı bir şekilde kurmak. Fakat siz böyle bir şeyin olmadığını 7'nci sayfada cümlelizde söylüyorsunuz. Okuyorum, diyorsunuz ki: "İkinci olarak ise döviz kuruna ilişkin son dönemde yapılan yanlış yorumlara değinmek istiyorum. Hükümetimizin ihracatı desteklemek amacıyla yüksek döviz kuru hedeflemesine yönelik yorumlar doğru değil." İkinci cümlelizde de...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum. Çok aştık süremizi Sayın Yılmaz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – ...orası doğru, katılıyorum. Bunun üzerinde durun ama verdiğiniz mesaj ulaşmayacak, onu söyleyeyim çünkü yapılanlar yanlış.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Yılmaz, teşekkür ediyorum.

Şimdi HDP Grubundan Sayın Garo Paylan'a söz veriyorum.

Süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri ve şu anda buraya hizmet eden değerli emekçiler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, Komisyonumuza hoş geldiniz. Bir parlamenter olarak ve bu kültürü bilen bir Bakan olarak gereken nezaketi gösterdiğiniz için teşekkür ederim. Olması gereken bu. Yani dünkü yaşadığımız olaydan sonra gerçekten bütün bakanlarımızın da bu şekilde davranması gerekir. Parlamenterlerin de bakanlara gereken saygıyı göstermesi gerekir. Bu karşılıklı saygıyı mutlaka sağlamamız gerekiyor, bu konuda da teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, bu görüşlerden sonra size eleştirilerimi sunacağım. Geçen yıl bir haftalık bir Bakandınız. Tam bütçe görüşmelerini yaparken, orada otururken bir baktık oraya geçmişsiniz ve bir haftalık bir Bakan olarak size ağır eleştirilerde bulunmamıştık ama artık bir yıllık bir Bakansınız ve getirdiğiniz bu sunuma dair eleştirilerimizi söyleyeceğiz Sayın Bakan.

Ben açıkça söyleyeyim: Kapitalist bir düzende adaletten bahsedilemez. Kapitalist bir düzende kazananlar vardır ve kaybedenler vardır. Ülkemizde ise vahşi kapitalist bir düzen var maalesef. Bir bakıyorsunuz birileri bir öğünde bir asgari ücreti yiyebiliyor; bir lokantaya gidiyor, bir öğünde bir asgari ücreti yiyebiliyor ve bunu Instagram'dan kolayca paylaşabiliyor ama birileri ekmek derdinde Sayın Bakan ve ben sunumunuzda buna dair pek bir şey görmedim. Yani Anayasa'mıza göre biz sosyal devletiz. Siz pek çok rakamdan bahsettiniz ama halktan bahsetmediniz, çiftçilerden bahsetmediniz. Mesela biz bütçe buluşmalarını gerçekleştirdik halkın taleplerini toplamak için. Ağrı'ya gittik, tarlasını ekemeyen çiftçiler gördük yani tarlasına gübre atamıyor çiftçi. Çünkü niye? Geçen yıl 1.300 lira olan gübre 7.500 liraya çıkmış, gübre atamıyor; bundan bahsetmediniz. O çiftçiyi nasıl destekleyeceğinize dair de bütçenizde herhangi bir kaynak yok, Tarım Bakanlığı bütçesini gördük, kaynak yok. Emeklilerden bahsetmediniz, 13 milyon emekli var. En düşük emekli maaşı 1.500 lira ve bırakın ay sonunu getirmeyi, ilk beş günde o emekli maaşı gidiyor, emekli zor durumda; bundan bahsetmediniz. Barınamayan gençlerden bahsetmediniz, yurt sorununu çözmekten bahsetmediniz. Siz ekonomiden sorumlu bir Bakansınız, bunun için söylüyorum. Yani ekonomiden sorumlu bakanlar aslında kasanın başında olarak da –Hazine ve Maliyeden sorumlusunuz, maliye politikalarından- bu

sosyal politikalarından mutlaka bahsetmeniz gerekirdi. Ben taleplerin de sizden toplandığını bildiğim için Sayın Bakan, biliyorum ki pek çok bakan sizinle “Şuna da kaynak ayırırım, buna da kaynak ayırırım.” diye konuşuyor ama bütçe tercihlerinde bu anlamda sosyal politikalarla ilgili kaynak ayrılmadığını gördük ve bütçede bazı tercihleriniz var. Bakın, size göstereyim bütçe tercihlerinizin ne şekilde olmuş Sayın Bakan.

Güvenlik bakanlığı olarak baktığımızda, 1’inci sırada. Yani iç işleri, savunma, örtülü ödenek gibi güvenlik politikalarına baktığımızda, toplam olarak, tam 246 milyar lira para harcıyorsunuz ve bu tercih değişmediği sürece de... Hani, birileri diyor ki: “Efendim, silah almamız lazım, şunu almamız lazım.” Ama sonucu ne? Güvenlik politikalarına ayrılan kaynak, son altı yılda, bakın, 45 milyar TL’den 246 milyar TL’ye çıkmış. Güvenliğimiz var mı? Yok. Huzurumuz var mı? Yok. Bütçe tercihlerinde güvenlikçi politikaları öne alarak kullandığımız zaman ne oluyor? Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yalnızca 4 milyar TL ayırıyorsunuz. Şu anda tabutevlerde yaşayan yurttaşlarımız var, evlerinin depreme karşı güçlendirilmesi lazım. Az önce Malatya’da bir deprem daha oldu ve İstanbul, diğer şehirlerimiz deprem bekliyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ayırdığımız bütçe yok ama efendim, S-400'lere, F-16'lara, tanka, topa, füzeyle korkunç bir rakam harcıyorsunuz.

2’nci büyük bakanlık ne Sayın Bakan? Faiz bakanlığı. En büyük 2’nci bakanlık faiz bakanlığı. Yani 1 trilyon 250 milyar lira vergi ödeyecek yurttaşımız gelecek yıl, siz alacaksınız vergileri -o da adaletsiz bir şekilde, ona geleceğim ama- her 5 lira verginin 1 lirası güvenlikçi politikalara gidiyor. Yine her 5 liralık verginin 1 lirası faiz bakanlığına gidiyor. Hani faize karşıydınız ya, vallahi başfaizci oldunuz ya! Rahmetli Erbakan hayatta olsaydı “Sizi gidi faizciler sizi!” derdi vallahi, mutlaka derdi, sizi böyle eleştirirdi. 2’nci büyük bakanlık, faiz bakanlığı.

Sonra Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı geliyor 3’üncü ve 4’üncü sırada. Bunların daha çok olması lazım. OECD içinde eğitime en az para harcayan ülkeyiz; kişi başı, öğrenci başı. Ve sağlık politikalarında son sıradayız, bakın. O kadar övünüyorsunuz ama kişi başı harcamada son sıradayız OECD ülkeleri içinde.

5’inci bakanlık ne bizim tespit ettiğimiz? İsraf bakanlığı Sayın Bakan, 5’inci bakanlık israf bakanlığı. Hani, çifte maaşlı bürokratlardan tutun, her bakan buraya, kapıya lüks arabalarla geliyor, siz de öyle bir arabayla gelmeyi tercih ettiniz. Yoksulluğun bu kadar olduğu bir ülkede, hani 10 milyonluk lüks arabalara binmek; lüks, şatafat içinde yaşamak; bin odalı saraylarda yaşamak; yazlık saray, kışlık saray, 14 tane uçan saray politikalarına devam etmenin doğru olmadığını düşünüyoruz. Bu israfları kesmemiz gerekir Sayın Bakan. Tercihleri değiştirmemiz gerekir, eklemek bulamayan yurttaşlarımız için. Ben sizin yerinizde olsam o lüks Mercedes’e binmezdim, bir mütevazı arabaya binerdim, örnek olurum. “Ya, ben bu 10 milyonluk arabaya binmiyorum, mütevazı bir arabaya biniyorum, bu kaynakla da efendim, bir damla da olsa o yoksulların derdine derman olacağım.” derdim, bütün bakanlara da örnek olurum.

6’ncı bakanlık ne? Yandaş bakanlığı. Hani Binali Yıldırım demişti ya: “Bütçeden 5 kuruş çıkmayacak köprü, otoyol, şehir hastanelerine.” Ya, 2 lira, 3 liradan ihale ettiniz şehir hastanelerini, köprüleri; 1 liralık işi 5 liraya ihale ettiniz; bak, sonucu ne oldu? Onlar keyif çayı içiyorlar; 2 liradan, 3 liradan ihale aldılar, euro 11,5 lira oldu. Siz yandaşlara 10 milyarlarca lira gelecek yılki bütçeden para harcayacaksınız. Bu tercihinizi de değiştirmediniz. Önerimiz, bu ödemeleri yapmamanızdır Sayın Bakan. Bakın, 1 liralık işi 5 liraya ihale ettiniz. Diyacaksınız ki: “Ödemek zorundayım, tahkim var, Londra mahkemeleri çünkü sorumlu.” Gitsinler Londra mahkemelerine, ödemeyin bu paraları, biz hakkımızı orada savunuruz. Çünkü 1 liralık işi 5 liraya ihale eden yandaşlara, 5 yandaş müteahhde bu parayı ödemek zorunda değilsiniz.

Sonra ne geliyor? Sosyal politikalar. Bakın, bu kadar küçük yani faize bu kadar yüksek para giderken savaş, güvenlikçi politikalara bu kadar para giderken sosyal politikaların bu kadar düşük olması kabul edilemez. Gayrisafi hasılanın yüzde 1'i kadar sosyal politikalar oysa demokratik ülkelerde yüzde 3'üdür. Yani Sosyal Politikalar Bakanlığının yoksulluğun bu kadar yüksek olduğu bir ülkede 1'inci bakanlık olması gerekirken son derece düşük.

Daha sonra, efendim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı diplerde kalıyor. AR-GE'nin olmadığı bir ülkede yüksek teknolojlili ürün üretilebilir mi ya? Araştırma geliştirmeye para harcamamışsınız. Orta gelir tuzağındayız Sayın Bakan, işte tercihleriniz bu yönde ve sosyal politikalarla ilgili hiçbir şey maalesef yok ve sizin sunumunuzda da sosyal bakışla ilgili hiçbir şey yok.

Bakın, biz HDP olarak ekonomiyi 3 temel sacayağı üzerine oturturuz, 3 temel kolonumuz var; bir: Kadın özgürlüğüdür. "Gender budgeting" Yani toplumsal cinsiyet eşitlikçi bir bütçeleme var mı Sayın Bakan? Yok. Bunu biliyorsunuz üstelik siz, dünya görmüş bir insansınız. "Gender budgeting" yapılır, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme. Yani şu fotoğrafa bile baktığımızda, Ayşe Hanım -sağ olsun- arkanızda, bir iki kadın arkadaşımız, geri kalan erkek bürokratlar. Yani böyle bir bakışınız yok, bütçeye yansıyan böyle bir bakış da yok. Yani kadınların toplumdaki dezavantajlı durumunu toparlayacak, düzelterek bir anlayışınız yok.

İkinci temel sacayağımız: Ekolojik bir toplum. Yani nihayet Paris İklim Anlaşması imzalandı. Sayın Cumhurbaşkanına bakıyoruz, Roma'ya 2 kargo uçağıyla, 80 tane lüks arabayla gidiyor. Oradan kalkıyor "Glasgow'a gideceğim, ben de 80 arabayla geleceğim, Biden öyle gelmiş." diyor. 100 devlet adamı öyle gitmiş ve gitmemeye karar veriyor, 80 tane lüks araba götürmedim diye. İşte, bu bakıştan dolayı Sayın Bakan, ekolojik bir bütçelemeden bahsedemeyiz. Yani sizin arabanız da 100 kilometrede 20 litre benzin yakıyor. Oysa, bunlardan vazgeçmeniz gerekir yani ekolojik bir yaşam; önce sizden başlar, Bakanlığınızdan başlar, bütçe tercihlerinizden başlar.

Termik santraller hâlâ ülkemizde inşa ediliyor. O kirli linyiti yakan termik santraller inşa ediliyor. Bunlardan vazgeçmekten başlar, bu ekolojik yaşam.

Üçüncü sacayağımız da emekten yana bir bütçeleme Sayın Bakan. Emekten yana bir bütçeleme yok. Bakın, rakamlardan bahsettiniz orada "Şöyle büyüdük, böyle büyüdük, ihracat böyle büyüdü." Kim yapıyor o ihracatı? Siz: "Efendim, sermayedar yapıyor." diyeceksiniz." Emeği kim veriyor Sayın Bakan? "İşçi" demediniz ya, "işçi" demediniz. 2.825 lira sefalet ücretine mahkûm edilmiş o işçilerle ilgili ben bir politika düşünüyorum, asgari ücreti vergi dışı bırakacağım demediniz, diyemediniz Sayın Bakan. Niye? İhracat rakamlarıyla ilgileniyorsunuz. Ne olacak? Onlar makinenin bir dişlisi. Emek, ne önemi var ki. Nasıl olsa çok emekçi var, çok da işsiz var, bir sömürü düzeni var bu devam edecek diye bakıyorsunuz, bu doğru değil. Sayın Bakan, asgari ücret 250 euro şu anda, biliyor musunuz, 250 euro. Bizim emekçimiz 250 euroya çalışıyor sefalet ücretine, aç açta kalıyor; Hans'a George'a, Avrupa ülkelerine emek, işte, buradan mal gönderiliyor, siz de ihracatımız arttı diye övünüyorsunuz. Bakın, 5 yıl önce bu politikalar değişmeden asgari ücret 500 euroya varmıştı, şu anda 250 euroya düştü. Alım gücü eridi, bundan bahsetmediniz Sayın Bakan. Ayçiçeği yağının 5 litresi 100 liraya çıktı, bundan bahsetmediniz Sayın Bakan. Geçen yıl 45 liraydı ya, 100 lira... Nasıl alacak gariban? Kira geçen yıl bin liraydı, şimdi 2 bin lira; en mütevazı ev İstanbul'da. Faturalar bin liraya çıkmış. Nasıl geçinecek bu yurttaşlarımız? Bundan bahsetmediniz. 2 bin lira kira, bin lira faturalar. Ee ne kaldı geriye? Hiçbir şey kalmadı. Taş mı yiyecek bu yurttaşlarımız? Bunlardan bahsetmediniz Sayın Bakan.

Bakın, "Büyüdük, büyüdük." diyorsunuz, ben de soruyorum. Kimi büyüttünüz Sayın Bakan? Kim büyüdü? Ben biliyorum, benim sermayedar arkadaşlarım da var, onlar büyüdüler evet. Tıkırında işleri. Kâr da ediyorlar. Niye? Emekçinin çünkü sendikası yok, emeği rahat rahat sömürebiliyorlar. Ama

emekçi büyümedi, küçüldü. Emekçinin alım gücü bitti. Çiftçi, tarlasına gübre atamıyor. Yoksullar daha da yoksullaştı. Yoksullaştıran bir büyümeniz var. Sayın Bakan, istihdam yaratmayan bir büyümeniz var, gelir adaletsizliğini derinleştiren bir büyümeniz var, refah yaratmayan bir büyümeniz var. Ya büyüdük, büyüdük... Rakamlarla mı büyüdük? Bütün bunlara bu boyutlarıyla Sayın Bakan bakmanız gerekir ve kimi büyüttüğünüze bakmanız gerekir. Önemli olan, tüm yurttaşlarımızın gelir, refah seviyelerinin büyümesidir. Sayın Bakan, bu anlamlarda maalesef herhangi bir söz burada duymadık.

Önemli bir dokunuşunuz var, burada sözünüz var, 15'inci sayfada. Sayın Bakan, size okuyorum. Dediniz ki: "Bakanlık olarak toplumun farklı kesimlerinin ihtiyaç ve taleplerini dikkate alıyor, sivil toplum kuruluşlarıyla görüşüyoruz." Güzel. "Bu sene yaptığımız istişareler sonucunda bir öneri seti hazırladık, Meclisimize gönderdik." Ben size soruyorum. Hangi sivil toplum kuruluşlarıyla görüştünüz? Vallahi, sanayi ve iş insanlarıyla görüşmüşsünüz, bol bol onlarla teşrikimesai yapıyorsunuz. Sendikalarla görüştünüz mü Sayın Bakan? Hangi sendikalarla görüştünüz? Sarılarla mı, yoksa devrimci sendikalarla mı görüştünüz? Bunu merak ediyorum. Meslek örgütleriyle görüştünüz mü Sayın Bakan? Türk Tabipleri Birliğiyle görüştünüz mü mesela? Diğer meslek örgütleriyle görüştünüz mü Sayın Bakan? Sendikalarla görüşmüş olsaydınız size derlerdi ki: "İşçiler şu anda aç, açıkta. Asgari ücret 2.825 lira, gel ve asgari ücreti 5 bin lira yapalım, vergi dışı bırakalım." Bak, buraya da alınmıyor sendikalar. Sayın Başkan sokmadı sendikaları buraya. Siz de görüşmüyorsunuz, siz patronlarla görüşüyorsunuz, işverenlerle görüşüyorsunuz ve talepler de burada. Patronları rahatlatacak, patronlara daha çok teşvik verecek düzenlemeler var. Patronları teşvik ede ede istihdam artsaydı... Sayın Bakan, altı yıldır patronlara vallahi bir masaj yapılmadığı kaldı. Ne istiyorlarsa veriyorsunuz, ne istiyorlarsa veriyorsunuz. Bak, istihdam artmıyor; bak, refah artmıyor, yoksulluk genişliyor. Ya biraz da yoksullarla görüşün, işçilerle görüşün, emeklilerle görüşün, emeklilikte yaşa takılanlarla görüşün ya.

Sayın Bakan, bakın, emeklilikte yaşa takılanlarla ilgili Çalışma Bakanımız, bizim yaptığımız eleştiriler sonucunda dedi ki: "Ben bir şey çalışıyorum." Ne güzel ya, bir Bakanımız toplumun bir derdiyle ilgili "Bir şey çalışıyorum." dedi. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı bana cevap vermiş bir hafta önceki bütçe görüşmelerinde diyor ki: "Bizde bir çalışma yok, emeklilikte yaşa takılan yaşımı bekleyecek." Dün de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımıza düzeltme açıklaması yaptırıldı. "EYT'yle ilgili bir çalışmamız yok." dedirtildi. Ya, oysa bir vicdanlı iktidar ne yapar? Toplumun bir talebini alır, elbette bunun maddi boyutlarına bakılır ve bütçe tercihlerini değiştirerek bu talepler yerine getirilir ama böyle bir şey yok.

Bakın, Sayın Bakan, bütçenizde bu anlamda vicdan yok, vicdan. Halkın talepleri var, halkın taleplerini görmeyen bir anlayış var. Çünkü bütçe tercihleriniz faizden yana, güvenlikçi politikalarından yana, yandaşlardan yana ve israftan yana. Bu tercihleri değiştirmiyorsunuz. Diyorsunuz ki: "Kaynak yok, EYT'ye kaynak yok." Bakın, size iddiayla söylüyorum. Şu tercihlerinizi değiştirseniz; güvenlikçi, faizden yana, israftan, yandaştan yana politikalarınızı tam 400 milyar TL tasarruf elde edebiliriz, 400 milyar TL. Altı yıl önce güvenlik bütçesi son derece düşüktü; faiz bütçesi de son derece düşüktü, 45-50 milyar TL'ydi; israf da bu kadar yapılmıyordu, yandaşlara da bu kadar para akmıyordu.

400 milyar TL'yle ne yapılır Sayın Bakan? Bakın, söyleyeyim: 40 milyar TL'siyle tüm emeklilikte yaşa takılanlar emekli edilir; 30 milyar TL'siyle ataması yapılmayan 200 bin öğretmen atanabilir; 10 milyar TL'siyle 3600 ek gösterge hakkı -gelecek sene değil- bu sene verilebilir; 20 milyar TL'siyle barınamayan tüm gençlerimize yurt yapılabilir. Bakın, yangın söndürme uçağı bütçede yoktu, ben uyardım, "Döner sermayeden koyacağım." dedi Tarım Bakanı. Koydurmamışsınız veya o koymamış, bilmiyorum, aranızda artık. Yangın söndürme uçağı yok, ciğerlerimiz yandı bu yaz, yangın söndürme uçağı bütçede yok, "Döner sermayeden alacağım." diyor, alabilir! Tercihleriniz Sayın Bakan.

Bakın Marmara'da müsilaj var, ileri biyolojik arıtma tesisleri yapmak için bütçe yok; 20 milyar TL'yle Marmara'daki tüm illeri biyolojik arıtma tesisleri yapılabilir Sayın Bakan. Çiftçi tarlasına gübre atamıyor ya, destekleri yüzde 1 çıkarsanız yani 40 milyar TL artırsak tüm çiftçilere gübreleri sağlanabilir, diğer girdileri sağlanabilir, çiftçi tarlasını eker, borcu azalır, borcu silinir, esnaflar desteklenir Sayın Bakan.

Bakın, elektrik, su, doğal gaz, internet yurttaşlarımızın en büyük yükü. İhtiyaç sınırına kadar tüm bunlar ücretsiz sağlanabilir, biliyor musunuz Sayın Bakan? Bir formül var: İhtiyaç sınırını belirleyelim mütevazı bir evde; elektriği, suyu, doğal gazı, interneti ücretsiz sağlayalım; faturasız yaşama geçelim ama üstüne artan oranlı bir tarifeye geçelim; böylece zenginden alıp yoksula vermiş olalım. 400 metrekare lüks malikanesinde yaşayan insan ile 30 metrekare gecekondusunda yaşayan insanı aynı elektrik tarifesiyle ücretlendirmek hak mıdır, reva mıdır? Artık yoksuldan alıp zengine veren politikalara son vermelisiniz; yüzde 1'den, zenginden alıp yoksula veren politikalara dönmelisiniz Sayın Bakan ama böyle bir vizyonunuz yok. "Çarklar dönsün, efendim yoksul nasıl olsa çalışıyor; ihracat büyüyecek; şu olacak, bu olacak." diyorsunuz.

Bakın, tüm bunları yaptım, daha 200 milyarım var ya, 400 milyarın yalnızca 200 milyarını harcadım Sayın Bakan. 1.500 lira en düşük emekli maaşı; gelin, 4 bin lira yapalım en düşük emekli maaşını. "A, kaynak yok." diyeceksiniz. Kaynak nerede biliyor musunuz? Yurt dışı vergi cennetlerinde 200 milyar dolar var Sayın Bakan, 200 milyar dolar ve bu, kamu vicdanını yaralıyor. Siz bütçeden alıp yandaşa veriyorsunuz, yandaş bunu alıp yurt dışı vergi cennetlerine götürüyor Sayın Bakan. Bu, kamu vicdanını yaralamıyor mu yani oradaki milyarlara dolar?

Bir kanun çıkardı AK PARTİ, "Yurt dışı vergi cennetlerine giden paradan yüzde 30 vergi keseceğim." dedi. Eğer yüreğiniz varsa -ben olduğunu düşünmek istiyorum- gelin, yurt dışı vergi cennetlerindeki parayı vergilendirelim -yüzde 30 vergilenecek; 60 milyar dolar eder, 600 milyar TL eder; bakın, size kaynak- en düşük emekli maaşını 4 bin TL yapalım, mümkün. 5 yandaşınızı bırakıp 13 milyon emekliyi tercih edebilirsiniz ama gitmiyorsunuz onların üzerine Sayın Bakan. Niye gitmiyorsunuz yurt dışı vergi cennetlerinin üzerine? Niye listeleri açıklamıyorsunuz, yurt dışı vergi cennetleri listesini Sayın Bakan, niye açıklamıyorsunuz? Bir maliye politikası yoksuldan yana olmalı ama böyle bir tercihiniz maalesef yok; yüzde 1'i koruyan, kollayan, onları zenginleştiren bir maliye politikanız var Sayın Bakan.

Bakın, "Bütçe açığımı düştü." dediniz, birileri sizi alkışlayabilir ama ben bu konuda sizi eleştiriyorum Sayın Bakan. Bütün dünya bu pandemi döneminde bütçe açıklarını kapatmakla övünmedi, bütçe açığı vermekle övündü. Ne yaptı biliyor musunuz? Finansal çatısını, mali çatısını güçlü tuttu ve maliye alanını kullandı. Yani dedi ki yurttaşına: "Git evinde otur, senin bütün ekonomik güvencem benim güvencem." Esnafına destek verdi, işçisine destek verdi. Siz bunu yapmadınız Sayın Bakan; 2'nci dalğada da yapmadınız, şu anda da yapmıyorsunuz.

Bakın 8 milyon işsizimiz var; 8 milyon işsize diyoruz ki: "Gelin, bir asgari gelir tanımlayalım." Diyeceksiniz ki: "Kaynak nerede arkadaş?" Kaynak var Sayın Bakan. Bütçe tercihlerinizi değiştirirseniz, geliri olmayan her bir yurttaşımıza 2 bin lira asgari gelir tanımlayabiliriz; temel yurttaşlık gelirini tartışmaya başlayabiliriz Sayın Bakan; bütçe açığı vermemek maharet değil.

Bir de size şunu söyleyeceğim: Vallahi Sayın Bakan, siz bir Merkez Bankası Başkanı gibi konuşuyorsunuz -çok ilginçtir- Merkez Bankası Başkanı da -ilginçtir, ironiktir- bir Ekonomi Bakanı gibi konuşuyor. Merkez Bankası Başkanı diyor ki: "Ben ekonomiyi büyüteceğim." Ekonomi Bakanı da diyor ki: "Ben finansal istikrarı sağlayacağım." Ya, böyle bir şey olabilir mi ya? İşte, kurumsal çöküş böyle bir şeydir Sayın Bakan. Merkez Bankası Başkanımız sarayın vesayeti altında "Faiz sebep, enflasyon

sonuç; ben faizi düşüreceğim. Cari açığı kapatırsam da efendim, finansal istikrara kavuşacağız.” diyor. Ya, gerçekten şu anda iktisat bilimini okuyan insanlar kafasını duvarlara vuruyorlardır herhâlde bunları duyduklarında Sayın Bakan.

Ya, ben sizin yerinizde olsam ne yaparım biliyor musunuz? Sayın Cumhurbaşkanına giderim cesaretle: “Sayın Cumhurbaşkanı, siz ‘Faiz sebep, enflasyon sonuç.’ diyorsunuz ama bu, öyle değildir.” derim. Çünkü siz bunu biliyorsunuz, bildiğiniz hâlde bunu söylemiyorsunuz. Bunu söylerim: “Faiz elbette bir maliyet unsurudur ama enflasyon düşmeden faizi düşürsek kur yükselir; kur en temel maliyet unsurudur. Ülke enflasyon-faiz-kur sarmalına girer.” derim. Ya, bir de şu var -sözüm meclisten dışarı olsun- bir deli bir kuyuya bir kere düşer; hani bir kere hata yapılabilir ama bir kere hata yapınca, diyelim ki damat bey bunu yaptı 2018’de; faizi baskıladı, efendim, Merkez Bankası rezervlerini sattı ve “İstikrarı sağlayacağım.” dedi. Oldu mu Sayın Bakan? Olmadı. Dolar 5,5 liradan 8 liraya çıktı, yeniden faiz yükseltmek zorunda kaldık. Şimdi de faizi baskılıyorsunuz “Piyasaya para vereceğim, canlanacak.” diyorsunuz. Ama bakın, kur 10 lira oldu. Bu kurun geçişkenliği en az 4-5 puan enflasyonun üzerine vurduracak ve ülkemiz enflasyon-faiz-kur sarmalından çıkamayacak. Ya, buna dair ben sizin yerinizde olsam bunu söylerim, Sayın Cumhurbaşkanı sizi görevden alacaksa da alsın, çünkü doğruyu söylemiş olursunuz. Aksi takdirde Sayın Bakan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İki dakika ek süre veriyorum, lütfen toparlayınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam.

Bakın, bugün dolar 10 TL. Bu faizi baskılama talimatı verildiği zaman dolar 8 TL’ydi, 8 lira 20 kuruş falandı. 1 lira 80 kuruşun Türkiye’ye maliyeti Sayın Bakan, hem enflasyon anlamında ciddi bir sarmala girmek demek hem de 1 lira 80 kuruş -450 milyar dolar borcumuz var, özel sektör ve kamu olarak- toplamda 700-750 milyar TL Türkiye yurttaşının borcu arttı, 750 milyar TL ya. Borç arttı. Kimin borcu arttı? Tüyü bitmemiş yetimin borcu arttı. 750 milyar TL. Ya, 750 milyar TL’yle neler yapılabilir bir düşünsenize Sayın Bakan. Böyle bir imkân... Ben biliyorum ki belki 1 milyon lira için siz Bakanlarla kavga ediyorsunuz. 1 milyon lira ödenek vermemek için sıkı sıkı, dişe diş, kora kor mücadele ediyorsunuz. Bak, Türkiye’mizin borcu 750 milyar TL arttı. Bu “Faiz sebep, enflasyon sonuç.” saçmalığından bence vazgeçmek gerekir.

Ve Sayın Merkez Bankası Başkanı diyor ki: “Efendim, cari açık düşecek, sonra enflasyon da düşecek.” Ya, ben net bir soru soruyorum size: Dünyada bunu yapabilen kimse var mı mesela? Ya bana trajikomik geliyor. Yani bu konuda üstat insanlarla da konuşuyoruz, herkes bıyık altından gültüyor, dalga geçiyorlar Merkez Bankası Başkanıyla dalga geçiyor bu anlamda. Ya, bunu başarabilen kimse var mı? Ve finansal çatısı bu kadar zayıf olan bir ülkeden bahsediyoruz, Merkez Bankası rezervleri eksiye düşmüş bir ülkeden bahsediyoruz. Bakın, dünyada şu anda para bol Sayın Bakan. Sizi uyarıyorum, şu anlamda uyarıyorum; para bol ama “tapering” başladı ve gelecek yıl Amerika faizi yükseltmeye başlayacak, finansal sıkılaştırma başlayacak. O zaman bizim finansal çatımız zayıf olduğu için daha büyük bir dalgayla karşı karşıya kalacağız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Son cümlemi söyleyeyim.

Ve kur daha da fazla fırlayacak, faizi yükseltmek zorunda kalacaksınız. Sonucu ne olacak biliyor musunuz? Stagflasyon. Yani enflasyon içinde durgunluk yaşayacağız. Bunun bedelini kim ödeyecek Sayın Bakan? Siz mi ödeyeceksiniz? Hayır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ek süreniz de dolmuştur. Son cümlelerinizi alalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tayyip Erdoğan mı ödeyecek? Hayır. 84 milyon yurttaşımız ve başta yoksullar ödeyecek.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu maliyeti ödetmemek için Sayın Bakan, sorumluluk almalısınız, doğruları açık bir şekilde söylemelisiniz. Merkez Bankası Başkanının bir Ekonomi Bakanı gibi davranmasından vazgeçmesi gerekir. Bu anlamda doğruları söylemeye başlayın, varsın görevden alın, tarihe doğruları söyleyen bir Bakan olarak geçin Sayın Bakan.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Milliyetçi Hareket Partisi grubundan Sayın Mustafa Kalaycı.

Buyurun, süreniz yirmi dakikadır.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İki yıldır dünyanın en önemli gündem maddesi olan Covid-19 salgını hayatın akışkanlığını bozmanın yanı sıra siyasetten ekonomiye, ticaretten sosyal ilişkilere kadar pek çok alanda olumsuz tesirlerini hâlen göstermektedir. Salgın, küresel ekonomiyi derinden sarsmış, piyasaları altüst etmiş, ekonomik aktivitede ve göstergelerde büyük dalgalanmalara yol açmıştır. Salgının etkisiyle tüm dünyada bütçe açıkları, borçluluk, işsizlik, enflasyon yüksek oranlarda artmış, gelir dağılımı eşitsizliği ve yoksulluk daha fazla yaşanır hâle gelmiştir. Salgın; zengin-fakir, gelişmiş-gelişmemiş demeden bütün ülkeleri vurmuştur. Türkiye, salgının olumsuz etkilerine yönelik gerekli önlemleri Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin de katkısıyla zamanında ve cesaretle alarak süratle uygulamaya koymuştur. Üretim ve tedarik zincirinin kesintiye uğramaması, istihdamın korunması ve finansal sistemin sağlıklı işleyişinin sürdürülmesi için önemli adımlar atılmıştır. Böylelikle salgının yıkıcı etkisi birçok ülkeye nazaran Türkiye’de daha az düzeydedir. Türkiye ekonomisi değerlendirilirken salgının olumsuz etkisi göz ardı edilmemelidir, makroekonomik veriler küresel ölçekteki gelişmelerle birlikte ve mukayeseli olarak değerlendirilmelidir.

Tüm dünyada kamu harcamalarının artması ve gelirlerinin azalması nedeniyle küresel bütçe açığının millî gelire oranının 2021 yılında yüzde 8,8 düzeyinde olması beklenirken ülkemizde bu oran yüzde 4,3’ten yüzde 3,5’e güncellenmekle birlikte daha da düşeceği bütçe performansından anlaşılmaktadır. Küresel borçluluk 2021 yılının ikinci çeyreğinde 296 trilyon dolarla yeni rekor seviyesine yükselmiştir. Küresel kamu borç stokunun millî gelire oranının yüzde 98,8 seviyesine ulaşacağı öngörülmektedir. Ülkemizde ise AB tanımlı genel yönetim borç stokunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2020 yılında yüzde 39,7’ye 2021 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 38,4’e inmiştir. Türkiye, hane halkı borçluluğu, reel sektör borçluluğu ve kamu borçluluğu bakımından benzer ülke ortalamalarının altında düşük bir riskliliğe sahiptir. 2020 yılında yüzde 8,2 daralan dünya ticaret hacminin tedarik zinciri ve lojistikte devam eden bazı sorunlara rağmen 2021 yılında yüzde 9,7 artış göstereceği öngörülmektedir. Türkiye’nin dış ticaret hacminde 2020 yılında yüzde 0,5 oranında daralma yaşanmış olup 2021 yılında yüzde 20 düzeyinde artması beklenmektedir. Dünya Ticaret Örgütü’nün 2021 yılı ikinci çeyrek verilerine göre dünya ihracatı yüzde 30,3 artmış, Türkiye ihracatı ise dünya genelinden daha fazla olmak üzere yüzde 39,8 artış kaydetmiştir. Türkiye’nin dünya ihracatından aldığı pay ilk defa yüzde 1 seviyesinin üzerine çıkmıştır. Türkiye, G20 ülkeleri içinde ihracatını en fazla artıran 3’üncü ülke olmuştur. Küresel ekonominin 2020 yılında yüzde 3,1 oranında bir daralma yaşadığı şartlarda Türkiye ekonomisi, yüzde 1,8 oranında büyümeyi başarmıştır, G20 ülkeleri arasında büyüyen 2 ülkeden 1’i olmuştur. Türkiye,

2021 yılı birinci çeyreğinde yüzde 7,2, ikinci çeyreğinde ise yüzde 21,7 oranında güçlü bir büyüme kaydederek hem büyüme trendini sürdürmüş hem de dünyada en çok büyüyen ülkeler arasında yer almıştır. Yılın ilk yarısında büyüme oranı yüzde 14,3 olmuştur.

Tüm dünyada girdi fiyatlarındaki anormal artışa, ham madde temininde yaşanan zorluklara ve navlun fiyatlarındaki keskin yükselişe rağmen Türkiye, yatırım, üretim, istihdam ve ihracatta yüksek bir performans sergilemektedir. Yatırımlar hız kesmeden artmaya devam etmektedir. 2020 yılında yüzde 6,5 artan sabit sermaye yatırımları, 2021 yılının ilk çeyreğinde yıllık yüzde 12,4; ikinci çeyreğinde yıllık yüzde 20,3 büyüme kaydetmiştir. 2019 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren yedi çeyrek üst üste büyüyen makine ve teçhizat yatırımları, üç çeyrektir yüzde 30'un üzerinde büyümekte olup 2021 yılı ikinci çeyreğinde yüzde 35,2 oranında artmıştır. Bu durum, yatırımların ağırlıklı olarak üretken alanlara yapıldığını da göstermektedir.

Sanayi sektöründe 2021 yılı ilk çeyreğinde yüzde 11,7; ikinci çeyreğinde yüzde 40,5 büyüme gerçekleşmiştir. Öncü göstergeler 2021 yılının üçüncü çeyreğinde de yüksek oranda büyümeye işaret etmektedir. Büyüme açısından önemli bir gösterge olan ve imalat sanayi performansında güvenilir referans kabul edilen İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi temmuzda 54, ağustosta 54,1, eylülde 52,5 olup üretim ve yeni siparişlerde üst üste artış kaydedilmiş, artan iş yükü nedeniyle firmalar istihdamı ve satın alma faaliyetlerini genişletmiştir.

Bugün açıklanan eylül ayı verilerine göre, sanayi üretimi aylık yüzde 1,5 azalmakla birlikte yıllık yüzde 8,9 oranında artış göstermiştir. 2021 üçüncü çeyreği itibarıyla sanayi üretimi yüzde 10,8 artmıştır. İmalat sanayi, hızlı ve istikrarlı büyüme, cari açığı azaltma ve kalıcı istihdam yaratma, teknolojik gelişim ve yenilikçilik gibi faktörler açısından kritik öneme sahiptir. İmalat sanayi kapasite kullanım oranı her geçen ay artmakta olup temmuzda 76,7'ye, ağustosta 77,1'e, eylülde ise 78,1'e yükselmiştir.

İhracatçılarımız sürekli rekorlar kırmakta olup tüm zamanların en yüksek günlük, aylık ve yıllık ihracat rakamlarına ulaşılmıştır. İhracat 2021 yılı Ocak-Ekim döneminde yüzde 33,9 artarak 181,8 milyar dolar gerçekleşmiş, dış ticaret açığı yüzde 16 azalmış, ihracatın ithalatı karşılama oranı 7,2 puan artarak yüzde 84,3'e yükselmiştir. Dünyada navlun maliyetlerinin yüksek oranda artması başta Avrupa olmak üzere, pazarlara yakınlığı nedeniyle ülkemizde dış talebin artmasında etkili olmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye için 2021 büyüme tahminlerini yukarı yönlü revize etme konusunda uluslararası kuruluşlar iki aydan beri âdeta sıraya girmiştir, daha dört beş ay önceki tahminlerini çok yüksek oranda artırmak zorunda kalmışlardır. Bakınız, son iki ayda açıkladıkları raporlara göre Türkiye için 2021 büyüme tahminlerini, IMF yüzde 5,8'den yüzde 9'a; OECD yüzde 5,7'den yüzde 8,4'e; Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası yüzde 5,5'ten yüzde 9'a; Fitch Ratings yüzde 7,9'dan yüzde 9,2'ye; Moody's yüzde 6'dan yüzde 9'a; JPMorgan yüzde 6,8'den yüzde 8,4'e; Goldman Sachs yüzde 7,5'ten yüzde 9,5'e yükseltmiştir.

Türkiye ekonomisinin orta vadeli programa göre, 2021 yılında yüzde 9 büyümesi beklenmekle birlikte, çift haneli bir büyüme gerçekleşebileceği görülmektedir. 2022 yılında ise yüzde 5 büyüme öngörülmektedir. Türkiye bir taraftan yüksek oranda büyüme sağlarken diğer taraftan bütçe açığında ve cari açıkta önemli oranda düşüş sağlamayı başarmaktadır. Bu başarı takdir edilmeyi hak etmektedir. Cari işlemler açığı, 2021 yılı Ocak-Ağustos döneminde 14 milyar dolar düzeyinde olup geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 46,1 azalmıştır. Cari işlemler dengesi ağustos ayında 528 milyon dolar fazla vermiştir. Yılın kalan aylarında da cari fazla verilmesi beklenmektedir. Bütçe açığı 2021 yılı Ocak-Eylül döneminde 61,1 milyar lira olup geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 56,5 oranında azalmıştır. Yine, aynı dönem itibarıyla geçen yıl 32,8 milyar liralık faiz dışı açık verilmiş iken, bu yıl 81,2 milyar liralık faiz dışı fazla elde edilmiştir.

Yüksek büyümeyle birlikte istihdam sayısında da yüksek artış olduğu görülmektedir. Mevsim etkilerinden arındırılmış temel iş gücü göstergelerine göre eylül ayı istihdam sayısı tarihi rekor düzeyine çıkarak 29 milyon 254 bin kişiye ulaşmış olup geçen yılın aynı ayına göre 2 milyon 243 bin kişi artmış, istihdam oranı 2,8 puan artışla yüzde 45,8'e yükselmiştir. Aynı dönemde işsizlik oranı 1,3 puan, tarım dışı işsizlik oranı 1,6 puan, genç işsizlik oranı 3,9 puan azalmıştır. 2021 yılında, istihdamın bir önceki yıla göre 1 milyon 829 bin kişi artacağı, iş gücüne katılma oranının ise yüzde 51,4 olacağı beklenmektedir. Bu çerçevede işsizlik oranının yüzde 13,2'den yüzde 12,6'ya düşmesi tahmin edilmektedir.

Bugün dünyanın en fazla meşgul olduğu ekonomik konuların başında enflasyon gelmektedir. Enflasyonun geçici mi kalıcı mı olacağı tartışılmaktadır. Emtia fiyatları 2021 yılında küresel ekonomideki güçlenmeye bağlı olarak artan talep ve görece sınırlı kalan arz nedeniyle yüksek oranda artış göstermiştir. Enerji ve metal fiyatları anormal düzeyde artmış, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü verilerine göre küresel gıda fiyatları on yılın zirvesine çıkmıştır. Nakliye maliyetleri keskin bir şekilde yükselmiş, lojistik pahalılaşmıştır. İthal girdi maliyetlerindeki yüksek artışlar, Türk lirasındaki değer kaybı ve arz kısıtları ülkemizde üretici fiyatlarının yüksek seyretmesinde etkili olmaktadır. Üretici enflasyonu ile tüketici enflasyonu arasındaki farkın yüksek olması da tüketici enflasyonu üzerinde risk oluşturmaktadır.

Maliye politikaları kanalıyla enflasyonla mücadele kapsamında önemli adımlar atılmaktadır. Yönetilen, yönlendirilen fiyat ayarlamalarının yanı sıra salgın kaynaklı etkileri azaltmak amacıyla vergi indirimleri yapılmaktadır. Sayın Bakanımız yapılan düzenlemeleri kapsamlı bir şekilde anlatmıştır. Akaryakıt maliyetindeki yüksek artışa rağmen eşel mobil uygulamasıyla vergiden feragat edilerek fiyatlar aynı oranda artırılmamış, yine, elektrik maliyetindeki yüksek artışlar da elektrik fiyatlarına daha az oranda yansıtılmıştır. Elektrik faturalarındaki TRT payı ve enerji fonu kesintileri kaldırılmaktadır. Doğal gaz fiyat artışlarında konutlar hariç tutulmuştur. Başta gübre desteği olmak üzere tarımsal desteklerde artış sağlanmaktadır. Enflasyonla mücadeleye yönelik, bugüne kadar olduğu gibi, gerekli tedbirlerin alınmaya devam edileceğine, başta asgari ücretliler ve emekliler ile küçük esnaf ve küçük çiftçilerimiz olmak üzere dar ve sabit gelirli vatandaşlarımızın gelirlerinde artış sağlayacak kararların alınacağına inanıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye ekonomisinde yüksek oranlı ve istikrarlı büyümenin sağlanmasında finansmanın sürdürülebilir ve sağlıklı kaynaklardan temin edilmesi, dış kaynaklara olan bağımlılığın azaltılması ve kaynakların gelir artırıcı, istihdam sağlayıcı ve verimlilik potansiyeli yüksek alanlara yönlendirilmesi gerekmektedir. Önümüzdeki dönemde dış riskler de göz önüne alındığında, bir taraftan etkili para ve maliye politikaları uygulanırken diğer taraftan başta yatırım, üretim, tasarruf, vergi, hukuk, iş gücü piyasası, eğitim ve tarım gibi temel alanlarda yapısal önlemlerin hayata geçirilmesi önem arz etmektedir. Güçlü para ve maliye politikasını destekleyecek yapısal reformlar, büyümenin hızlandırılması ve kalitesinin artırılması açısından temel unsur olacaktır. İş ve yatırım ortamı, iş gücü piyasası ve rasyonelleştirilmiş teşvik politikası, doğrudan yabancı yatırımların cezbedilmesinin de katkısıyla yatırımların artırılmasına ve üretken alanlara yönlendirilmesine ivme kazandıracaktır. Maliye politikasının öncelikle gelir ve gider kalitesini artırarak üretimin desteklenmesine ve bütçe esnekliğinin sağlanmasına odaklanması, bütçe dengesini bozmadan hem gelir hem de harcama tarafında etkinliği artırıcı çalışmaların yürütülmesi büyük önem arz etmektedir.

Gelir tarafında, ekonomideki kaynakların üretken alanlara tahsisini sağlamaya, üretim üzerindeki yükleri azaltmaya ve gelir dağılımını daha adil hâle getirmeye yönelik çalışmalar sürdürülmelidir. Harcama tarafındaki çalışmalarda ise, sosyal devletin bir gereği olarak korunması gereken yoksul kesimlere yönelik programlara etkin bir şekilde devam edilmelidir.

Vergi, vatandaşların mutlu ve müreffeh yaşayabilmeleri için devletin elinde olan en önemli araçlardan biridir. Nitekim, devletler ekonomiyi özellikle maliye politikası araçlarından biri olan vergi politikalarıyla müdahalede bulunmaktadır. Rasyonel ve modern vergi politikasının temel amacı, devlete gelir sağlarken vergi yükünün toplumun çeşitli kesimleri arasında mümkün olduğu kadar adaletli dağıtılmasıdır. Modern vergicilik, mali amaçlar dışında, gelir dağılımı farklılıklarını azaltmak, yatırım eğiliminin üzerindeki olumsuz etkileri azaltmak, tasarruf-yatırım dengesine katkıda bulunmak, işsizliği önlemek, bölgesel dengesizlikleri azaltmak, iktisadi ve mali istikrarı gerçekleştirmek gibi sosyal ve ekonomik amaçları da kapsamaktadır.

Ülkemizde gelir ve kâr üzerinden alınan vergilerin gayrisafi yurtiçi hasıla içindeki payı OECD ülkeleri ortalamasının altındadır. Mal ve hizmetler üzerinden alınan vergiler yönüyle ise vergi yükü yüksek olan ülkeler arasında bulunduğumuz açıktır. Dolaylı vergilerin yüksekliği günlük yaşama olumsuz etkilerinin yanı sıra vergideki adaletsizliği de artırmaktadır. Adaletli bir vergi sistemi aynı zamanda demokrasinin, insan hak ve özgürlüklerin ayrılmaz bir parçasıdır. Herkesin mali gücüne göre vergi ödediği adaletli bir vergi sistemi tesis edilmelidir. Vergiye ilişkin düzenlemelerde, kamu finansmanı ile ilgili önceliklerin yanında verginin üretim ve istihdam üzerindeki etkileriyle sosyal yönü birlikte değerlendirilmelidir. Vergi sistemi, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel yapısını dikkate alan dinamik bir yapıya kavuşturulmalıdır. Vergi kanunları; verginin konusu, matrahı ve vergi çeşitleri itibarıyla tümüyle gözden geçirilerek uygulamada basitlik ve etkinlik sağlanmalıdır.

On Birinci Kalkınma Planı'nda gelir ve kurumlar vergilerini tek bir kanunda birleştiren, vergi tabanını genişleten, vergiye uyumu kolaylaştıran, öngörülebilirliği artıran, yatırım ve üretimi destekleyen gelir vergisi kanununun yasalaşmasının sağlanması, ayrıca yeni bir vergi usul kanununun çıkarılması hedeflenmiştir. Adil, tabana yayılmış ve hakkaniyetli bir vergi reformu bir an önce hayata geçirilmelidir. Kamu harcamalarında etkililik, ekonomiklik ve verimlilik durumları raporlanarak harcama gözden geçirmeleri yapılmalıdır. Harcama programlarının uygulama süreçlerinde etkinlik artırılmalı ve harcamalar kontrol altında tutulmalıdır. Kamu yatırım harcamalarında tasarruf sağlamak üzere kamu ihale ve sözleşme süreçleri iyileştirilerek rekabet artırılmalıdır. Kamu İhale Kanunu yeniden düzenlenmelidir. Taşıt Kanunu, taşıt yönetiminde etkinlik ve verimliliği gözeterek şekilde güncellenmelidir.

On Birinci Kalkınma Planı'nda, teşvik, destek ve sosyal yardım uygulamalarının gözden geçirilerek etkin olmayan uygulamaların kaldırılması hedeflenmiştir. Yine, vergisel teşviklerin tüm iktisadi ve sosyal etkileriyle birlikte değerlendirilmesi, etkin olmayanların kademeli olarak kaldırılması hedef olarak yer almıştır.

Ülkemizde vergilerde ve SGK primlerinde muafiyet, istisna ve indirimler yoluyla çeşitli teşvikler verilmekte, ancak teşviklerin sonucunda yeterli bir değerlendirme yapılmamaktadır. Vergisel teşvikler tüm iktisadi ve sosyal etkileriyle birlikte değerlendirilmelidir. Verilen teşviklerin ne derece amaca ulaştığı, hangi teşvik araçlarının daha etkili olduğu yönünde etkin bir izleme ve değerlendirme sistemi oluşturulması destek ve teşviklerin verimliliği bakımından önemlidir. Teşvik, destek ve sosyal yardım uygulamalarının etkinliği ölçülmeli, etkin olmayanlar kaldırılmalıdır.

Kayıt dışılık önemli bir sorundur. Haksız rekabete ve çalışanların sosyal haklardan yoksun kalmasına yol açan kayıt dışı ekonomi ve kayıt dışı istihdamla mücadelede daha etkili yöntemler benimsenmeli hem kayıt dışılığın önlenmesine hem de kayıtlı ekonomiye geçişin özendirilmesine yönelik tedbirler bir arada uygulamaya konulmalıdır. Kayıt dışılığa yol açan kamu kaynaklı yüksek istihdam maliyetleri en aza indirilmeli, kayıt altında ve hukuken korunan bir istihdam anlayışı hâkim kılınmalıdır.

Bakanlık ve kurumlarımızın bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum, teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Kalaycı.

Şimdi gruplar adına son konuşmayı AK PARTİ Grubundan Sayın Cemal Öztürk yapacaklardır.

Buyurun Sayın Öztürk.

Süreniz yirmi dakikadır.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, Sayın Bakan Yardımcılarım, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hazine ve Maliye Bakanlığımız ile bağlı ve ilgili kuruluşların 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi’ni ve 2020 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi’ni görüşüyoruz. Hayırlı, uğurlu, mübarek olmasını diliyorum. Bu bütçe, AK PARTİ hükümetlerinin 20’nci ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin de 4’üncü bütçesi ki milletimize medyunuşükranız bize bu imkânları verdi.

Şimdi, değerli arkadaşlarımız yapıcı bulduğum eleştirilerde bulundular. Sabahleyin de Sayın Abdüllatif Şener dedi ki: “Eskiden liderler fıkra anlatarak ortamı yumuşatırlardı.” Ben de o yıllarda yetişmiş bir insanım, doğru. BBC Genel Merkezi, 1977 seçimlerinde, Türkiye’deki muhabirine telefonla soruyor: “Seçim havası Türkiye’de nasıl?” Adam anlatıyor: Demirel şurada konuştu, Erbakan burada konuştu, işte, Ecevit bunu dedi. “Ya onları geç. Liderler fıkra anlatıyor mu anlatmıyor mu?” Demek istiyor ki liderler eğer mitinglerde fıkra anlatıyorlarsa seçim rahat geçiyor, yok ciddi şeylerden bahsediyorlar da işte hani “Tencere dibin kara, seninki benden kara.” diyorlarsa ortalıkta kan gövdeyi götürüyor. Şimdi, birkaç gündür burada da hararetili tartışmalar oldu.

Tabii, bugün Hazine ve Maliye Bakanlığımızın bütçesini görüşüyoruz. “Hazine” demek, para demek; “maliye” demek, para demek. Sayın Bakanımız da bizim bir önceki dönem Başkanımızdı, içimizden biri, ateşten gömleği giymiş ekibiyle beraber. Para bulacak, toplayacak, tahsil edecek, harcamaları yapacak, yani gelirleri ve giderleri sağlayacak. Şimdi, biz de bunun kanununu çıkaracağız çünkü bütçe kanunları diğer kanunlar gibi değil, çok özel kanunlar. Biliyorsunuz, Anayasa gereği bütçe kanunu her yıl yeniden çıkarılır. Yani Türk Ceza Kanunu’nu bir defa çıkarırsınız, ihtiyaç duyunca değiştirirsiniz ya da Türk Ticaret Kanunu’nu bir kere çıkarırsınız, yıllar sonra ihtiyaç duyulduğunda değiştirilir ama bütçe kanunları öyle değil, Anayasa’nın 161’inci maddesine göre her yıl görüşülüp çıkarılmak zorunda çünkü Anayasa’ya göre “...kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır...” Her ne kadar bütçe Meclisten geçmese bile, yeni sistemde, biliyorsunuz, yeniden değerlendirme katsayısıyla bir önceki yılın bütçesi çarpılarak yola devam ediliyor yani Türkiye bütçesiz kalmıyor. Biz o duruma düşmeyeceğiz, düşmüyoruz elhamdülillah. Tabii ki Meclisimiz -bütçe yetkisiyle beraber- hem Hükümetimize bu yetkiyi vererek hem de bir önceki yılın bütçesinin hesaplarını sorarak bu işimizi yapıyoruz.

Şimdi, Sayın Bakanımız, sizin de takip ettiğiniz bu kitapçıktan güzel bir sunum yaptı, burada tabii ki birkaç başlık altında yaptı sunumunu ama önce bu genel makroekonomik görünümle ilgili belli başlı önemli şeyler söyledi. Birinci -hani siyah puntolarla yazılmış olan- cümlede ne diyor: “Küresel salgınla birlikte son iki senedir olağanüstü bir dönemden geçiyoruz.” Şimdi, değerli arkadaşlar, bu sıradan bir cümle değil. Fıkra anlatacağım dedim ya anlatayım: “Anadolu’nun bir ilçesine yeni bir kaymakam gelmiş. Kaymakam, tabii, her şeyi önemsiyor, Ankara’dan veya vilayetten gelen yazıları alt birimlere havale ederken üzerine ‘Çok önemli.’ diye not düşüyor. Her yazıyı “Çok önemli, çok önemli, çok önemli...” Tabii, günler, haftalar, aylar geçiyor; bir gün öyle önemli bir konu geliyor ki, alt birimlerdeki memurlar da artık alışmışlar kaymakamın “Çok önemli.” demesine, vakayirrutinden o çok önemli şeye aldırmadan işlerini yapıyorlar. Kaymakam bakıyor ki, bu gelen talimat çok çok önemli, -peki “Çok önemli.” yazsa alt birimdeki memurlar bunu yine geçiştirecekler; üzerine yazmış: “Vallahi de billahi de çok önemli.”

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu pandemi vallahi de billahi de çok önemli; bizim için değil sadece, bütün insanlık için. Sağlık Bakanımızı görmüyor musunuz, her akşam çıkıyor televizyonlarda anlatıyor, anlatıyor ama özellikle son aylarda “Vallahi de billahi de çok önemli.” demesi lazım.

CAVİT ARI (Antalya) – Açıklamaz oldu artık.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Şimdi, alışkanlık...

CAVİT ARI (Antalya) – İlk zamanlar açıklıyordu.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Dünya gerçekten 2020’yle beraber, bu pandemiyle olağanüstü günlerden geçiyor; bunu hepimiz izliyoruz, okuyoruz. Nitekim, Bakanımız da “Bu sağlık krizi getirdiği tahribat yanında makroekonomik dengeleri ciddi ölçüde sarstı.” demiş. 2020 yılında küresel ekonomi yüzde 3’ün üzerinde ve küresel ticaret hacmi de yüzde 8’in üzerinde daralırken dünya genelinde 255 milyon tam zamanlı insan işini kaybetti, istihdam kaybı oldu. İstihdam kaybindan da en çok kimler etkilenmiş? Kadınlar, gençler ve diğer dezavantajlı gruplar. Biz de dünyada yaşıyoruz arkadaşlar, Türkiye dünyada yaşıyor.

Şimdi büyük bir gölde dalgalanmalar var, sizin de orada geminiz var, bütün dalgalanmalardan siz de etkileniyorsunuz ama geminiz delikse küçük gölde de geminiz batar, büyük gölde de batar. Kaptanınız tecrübeli değilse o dalgalanmalarda kayığımız, geminiz büyük de olsa batar, küçük de olsa batar. Ama elhamdülillah, bu ülkenin kaptanı da arkadaşları da tecrübeli, birikimli ve bu dalgalanmalardan, dünyadaki bu krizden Türkiye’yi en az hasarla -bakın, hasarsız demiyorum- atlatmak için tedbirleri alıyorlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kaptan yolunu şaşırdı.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Ben demiyorum bunu, şimdi önümüzde neler var? Rakamlar var; Dünya Bankasının, IMF’in rakamları var, TÜİK’e inanmıyorsunuz ama TÜİK’in rakamları var.

Değerli arkadaşlar, bütün dünya küçülürken Türkiye büyüdü. Ha, büyüme tek başına bir gösterge mi? Elbette değil, elbette değil ama -tahminimce hepiniz biliyorsunuzdur- Maslow’un “İhtiyaçlar piramidi“ vardır -ne deniyor ona- “İhtiyaçlar hiyerarşisi.” Şimdi, orada, tabanda temel ihtiyaçlar var değil mi? Başta ne var? Zorunlu ihtiyaçlar; yeme içme, barınma, güvenlik. Şimdi siz hemen onları yok sayarak... “Konfor ihtiyaçlar” dediğimiz o tavandaki ihtiyaçlarımızdan veya konforumuzdan eksilme olmadı mı? Çok, çok oldu; bunu kimse yadsıyamaz, kimse yok sayamaz fakat böyle arzi durumlarda, olağanüstü durumlarda zorunlu ihtiyaçlara bakmak lazım. Yani Türkiye 85 milyon insanını aç açıkta bırakmamış hem de neye rağmen? Türkiye coğrafi olarak öyle bir konumda ki arkadaşlar, biz, Doğu Roma’nın yani Bizans’ın, Selçuklu’nun, Osmanlı’nın topraklarında oturuyoruz. Bu topraklar coğrafi

olarak öyle bir konumda ki sırtlanların, bütün vahşi hayvanların âdeta yolgeçen hanı gibi gittiği geldiği üç kıtanın birleştiği bir yerde. Böyle zor bir coğrafyada -Türkiye Cumhuriyeti'nin 100'üncü yılını kutlayacağız inşallah önümüzdeki 2023 yılında- nelerle uğraşyoruz? Etrafımız hakikaten... "Üç tarafımız denizlerle, dört tarafımız düşmanlarla..." diye bir tabir var ya, dünyanın en eli kanlı terör örgütleriyle uğraşılıyor Türkiye; sadece AK PARTİ dönemlerinde değil bu, geçmişten beri böyle. Böyle bir coğrafyada siz insanlarınızı zenginleştireceksiniz, insanlarınızın sağlık problemlerini, emeğini, alın terini, her şeyini, konforunu sağlayacaksınız; kolay bir iş değil. Rahmetli Demirel "Türkiye'yi yönetmek kolay mı?" demiş. Elbette muhalefet, arkadaşlar, hakikaten yapıcı eleştiriler yapıyor. Eleştiri eğer yapıcıysa bunlar faydalıdır, hepimizin alacağı dersler vardır bundan ama neticede ülkemizdeki büyüme rakamlarına bakıyoruz diğer ülkelere göre... Sayın Bakan anlattı burada, çok önemli "Böylesine zorlu bir dönemde bazı sorunlarımız olsa da ülkemiz önemli bir sınav verdi, başarılı bir sınav verdi." diyor. "2020 yılında küresel enflasyon yüzde 3,2; 2021'de ortalama 4,3" deniliyor ama Amerika'da "6,2" olarak dün açıklandı arkadaşlar, Amerikan tarihinin son otuz beş yıllık en büyük enflasyon rakamı. Hani kötü misal, emsal olmaz, elbette bunu şey olarak vermiyorum ama dün bir arkadaşım İtalya'dan geldi, dedi ki: "Roma'da gerçekten büyük bir şey var, raflar boş, marketler boş, insanlar endişe içinde." Bütün dünya endişe içinde. Yani kötü misali göstermek istemiyoruz ama hakikaten çok çok önemli bir dönemden geçiyoruz; bunu söylemek için anlattım.

Tabii, inşallah -milletimiz için en güzeline, en iyisine layık- ben inanıyorum ki bu zor günler geçecek ve en az hasarla atlatacağız bu dönemi. Tabii, rakamlar da önemli, bazı arkadaşlar kıyaslama yaptı ama biz hep 2003'le kıyaslıyoruz bugünü, bu da bizim hakkımız, müsaade edin yani bu ülkede on dokuz yıldır millet yönetme hakkını AK PARTİ'ye vermiş, AK PARTİ hükümetlerine vermiş yani Sayın Cumhurbaşkanı da oraya seçimle geldi; halka hesap verecek, millete tekrar hesap verecek, şunun şurasında seçime az bir süre kaldı.

Şimdi, arkadaşlarımız dedi ki: "Asgari ücret 2003 yılında düşük." Doğru, 2003 yılında asgari ücret neymiş? Asgari ücretle 203 kilogram ekmek alınmış 2003 yılında, 2021 yılında 367 kilogram ekmek alınıyor. Şimdi, hep pozitif bunlar. Ha, yeterli mi? Yetmez tabii -bunların birkaç tanesini sayacağım, hepsini değil- gönül istiyor ki çok çok daha iyi olsun çünkü milletimiz, bizim insanımız daha iyisine, daha güzeline layık, buna inanıyoruz, hepimiz layığız fakat -dediğim gibi- olağanüstü bir dönemden geçiyoruz.

Şimdi, mesela, burada yine rakamlar var, Türkiye'nin ülkeler arası sıralaması var... Arkadaşlar hep dolar olarak kıyaslıyorlar; haklılar, doğru, bizim de hedefimiz Türkiye'nin dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girmesidir, 500 milyar dolarlık ihracattır, fert başına millî gelir hedefimiz 25 bin dolardır; bu hedeflerimiz hâlâ bakidir. Zaten "Bir insanın veya bir ülkenin büyüklüğü mevcuda göre değil, hedeflerine göre değerlendirilir." diye bir düşünürün sözü var. Hedefiniz ne kadar büyükse siz de o kadar büyüyorsunuz demektir. Dolayısıyla bir diğer kıyaslama var arkadaşlar -ben bunu çok önemsiyorum, iktisatçılarımızın da önemseydiği gibi- bu da nedir? Satın alma gücü paritesidir.

Şimdi, Türkiye'de sıkıntılar var da -biraz önce söylediğim gibi- dünya güllük gülistanlık değil, dünyada da daha büyük sıkıntılar var. Bakın, satın alma gücü paritesine göre Türkiye 2001 yılında 18'inci sıradaymış, bugün 11'inci sırada; ben demiyorum, Dünya Bankası diyor. Yeter mi? Daha iyisine layığız diye ben söyledim, daha güzeline layığız diye söylüyorum, daha iyi olması lazım ama Dünya Bankası ve IMF'in verdiği cari fiyatlarla gayrisafi yurt içi hasılamızı, satın alma gücü paritesini dolar bazında da dikkate aldığımızda Türkiye dünyanın 11'inci sıradaki ülkesidir; hâlen, bütün bunlara rağmen, bütün bu sıkıntılara rağmen. Dolayısıyla, derler ya "Bir insanı bulunduğu mevkiyle değil de hedeflediği mevkiyle değerlendirmek gerekir." Bir ülkeyi de hedeflediği mevkiyle değerlendirmek...

Türkiye büyümek, büyük ülke olmak mecburiyetindedir. Bu bize hem tarihimizin hem de günümüzün yüklediği bir mecburiyettir. Biz dünyanın ilk 10 güçlü ekonomisi içine girmek mecburiyetindeyiz. Bu hedefimizden şaşmadık ama harici durum... Bununla ilgili gene bir misal anlatayım, sürem de geçiyor ama... Şimdi, iş adamlığından gelen arkadaşlarımız var, ben de işveren vekilliği yaptım, kendi ticari işlerim olmasa bile uzun süre işveren vekilliği yaptım. Bununla ilgili bir hikâye anlatılır. Ben Hazine Bakanımız ile iş adamlarını biraz bu anlatacağım hikâyede birbiriyle örtüşürüyorum. Şimdi, iş adamı...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “İş insanları” desek...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – İş insanları diyelim, düzeltiyorum.

İş insanları elinde âdeta 3 topla oynayan oyunculara benzer. Elinde 3 tane top vardır. Bu toplardan 2 tanesi plastik toptur, 1 tanesi demir güllüdür. Hazine Bakanımız da onun gibi. Bu plastik toplardan 1'i gelirdir yani cirodur iş adamı için, Hazine için de gelirdir; yere düşer, zıplar bir daha çıkar ve oyun devam eder. Diğeri kârlılıktır iş dünyası için. Kârınız 2020'de düşer yere plastik olduğu için, tekrar zıplar elinize gelir ama oyun devam eder. 3'üncü top ise güllü toptur, demirdir yani iş dünyası için likiditedir, Hazine için de likiditedir; kısa vadeli borçlarınızı ödeyebilme gücüdür. Eğer bu top yere düşerse tekrar zıplamaz ve oyun bozulur.

Şimdi, Hazineden sorumlu Bakanımız aynı zamanda Maliye Bakanı; gelirleri düşürmemek, artırmak gibi bir mecburiyeti var. Ama o gelir düştü, tekrar çıkar eline ve oyun devam eder ama “likidite” dediğimiz borçları çevirebilme kabiliyeti düşerse yani Türkiye borçlarını çeviremezse, ödeyemezse güllü top yere düşer ve “game over” oyun biter. O bakımdan, Sayın Bakanımızın işi zor ama bu kabiliyetini, ekibini görüyoruz; Türkiye borçlarını ödüyor, bu zor zamanda da ödüyor, yüksek maliyetle de olsa ödüyor. Bugün kârımız düşer, gelirimiz düşer ama dinamik olan, çalışkan olan Türk iş dünyası, Türk insanı vergisini ödüyor, vergi tahsilat oranlarımız yükseliyor, gelirlerimiz yükseliyor, ihracatımız yükseliyor, istihdam yükseliyor, zor günlere rağmen yükseliyor ve borçlarımızı ödeyebilme, çevirebilme kabiliyetimiz de gayet güzel. Ha, diyecekler ki: “Risk primi çok yüksek, faizler çok yüksek.” Doğru ama değerli arkadaşlar, şu sözümlü tekrar edeceğim: Bir ülkede iktidar ne kadar sorumlu ise muhalefetin sorumluluğu da iktidara yakındır. Türkiye'nin dışarıdaki görünümünü, itibarını hep birlikte savunmak zorundayız. Bazı arkadaşlarımız bilerek veya bilmeyerek -ben kimseyi kastetmiyorum, şahsı da söylemiyorum ama- sürekli olarak Türkiye'yi dışarıya karalayarak...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bilerek, bilerek.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – “Bilerek” demeyelim, töhmet altında bırakmayalım.

...“Türkiye'ye yatırım yapmayın.” diyerek içinde bulunduğu gemiye zarar verdiğinin de farkında olsun.

Şimdi, o yatırımların hepsi Türkiye'nin malıdır. Zaten altyapı yatırımları yapılır, ondan sonra gelir getirmeye başlar. Köprüler artık gelir getiriyor, otoyollar gelir getiriyor. Onun için, ben şu cümlemi tekrar edeyim, gürlütye gitmesin, iktidarın sorumluluğu kadar muhalefetin de sorumluluğu vardır. Hep diyorum “Komşumun evi yansa da yumurtamı pişirsem.” mantığı sağlıklı bir mantık değil. Yani “İktidar tökezlese de, Türkiye krize girse de şu Hükümet yıkılsa da biz iktidara gelsek.” diyenler –tenzih ediyorum, sizi kastetmiyorum- varsa bu düşüncesinden vazgeçsin. Aynı gemideyiz, aynı ülkenin çocuklarıyız. Türkiye'nin zenginleşmesi hepimizin zenginleşmesi, hepimizin müreffeh içinde yaşaması demektir.

(Gürlütüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, müdahale etmeyelim lütfen.

Herkese söz sırası gelecek, o zaman fikirlerinizi ifade edersiniz.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Şimdi, Değerli Bakanım...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Gemi su alıyor Cemal Bey.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Delenler utansın. Su almıyor.

Biz, Hükümetimizden, Sayın Bakanımızdan fiyat istikrarını sağlayacak, mali disiplini koruyacak, para ve maliye politikalarında koordinasyonu artıracak, yatırım ortamını iyileştirecek, üretim odaklı gelir oluşturma potansiyelimizi yükseltecek, salgının olumsuz etkilerini giderecek, ekonomik ve sosyal dönüşüm programlarını hayata geçirecek performans bekliyoruz ve size inanıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz bitmiştir.

İki dakika ek süre veriyorum.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Ve verdiğiniz mesajlardan da bu dönemde, ekonomide nitelikli istihdamı yükselteceğinizi, enflasyona ve cari açığa yol açmayan bir para ve maliye politikası izleyeceğinizi, ağırlıklı olarak da yurt içi tasarrufları ve doğrudan uluslararası yatırımları finanse eden bir büyüme yapısı oluşturacağınızı anlıyoruz ve yine bu mesajlardan, ekonomi politikalarının fiyat istikrarı, finansal istikrar, makroekonomik istikrar olmak üzere 3 sacayağı üzerinde inşa edileceğini, uzun vadeli tasarruflar ve yatırımlar açısından elverişli bir ortam hazırlayacağınızı görüyor ve size inanıyoruz.

Ben, bu düşüncelerden sonra, vergi vererek devletimize, milletimize destek olan, ekonomimize kaynak sağlayan bütün vatandaşlarımıza müteşekkir olduğumuzu bir defa daha ifade ediyor, Hazine ve Maliye Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesinin ülkemiz için, insanımız için hayırlı, uğurlu ve bereketli olması dileklerle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Gruplar adına konuşmalar bitti.

Şimdi, 3 arkadaşımızın ismini okuyacağım, sırasıyla söz vereceğim, hazırlanmaları bakımından...

İlk sözü, Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Mehmet Bekaroğlu'na vereceğim; ikinci sözü Halkların Demokratik Partisinden Sayın Sezai Temelli'ye, üçüncü sözü de İYİ Partiden Sayın Ayhan Erel'e.

Şimdi, ilk sözü Sayın Bekaroğlu'na veriyorum.

Buyurun Sayın Bekaroğlu, süreniz on dakikadır.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Cemal Bey “3 top” dedi ya, maalesef, o gülle çelik top çoktan düştü damat Bakan zamanında, şimdi Bakanımıza 2 plastik top kaldı, onu biraz sonra anlatacağım.

Değerli arkadaşlar, konuşmamı yapmadan evvel -zaman kalmayacak- iki küçük konuya değineceğim. Bir tanesi, Vergi Konseyini yeniden canlandırdığımız Sayın Bakan, ne güzel. Ne yapacak bu? Vergi politikalarının oluşturulması ve uygulanmasıyla ilgili görüş bildirme görevi bulunuyor. Kim var bunun müteşebbis heyetinde? Fuat Tosyalı, Tosyalı Holding; Murat Özyeğin FİBA Holding; Nihat Özdemir, Limak Holding. Ya, Sayın Bakanım, Rizeli olarak çok canım sıkıldı, niye Mehmet Cengiz yok burada ya? Onun da olması lazım. Ha, bir de sivil toplum kuruluşları listesi var, orada da işte, MEMUR-SEN, TÜRK-İŞ ama bir tane muhalif sendika yok. Sadece bu bile, sizin, para yönetimine, vergi toplamaya nasıl baktığınızı çok açık, net bir şekilde gösteriyor.

Değerli arkadaşlarım, bu KİK’le ilgili birkaç kelime söyleyeyim, zaman kalmayacak. 4734 sayılı Kanun, 62 kanun ve kanun hükmünde kararnameyle bu 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nda 212 kez değişiklik yapılmış değerli arkadaşlar, büyük çoğunluğu da istisna maddeleriyle ilgili. Bu nasıl bir şey ya? Bakın, cumhuriyet tarihinin en önemli düzenlemelerinden biri KPSS’dir, biri de budur yani açık ihale yapılacak, herkes eşit bir şekilde girecek, bundan herkes faydalanacak ve adalet de gerçekleşecek. Bunu delik deşik ettiniz değerli arkadaşlarım. Bu nasıl bir şey?

Bir de bu yetmezmiş gibi, bütün ihaleleri 21/b’ye göre veriyorsunuz; çağırıyorsunuz, pazarlık usulüyle. Nasıl bir iş yapıyorsunuz ya? Nereye gidecek bu Türkiye, şaşıyoruz.

Ha, bir de KÖİ’ler var, KÖİ’ler. Onlarda ise Kamu İhale Kanunu hiç geçerli değil. Burada, Sayın Bakanım, bildiğiniz gibi, Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapılması Hakkında Kanun geçerli ve orada da neler yapıldığı belli. Gizli yapılan ihaleler, sözleşmeler gizli, ne oluyor bilmiyoruz; sözleşmeler değişiyor, nasıl değişiyor, milletten saklanıyor. Bütün bunlar yani şu ana kadar söylediğim 2 tane cümle nasıl yönettiğinizi çok açık bir şekilde gösteriyor değerli arkadaşlarım.

Şimdi, Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçesini konuşuyoruz değerli arkadaşlarım ama aslında Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçenin hazırlanmasında bir katkısı yok. Bütçeyi saray, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı hazırlıyor. Sayın Bakanımızın görevli olduğu şey OVP’nin hazırlanmasında sorumludur, borçlanma ve nakit politikalarında sorumludur, bunlar da bütçeyle ilgili elbette. Ama bir şey söyleyeyim, Mesela -çok absürt bir şey var- merkezî yönetim kapsamındaki ilgili mevzuata göre tahsiline devam olunacak gelirler (B) cetvelinde gösterilmektedir yani (B) cetveli vergi gelirlerinin toplanmasına izin veren bir düzenlemedir, tamamen Hazine ve Maliye Bakanlığıyla ilgili bir iştir. Biz, burada, son gün bu (B) cetvelini okuyacağız ve oylayacağız, kanun teklifinin 4’üncü maddesi ve Sayın Bakan burada olmayacak. Cumhurbaşkanlığı sisteminin ucubeliği birçok yerden belli de bir tanesi de bu değerli arkadaşlarım.

Şimdi, OVP’den başladık. Ya, orta vadeli programda üç senelik hedefler gösterdiniz Sayın Bakanım ve bu bütçe, 2022 merkezî yönetim bütçesi de bu programın üzerine oturuyor. Ya, bu programda 2022 sonu için öngörülen dolar 9,77, çoktan geçti, 10 oldu, 9,97-9,98 oldu. Şunun için bunu ifade ediyorum: Bu bütçenin aslında, bütçe filan görüşmüyoruz bütün rakamları çoktan uçtu, çöktü. Şimdi, dönüp yeniden orta vadeli program yapıp bütçeyi yeniden yapıp görüşmek lazım yani bu, bütçe değil çünkü maalesef hiçbir rakam geçerli değil değerli arkadaşlarım.

Şimdi, Sayın Bakanım, “Türkiye’de dalgalı kur rejimi uygulanmaktadır, kurun değeri –söylediniz bunu- piyasada belirlenir, Hükümetin ihracatı desteklemek adına yüksek kuru desteklediği yorumu doğru değildir.” diyorsunuz. “Doğru değildir.” diyorsunuz ama yapılan işler bu şekilde ama kur da uçtu gitti. Bir arkadaşımız da söyledi, Sayın Bakanım, bakın “Faiz sebeptir, sonuçtur.” tartışmalarıyla Merkez Bankası başkanlarının görevden alınması sürecinde, Sayın Ağbal’ın sürecinde 1 lira, daha sonra şimdiki tartışmalarda faiz düştü, düşmedi 1 lira daha, 2 lira. Bakın, doların sadece 2 lira artmasıyla -sadece dış borçlardan dolayı değil, 450 milyar dolardan değil, burada garantiler var, bir sürü şeyler var- Türkiye’nin yükümlülüğü 2 katrilyon lira arttı Sayın Bakanım, bunun hesabını yapabilirsiniz ama bu bütçe, 1 katrilyon 750 milyar TL. Sayın Bakanım, biz bütçe görüşüyoruz ya, olan hadiseler bunlar yani. Bunlar varken sizin söylediğiniz dünya kadar lafın, Sayın MHP temsilcisinin Cumhurbaşkanını programını okumasının, Cemal Bey’in burada bize fıkralar anlatmasının bir anlamı yok değerli arkadaşlarım.

Şimdi, Sayın Bakanım, bu borçlarla ilgili bir şey söylediniz, işte şu kadar, 618 milyar borçlanacaktık ama öyle değil, 155 milyar lira düşük. Biz bakıyoruz, 2021 bütçesinde 618 milyar TL borçlanma diye bir şey yok, nereden geldi? Bakıyoruz, orta vadeli programa 2022 bütçesi için 278 milyar lira borçlanma öngörüyorsunuz, bu rakamları nereden buldunuz? Bunları da anlamadım.

Sayın Bakanım, borçları konuşurken bir şeyi ifade etmek istiyorum. Şimdi, Kanal İstanbul'dan da söz ediyorsunuz. Bakın, bu Kamu-özel ortaklığıyla yapılan işler çok ciddi tartışmalı konulardır. 70 milyar civarındaki bir yatırıma karşılık bu milletin geleceğine ait, çocuklarımıza ait 155-160 milyar TL garanti verdiniz ve burada kamu yararının ne olduğu tartışılıyor. Bunu, bu kreditorler de biliyor, bu parayı kredi verenler Hazinesinin garantör olduğunu da biliyor. Bu borçlar tartışmalı borçlardır, uluslararası literatürde “tiksindirici borçlar” deniyor, bazıları “gayrimeşru borçlar” diyor. O nedenle, Sayın Genel Başkanımızın elçiliklere yazdığı mektup ispiyon filan değildir, onu sallayıp durmayın, o mektup “Eğer bile bile bu parayı verirsiniz sorumluluğa girersiniz, suç sizindir, ödemeyiz bu parayı.” diyor ve tiksindirici borçları ödememe hakkı... Yeni gelecek hükümetlerin böyle bir hakkı vardır.

Sayın Bakanım, değerli arkadaşlarım; gri listeye ilgili Sayın Bakanım diyor ki: Bütün bunları yaptık ama bizi -neredeyse “hainler” demedi ama ben öyle anladım- hainler gene gri listeye yazdılar, niçin yazdılar anlamadık. Sayın Bakanım nasıl anlamazsınız ya? Anlamanız gerekiyor yani bu, çok fazla net hata ve noksandan kaynaklanıyor olabilir mi? Sadece ağustos ayında 4,5 milyar net hata noksan geldi. Ya, bu varlık barışlarını gözden geçirdik mi, dünyada böyle bir şey var mı? 6 defa çıkardık varlık barışını ve “Gelen paranın sadece vergisi değil, kaynağını sormayacağız.” diye yazdık. “Ne kadar geldi, nasıl geldi, nerede bu paralar?” diye size, Bakanlığımıza, Cumhurbaşkan Yardımcısına defalarca sorduk, cevap vermiyorsunuz. Bu paralar nereden geliyor, kimin parasıdır? Bunlara cevap vermeden... İşte Halk Bankası- Zarrab ilişkisi, işte nedir, Sezgin Baran Korkmaz falan, onlarla Cumhurbaşkanının resminin bütün dünyada dolaşması; onlara bir şey demiyoruz. Dolayısıyla yani bu kara para... Yani Türkiye'yi bu hâle sizin Hükümetiniz getirdi değerli arkadaşlarım, bunları kabul etmek durumundasınız. Ha, böyle değildir, böyledir; bunları bilemem.

Sayın Bakanım, bu bütçeyle ilgili, rakamlarla ilgili ben bir şey söyleyeceğim: “Gelirler” falan diyorsunuz ya, bu gelirlerin büyük çoğunluğu dolaylı vergilerden geliyor. En kaba, ÖTV, KDV, dolaylı vergilerden geliyor. Biliyorsunuz, dolaylı vergileri herkes veriyor yani herkesin içinde kim var? Şu Vergi Konseyine yazdığınız kodamanlar da var ki bu kodamanların -uzlaşma komisyonları toplayıp- her sene 500 milyon, 600 milyon, bazen 1 milyar vergilerini siliyorsunuz; bu kodamanlar da aynı vergiyi veriyor. Kimden vergi alıyorsunuz, biliyor musunuz Sayın Bakanım? Ekmek alırken 2,5 lira pahalı diye ertesi gün 1 liralık bayat ekmek alan adamdan da aynı vergiyi alıyorsunuz. Dolayısıyla en büyük adaletsizlik budur, buna el atmadıktan sonra “Biz Adalet ve Kalkınma Partisiyiz.” diye hiçbir şey demeyin Sayın Bakanım. Bunları söylediğimizden dolayı da arkadaşlarımız bize kızmasınlar, kızmalarına gerek yok.

Değerli arkadaşlarım, bir şey daha söyleyip konuşmamı bitireyim. Bu kamu-özel ortaklığıyla ilgili Sayın Bakanım, öyle şeyler var ki herkesin gözünün önünde, Türkiye'nin uzmanları, bu işte çalışanlar öyle şeyler yaptılar ki siz görmezden geliyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın Bekaroğlu, tamamlar mısınız lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum efendim.

Bir de ben şunu anlamıyorum: Bakanlar, bürokratlar, bunlarla ilgili öyle işlemler yapıyor ki gizli, açıklanmayan anlaşmalarla ben kendi kendime diyorum: Bir insan kendisini niye riske atar? Kendi kendime de soruyorum: Acaba bu şirketler, bu kamu-özel ortaklığı işleri alan, özel iş birliği işini alan şirketler sadece görünen sahiplerinden ibaret değil mi? Yoksa, başka bir şekilde bu kadar büyük bir yük almak mümkün değil.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

Evet, söz sırası Halkların Demokratik Partisinden Sayın Sezai Temelli’de.

Sayın Temelli, buyurun.

Süreniz beş dakika.

SEZAI TEMELLİ (Van) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime öncelikle böyle bir ekonomi siyasetiyle boğuşan Hazine ve Maliye bürokrasisinden arkadaşlarıma sabırlar dileyerek başlamak istiyorum. Gerçekten, ne kadar rakamlara boğulsak da ne kadar yirmi yıldır aynı tekrarları izlese de burada bürokratik bir mühendislikle çözüm üretmenin mümkün olmadığını artık hepimiz çok iyi biliyoruz çünkü bunun arkasındaki iktidarın zihniyeti aslında devletin mali krizinin esas nedenini oluşturmaktadır. “Devletin Mali Krizi”ni çok iyi bilirsiniz, hepiniz okumuşsunuzdur O’Connor’ı ama maalesef, şefiniz okumamış, o yüzden de bu krizi beslemeye devam ediyor. Bu krizin en önemli ayağı kamu mali yönetiminin çöküşüdür, bildiğiniz gibi. İkinci önemli ayağı, borç krizidir. Üçüncü ayağı, finansman krizidir ve şimdi, kapıyı çalmakta olan bankacılık krizidir. Bu çoklu kriz ortamıyla baş edebilmek için çok güçlü, sağlıklı bir şekilde maliye ve para politikasına ihtiyaç duyulur. Sağlıklı bir maliye ve para politikası üretme şansımız var mı? Yok, çünkü neden? Kafayı faize takmış durumdasınız. Neden faiz bu kadar önemli? Aslında faiz bir sonuç, nedenleriyle ilgilenmiyorsunuz. Faiz önemli Sayın Bakan çünkü kredi tayinlaması yapma peşindediniz ama verdiğiniz rakamlarda mali sığılı öyle bir anlatıyorsunuz ki kredi tayinlaması yapma olanağınız zaten yok; dolayısıyla iktisat teorisi uydurmaya devam ediyorsunuz.

Güçlü bir maliye ve para politikasının olabilmesi için iktisadi barışın, siyasi barışın ve toplumsal barışın var edilmesi gerekir. Bunun yolu da barıştan geçer, adaletten geçer, demokrasiden geçer. Halkların Demokratik Partisi olarak barış, adalet ve demokrasi çağrımızı, işte bu nedenle, ısrarla yinelemeye devam ediyoruz. Barış yoksa ekonomik krizle baş edemezsiniz. Size basit bir simülasyon, sizin yaptığınız kadar abartılı olmayan bir simülasyon yapayım: 2013 yılında kişi başına ulusal gelir 12 bin dolardır. 2023 için yüzde 5 ortalamayla yol alsaydınız, barış ve çözüm sürecinde ısrar etseydiniz 20 bin dolar olacaktı; siz 25 bin dolar yazmıştınız, 20 bin dolar olacaktı. Şimdi, 10 bin dolar yazıyorsunuz, aradaki fark 10 bin dolardır, 85 milyon insanla çarparsanız 850 milyar dolar eder. İşte, barışın alternatif maliyeti yani savaştaki ısrarınızın alternatif maliyeti budur. Çarpın, bölün, bu sonuca ulaşacaksınız çünkü Kürt düşmanlığına ve savaşta ısrara devam ediyorsunuz.

İki: Adalet yok. Bir kere, bir ülkede vergide adalet yoksa o ülkede adalet olmaz. Vergide adalet yok. Yoksulları artan oranda...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Kürt düşmanlığı yapmıyoruz.

SEZAI TEMELLİ (Van) – Evet, yapıyorsunuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Nerede yapıyoruz ya! Öyle bir şey yok.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar...

SEZAİ TEMELLİ (Van) – Ya, ben devam edeceğim, ben konuşacağım, izin verin. Biz müdahale etmedik, izin verin.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – PKK düşmanlığı yapıyoruz biz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, lütfen...

SEZAİ TEMELLİ (Van) – Vergide adalet yoksa adalet de yok.

Yoksulları artan oranda vergilendiriyorsunuz Sayın Bakan. Hatta senyoraj etkisini, Sayın Bakan, dikkate almıyorsunuz. Dolaylı vergiler ve bu zamlarla baktığınızda yoksullar üzerindeki vergi yükü çok daha katlanarak gidecek. Bugün emekçilerin katlandığı vergi yükü yüzde 50'lere ulaşmış durumda ve dolayısıyla kamu-özel ortaklıklarıyla vergi tabanını tahrip ettiniz ve sadece elinizde emekçiler kaldı, yoksul halk kaldı, dolayısıyla da böyle bir ülkede adalet beklemek mümkün değil. Şimdi neye sığıyorsunuz? Vergide adalet yok, adalet yok... Sığındığınız şey, bu iktidarın sığındığı şey, Kobani davasıdır, HDP'yi kapatma davasıdır. Bunlarla bu adaletsizliğin üstünü örtemezsiniz.

Üçüncü konu, demokrasi konusu: Evet, demokrasi yok bu ülkede. Bu ülkede faşizmi kurumsallaştırdınız. "Vesayetçi rejime karşıyız." diye geldiniz, vesayetçi rejimi en yüksek doruklara taşıdınız. Oysa bir ülkenin demokrasisinin gelişmişliği, o ülkenin özerk kurumlarının çokluğundan geçer. Bugün, belediyelere kayyum atayan, özerklikten korkan bir anlayışla yol aldığımız sürece bu ülkede ekonomiyi düzeltme şansınız yok. Bakın, Merkez Bankası, Hazine, Sosyal Güvenlik Kurumu yani kurumlarımız, bakanlıklar bile, özgün ve özerk çalışma kabiliyetlerini, yeteneklerini kaybetmiş durumda. Özgün çalışmalar, özerk çalışmalar yapamadığımız sürece, kararlar alamadığımız sürece ekonomiyi düzeltme şansınız yok. Sonuç olarak, bu yozlaşmayla yol almamız mümkün değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

SEZAİ TEMELLİ (Van) – Sizin bize sunmuş olduğunuz rakamların aslında hiçbir inandırıcılığı da söz konusu değil. Büyük felaket öncesi derin bir sessizliği yaşıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz bitmiştir.

Son bir cümle alalım.

Teşekkür ediyorum.

SEZAİ TEMELLİ (Van) – Ama öfke birikiyor, bu öfkeden korkun diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

İYİ Parti Grubundan Sayın Ayhan Erel konuşacak.

Buyurun lütfen.

SEZAİ TEMELLİ (Van) – Sözümü kestiniz, hiç hoş bir şey değil.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Öyle bir şey yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yanlışsa sen de bas düğmeye, konuş.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bir söz verdim, daha sonra AK PARTİ Grubuna da söz vereceğim.

İsmail Bey, söz isteyen arkadaşlar var, AK PARTİ Grubuna da söz vereceğim, o zaman cevap verirler.

Buyurun.

AYHAN EREL (Aksaray) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Kıymetli Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

2022 bütçemizin Bakanlığımıza, ülkemize, milletimize hayırlı, uğurlu olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum ve başarılar diliyorum.

Sayın Bakanım, 2006'da çıkan Tarım Yasası'nda "Bütçeden tarıma ayrılacak kaynak gayrisafi milli hasılanın yüzde 1'inden az olamaz." denildiği hâlde, maalesef on beş yıldır bu orana ulaşmak mümkün olmadı. Türkiye'de bu yıl yaşanan kuraklıktan dolayı devletimizin imkânları dâhilinde kuraklık destek ödemesi yapılması yönünde hazırlıklar tamamlandı, icmaller hazırlandı ama maalesef, bugüne kadar bir ödeme yapılmadı. Malumlarınız olduğu üzere, çiftçiler gerçekten çok zor şartlar altındalar. Siz de o coğrafyadan geliyorsunuz, saksıda yetişen bir kişi değil hayatın içinden gelen bir kişisiniz. Gübre atamaz durumdalar, mazot parası ödeyemez durumdalar. Gerçi, bu yılın desteklerinin gelecek yıl ödeneceğine dair -ben maliyeci değilim ama- sanki öyle bir şey duydum. Ama bu sene bu paralar ödenirse yağmur da yağmadan gübre atılır, en azından, üretime bir katma değer sağlanır diye düşünüyorum. Bu hususta biraz daha gayret ve çaba arz ediyorum.

Yine, emekli maaşları... 1.500 lira emekli maaşı alan yaklaşık 800 bin vatandaşımız var. Ya, 1.500 lirayı şöyle gözümüzün önüne bir getirelim; doğal gaza mı, elektrige mi, ne bileyim, kiraya mı, ısınmaya mı... Nasıl yetecek? 2.850 lira civarında olan asgari ücret diyoruz ki günümüzde vatandaşın yaklaşık yüzde 50'si geliriyle sadece temel ihtiyaçlarını karşılıyor, yüzde 30'u ise temel ihtiyaçlarını bile karşılayamıyor. Türkiye Cumhuriyeti devleti sosyal bir devlet; biraz daha imkânları artırma yoluna gidilirse vatandaşlarımız rahat bir nefes alır diye düşünüyorum.

Yine, yaşlı ve engelli maaşları bin liranın altında. Orana göre 661 lira ile 991 lira arasında yaşlı ve engelli maaşı alan vatandaşlarımız var; günün şartlarında gerçekten bu miktar bu ihtiyacı karşılayamıyor.

Asgari ücretin vergi dışı bırakılması hususunda arkadaşlarım beyanda bulundu ama bir de vergi dilimi hususu var. Asgari ücretle çalışan vatandaşlarımızın büyük bir çoğunluğu 8'inci ayın sonunda 2'nci vergi dilimine giriyor. En azından, 60 bin liraya kadar olan gelirlerdeki vergi dilimi yüzde 5'e indirilebilir mi? Bu konuda bir çalışma yapılabilir mi? Bunu da bir dikkate almanızı umuyorum.

Yine, basına da yansıyan, gerçekten, her kesimden -üniversite mezunu, lise mezunu, atanamayan-sayıtı neredeyse 5 milyonu aşan işsiz vatandaşımız var, gencimiz var. Bu gençlerimizle yapılan bir ankette yüzde 73'ü imkân ve fırsat verildiğinde Türkiye'nin dışında bir yerde sürekli yaşama arzu ve hevesinde olduklarını beyan ediyorlar. Şimdi, ben, buradan çok değerli bürokratlara soruyorum: Gençliği olmayan bir milletin geleceği olabilir mi? Dolayısıyla bu gençlerin beyin göçünün engellenmesi hususunda başta zaturaliniz olmak üzere Hükümetimize, devletimize çok büyük görev düşüyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – HDP'lilerin anketi o.

AYHAN EREL (Aksaray) – İbrahim Ağabey, 7.500 doktor son bir yılda yurt dışına gitmiş; ya, bunun sebeplerini de bir araştırmamız lazım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bayağı yakın takip ediyorsunuz HDP'lileri.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hatibe müdahale etmeyelim lütfen.

Lütfen devam edin.

AYHAN EREL (Aksaray) – Şimdi, Temel Ağabey güzel hikâyeler anlattı, ben de sözümü bir hikâyeye bitireyim.

Kral, bir gün, dondurucu kış mevsiminde, gecenin soğuşunda nöbet tutan bir muhafızın yanına giderek “Üşümüyor musun?” diyor, muhafız da “Hayır, üşümüyorum, alıştık biz bu soğuğa.” diyor. Kral “Ama elbiseniz soğuğa çok dayanıklı değil. Ben talimat vereceğim, size soğuğu geçirmeyen çok güzel elbiseler gönderecekler.” diyor. Kral yoğun işleri arasında bu taahhüdünü, vaadini unutuyor. Ertesi gün, duvarın yanı başında soğuktan donarak ölmüş muhafızın cesedini buluyorlar fakat muhafız ölmeyen önce duvara bir şeyler yazmış; duvarda yazılanlar aynen şöyle: “Kralım, ben soğukta nöbet tutmaya alışkındım fakat senin sıcak elbise vaadin beni öldürdü.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böylece bitirmiş olalım bunu da.

AYHAN EREL (Aksaray) – Bilmem, anlatabildim mi?

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, AK Parti Grubundan Sayın Salih Cora’ya söz veriyorum.

Buyurun Sayın Cora.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Az önce konuşma yapan HDP milletvekilinin kullandığı ifadelerden “Kürt düşmanlığı” ve “özerklik” gibi ifadelerin kabul edilmesi mümkün değildir. Türkiye’de hiç kimse Kürt düşmanı değildir; hele hele AK PARTİ’yi böyle bir isatla karşı karşıya getirmeyi kabul etmiyoruz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Sayın Cora, özerkliğe karşı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen müdahale etmeyelim. Herkes fikrini ifade edecek, lütfen...

SALİH CORA (Trabzon) – Kürt düşmanı PKK’dır; Kürtlere en büyük zulmü yapan, Kürtleri en fazla katle uğratan PKK’dır. Gidin şu an Doğu’ya, Güneydoğu Anadolu’ya, orada sokaklara inin; kimin dost, kimin düşman olduğu, kime buğzedildiği, kimlere isyan edildiği, kimlere karşı çıkıldığı çok açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. PKK illetinden, terör illetinden bu ülkeyi kurtarıyoruz; onların bu ülkenin her bir vatandaşına karşı yaptığı düşmanlığın, bu ülkeye ödedikleri bedellerin tek tek hesabını sormaktayız. Türkiye’de çoğulcu bir yapıya sahip, her kesimin temsil edildiği siyasi partilerimiz vardır ve bu şekilde siyaset yapma imkânı ve özgürlüğü ülkemizde mevcuttur. Bunu asla kabul etmiyoruz.

Ayrıca, “özerklik” gibi bir ifadeyi bizim hiçbir şekilde kabul etmemiz mümkün değildir; bu bölücü bir yaklaşımdır, ayrımcı bir yaklaşımdır, ayrıştırıcı ve ayrılıkçı bir yaklaşımdır. Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde vatan bir bütündür, bölünemez. Bu yaklaşım tamamen PKK’nın ağzıyla konuşma tarzıdır. Bunu kabul etmemiz mümkün değildir, bu ifadeleri reddediyoruz, telin ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, şimdi İYİ Parti Grubundan Sayın Yasin Öztürk.

Buyurun lütfen.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun kıymetli üyeleri ve değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kafası ve hesapları her gün gelen zamlardan dolayı karışık olan vatandaşlarımız gibi, hesapları da bir türlü tutmayan Hazine ve Maliye Bakanlığının 2022 bütçesini görüyoruz. 2022 yılı bütçesi AK PARTİ’si hükümetlerinin hazırladığı 20’nci, Cumhurbaşkanlığı hükümetine geçiş sonrasında hazırlanan 4’üncü bütçe. Kendi tabirlerince çiraklık, kalfalık devri biten, ustalaşan iktidarın hazırlaması gereken bir bütçeden ne beklenir? Millî gelirden her vatandaşın daha fazla pay alması, refahın artması, işsizliğin

azalması, iç ve dış borcun minimize edilmesi, yatırımların artması. 20'nci bütçede ne görüşüyoruz? Artan yoksulluk, artan borç, artan vergi, artan işsizlik, azalan refah ve yorulan, yükü kaldıramayan ve emekliye ayrılmak isteyen bir usta.

Ülkemiz, 2018 yılından itibaren Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle yönetilmeye başlandı. Bu sisteme geçilmesi konusunda vatandaşa cazip gelen en önemli vaat: Ekonomide istikrar, büyüme ve yatırımdı. Sistem değişikliğinin üzerinden sadece üç yıl geçti, vatandaşın üzerine basa basa geçirilen bir üç yıl. Millî gelir artacakken kişi başına düşen millî gelir yeni sistemin dört yıl gerisinde kaldı. Türkiye, usta sayesinde ekonomisi global piyasalarda risk ve kırılganlık sıralamalarında kendi gücünün çok altındaki bir lige savrulmuş duruma geldi. Bugün, Türkiye, kredi derecelendirme kuruluşlarında 95 ülkenin yer aldığı sıralamada 91'inci sırada. Sıralamada, ekonomik kırılganlık notlarımızın kırık gelmesinin nedeni; tüm güçlerin tek elde toplanması, cari açıklardaki artış, para birimimizin zayıflaması, düşük döviz rezervi, artan dış borçlar, sermaye çıkışı riskimiz. Dolar bugün yeni bir rekor seviye olan 9,97'ye kadar yükseldi. Manşet enflasyon ekim ayında yüzde 19,89 seviyesinde gerçekleşerek yaklaşık üç yılın zirvesine yükseldi. Bütçe açığımız 278 milyar 374 milyon lira, tabii ki bu başlangıçta tahmin edilen tutar; 2022 yılı sonuna bu rakamı tutturabilirseniz. Açığın kapanması mümkün değil ama tıkanması için kaynak gerek; o da vergi. Bu yıl gerçekleşmesi tahmin edilen vergi tahsilat hedefinde 2021 yılının revize edilmemiş hâli dikkate alındığında yüzde 64,5 oranında bir artış öngörülüyor. Revize edilmiş hedefe göre ise bu oran yüzde 19,4.

Hazinemize vatandaşımızdan bu yıl beklenen katkı 1 trilyon 430 milyar 41 milyon TL. Tabii ki en büyük katkı dolaylı vergilerden. Buradan uyarmak istiyorum: Kimse ÖTV ve KDV oranlarında indirim beklemesin. Dua edelim de Sayın Cumhurbaşkanı vergi oranlarını 3 katına kadar arttırma yetkisini kullanmasın.

Peki, vergide tahsilat hedefi tutunca değişen bir şey var mı? Bu yılın dokuz ayında 2021 yılında hedeflenen vergi tutarının yüzde 87'sine ulaşıldı, 808 milyar 428 milyon lira vergi toplandı. Yıl sonuna kadar beklentinin üzerine çıkılması bekleniyor. Sonuç ne? Elde var sıfır. Neden bu hâle gelindi? Öncelikle, aklın yerini hırs aldı, oturmuş kurumsal düzen bozuldu; iktidar, değiştirdiği sisteme kendisi ayak uyduramadı. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte yeniden yapılandırılan Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesindeki Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü kapatılmış, bütçeyle ilgili görevleri Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak yeni kurulan Strateji ve Bütçe Başkanlığına bağlanmıştı. Sistem yürümeyince Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü yapılan düzenlemeyle Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü adı altında yeniden kuruldu. Ülkenin hazinesi damada teslim edildi. Damat Bakan Bey "At izi it izine karıştı." diyerek aile büyüğüne bile haber vermeden kaçıp kurtulmayı tercih etti. Bağımsızlığı tartışılan Merkez Bankası Başkanlığı tamamen bağımlı hâle getirildi. Başkanların görev süresi uluslararası alanda merkez bankalarının bağımsızlığı açısından kriter sayılırken, Merkez Bankası Başkanının görev süresi dört yıla indirildi ve atama yetkisi Cumhurbaşkanına verildi. Para Politikası üyelerinin Merkez Bankasının önerisiyle atanması uygulamasına son verildi, Merkez Bankası Başkan Yardımcılarında aranan on yıllık tecrübe şartı kaldırıldı. Hâl böyle olunca ülke ekonomisini getirdiği noktada görevden alınan Merkez Bankası Başkanı Naci Ağbal üzerindeki yükü atmanın sevincini Cumhurbaşkanına şükranlarını arz ederek ifade etti.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Son olarak, bugün artan borcumuz devletin borcu değildir. Bu borç, devletin bütçesini gösteriş, lüks, şatafat, kayırma ve kollama için kullananların tiksindirici borcudur ama bunun bir kişisel tiksindirici borç kısmı bir de helalleşme kısmı vardır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum. Süreyi aştınız, rica ediyorum, son bir cümle.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Bütçenin memlekete, millete, vatanımıza hayırlı, uğurlu olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Emine Gülizar Emecan'a söz vereceğim, ardından Komisyon üyesi olmayan arkadaşlara bir süre öncelik tanıyacağım, gerçi Bülent Kuşoğlu Bey de söz istiyor ona da söz verdikten sonra Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımıza söz vereceğim. Sisteme girerlerse ben de görmüş olurum kimin söz talebinde bulunduğunu. Söz talebi, değişik partilerimizden gelirse memnun oluruz tabii.

Emine Hanım, buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli Bakanlık bürokratları, öncelikle hepiniz hoş geldiniz.

Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesini görüşüyoruz Sayın Bakan. Ancak ben, direkt, kurumlardan biriyle, TÜİK'le başlayacağım konuşmama. TÜİK neyle yükümlüdür diye baktığımız zaman “Toplumun tüm kesimlerinin ihtiyaç ve beklentilerine cevap verebilecek çeşitlilikte, kaliteli, güncel, güvenilir, tarafsız ve uluslararası standartlarda üretilmiş olan istatistikleri kullanıcıların hizmetine sunmakla yükümlüdür.” şeklinde bir tanım yapabiliriz. Ancak TÜİK'in uzun zamandır yayınladığı istatistikler, halkta kuruma olan güveni maalesef yok etti, en çok da enflasyon ve işsizlik rakamları gerçek durumu yansıtmaz hâle geldi. Metropol Araştırmanın yaptığı bir araştırmaya göre, halkın sadece yüzde 6'sı TÜİK'e inanıyor şu anda, örneğin, yüzde 94'ü enflasyonun TÜİK verilerinden daha yüksek olduğunu düşünüyor. Şaşırtıcı değil tabii. Çünkü vatandaş enflasyonu yaşıyor Sayın Bakan. Markete, pazara gittiğinde artan fiyatların cebindeki parayı canavarca nasıl erittiğini görüyor. Eski Başkan Birol Aydemir bile verilerin artık şüpheli ve tartışmalı olduğu konusunda hemfikir olduğunu söylemişti zaten ki verilerin bu şekilde çarpıtılması, böylesine önemli bir kurumda verilerin şüpheli olması sizin de bildiğiniz gibi suçtur, bu tüm dünyada ve ülkemizde de suç teşkil etmektedir yani bir suç işlenmektedir.

Sayın Bakan, artık TÜİK'in bağımsızlığından hiç söz edemeyiz. TÜİK'te 2 başkan yardımcısını görevden almıştınız ama Cumhurbaşkanı müdahale etti ve sizin atadığınız başkanlar görevden alınıp yerine yeni başkan yardımcılarını atandı. Sonra ne oldu? Bakalım, 30 Haziran 2021 tarihinde 4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde yapılan değişiklikle Türkiye İstatistik Kurumunun yapısında bir değişikliğe gidildi ve “kurum Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlıdır.” ve “Başkan, Bakana karşı sorumludur.” ibareleri kaldırıldı sizin de bildiğiniz gibi. Genel bütçeli kurumlar cetvelinden çıkarılarak özel bütçeli kurumlar cetveline eklendi. Yine, aynı düzenlemeyle TÜİK, Bakanlığımızın yetki alanı dışına çıkarılarak özel bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz, Hazine ve Maliye Bakanlığıyla ilişkili bir kuruma dönüştürüldü ama ilişkili olması daha mı bağımsız hâle getirdi? Hayır, başka bir ilişki durumu oluşturuldu burada. Konsey Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanından alınarak TÜİK Başkanına verildi. Başkan Yardımcıları dışındaki personel atama yetkisi de TÜİK Başkanına verildi. Böylelikle, Hazine ve Maliye Bakanının -yani şu anda Bakan siz olduğunuz için sizin- TÜİK'teki yönetim yetkisi de bitmiş oldu. TÜİK'te başkan yardımcılıkları atama yetkisi de yeni kararnameyle Cumhurbaşkanına verildi. Daha doğrusu, Cumhurbaşkanı bu yetkiyi kendisine aldı. Yeni kararnameyle TÜİK danışma kurullarında, özel ihtisas komisyonlarında ve inceleme araştırma gruplarında görev yapanların huzur hakkına da zam yapıldı. Ayda en fazla 2 defa ödenen ücretlerin, ayda en fazla 4'e çıkarılmasına karar verildi. “Bu ayrıcalıklar neden?” diye de sormak istiyoruz tabii. İstatistik Konseyinin üyeleri de yeniden düzenlendi. Şimdi, 2020 yılında da bir kanun hükmünde kararnameyle daire başkanlıklarına,

istatistik kurum başkanlıklarına çok sayıda yeni kadrolar eklenmiş ve Kurum, aslında bu yapılanmayla, yeni yapılanmayla liyakat değil, sadakat için uygun hâle getirilmiş, teknik bir kurum olmaktan da uzaklaştırılmıştır. Bu en son yapılan düzenleme de pastanın kreması olmuştur maalesef.

Şimdi, tüm bu değişiklikler Kuruma acaba ne kattı, ne getirdi diye soracak olursak, kattığı şey daha fazla çarpıtma, daha fazla sapma, daha fazla gizlilik olarak ve daha fazla bağımlılık olarak tanımlanabilir. Şimdi, bakalım TÜİK'e göre ekim ayında... Mesela, birkaç veri üzerinden ne demek istediğimize bakalım. Ekim ayında enflasyon TÜİK'e göre yüzde 2,9 artmış, Enflasyon Araştırma Grubuna göre ise yüzde 6,99. TÜİK'e göre yıllık bazda enflasyon yüzde 19,89 olmuş, Enflasyon Araştırma Grubuna göre ise yüzde 49,87. Örneğin, eylül ayında İŞKUR'a kayıtlı işsiz sayısı 219 bin kişi artarken, TÜİK işsiz sayısını 160 bin kişi azaltmış olarak açıkladı ve aradaki farka baktığımız zaman da fark 379 bin kişi. Örneğin, bu işlerin vatandaşın, milletin cebine yansımaya baktığımızda, giyim ve ayakkabı grubunda ekim ayındaki fiyat artışı TÜİK'e göre yüzde 7,6 ama kadın hırkası yüzde 48 artmış, erkek kazağı yüzde 40 artmış, kadın botu yüzde 40 zam görmüş. Yani kur sıçrarken, mesela TÜİK araba fiyatlarını da sabit gösteriyor. Bunu nasıl yapıyor? Mesela, yine bir karşılaştırma üzerinden gidecek olursak ekim ayında benzinli otomobillerde artış yüzde 0,29; Türkiye Sigorta Birliği listesinde yüzde 1,81. Dizel araçlarda TÜİK'e göre yüzde sıfır, yine Türkiye Sigorta Birliği listesine göre yüzde 1,86 artış var. Devam edelim, bunu da geçelim. Bununla ilgili Sayın Süleyman Girgin'in daha detaylı bir örnekleme olacak.

Türkiye'nin hayat verileri de artık açıklanmıyor. Sayın Bakan, bakıyoruz, TÜİK hayat tabloları 2018-2020 istatistiklerinin yayımının ertelendiğini açıklamıştı. TÜİK yine bir duyuru yaptı ve "Ulusal Veri Yayınlama Takvimi'ne göre 17 Eylül 2021 tarihinde yayınlanması planlanan 'Hayat Tabloları, 2018-2020' haber bülteni, istatistiklerin elde edildiği kurumların idari kayıtlarındaki çalışmaların henüz tamamlanamamış olması nedeniyle ileri bir tarihe ertelenmiştir." dedi. TÜİK tarihinde daha önce böyle şeyler ne zaman görüldü, bilemiyorum. Yaş ve cinsiyete göre ölüm olasılıklarını ve diğer ilişkili istatistikleri ayrıntılı olarak içeren hayat tablosu, en son 2017-2019 döneminde açıklanmıştı. TÜİK daha önce de veri takviminde 24 Haziranda yayınlanması gereken 2020 ölüm istatistiklerini ve 16 Temmuz günü yayınlanması planlanan 2020 uluslararası göç istatistiklerini de erteledi, bu istatistiklerin de ne zaman açıklanacağı hakkında bilgi vermedi. Bu arada, Sayın Bakan, üç aydır açıklanmayan bu 2020 ölüm istatistiklerinin Sağlık Bakanlığının verilerinin paylaşılmamasından kaynaklı açıklanmadığı iddiaları var. Bu iddia doğru mudur diye sormak istiyorum. Bunun yanında, TÜİK'te artık sosyal güvenlik verileri de açıklanmıyor, ekonomi istatistikleri de açıklanmıyor. Bunların açıklanmamasının suçlusu kim acaba, bunu da öğrenmek istiyoruz eğer varsa.

Şimdi, Kurumun paylaştığı veriler Cumhurbaşkanının talimatıyla gittikçe daha fazla sansürleniyor aslında diyebiliriz. Neden Cumhurbaşkanının talimatıyla çünkü artık onun yetkisinde Kurum. Bu gidişat hiç iyi değil Sayın Bakan.

Sonuç olarak Türkiye İstatistik Kurumu bir devlet kurumu olmaktan çıkmış, saraya bağlı, Cumhurbaşkanını Erdoğan'ın kurumu hâline gelmiştir ve gittikçe de çökertilmektedir.

Sayıştay raporunda da bir bulgu var, onu da paylaşmak istiyorum. Konuşmanızda bu hataların düzeltilmesi için çalışma yapıldığını söylemiştiniz ama örneğin -çok basit bir şey aslında- TÜİK tarafından henüz Devlet Malzeme Ofisinden teslim alınmayan 500 bilgisayar için taşıma işlem fişi düzenlenmek suretiyle hesaplarda 2 milyon 955 bin 241 TL'lik bir hataya sebebiyet verilmiş. Bu hata düzeltilmiş midir? Bunu da sorayım.

Bir de yine, İstatistik Kurumunun gelir kalemlerine baktığımız zaman, mali yapısına baktığımız zaman (I) sayılı Cetvel’de yer alan ve genel bütçeli idarelerden olan Kurumun faaliyetlerini Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu’ndan verilen, tabii, ödeneklerle gerçekleşmekte ama kendi gelirleri de var, elde ettiği gelir gerçekleştirmelerine baktığımız zaman 2020 yılı gerçekleşmesi 45 milyon 541 bin 846,14 TL olmuş. Bunların açılımlına baktığımızda teşebbüs ve mülkiyet gelirleri, diğer gelirler ve vergi gelirleri; aslında yüzde 95’inin de vergi gelirlerinden oluştuğu görülüyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bu gelirlerin alt başlıkları, alt açılımları nelerdir diye sormak istiyorum.

Son bir sorum var Başkanım: Döner sermaye işletmesiyle ilgili de giderlere baktığımız zaman, giderlerin gerçekleşme oranının yüzde 35 düşük gerçekleştiğini görüyoruz. Ödenek ayrılmasına rağmen harcama yapılmamasının nedeni nedir diye sormak istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bir de, bu gider kalemlerinin de açılımları paylaşırsanız bizimle seviniriz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ben bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, şimdi 4 isim okuyacağım, aynı partiden mümkün olduğu kadar üst üste söz vermemeye çalışıyorum. HDP Grubundan beş dakika Ömer Faruk Gergerlioğlu’na söz vereceğim. Ardından Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Bülent Kuşoğlu’na, sonra yine HDP’den Sayın Gülüstan Kılıç Koçyiğit’e, daha sonra CHP’den Sayın Sibel Özdemir’e söz vereceğim.

Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu, buyurun lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Maliye Bakanı Lütfi Elvan’a sormak isterim; kendisi de milletvekiliyken bir hususu konuşmuştuk, o hususun bir benzeri şu anda yine cereyan ediyor. KOMBASSAN mağdurlarının durumunu konuşmuştuk, gereken önlemlerin alınmaması nedeniyle KOMBASSAN’a para yatıran binlerce insan mağdur olmuştu ve bu mesele tatminkâr olmayan bir şekilde çözülmüştü. Bir başkası, yine, şu anda vuku bulmuş durumda. Evim mağdurları şu anda maalesef gündemde.

Sayın Bakan, 54 bin Evim mağduru var. Faizsiz bir şekilde ev alabilirim diye Evim firmalarına başvuran 54 bin mağdur -az değil- şu anda büyük bir mağduriyet yaşıyor. Bir kısmı dolandırıldı, bir kısmı için firmalar hizmete devam ediyor, büyük bir karışıklık var ama gereken önlemlerin baştan alınmaması nedeniyle bu durum mevzubahis oldu. Ben bunu size soru önergesiyle sordum ama cevap alamadım hâlen, şimdi karşındasınız, teşrif ettiniz ve cevabı çok önemli, on binlerce insan için son derece önemli.

BDDK kararıyla tasfiye edilen Evim firmaları şu an TMSF’ye devredildi. “Bütün birikimlerimiz, emeklerimiz şu an TMSF’de, paramız hızla değer kaybediyor ve bize hiçbir açıklama yapılmıyor.” diyor mağdurlar. Bakın, temmuz ayında devredildi, şu an kasımdayız, paranın değer kaybı ortada, 54 bin mağdur var. Bu insanlar yıllarca biriktirdikleri paralarla buralara başvurdu ev veya araba almak için ve şu anda çok büyük mağduriyet içindeler, Türkiye’nin dört bir tarafında eylemler yapıyorlar, basın açıklamaları yapıyorlar. Millet Meclisine geldiler, kendilerini anlattılar, Mecliste gündem ettik ama

hâlen bir çözüm yok Sayın Bakan. Biz size yatırımcıların birikimlerinin TMSF’de olduğu iddiası doğru mu, diye soruyoruz -cevap alamamıştık, yüzünüze soruyorum- doğrusya bu paraların değer kaybettiğiyle ilgili herhangi bir inceleme başlatılmış mıdır? Bahsedilen durumla ilgili TMSF tarafından herhangi bir açıklama yapılmadığı iddiası doğru mudur, doğrusya açıklama yapılmamasının nedeni nedir? Evim firmalarıyla ilgili mağdur olan yurttaşların mağduriyetlerinin giderilmesi için Bakanlığınızın yapmış olduğu çalışmalar var mıdır, diye soruyorum. Gerçekten, bu konuda tatminkâr bir cevap bekliyorum çünkü çok büyük bir mağduriyet var ve vatandaşlar bugün sizden bir cevap bekliyorlar Sayın Bakan.

İkinci sorum da -yine soru önergesiyle sormuşuz, cevap alamamışız- bir vatandaşın başvurusu, KHK’yle kapatılan kurum, okul çalışanlarının hâlâ ödenmeyen tazminat ve diğer alacakları alınmadı. Şahıs diyor ki: “23 Temmuz 2016 tarihinde Maliye Bakanlığının el koyduğu özel bir okulda büro memuru olarak görev yapan bir KHK’liyim. Tazminat ve diğer alacaklarımız için Maliye Bakanlığına dilekçe verdik ancak dört buçuk yıldır bir dönüş olmadı. Bu durumda kurumda görevli tüm öğretmen ve personelin tazminat hakkı beş yıl sonra zaman aşımına uğruyormuş ve az bir zaman kaldı; bu problemin çözülmesini istiyoruz.” Biz de size soruyoruz, bahsi geçen Binnaz Dilki isimli yurttaşın işten çıkarıldıktan sonra tazminatsız kaldığı doğru mu? Eğer bu iddia doğrusya Binnaz Dilki isimli yurttaş neden işten tazminatsız çıkarıldı? Bakanlığımıza iletilmiş bu konu hakkında dört buçuk yıldır neden bekleniyor, neden cevap alamıyoruz, cevabınız varsa ne gibi işlemler yapılmıştır? Son beş yılda Bakanlığınız tarafından el konulan kurum sayısını da bu vesileyle sormuş olalım.

Sayın Bakan, ben, özellikle, iktidar yetkililerinin, bakanlıkların vatandaşların hakkını, hukukunu koruması gerektiğini düşünüyorum; böyle açgözlü firmalar çıkıyor “Size ev, araba kazandıracamız.” diyorlar, insanlar yıllarca, on, yirmi yıl biriktirdikleri birikimlerini gidip oraya veriyorlar ve daha sonra bu birikimlerle firmaların usulsüz işlem yaptığı ortaya çıkıyor; TMSF’ye devrediliyor ama bu bir kere değil ki defalarca cereyan ediyor ve şu an hâlâ bir çözüm bulunmuş değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bunların artık tekrar etmemesi gerekiyor bakanlıklarda, iktidarda bunların tekrar etmemesi gerekiyor ve 54 bin Evim mağdurunun sorunları için de bugün sizden bir cevap bekliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Şimdi Sayın Bülent Kuşoğlu’na söz veriyorum.

Buyurun Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bugünkü Bakanlık Hazine ve Maliye Bakanlığı ve ilgili kurumlar, bağlı kurumlar; ekonomimizin, kamu mali yönetiminin en önemli kurumları. Bu kurumlara baktığımız zaman, bu kurumların yapısı, çalışmaları ekonominin durumunu da aşağı yukarı gösteriyor. Eğer ekonomide bir reform yapacaksak, ekonomide bir iyileşme söz konusu olacaksa, ekonomide işler doğru gidecekse bu kurumlar vasıtasıyla yapacağız ağırlıklı olarak; onun için, bu kurumların durumu, bu kurumların bütçede değerlendirilmesi, kesin hesaplarıyla ilgili bilgilerin doğru olarak analiz edilmesi çok çok önemli.

Şimdi, Hazine ve Maliye Bakanlığı çok önemli bir Bakanlık ancak Sayın Abdüllatif Şener eski Maliye Bakanı olarak sabahleyin güzel bir değerlendirme yaptı, bilimsel bir atıfta da bulunarak dedi ki: “Siyasi iktidarların, yönetimlerin belli bir dönem aralığında ekonomik yol alışları, nereye doğru gittikleri çok önemli, bunu takip edebilmek, görebilmek lazım.” Yani bunu bir yıl içerisinde görmeyebiliriz, geçen yıldan bu yıla ancak yirmi yıl gibi bir zaman aralığı içerisinde AK PARTİ iktidarlarının nereden nereye doğru gittiğini, ekonomiyi nereye doğru götürdüğünü görmek mümkün. Bunu da en iyi şekilde bu ekonomi kurumları vasıtasıyla yapmak mümkün.

Şimdi, Maliye Bakanlığı ve Hazine birleşti, bunu yanlış bulmuyorum ama Maliye Bakanlığı kendi içerisinde önemli bir güç kaybına uğradı, cumhuriyetin kurumlarını, maliye teftiş heyeti gibi Osmanlı’ dan gelen birçok kurumu, denetim kurumunu kaybetti yani denetim işlevi çok önemliydi, maalesef o yönde, Maliye Bakanlığının vergi egemenliği, devlet egemenliği, devlet otoritesi konusundaki kaybı... Maalesef çok çok azaldı; özellikle son yıllardaki peş peşe vergi aflarıyla, servet affıyla bu egemenlik, bu otorite, güven unsuru önemli zafiyete uğradı maalesef. Bunun çok iyi değerlendirilmesi lazım, analiz edilmesi lazım yani şu anda.

Vergi tabii alınır, alınması gerekir, alınabilir olması lazım. Adı “vergi” ama aslında devlet alır onu; devlet, otoritesiyle vergiyi alır ancak vatandaşlar da gönüllü olarak rızaca bu verme işine katılırlar. Verme işi şu anda, insanların gönüllü olarak, rızasıyla verme işi, hemen hemen bitmiş vaziyette. Mümkün olsa vermeyecekler vergilerini, ödemeyecekler çünkü “Nasıl bir af daha çıkar.” beklentisi hâkim. Bu af kanunları, işte, görüyorsunuz gittikçe aşmıyor, gittikçe daha az katılım oluyor ya da katılım olsa bile ödemeyi çok daha az mükellef gerçekleştiriyor, bir iki taksiti ödedikten sonra, bir süre kazandıktan sonra ödemeyi bırakıyor, yapılandırmayı boş veriyor. Bunlar mali açıdan, vergi açısından, devlet egemenliği açısından çok önemli konular. Ayrıca, bu FATF meselesi var, OECD bünyesinde bizim gri listeye alınmamız da büyük bir sıkıntı yarattı maalesef.

Sayın Bakanım, dikkat ettiniz mi, biz bu tartışmaları burada yaptık. “Kanun doğru çıktı.” diye burada konuştuk; kanuna bakıyorsunuz, gerçekten doğru. Hatta “OECD’ye gönderildi ve soruldu.” demişti o dönemde buradaki Maliye Bakanı ancak tebliğ ile kanun arasında çelişki var, bu bir; bir teknik sorun var, onu görebilmek lazım. İki, burada Dışişleri Bakanlığına da gri listeye alınmayı sorduk yani “Dışişleri Bakanlığı sadece soyut diploması yapmaz. Mesela, bu konularla da ilgilenmeniz gerekirdi. Neden gri listeye alınma konusunda ısrarcı olamadınız, önleyemediniz?” dedik. “İşte, o siyasi bir karardır.” dedi. “Siyasi kararsa Maliye Bakanlığını eleştirmiyorum, o zaman Dışişleri Bakanını eleştiriyorum; siyasi karara sebep olan o zaman sizsiniz Dışişleri Bakanı olarak.” dedim ama aslında teknik sebepler de var yani o siyasi kararın alınmasını gerektiren sebepler de var.

Merkez Bankası konusu biliyorsunuz, kamu mali kurumları içerisinde bugün de masaya yatırmamız gereken kurumlar arasında. Merkez Bankası, Türkiye’de kaç iktisat fakültesi var bilmiyorum; doğru, yanlış, eksik, iyi, kötü bir yığın fakülte var, o fakültelerde okutulan iktisat biliminin ya da disiplininin tam tersini yapıyor, tam tersi bir anlayışa sahip. Bu gerçekleştirilmesi mümkün olmayan bir şey; iktisat fakültelerimizde okutulan bu yönde, Merkez Bankasının anlayışı bu yönde. Anlamak mümkün değil, arkadaşlarımız da ifade ettiler.

Siz, sayfa 7’de “Hükümetimizin ihracatı desteklemek amacıyla yüksek döviz kuru hedeflediğine yönelik yorumlar doğru değil.” dediniz. Bu internet sitelerinde, gazetelerde manşet oldu. Bakın, bu sözünüz bile -“Hükümetimizin ihracatı desteklemek amacıyla yüksek döviz kuru hedeflediğine yönelik yorumlar doğru değil.” dediniz- manşet oldu. Hiçbir hükümet bunu hedeflememeli zaten, böyle bir hedef olmaz ancak bakın, bu manşet olabildi. Neden? Merkez Bankası politikaları yüzünden. Olacak şey değil; bu, iktisat fakültelerinde daha ilk derste okutulan, ilk yılda okutulan konulara aykırı. Böyle garip

bir durum söz konusu. Merkez Bankasındaki tayinler, Başkanın alınışı vesaire, onlara değinmiyorum. Yani Merkez Bankası da Maliye Bakanlığı gibi, Maliye Bakanlığı kurumları gibi... Gelir İdaresi Başkanlığının yakın yıllara kadar özel olması tartışılırken şu anda sıkışmış bir kurum hâline getirilmesi vesaire tüm bunları ayrıca konuşmak gerekir. Merkez Bankasının bu durumu da ayrıca dikkate alınmalı.

TÜİK hiç güven vermeyen -biraz önce Gülizar Hanım bahsetti, vatandaşımız nezdinde güven yüzde 6'ya düşmüş- bir kurum hâline gelmiş. Orada bir kul hakkı var, Başkanın çok dikkatli olması lazım. Onun haricinde -SPK gibi- yani sermaye piyasasında tüm dünyada kaynak arzının çok olduğu, likidite bolluğunun yaşandığı bir dönemde... Bizde de 17,4'lük bir halka arz söz konusu olmuş, kaynak sağlanmış; bildiğim kadarıyla bedelli sermaye artışlarından da 12,5 milyar geldi yani 30 milyara yakın bir kaynak sağlandı ama bunun çok çok üstünde... Sonuçta, 30 milyar dediğiniz dolara vurduğunuz zaman 3 milyar dolarlık bir rakam ediyor. Böyle bir fırsat varken çok daha büyük olması gereken bir politika izlenmesi lazım.

BDDK önemli ölçüde bağımsızlığını yitirdi. Kamu İhale Kurumu, mevzuatı en fazla aşınan, dikkate alınmayan kurumumuz oldu. Sigorta Kurumu yeni henüz, onunla ilgili çok eleştiri yapmayayım, daha başarılı çalışmaları olabilir ama Özelleştirme İdaresi de bu dönemde aksamalar yaşıyor. Yani kurumlarımız, ekonomiyi ayağa kaldırması gereken kurumlarımız maalesef o durumda değil.

Hemen, atlayarak gideceğim, şöyle bir ifadede bulundunuz: "Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Projesi." Bunu ayrıntılı olarak açıkladınız Sayın Bakan, siz yıllardır burada Başkanlık yaptınız, 5018'in 60'ncı ve 61'inci maddeleri var, bunlara göre Maliye Bakanlığı kurumlardaki genel bütçeye dâhil idarelerin muhasebesinin tutulmasından sorumlu. Görerseniz muhasebe işlemleriyle ilgili o kadar çok hata var ki bakanlıklarda, Maliye Bakanlığı bunu yapamazken böyle Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Projesi'ni nasıl yürütecek bilmiyorum. Yani bu yapılması hâlâ zorunlu olan konu. Siz bir eğitimden bahsettiniz, tebrik ederim o konuda, yapılması lazım, Sayıştayla beraber onun devam etmesi lazım ama bu muhasebe işi hâlâ başarılılabilmiş değil; 5018'e göre 60'ncı ve 61'inci maddedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz tamamlanmıştır.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Biraz süre verirseniz Sayın Başkanım, hemen bitiriyorum.

Kilogram başına ihracat değeri artışını rakamlandırabilir misiniz lütfen? Şimdi, Cumhurbaşkanlığı programına bakıyorum, burada tam tersine düşüyor; bildiğimiz kadarıyla bu sene daha da düşük olması lazım.

Sayın Başkanım, müsaade ederseniz, bilgi verebilirse Sayın Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Sayın Bakan.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Değerli Başkanım, ben konuşmam da "Önemiyoruz." dedim yani arttığını ifade etmedim. Dikkat ederseniz konuşmama, orada önemsedığimi söyledim. Ha, şöyle bir durum... Sayın Yılmaz bahsetti, aslında ithalat miktar ve değerini -ithalat ve ihracatta "trade off" dediğimiz- karşılaştırdığımızda ithalat fiyatlarındaki değerde bir artış söz konusu olduğunu ama ihracattaki değerde ithalattaki değer artışı kadar değer olmadığını, artış olmadığını görüyoruz. Dolayısıyla ben orada, özellikle kilogram başına, daha doğrusu katma değeri yüksek ürünlerin ihracatının yapılmasının önemli olduğunu ifade eden bir cümle kullandım. Belki yanlış anlaşılma söz konusu olmuş olabilir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, açıklık getirdiniz.

Buyurun Bülent Bey.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakanım, teşekkür ederim.

İfade şöyle: “Kilogram başına ihracat değerimizin artmasını son derece önemsiyoruz.” “Artırmayı son derece önemsiyoruz, artırma hedefini koyuyoruz.” Teşekkür ederim ama cümle benim dediğim şekilde anlaşılıyor. Cumhurbaşkanlığı programında da rakamlar farklı olduğu için bunu sormak zorunda kaldım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toparlayabilirsek, süreyi çok aştık.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bir de borç durumumuz çok kötü. Çok kısa olarak belirteyim; bu senenin KİT, belediye, banka, şirket, hane halkı borçlarını topladığımız zaman haziran, ağustos ve eylül itibarıyla 8 trilyon 698 milyar yapıyor Sayın Bakan; bunlar tabii, bir araya getirilmez; elma, armut toplanmaz ama topladığınız zaman 8 trilyon 698 milyar lira, millî gelirimiz 6 trilyon 100 yani yüzde 140’ını aşmış millî gelirimizin. 1825’te ilk borcu almıştık, yirmi, yirmi beş yıl sonra Düyun-ı Umumiyye teslim etmek zorunda kaldık ülkeyi; bu çok tehlikeli bir konudur, sıkıntılıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Kuşoğlu, çok aştık süreyi.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – KÖİ borçlarını da dikkate alarak bu borçlanma meselesini konuşmak gerekir.

Teşekkür ediyorum sabrınız için.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

Değerli arkadaşlar, önceden okuduğum isimlerle devam ediyorum.

Sayın Gülüstan Koçyiğit, buyurun lütfen.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Aynı müsahabayı bir kadın konuşmacı olarak bize de tanıyacağınızı umuyorum.

Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcıları ve Bakanlığın bürokratları; öncelikle hoş geldiniz. Her zaman olduğu gibi bir kadın vekil olarak temel bir eleştiriyle başlamak istiyorum. Ne yazık ki sağınızda solunuzda ve arkanızda ve yan taraflarda oldukça yüksek oranda erkek bakan yardımcısı ve bürokrat var. Bu anlamıyla, Bakanlıktaki kadın bürokrat sayısının az olmasının temel bir eleştirimiz olduğunu ifade edelim. En azından bakan yardımcılarında ve bürokrat kadrosunda bu oranı arttırmaya dönük bir çabanız olabilirdi diye ifade etmek istiyorum.

Şimdi Hazinesinin başındasınız, maliye yönetimi sizde ve kadın istihdamı Bakanlığınızdan başlayarak çok az. O zaman şöyle bir soru da direkt akla geliyor: Pandemi koşullarında dünyada yükselen kadın işsizliği ve genç işsizliği oranları içerisinde buna nasıl bir çözüm bulacaksınız? Çünkü çevrenizdeki herkes erkek. “Ya, bu kadınların sorunlarına bir çözüm bulalım, kadın işsizliği artıyor.” diyen uyarıcı bir mekanizmadan bu anlamıyla da yoksun olduğunuzu ifade etmek isterim.

Şimdi, ülkemizdeki en temel ücret asgari ücret, Türkiye’de çalışan nüfusun yüzde 57’si asgari ücretle çalışıyor. Bunu belki binlerce defa söyledim yani asgari ücret bir ortalama ücret ve bu ortalama ücret ne yazık ki açlık sınırının altındaki bir ücret. 3.093 lira açlık sınırı, şu anda asgari ücret 2.825 lira yani çalışan nüfusun yüzde 57’si açlık sınırının altındaki bir ücretle yaşamlarını idame ettirmeye çalışıyorlar. O zaman burada büyük bir sorun olduğunu görüyoruz Sayın Bakan; sizin, bu asgari ücretin ortalama olarak genel refaha yansımaları için bir şey yapmanız gerekiyor, belki en hızlı yapacağımız şey asgari ücreti arttırmak. Ki bizim parti olarak teklifimiz 5 bin TL’dir ve aynı zamanda asgari ücretin hızlı bir şekilde vergi dışı tutulması gerekiyor. Çünkü biz, çalışan nüfusun yüzde 57’sini açlık sınırı altında çalıştırıp bir de üzerine vergi dilimi eklemenin, vergi yükü yüklemenin çok büyük bir haksızlık olduğunu düşünüyoruz açıkçası.

İkinci bir mesele, vergideki adaletsizlik. Normalde gelişmiş bütün ülkeler, OECD ülkeleri, AB ülkeleri aslında tavandan alırlar, tabana çok fazla yaymazlar vergilemeyi ama Türkiye'deki vergileme sistemine baktığımızda verginin daha çok dolaylı vergiler üzerinden ve tabandan alındığını görüyoruz. Yani bugün Türkiye'de servet vergisi yok ama buna karşılık asgari ücretten vergi alınıyor; dolaylı vergiler neredeyse temel kalemlerde dahi KDV içermek üzere yüzde 18 dolayında yani bir asgari ücretli bir simit aldığında KDV ödüyor ama siz purlanta aldığınızda ya da bir iş insanı purlanta aldığında o vergiyi ödemiyorsunuz. Bunun temel bir haksızlık olduğunu ve bu vergide adaletsizliğin bir an önce giderilmesi için bazı adımlar atmanız gerektiğini özel olarak ifade etmemiz gerekiyor.

Yine, diğer temel meselelerden bir tanesi, bölgesel eşitsizlik. Bakın, ben Muş Milletvekiliyim. Muş'taki istihdam oranı... Muş'ta milli gelirden faydalanma oranıyla Kocaeli'nin, İstanbul'un, Eskişehir'in, Ankara'nın aynı değil ya da Ağrı'nın, Van'ın aynı değil; bölgesel anlamda ciddi bir eşitsizlik var. Neden? Çünkü ne yazık ki bölgeye yatırım yapılmıyor. Bakın, benim elimdeki tek fabrika, kamunun tek fabrikası özelleştirildi, şu anda insanların yaşamak için geçineceği hiçbir şey yok. Şimdi diyeceksiniz ki: "Efendim, orası tarım alanı." Değil. Muş Ovası tarım için değerlendirilmiyor. Hayvancılık alanı, doğru, çok iyi bir hayvancılık alanı ama hayvancılığın geri alanını besleyecek entegre tesisleri, süt entegre tesisleri yok, artı hiçbir şekilde girdi maliyetlerini karşılayacak destekleme yok. Bu insanlar hem küçükbaş hayvan için hem büyükbaş hayvan için canlı hayvan desteğini de yem desteğini de çok düşük alıyorlar, aldıklarını da çok geç alıyorlar. Bu anlamıyla, bu bölgesel eşitsizliğin giderilmesi için de Bakanlığın özel, özgün bir programının olması ve en azından sizin bu bütçe sunuşunuzda bu bölgesel eşitsizliği giderecek bazı adımları programa koymuş olmanız gerekirdi; ne yazık ki bunu da göremedik.

Yine aynı şekilde, kadın ve işsizliğe dair belirlemeniz var, bunu ifade etmişsiniz "Bazı adımlar atacağız." demişsiniz ama bu adımlar içerisinde yine kadın işsizliğini ve genç işsizliğini azaltacak temel bir parametre görmedim. Sadece ara eleman yetiştirmek için 1 milyona yakın bir ara eleman işçi yetiştirme kapasitesini arttırmayı düşünüyorsunuz ama bunun da büyük bir bütçesini biliyorsunuz İşsizlik Fonu'ndan aldınız yani biz Mecliste kaç defa aktarım yaptık.

Diğer bir mesele Sayın Bakan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Koçyiğit. Son cümlelerinizi alalım.

Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Sayın Başkan, kadınlara da biraz pozitif ayrımcılık tanıyabilirsiniz, biz bu konuyu eleştiriyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Grup sözcülerine biraz esnek davranıyoruz ama ısrar ederseniz onlara da esnek davranmayacağım bundan sonra.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Yok, ben herkese esnek davranmanızdan yanayım, kimsenin hakkını yemekten yana değilim.

Diğer bir mesele, Sayın Bakan, -vaktim bitiyor- bu kamu-özel ortaklığıyla yapılan ve Hazine garantili olan, yoksulun, hiç geçmeyecek insanın cebinden çıkan ödemeyi artık kaldırmamız gerekiyor. Şehir hastanesi ödemeleri, otoyol ödemeleri ve köprü ödemeleri ciddi bir kalem oluşturuyor ve bu işte, Muş'taki kişi de İstanbul'dakinin vergisi ödüyor, köprünün vergisini ödüyor. Böyle bir şey olmaz Sayın Bakan, bunu düzeltmelisiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gülüstan Hanım, bununla bitirmiş olalım. Rica ediyorum, çok aştınız sürenizi.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Tamamlıyorum hemen Sayın Başkan.

Son bir şey; yaşlı ve engelli bakım maaşlarıyla, evde bakım ücretlerinin gerçekten insani koşullara yükseltilmesi gerekir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Mehmet Ali Çelebi, Memleket Partisinden.

Buyurun Sayın Çelebi.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Kıymetli heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, Sayıştay raporlarından başlamak istiyorum. 2 tane bulgu dikkatimi çekti.

Birincisi: Özelleştirme İdaresiyle ilgili. 1 no.lu bulguda Türk lirasına çevrilen döviz cinsi alacaklara TL faiz oranları yerine döviz cinsi faiz oranlarının uygulanması. Yani 2017’de Özelleştirme Yüksek Kurulu karar alıyor, ABD doları cinsinden ana paralar Türk lirasına çevriliyor ama Türk lirası cinsinden faiz uygulanmıyor, döviz cinsi düşük faiz uygulanmaya devam ediliyor. Buradaki itirazımız şu: Yani devletin dolar borcu olduğunda ciddi kur farkı uygulanıyor ama ne zaman devletin alacağı TL olunca döviz cinsi düşük faiz devam ediyor; bununla ilgili bir itirazımız var.

Eksik tahsilatlarla ilgili de Özelleştirme İdaresi herhangi bir çalışma yapmadı, Sayıştay raporlarına girmiş durumda.

İkincisi: Gelir İdaresi Başkanlığı, 7’nci bulgu. Burada da yatırım teşvik belgesi sağlandıktan sonra, bu iptal edildiğinde, bu destek unsurlarının geri alınmasına ilişkin mevzuat hükümlerinin uygulanmaması söz konusu. Yatırım teşvik belgesi, gümrük vergisi muafiyeti, faiz desteği, KDV istisnası, sigorta prim işveren hissesi desteği ve bunun gibi birçok vergi indirimi hususlarını içeriyor. Buna Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı karar veriyor, denetlemesini de o yapıyor ama iptal edilen yatırım teşvik belgeleri kapsamında yararlanan destek unsurlarının geri alınmasında vergi daireleri bununla ilgili işlem yapmıyor yani bunun takibini yapmıyor. Ve birden fazla vergi dairesi müdürlüğünü ilgilendirmesi nedeniyle, istisnadan ya da indirimden yararlandırıldığı tam olarak belirlenmemesi, KDV iadesi süreçlerinde her vergi dairesi tarafından izahata konu edilmediği tespit ediliyor. Yani burada özel muamele gören şirketler mi var? Burada açık ve net kamu zararı var aslında. Teşvik vergisi iptal edilmiş ama yararlanan destekler geri alınmamış; bunun takip edilmesini rica ediyoruz.

Bize göre buradaki olay, Gelir İdaresi Başkanlığının teşvik belgesinin iptali ya da geçerliliğinin ortadan kalkması durumunda iptal tarihine kadar devletin yararlandığı vergi teşviklerini geri alabilecek hızda ve düzende toplu takip edememesi hatta konunun peşini bırakır düzeyde bir idari yapılanmaya gitmesi; bunun peşinin bırakılmamasını istiyoruz.

Onun haricinde, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi gerekçelerine baktığımızda, çok güzel laflar var burada ama on dokuz yıldır ne istihdam oranı arttı ne gelir dağılımı düzeldi ne dışa bağımlılık azaldı ne de istikrarlı bir büyüme sağlandı.

Mesela, sayfa 35’te Diyanet personel giderlerinin Tarım ve Orman Bakanlığından, Ticaret Bakanlığından, Çevre ve Şehircilik Bakanlığından fazla olmasının bu gerekçelerle bir alakası olmadığını gösterir tarzda olduğunu görüyoruz ve diğerleri oranında artışa tabi tutulmasını da garipsiyoruz. Sayfa 240’ta özel bütçeli kurumların ödenekleri arasında yer alan ceza infaz kurumlarının, Devlet Su İşleri ve Karayollarının ardından 2,7 milyar lirayla en üstte yer alması da aslında manidar, bir yerde de üzücü.

Memleket Partisi olarak biz ekonomi yönetiminde altını çizdiğimiz bazı şeyler var, onlar da şu: Demokratik, laik cumhuriyetin anayasal kurumları, kuralları, süreçleri üçlüsüne dayalı, hukukun üstünlüğüyle desteklenen, planlamaya önem veren, belirli bir sektörü veya toplumsal grubu değil, toplumun bütününe ve doğayı hep birlikte düşünen, vatandaşların fırsatlara eşit erişimini tesis eden, süreklilik gösteren, istihdam yaratan, kaynakları adil bölüşerek büyüyen bir ekonomi tarifi yapıyoruz. Kamu ve özel sektörü tamamlayıcı rollerle destekliyoruz. Eğitimde, sağlıkta, tarımda, savunma sanayisinde kamunun öncü rolünün artırılması gerektiğine inanıyoruz çünkü öngörülebilirlik için istikrar, istikrar için güvenilir kurumlar, uzun vadeli sektörel planlar ve bunların kısa vadeli politikalarla uyumunun sağlanması gerektiğini düşünüyoruz.

Sayın Bakanım, burada yerel yönetimlere transferlerle ilgili bir sıkıntı var, o da şu: Sosyoekonomik göstergelerle açıklanamayan, yerel yönetimlere transferlerde belirgin siyasi etkiler söz konusu. Bunlar makalelere de yansımış. Yani AK PARTİ'nin genel seçimde önde olduğu illere ve metropolitan illere gereğinden fazla transfer gitmiş; bu nasıl oluyor? Bizim görmediğimiz bir husus mu var? Bununla ilgili bir açıklama istiyoruz.

Son konu da şu: TMSF bugünün konusu değil, Cumhurbaşkanlığının bütçesinde inceleniyor ama BDDK'yle ilgili olduğu için "evim" mağdurları sürekli... Bugün Van'dan da aradılar bizi, gözleri yaşlı insanlar. BDDK'nin denetimi nedeniyle 21 şirket tasfiye edildi, mal varlıklarına ve banka hesaplarına bloke konuldu. Gelecekte oluşabilecek bir mağduriyeti engellemek için yapılmış olabilir bu iş ama bunu bugün mağduriyet yaratarak çözmek yanlış. Bu insanların paraları öncelikli olarak verilir, ondan sonra tasfiye süreci devam ettirilir, paranın değeri de düşüyor. TMSF bu konuda adım atmalıdır. Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Nasıl çözülecek bu iş?

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Sibel Özdemir, buyurun lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli milletvekillerimiz ve katılımcılar; ben de saygıyla selamlıyorum heyeti.

Sadece bugün günün başındaki bir tabiri kabul etmediğimi... Ben yaklaşık altı yıldır, Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olmamama rağmen birçok milletvekili gibi ihtisas alanımdaki konuları takip etmeye çalışıyorum, katkı sunmaya çalışıyorum. Bu döneme özgü genellikle "Komisyon üyesi" "içeriden" "dışarıdan" ve bugün de "günübirlik gelen" ve "sabote eden" gibi kavramlar kullanıldı Komisyonunda, bu hiç hoş olmadı. Milletvekillerinin temel, asli ve kamusal görevi devletin bütçesiyle ilgili görüş ve önerilerini paylaşmaktır burada, elbette ki sadece Plan ve Bütçe Komisyonu değil, bütün komisyonlarımızı, Meclisimizi, hepimizi bağlayan kurallar çerçevesinde.

Sayın Bakan, Bakanlığınıza bağlı kurumlar Türkiye'nin gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde güvenilirliği ve ekonomik başarısı açısından en kritik kurumlar ve tartışmalı kurumlar maalesef, son zamanlarda en çok tartışılan kurumlar da bu kurumlar oldu. Şunu söyleyeceğim: Sizin bütçenizde de aynı durum var, bu dönemin bütçesinde genellikle büyüme odaklı bir perspektif ortaya konuluyor -işte, ihracat ve büyüme- ve pandemi koşulları ve küresel sorunlar dikkate alınıyor ama asıl, işte, o küresel sorunlar sonrası Türkiye'nin yaşadığı ulusal ekonomik sorunlar ve ağır... Gerçekten, baktığımız zaman bugün, ortaya konulan hedeflerden, vaatlerden uzaklaşmak... İşte, Cumhurbaşkanlığının açıkladığı programda tekrar o hedeflere ulaşmadığımızı ve gerçekten, öngörülebilirliğin, şeffaflığın, denge ve denetlemenin giderek zayıfladığı, rasyonel hedeflere dayalı bir ekonomik planlamanın yoksun olduğu

bir ortam var, Güven Endeksi giderek düşmekte. En önemli sorunlardan birisi, Türk lirasının en çok değer kaybeden ulusal para olması ve sadece 2021 yılında yüzde 34 değer kaybetti, asgari ücretin dolar karşısındaki değer kaybı da yüzde 25'i aştı. Yüksek bir enflasyon -siz de bugün vurgu yaptığımız- yüksek bir işsizlik, cari açık, dış borç yükü, yüksek faiz ve hepsinin bir arada olduğu çok kritik bir ülke konumundayız. Siz, işte, Amerika'da otuz yılın en yüksek enflasyon oranı olduğunu söylediniz ama Amerika'da 63.500 dolar kişi başı gelir, Avrupa Birliği ortalaması 34 bin dolar, bizim 8.500 dolar ve geriledi ve enflasyonla karşılaştırdığımızda, faiz-enflasyon-işsizlik bunları karşılaştırdığımızda ciddi bir sorunla karşı karşıyayız.

Temel sorun şu: Merkez Bankası belli politikalar belirledi; işte en önce genişleyici bir para politikası vardı, aşırı bir kredi kanalına bağımlılık vardı, bunun sonucunda TL aşırı değer kaybetti, döviz rezervlerimiz azaldı, enflasyon, dolarizasyon oldu, gelir adaletsizliği, eşitsizlik, kişi başı gelirimiz düştü. Sonra, daraltıcı bir para politikası perspektifi ortaya konuldu ama bu süre içerisinde tam 3 defa Merkez Bankası Başkanı değiştirildi ve gerçekten, baktığımız zaman, bağımsızlığı ve özerkliği de zedelenecek şekilde Merkez Bankası Başkanının değiştiğini görüyoruz.

Diğer kurumlar, TÜİK de aynı şekilde, veri, şeffaflık, baktığımız zaman yönetim yapılarının daha çok siyasi karar alma birimleri ve siyasileşmesi ile atama süreçlerine siyasi müdahaleleri görüyoruz.

Kamu İhale Kurumu... Avrupa Birliği raporları içerisinde en çok eleştirilen kurumlardan bir tanesi. Kamu mali yönetim reformu hâlâ yok, AB müktesebatına uyumlu değil, şeffaflık, hesap verilebilirlik yok, atama kısmında yine tamamen yine Cumhurbaşkanı kararıyla atama yapılmakta; bu tür sorunlar raporlara yansımakta. Siz Maastricht Kriterleri'nden sadece bütçe açığına değiniyorsunuz Sayın Bakan, Maastricht Kriterleri'nin de yani Avrupa Birliği'nin ekonomi kriterlerinin de enflasyon, döviz kuru istikrarı, faiz oranı kriterlerinin de çok çok uzağında, bunu da vurgulamak istedim.

Tasarruf kısmında, bireysel emeklilikte bir başarı hikâyesinden bahsetti sunum yapan müdürümüz ama baktığımız zaman, sözleşmelerdeki çıkış oranına baktığımız zaman yüzde 51 çıkış. Bunun sebebi nedir? Tasarruf oranının Cumhurbaşkanlığı hükümet programında yüzde 28'lerden yüzde 26'ya düştüğünü görmekteyiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sadece soru soracağım.

Hazine ile Merkez Bankası arasında imzalanan protokol Sayın Bakan, buna çok vurgu yapıldı, siz de bununla ilgili bir açıklama yaptınız. Bu protokol sonucunda Hazine ne kadar bir döviz alımı yaptı yıllar itibarıyla? Bu konuyla ilgili bir açıklama yapabilir misiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Şimdi, değerli arkadaşlar, tabii, üyelerimizin de anlayışıyla üye olmayanlara söz vermeye devam edeceğim. Müsaadenizle listeyi okuyayım, arkadaşlar ona göre hazırlık yapın.

Önce, İYİ Partiden Sayın Bedri Yaşar'a söz vereceğim, ardından Sayın Ensar Aytekin'e söz vereceğim, sonra MHP'den Sayın Olcay Kılavuz'a, daha sonra HDP'den Abdullah Koç Bey'e söz vereceğim, ardından CHP'den Sayın Süleyman Bülbül'e söz vereceğim.

Evet, buyurun Bedri Bey.

Süreniz beş dakika.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Komisyonun değerli üyeleri, kıymetli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Hazine ve Maliye Bakanlığı deyince doğal olarak bir planlama, programlamadan bahsetmek geliyor ama özellikle orta vadeli planda dolar bazında millî gelir ile kişi başına düşen millî gelir hedeflerine yer verilirken hesaplamalarda 2021 sonu dolar kuru 8,3; 2022 ortalama dolar kuru 9,27; 2023'te 9,77; 2024 için ise 10,27. Maalesef, biz 2023'te değiliz ama şu anki rakam 9,95 neredeyse 2024 hedeflerine doğru yürüyoruz; bugünden 10 TL'yi geçmek üzere, şu anki kur 9,95. Dolayısıyla, bu rakamların artık anlaşılabilir olması lazım Sayın Bakanım ki hem özel sektör hem de devlet planını, programını buna göre yapsın. Bu rakamlarla plan, program yapmak mümkün değil.

Yine, özellikle, Hazine bütçesi bu sene 278 milyar açık verdi. Hazine ve Maliye Bakanlığının genel bütçesi, kurumların içerisindeki ödeneği yıl bazında ortalama yüzde 45 olarak görülmektedir. Bu da oldukça büyük bir orandır. Hazine ve Maliye Bakanlığınca, 278 milyar lira bütçenin açık vereceği öngörülmektedir, 240 milyar lira faiz gider kalemi bütçede mevcut. 2021 yılı ile 2022 yılı arasındaki faiz giderlerindeki artış oranı yüzde 34. Bu aslında şu demektir: Vatandaşımızdan toplanan her 100 TL verginin 19 lirası, yapılan her 100 TL'lik harcamanın da 14 TL'si faiz ödemelerine gidecek demektir. Yatırım ise 132 milyar olarak belirlenmiştir. Bu durum da yatırımın 2 katı faiz giderlerinin bulunduğu Türkiye'deki borç yumağının ne kadar derinleştiğini göstermektedir.

Yine, Hazine, eylül ayı bütçesinde 23,6 milyar TL açık verdi. Hazine ve Maliye Bakanlığının eylül ayı bütçesindeki raporu yayınlandı. Eylül 23,6 2021 yılı Ocak-Eylül dönemine ait bütçe açığı 61,1 milyar TL olarak gerçekleşti. Bunun anlamı şu: Hazine daha kendi Bakanlığının bütçesinde açık verirken devletin bütçesindeki dengeyi nasıl sağlayacak? Lokomotif raydan çıktığı zaman vagonları da rayda tutmak mümkün değil. Dolayısıyla, Hazine ve Maliye Bakanlığının ortaya koyduğu bütçe rakamlarının gerçekçi ya da gerçeğe yakın olması lazım.

2022 yılında vergi gelirlerinin yüzde 27'lik artışla 1 trilyon 430 milyar liraya yükseltilmesi hedeflenmektedir. Bu durumda bile tek başına milyonların, geçen yıllara göre çok daha ağır bir vergi yüküyle karşı karşıya kalacağı aşikârdır. Kaldı ki toplanan vergi gelirlerinin yüzde 62'si dolaylı vergilerden, yüzde 38'i de dolaysız vergilerden meydana gelmektedir. Dolaylı vergiler demek nüfusun tamamını ilgilendiren, salma gibi dar gelirliden çok gelirliye, yüksek gelirliye kadar olanların tamamını ilgilendirmektedir. Dünya standartlarında bu vergi oranı, yüzde 62'lik vergi oranı yüzde 25, yüzde 30'lar mertebesindedir.

Diğer bir taraftan, tabii, iktidara geldi Sayın Cumhurbaşkanımız "Para tıpkı bayrak gibi, millî marş gibi bir ülkenin gücünü, itibarını, bağımsızlığını simgeler. Paranın itibarı, milletin itibarıdır." dedi 1 Mart 2012'de. Şimdi, şöyle bir bakarsak: 4 Kasım 2002'de dolar kuru 1,69, 12 Kasım 2021'de 9,98; dolardaki artış yaklaşık yüzde 491. Şimdi, bu rakamlara bakıldığı zaman Sayın Cumhurbaşkanımızın da belirttiği gibi milletimizin itibarının daha fazla zedelenmemesi için acilen gerekli tedbirlerin alınması gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, iktidar büyümeden bahsediyor. Bu büyüme pandemi ortamında gelişen sunî büyüme gibi geliyor. Bu yılki büyüme hedefi yüzde 9, tutacak gibi. Ümit ediyoruz ki bundan sonraki yıllarda da bu büyüme hedeflerine ulaşılır.

Tabii, bunun yanı sıra özellikle uluslararası arenada yüksek rakamlarla borçlanıyoruz. Bunun bir sebebi olarak özellikle mesela yolsuzlukla mücadelede 134 ülke arasında 69'uncu sıradayız. Şeffaflıkta Afganistan'ın hemen üzerinde 107'nci sırada olan Türkiye, temel haklar konusunda 133'üncü sırada.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Toparlıyorum Başkanım.

Hukukun üstünlüğünde 139 ülke arasında 117'nci sıradayız. Bunun anlamı şu: Türkiye hukuktan uzaklaştığı sürece uluslararası riski de artacaktır. Ekonominin düze çıkması için bizim muhakkak yabancı yatırımcıya ihtiyacımız var. Konulan hedeflerin tutarlı olması lazım, büyüme hedefleri, işsizlik hedefleri, enflasyon hedefleri, dolar kuru ne kadar gerçekçi olursa iş dünyası da rakamlarını, hesabını, kitabını buna göre yapar diyorum. Bütçemizin devletimize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Ensar Aytekin, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

ENSAR AYTEKİN (Balıkesir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçesini konuşuyoruz. Sayın Bakan, Bakanlığınıza bağlı bir kurum var ki ülkede her şey güllük gülistanlıkmiş gibi istatistiki veriler açıklıyor ama öyle bir çelişiyorsunuz ki evlere şenlik. Örneğin, bu kurum, faaliyet raporuna göre 414 milyon 544 bin 470 lira zarar etmiş. TÜİK bile, sayılarla oynama konusundaki maharetine rağmen zarar ederken halk ne yapsın? Halka gerçekleri ne zaman açıklamayı düşünüyorsunuz? Siz kendi açıkladığınız verilere gerçekten inanıyor musunuz?

Eski Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın şirketinden 9 milyon dolarlık dezenfektan alındığı ortaya çıkmış, devlet zarara uğratılmıştı, kendisi de görevden alınmıştı. Henüz cezai soruşturma yok ancak iktidara geldiğimizde Yüce Divanda yargılanacağı kesin.

Geçtiğimiz günlerde Çalışma Bakanı Bilgin “Dezenfektan üretim işinin ‘çok tehlikeli işler’ kategorisinden çıkartılıp ‘tehlikeli işler’ kategorisine alınmasının kimin talebiyle olduğu?” sorusuna verdiği cevapta: “Kategori değiştirme yetkisinin TÜİK’te olduğunu.” söyledi. Şimdi, TÜİK Başkanına soruyorum: Bu yetki sizde mi? Sizdeyse bu kategori değiştirme işini kimin talebi ya da baskısıyla yaptınız?

Sayın Bakan, Özelleştirme Fonu faaliyet sonuçları tablosuna göre döviz mevcudunun değerlendirmesinden doğan olumsuz kur farkları 207 milyon 229 bin 711 lira. Özelleştirme İdaresi dahi dövizden mağdur olmuş, vatandaş siz düşünün.

Yine Sayıştay bulgu 4’te “Vadeli satış sözleşmelerine uygulanacak faiz oranlarının belirlenmesine ilişkin bir düzenlemenin bulunmaması sebebiyle ihalelerde farklı faiz oranları uygulanmaktadır...” Hangi ihaleye hangi faiz oranını neye göre uyguluyorsunuz? Açıklar mısınız? Sayıştay raporunda “Dünya Bankasından alınan kredi muhasebe sistemine işlenmemiş. Bunun sonucunda bilanço 718 milyon 217 bin 500 liralık hata oluşturmuş...” Bu kredi hangi gerekçeyle kayıtlara işlenmedi? Açıklar mısınız?

Sayın Bakan, faizsiz konut ve taşıt edindirme platformu olarak bilinen 35 tasarruf finansman şirketinden 21’i temmuz ayında BDDK tarafından tasfiye edilerek TMSF’ye devredilmişti. Bu şirketlere belli bir süre verilmişti, bu süre dolmadan neden tasfiye süreci başlatıldı? Ayrıca, “evim” sisteminin mağdurlarına yönelik ne gibi bir süreç izlenecek?

Merkez Bankası ciddi bir kurumdu, bağımsızdı, artık iliklerine kadar bağımlı ve gayriciddi bir kurum hâline geldi. “Faiz sebep, enflasyon sonuç.” dâhiyane fikrini iktisada giriş dersi alan bir öğrenci sınav kâğıdına yazsa dönem tekrarı yapacakken bu temelsiz fikir iktidarın temel tezi hâline dönüştü ve üzülerken gördük ki Merkez Bankası da bu temelsiz fikre alet oldu. Sonucunu hep birlikte acı bir şekilde yaşıyoruz.

Sayın Bakan, görevden alınan Merkez Bankası Para Politikası Kurul Üyesi Abdullah Yavaş, bildiği kadarıyla Amerika’da yaşıyordu, sadece toplantı için Türkiye’ye gelip gidiyordu. Yine bildiği kadarıyla 2008 yılından bu yana PPK üyesi olarak çalışıyordu. Bu zamana kadar geçen süre içerisinde kendisinin Türkiye’ye geliş gidiş masrafları, uçak biletleri de bildiği kadarıyla Merkez Bankasına ödetilmiş. Yaklaşık 700 bin dolarlık yalnızca ulaşım masrafı olduğu yazılıp çiziliyor, bu doğru mudur?

Sayın Başkan, Sayıştay Meclis adına denetim yapar. Sayıştay raporuna göre çeşitli dış alımlar yapılmış. Cumhurbaşkanlığı bir yandan tasarruf tedbirleri genelgesi yayınıyor, Sayın Bakanın da Cumhurbaşkanına nasıl bir sadakatle bağlı olduğunu eylemlerinden ve kararlarından görüyoruz: Örneğin, 1600 cc üzerindeki makam araçlarını kiralamanız kanunen yasak olmasına rağmen 6 adet Audi A6 sedan, 33 adet Audi A4 sedan ve bunlardan hariç 39 ayrı araç daha kiraladınız. Sayıştaya ödeme emri belgeleri sunuyorsunuz, büyük çoğunluğu aslı yerine nüsha bile değil; âdetâ gidip marketten fiş alır gibi almış, gider pusulası yazmışsınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

ENSAR AYTEKİN (Balıkesir) – Yetmemiş, muhasebe işlemlerine, fişlere hiçbir yetkili imza atmamış. Bunu gerçekten nasıl yapılabiliyorsunuz? Eğer bu işlemler bilginiz dışında yapıldıysa bu kişilerin derhâl ilişkisini kesmelisiniz. Yok, bilginiz dâhilinde yapıldıysa o koltukta oturmamalısınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Olcay Kılavuz, size söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, kıymetli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan Yardımcılarım, değerli bürokratlarımız ve basınımızın saygın temsilcileri; sizleri saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, ülkemizi ve dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını, sel, deprem, kuraklık, orman yangınları gibi felaketler karşısında devlet-millet el ele, dayanışma içerisinde hep birlikte mücadele etmekteyiz. Bugünlerde hassasiyetle yürüttüğünüz çalışmalardan ötürü teşekkürlerimi sunuyorum. Cenab-ı Allah yâr ve yardımcınız olsun.

Öncelikli olarak, geleceğimizin teminatı olan gençlerimizin üniversite eğitimleri esnasında almış oldukları öğrenim ve katkı kredilerinin geri ödemelerinde faizin kaldırılması, e-haciz gibi uygulamaların uygulanmaması büyük bir beklenti hâline gelmiştir. Bakanlığımızın bu hususta çalışma yapması ve gençlerimizi mutlu edecek müjdeli bir haber vermesi en büyük temenniler arasındadır.

TÜİK verilerine göre, 2021 yılı Ocak ayında Türkiye’de ücretli çalışan sayısı 12 milyon 589 bin 820 kişidir; ücretli çalışan sayısının büyük bir kısmı ise asgari ücretle geçimini temin etmektedir. Milletimizin asgari yaşam düzeyini yükseltmek ve refahını artırmak devletimizin başlıca görevidir. Milyonlarca çalışmamızın merakla beklediği 2022 yılı asgari ücret yakın zamanda netleşecektir. Devletimizin hem ekonomik gerçekleri hem de vatandaşımızın hayat standartlarını gözetecek bir ücret belirleyeceğini ümit etmekteyiz.

Asgari ücrete yapılacak zammın dışında asgari ücretten alınan vergiler de bir diğer önemli meseledir. Sigorta, işsizlik, damga ve gelir vergisi kesintileriyle vatandaşımızın eline geçen net ücret oldukça düşmektedir. Bu doğrultuda, asgari ücretten alınan gelir vergisinin kaldırılmasının Türk insanının refah düzeyine katkı sağlayacağına inanmaktayız. Bakanlığımızın bu hususta çalışma yapması milyonlarca insanımızı mutlu edecektir.

Bugün ülkemizde 1,5 milyonun üzerinde esnaf ve yine bu esnaflara ait iş yerleri bulunmaktadır. Mersin ilimizde 52 bin civarında esnaf, 58 bine yakın iş yeri kayıtlara geçmiştir. Esnaflar, ülkemiz ekonomisinin ve toplumsal yaşamın vazgeçilmez sacayaklarından birini oluşturmaktadır; işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasında işlev görmektedir; ayrıca, toplumsal yaşantımızda ciddi bir kültürün oluşmasında ve yaşatılmasında da önemli bir yere sahiptir.

Bugün esnaflarımız özellikle pandemi sürecinde zor günler geçirmiş fakat devletimizin destek ve teşvikleriyle bir nebze de olsa rahatlamışlardır. Bu kapsamda, devletimizin, ekonomimizin can damarı olan esnafımıza desteklerini sürdürmesini hayati bir önem olarak görmekteyiz. Özellikle perakende yasasının yeniden düzenlenerek ihtiyaçlara cevap verir hâle getirilmesi ve SSK ve BAĞ-KUR prim gün sayısının eşitlenmesi, esnafımızın öncelikli beklentilerindedir. Esnafımızın kullandığı elektrik, su, doğal gaz gibi temel harcamalarda indirim sağlanması ve sicil affı da esnafımızın varlığının ve ekonomimize olan katkısının devam etmesi noktasında hayati öneme sahiptir. İki yıl geri ödemesiz, sıfır faizle kredi imkânlarının, sektör ayırt etmeksizin esnaf kredi kooperatiflerince esnaf ve sanatkârlarımıza sunulması gerekli bir hâl almıştır. Alışveriş merkezlerinin ve zincir marketlerin küçük esnaf ve sanatkârlara yönelik olumsuz etkilerinin giderilmesi, devlet teşvikinin artırılması, kalfa ve çırak sayılarında yaşanan düşüş de esnaf geleneğinin sürdürülmesi ve yaşatılması için son derece elzemdir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Bütçemizin vatanımıza, milletimize, devletimize hayırlı olmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Kılavuz.

Şimdi Sayın Abdullah Koç, HDP Grubundan.

Buyurun lütfen.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli üyeler, değerli bürokratlar; hepinizi selamlıyorum.

Öncelikle, Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçesini görüştüğümüz için şunu hemen belirtmek istiyorum: Gelir vergisi kaynak, ne yazık ki yükü halkta; kurumlar vergisi kaynak, yine yükü halkta; KDV, özel tüketim vergisi, damga vergisi, harçlar vergisi, bunların tamamının yükü maalesef halkta.

Değerli Bakan, şimdi, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun raporuna göre, seçim bölgesi olan Ağrı'da 2020 yılına ait takibe düşen kredi alacak miktarı yüzde 110, Hakkâri ilinin ise yüzde 112. Yine bölgeye ilişkin olan kredi kartı harcamaları seçim bölgesi olan Ağrı'da yüzde 38 oranında, Hakkâri'de yüzde 48 oranında artmış durumda. Bu neyi ifade ediyor? Bu, borç demektir, bu, icra demek, evinin kapısına, çiftçinin traktörüne, esnafın dükkânına haciz memurlarının dayanması demektir. Sadece bu tablo şunu gösteriyor: Değerli arkadaşlar, halk artık geçinmiyor, özellikle kış şartları da eklenince halkın dayanacak bir takati de kalmadı, gücü de kalmadı. Bu tabloyla, bu halktan uzak olan bütçeyle şu yorumu yapabiliriz: Artık, AKP Hükûmeti gününü doldurmuş durumdadır. Ülkeyi yönetirken daha çok sorun yaratmadan yol alamıyor, döviz almış başını gidiyor, hane halkının

ekonomisi çökmüş durumda. Bu iktidar var olan çöküşü azdırmadan yol alamıyor. Daha doğrusu, gittikçe batan bir iktidarla karşı karşıyayız, genel bir sürdürülemezlik tablosuyla karşı karşıyayız. Kriz artık geçici olmaktan çıkmış durumda, kamyonun freni patlamış ve yokuş aşağı savrulmaktadır ne yazık ki.

Bakın, bu Hükûmetin son politikalarıyla neler yapıyor: Doğal kaynaklar yağmalanmakta, kamu kaynakları israf edilmekte, iktidar toplumsal barışın önünde ciddi bir engel teşkil etmektedir; toplumsal sözleşme askıya alınmış ve güven ortamı ne yazık ki kalmamıştır.

Sayın Başkan, AKP Hükûmeti sadece on beş yıllık yönetimi sonucunda yaklaşık olarak 60 milyar dolar özelleştirme yapmıştır. Bu özelleştirme günümüze kadar yaklaşık olarak 90 milyar dolara ulaşmış bulunmaktadır. Sahiden bu paralar nereye gitti, kime harcandı? Halka mı harcandı, yoksa başka kişilere mi peşkeş çekildi? Bu özelleştirme neticesinde elde edilen rakamlar bir soygun politikasıdır. Bu politikalarla işçiler, emekçiler, mütevazı toplum kesimlerinin lehine olan bütün kazanımlar tasfiye edildi, ortak kullanım alanı ve kamuya ait ne varsa beşli çetelere veya sermayedarlara peşkeş çekildi. Bu Hükûmet, yağma ve talan anlayışını başarı hikâyesi olarak topluma sundu. Kamuya ait olan işletmelere el konuldu, “zarar ettikleri, kaynakların israf edildiği, toplumun sırtında kambur olduğu” propagandasıyla bir peşkeş politikası izlendi. Kamuya ait olan işletmelerin fiyatlarını da satın alan sermayedarlar belirledi. Bu işlemi yaparken de kamu bankalarından krediler almak suretiyle ceplerinden 5 kuruş para çıkmadan servet sahibi oldular. Bunlara örnek mi istiyorsunuz? TELEKOM -bu şekilde yapıldı- TÜPRAŞ -aynen bu şekilde yağmalandı- ve PTT, bunların en bariz örnekleridir değerli arkadaşlar.

Özelleştirme yapılırken verimlilik ve kârlılığa vurgu yapıldı; kâr eden kamu değil, sermayedarlar oldu. Bu özelleştirme kapsamına eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, su, iletişim, yol, köprü, liman, göller, koylar, meralar dâhil edildi. Bu anlayış hâlâ devam etmektedir.

Sayın Başkan, işte sadece bir kurumun üzerinden yağmalanan bir ülkenin tablosunu sizinle paylaştım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Bu hikâyeye son vermek ve kamuya ait olan bütün kaynakları kamuya tahsis etmek de bizim görevimiz olacak. Bu nedenle, bu bütçeyi tümenden reddettiğimizi belirtirim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Süleyman Bülbül...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bütçe sunuş konuşmanızın Özelleştirme İdaresi Başkanlığıyla ilgili kısmında “Özelleştirme İdaresi Başkanlığı çeşitli sektörlerde çok sayıda özelleştirme uygulamasını şeffaf bir şekilde gerçekleştirdi.” diye açıklamada bulundunuz. Oysa uygulama ne? 2020 Sayıştay Raporu’nun 34’üncü sayfasında şöyle bir bulgu tespit edilmiş: “Özelleştirme işlemlerine ait değer tespit sonuçlarının kamuoyuna duyurulmaması.” Bu ne demek biliyorsunuz. Şeker fabrikaları, TÜRK TELEKOM, SEKA ve özelleştirilen kurumlara biçilen değer neydi, kaçta satıldı, aradaki fark nedir; bunları millet bilmiyor demektir. Oysa “2014, 2015, 2016, 2017, 2018 ve 2019 yılı Sayıştay Denetim Raporlarında da değer tespit komisyonu tarafından gerçekleştirilen işlemleri kapsayan değer tespit sonuçlarının, mevzuat hükümleri gereğince kuruluşun özelleştirme işlemi tamamlanarak devir sözleşmesinde yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmesinden sonra kamuoyuna duyurulması gerekmektedir...” Ama duyuruluyor mu? Hayır. Özelleştirme İdaresine ilişkin raporlar 2014’ten beri Meclise geliyor ve her

raporda bu konuda ne yazık ki uyarı var. Sayıştayın bu uyarıları, tespitleri laf olsun diye orada yok. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı bu uyarı ve tespitleri değerlendirmeyecek mi? Kanuna, yönetmeliğe, Sayıştayın yedi yıldır uyarısına rağmen Özelleştirme İdaresi Başkanlığı neden değer tespit raporlarını açıklamıyor? Akıllara şu soru geliyor: Özelleştirme İdaresi Başkanlığı neyi, kimden saklıyor? Bunların cevapları neden yok, biz bilmek istiyoruz.

Sayın Bakan, değer tespit sonuçlarının kamuoyuna duyurulmaması, açıkça görev ihmalidir ve suçtur. Şimdi, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 78'inci maddesi der ki: "Denetim esnasında suç teşkil eden bir durumla karşılaşıldığında konu derhâl ilgili kamu idaresine veya cumhuriyet savcılığına bildirilmelidir." Öncelikle, Sayıştayın eylül aylarında açıkladığı, Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderdiği kamu idaresi raporları ile kasım-aralık aylarında açıkladığı belediye raporlarında ve aralık ayı sonlarında Türkiye Büyük Millet Meclisi KİT Komisyonuna gönderdiği KİT raporlarında konusu suç teşkil birçok eden bulgu yer almaktadır ancak bu tespitler, kamuoyunda tartışıldığıyla kalmaktadır yani Sayıştayın TBMM adına yaptığı denetimler sonuçsuz kalmaktadır. Sonuçsuz kalacaksa bu denetimler niye yapılıyor? Kanunda hüküm olsa da Sayıştayın, işlediği suçları adli yargıya intikal ettiremediği ortada. Kamu zararları bulgularda kalmakta, tazmin edilememekte ve sorumlular yargılanamamaktadır. Sayın Bakan, "Bu durum 'Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi' denilen bu ucube sistemin bir gereğidir." mi diyorsunuz?

Sayın Bakan, OECD'ye bağlı Mali Eylem Görev Gücünün tavsiye kararlarından 12'nci Tavsiye Kararı'nın geçen sene çıkan 6272 sayılı Kanun'da yer almamasından dolayı gri listeye girme ihtimalinin bulunacağını biz Meclis kürsüsünde ve Komisyonunda defalarca söyledik ve sonuçta Mali Eylem Görev Güc'nün gri listesine girdik. Size sormak istiyorum: Siyasilerin ve siyasilerin akrabalarının mal varlıklarındaki artışların, kara para aklama yönündeki çalışmalarının ve bu konudaki etkin mücadelenin yeni düzenlemede yeri olacak mı? Bu konuda mevzuat düzenlemesi ya da etkin soruşturma yapılması konusunda bir çalışmanız var mıdır?

Sayın Bakan, 2006 yılında yürürlüğe giren Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 30'uncu maddesinde Bakanlar Kurulunca belirlenen vergi cenneti olan ülkelerde yerleşik olan veya faaliyette bulunan kurumlara yapılan her türlü ödemeler üzerinden yüzde 30 oranında vergi kesintisi yapılması öngörülüyordu ancak bu düzenleme, aradan on beş yıl geçmesine rağmen vergi cenneti ülkeler belirlenmediği için fiilen uygulanamıyor. Bu yönde bir düzenleme yapılmamasının nedeni nedir? Bu belirlemenin yapılmamış olmasının suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı bakımından bir zafiyet yarattığını düşünüyor musunuz?

Sayın Bakan, yine bütçe sunuşunuzda Türkiye İstatistik Kurumunun gizlilik, güncellik ve şeffaflık ilkeleri çerçevesinde, tutarlılık ve güvenilirlik çerçevesinde faaliyetlerini sürdürdüğünü söylüyorsunuz. Bu söylediklerinize inanıyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi yine Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan Sayın Neslihan Hancıoğlu'na söz vereceğim, ardından üyelerimize döneceğim. Uygun görürseniz, hazırsanız Sayın Erhan Usta'dan başlayalım, İYİ PARTİ Grubundan; sonra Sayın İsmail Faruk Aksu, MHP Grubundan; daha sonra AK PARTİ Grubundan Sayın Bekir Kuvvet Erim, daha sonra da CHP Grubundan Sayın Süleyman Girgin. HDP Grubundan veremiyorum çünkü sisteme giren yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Erol Hocam...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O zaman Erol Bey’i de ilave ediyorum, Erol Katırcıoğlu. Bu sırayla söz vereceğim.

Buyurun Neslihan Hanım.

Süreniz beş dakikadır.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan ve değerli bürokratlar, hoş geldiniz.

Sizler hoş geldiniz ama memleketin bugünkü hâli, vatandaşımızın hâli hiç de hoş değil. Aslında Sayın Bakanın sunuş konuşmasını dinlerken bu durumun da kabullenilmiş olduğunu anlamış olduk. Sayın Bakan, makroekonomik düzeydeki olumsuzlukları ve belirsizlikleri pandemiye tahvil ederek sorunların küresel olduğunu, Türkiye’nin de bundan etkilendiğini savunuyor. Yine Sayın Bakana göre, yüksek enflasyon sadece Türkiye’nin sorunu değil, pandemi nedeniyle bütün dünya yüksek enflasyon sorunundan muzdarip durumda. Yani özetle “Türkiye’nin yapısal anlamda herhangi bir sorunu yok; sorunların tek nedeni var, o da pandemi.” dediniz.

Yine sunumunuzda dikkatimi çeken bir ayrıntıdan söz etmek istiyorum: Sayın Bakan enflasyonla mücadele konusunda bahsederken diyor ki: “Eşel mobil uygulamasıyla önemli bir maliyete katlanarak akaryakıt fiyatları üzerindeki baskıyı hafiflettik.” Akaryakıtta neredeyse günbegün yapılan zamları, benzin istasyonları önünde oluşan araç kuyruklarını görmüyor muyuz, yaşamıyor muyuz? Fiyatlar üzerindeki baskının hafifletilmiş hâli buysa diğer türlüşünü düşünmek bile istemiyorum.

Değerli arkadaşlar, hayat pahalılığı can yakıyor, kara kış kapıda; bırakın geleceğini planlamayı, tenceresinde yarın neyi kaynatacağını bile bilemez hâle getirilen milyonlarca vatandaşımız kara kara düşünüyor. Ancak daha üzücü olanı, bu durumun vahametini kavrayamayan ya da belki umursamayan bir anlayışın iş başında olmasıdır; gönlünden geçen, işine gelen yöntemlerle, sepetlerle hesap yapıp sonra da vatandaşa dönüp “Sen hayal görüyorsun, senin enflasyonun bu.” diyen bir zihniyetin bugün iş başında olmasıdır. Vatandaşın bu hâle düşürüldüğü bir ülkede ekonomik sistemin diğer bütün unsurları da ister istemez kaosa sürükleniyor.

Ben yirmi iki yıl bankacılık görevi yaptım. Memurluktan yöneticiliğe kadar meslek yaşamım boyunca vatandaşlarımla ciddi bir deneyim yaşadık. Bu deneyimlerden hareketle şunu söylemek istiyorum: Ülkemiz, ekonomik yönden bu dönem içinde sürüklendiği kaosun, öngörüsüzlük, belirsizlik ortamının bir benzerini inanın bir daha yaşamadı. Sanayicisinin, esnafının, çiftçisinin, gencinin, yaşlısının içinde geleceğe dair hiçbir umut yaşamadığı bir ülkeye, bir topluma dönüştük. Memleket on dokuz yıllık iktidarınızın sonunda işsizlik ve hayat pahalılığı içindeyken yüzleri gülen tabii ki birileri var. Kim onlar? Mesela, milletin kaynaklarını sömüren, döviz garantili, rant garantili ihalelere konan üç beş müteahhit; milyarlarca liralık vergi borcu saraya yakınlık derecelerine göre sıfırlanan patronlar; devletin yani milletin bankasından sağlanan külfetsiz kredilerle beslenip bırakın ana parayı, kredinin taksitini dahi ödemeyen yandaşlar; bir de yasa dışı yollarla elde edilmiş kaynakları, suç gelirlerini aklamak için adres arayan mutlu mesut.

Mali Eylem Görev Gücünün geçen ay Türkiye hakkında aldığı kararla ülkemizi şüpheli devlet konumuna yerleştirdiği; uyuşturucu baronlarının, suç örgütü liderlerinin el üstünde tutulduğu, siyasi otoriteyle, bürokrasiyle içli dışlı hâle getirildiği, mafyanın siyasetçileri aylık 10 bin dolarla maaşa bağladığı bir dönemi yaşıyoruz. İşte bugün sadece onların yüzleri gülüyor, onlar mutlu mesut. Bu milletin seksen yıl boyunca emeğiyle, alın teriyle yarattığı değerleri, kaynakları, varlıkları yirmi yılda

talan ettiniz; sadece devletimizi değil, sanayicisinden esnafına, çiftçisinden memuruna ekonominin ve toplumun bütün dinamiklerini borç bataklığının içine sokup hepsine birden sırt çevirdiniz; ihtiyat aççesine varana kadar devletin kasasındaki parayı tükettiniz.

Sayın Bakan, bütçenizde vatandaşın sorunlarını yapısal olarak çözecek bir vizyon yok.

Sizlere hayırlı olmasını dilerim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Neslihan Hanım.

Şimdi İYİ Parti Grubundan üyemiz Sayın Erhan Usta.

Buyurun lütfen.

Süreniz on beş dakika.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, kurumlarımızın değerli temsilcileri, değerli basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlarım.

Tabii, konu geniş. Aslında Sayın Bakanla neyi konuşacağımı çok da iyi kestiremiyorum çünkü Hazine ve Maliye Bakanlığının görevi nedir şu anda yani ekonominin koordinasyonundan sorumlu bir Bakanlık mı; ben işin o kısmını bilmiyorum. Yasal mevzuata baktığımızda, aslında ekonominin genel olarak koordinasyonda sorumluluğu yok. Ekonomik birimlerin en güçlü birimi ama genel koordinasyondan sorumluluğuna ilişkin bir şeyi ben bilmiyorum. Kurumsal altyapı da çoğu zaman buna müsait olmayabilir. Daha çok bütçe uygulaması, bağlı ve ilgili kuruluşlarıyla ilgili işleri yönetmek.

Şimdi, bu anlamda baktığımızda, aslında Sayın Bakan, benim düşünceme göre -ben bunu Cumhurbaşkanlığı bütçesinde falan da veya genelinde de hep söylüyorum, uzun süredir de söylüyorum- bu yeni sisteme geçtikten sonra bir koordinasyonu, ekonominin genel bir koordinasyonunu yapacak bir görevlendirme olmalıydı bence; bu yok. Yani bu kim olabilir? İşte, bir tane Cumhurbaşkanı Yardımcısı, altında, strateji ve bütçe ofisi, ondan sonra Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, diğer birimleri, Sanayi Bakanlığı, koordine etmeliydi. Bu koordinasyon eksikliğinin son derece yüksek olduğunu ve bu koordinasyonsuzluktan kaynaklanan da ciddi sıkıntılar olduğunu düşünüyorum. Sayın Albayrak döneminde, bir miktar o yapmaya çalıştı bunu ancak tabii, bu olmadı. Şimdi, mesela, Merkez Bankası politikaları ile sizin, bize, bugün, burada sunduğunuz politikalar arasında temel farklılıklar var. Aslında, bu da bir koordinasyonsuzluğu işaret ediyor bir anlamda. Dolayısıyla, bir defa, bence en temel de yapılması gereken şey bu koordinasyonun sağlanması. Bunu sizin Bakanlığınız da yapabilir; bu görev net olarak verilsin, kamuoyu da bunu bilsin. Kamuoyunda buna ilişkin de herhangi bir bilgi yok diye düşünüyorum. Tabii, bu koordinasyonda böyle sıkıntı olunca... Bir de şunu söyleyeyim: Tabii, Merkez Bankası, farklı bir modelle, bu en son enflasyon raporu açıklamasından sonra, özellikle soru-cevap kısmında biraz da irticalen konuşma esnasında yeni fonksiyonlarla, yeni bir oyuncu olarak girdi ekonomiye. Enflasyon hedefini, doğrudan enflasyonla mücadele hedefini bir kenara bırakmış ama ekonomide üretim, teşvik sistemi, ihracat –efendim, başka nelerden bahsetti- istihdam, ödemeler dengesi konularına eğilen, buralarla ilgili makroekonomik çerçeve çizen, hatta politikalar ortaya koyan -bankacılık da var, işte kredi genişlemesinden bahsetti, birtakım şeylerden bahsetti- bir Merkez Bankası var ama dünyada merkez bankalarının böyle bir fonksiyonu yok. Onların temel hedefi, ilk olarak fiyat istikrarı, ikinci olarak da –özellikle 2008 krizinden sonra, biliyorsunuz- finansal istikrar. Yani bunları öncelemesi gereken, bunları söylemesi gereken Merkez Bankası Başkanı, bunların hepsini bir kenara bıraktı, kur nereye giderse gitsin -tabii, kur Merkez Bankası'nın hedefi değil ama enflasyon açısından önemli- enflasyonla ilgili hiçbir kaygısı olmayan, çok dolaylı yollardan enflasyonu düşürmeyi

hedefleyen bir çerçeve ortaya koydu fakat orta vadeli programın çerçevesi de böyle değil. Sizin burada bize söylediğiniz kadarıyla, sizin ortaya koyduğunuz çerçeve de bu değil, bunun netleşmesi lazım. Yani ne olacaksa bunun da kamuoyuna iyi anlatılması lazım. Bakın, bu netlik olmadığı zaman bu güven ortamını sağlama imkânı yok. Tabii, güvensizliğin bir sürü siyasi nedeni var; işte, hukuk sistemimiz iyi çalışmıyor, dış politikadan kaynaklanan nedenleri var. Oralara belki ekonomi birimlerinin yapacağı çok fazla bir şey olmayabilir ama kendi içerisindeki bu birimlerin, bu koordinasyon eksikliğinden kaynaklanan ciddi bir güven problemi var, bunun aşılması lazım.

Tabii, şimdi, bunlar olmayınca -çok özür dilerim- hakikaten bir vizyon da göremiyoruz. İleriye dönük, çevrelenmiş, sınırları belli, hedefi belli bir vizyon ortada yok. Zaten şimdi makroekonomik göstergeler çok hızlı değişmeye başladı, orta vadeli programın bütün temel göstergeleri aslında oynadı. İşte, kur bunlardan bir tanesi, enflasyon bunlardan bir tanesi, kamu maliyesi olumlu yönde -sizlerin söylediklerinizden- bunlardan bir tanesi. Cari açıkla ilgili şeyler farklılaştı. O zaman yeni bir makroekonomik çerçeveye de ihtiyacımız var. Bunu resmî olarak ilan ederseniz, etmezsiniz ama bence edilmesinin faydası var. “Ekonomik şartlar değişti, böyle bir çerçeve öngörüyoruz.” diye. Bunlar belirsizliğin azalmasına katkı yapacaktır diye düşünüyorum.

Sayın Bakan, tabii, pandemi döneminde bütün dünya küçülürken biz 1,8 oranında büyüdük. Onların detaylarına girmeyeceğim, süremiz çok az ama değişik mecralarda biz bunlara ilişkin değerlendirmeler yaptık, danışman arkadaşlarınız bakabilirler. Bu bize çok maliyetli ve çok yanlış bir büyümeydi. Büyümeden şikâyet etmiyoruz ama kuru arttıran, cari açığı arttıran, enflasyonu azdıran, rezervleri eriten politikaların, nelerin uygulandığını biliyoruz. Bunların sonrasında Türkiye ekonomisi 1,8 büyüdü. Bu anlamda olması, çok arzu edilen bir şey değildi. Şimdi, 2021 yılında ikinci çeyrekte yüzde 21,7’lik bir büyümemiz var yani çok yüksek bir büyüme ama büyümenin detayına bakıyoruz -lütfen arkadaşlar baksınlar, mutlaka siz de bakmışsınızdır- ücretlerin payı geçen yılın aynı dönemine göre, katma değer içerisindeki payı 4,1 oranında düşmüş. Geçen yılki oranı korumuş olsaydı bugün yıllık bazda ücretlerin geliri yani yıllık bazdaki geliri yaklaşık 270-300 milyar lira daha fazla olacaktı. İşte o yüzden toplumda çok ciddi sancı var. Yani hakikaten “Türkiye yoksullaşıyor, fakirleşiyor.” filan dediğimizde bunların sadece siyasi söylemler olduğunu filan düşünmeyin, toplumda ciddi olarak böyle bir sıkıntı var. Bunları zaten millî gelir rakamları söylüyor.

Şimdi, makroekonomik çerçeve nasıl, neler görünüyor diye genel olarak bir görünüşe baktığımızda, enflasyon yüksek ve yükselme trendi devam ediyor; hatta, ne olacağı belli değil. Yani hani şunu söyleyebilsek tamam: “Şu politikalar uygulanıyor, enflasyon bir müddet daha hızlı gidebilir ama ondan sonra belli bir iniş trendine geçecek.” diyebileceğimiz bir şey yok. Para politikası da enflasyonu dizginlemeye yönelik değil, hatta -hemen, çok hızlı söylemek istiyorum- riskler de var enflasyona yönelik. Bir defa, ÜFE ile TÜFE arasındaki makas mutlaka enflasyona yansıtacak; yüzde 46 ÜFE’imiz var elimizde, yansıtacak bu. Kur hâlâ çok fazla yansımış değil, kur artışları devam ediyor. Buradan ciddi bir baskı gelecek tekrar. Şimdi, ihracat tamam yani Ticaret Bakanlığında epey detaylı konuşacağız ihracatı, ben bu ihracattan hiç mutlu değilim. Bu, Türkiye’yi fakirleştiren bir ihracat, Türkiye’yi ırgat ülke hâline getirecek bir ihracat. Bunun bütün detaylarını orada anlatacağız.

Şimdi, bunun enflasyon üzerinde şöyle de bir etkisi olacak: Bizim şu anda ihraç ettiğimiz ürünler, aynı zamanda yurt içerisinde yoğun olarak kullandığımız ürünler yani iç talebin üstüne yükselen bir dış talep geldiği zaman bu ürünlerde ilave bir enflasyon baskısıyla karşılaşacağız. Türkiye’de enflasyonu çözmeden de makroekonomik istikrar sağlamak çok zor. Yani o yüzden enflasyonla ilgili önümüzdeki bu riskleri görmek gerekir diye düşünüyorum.

Tabii, makroekonomik görünümüne tekrar devam ediyorum. Faizlerimiz malum yüksek; politika faizinin düşürülmüş olmasının ekonominin genelindeki faiz oranlarının veya hazinenin borçlanma faiz oranlarının düştüğü anlamına gelmediğini en yakinen siz biliyorsunuz, ihaleler yapılıyor sürekli. Net rezervlerimiz hâlâ ciddi ölçüde negatif yani orada bile bir yüzleşme, bir şey yapılmadı. “Ya, şöyle oldu, böyle oldu...” Hâlâ şimdi diyor ki Merkez Bankası Başkanı: “Efendim, 125 milyar dolar -en son kaç dedi bilmiyorum, 125’i de geçti biraz- brüt rezervimiz var. Ben nete bakmam, niye brüte bakmıyorsunuz? Eskiden nete mi bakılıyordu? Ya, eskiden nete bu kadar bakılmıyordu.” İşte, zaten soru buradan kaynaklanıyor. Niye bakılmıyorduk? Çünkü net ile brüt arasında bu kadar bir uçurum yoktu. İşte, 90 milyar dolar brüt rezervimiz olduğunda aynı metodolojiye göre netimiz 60 milyar dolar pozitif. 90 milyar dolar brüt, 60 milyar... Şimdi “125 milyar dolar brütüm var.” diyorsun, net rezervlerin eksi 37, eksi 40 milyar dolarlar civarında; farklı metodolojiler var. Şimdi, dolayısıyla, bu sorun devam ediyor.

Kur sürekli yükseliyor, oynaklık çok fazla. Ya, fiyat yok; en temel sorunlardan bir tanesi, fiyat kayboldu. Fiyatın olmadığı yerde düzgün bir ticaret olmaz, herkes risk primini yüksek koyar. Yani para olmadan zaten mal vermiyorlardı, şimdi parasını versen de mal vermiyor, “Ben önce bir bağlantısını yapayım.” diyor. Çünkü “Ben bunun yerine yenisini koyabilecek miyim?” diye düşünülen bir ortamda nasıl ticareti geliştirebileceğiz, sağlıklı bir ticaret yapabileceğiz?

Cari denge, şimdi, bir kısım böyle aylık verilerle... 2019’da da gördük bunu, “Cari fazlaya geçtik.” denildi. Ne oldu, 2020’ye geldik? Yapısal cari dengemizde bir düzelme yok, bunu görmemiz lazım. Dolayısıyla, politikalarımızı buna göre düzenlememiz lazım. Ciddi sorun var orada yani bu kur artışlarından kaynaklanan, çok kısa vadede ihracatın cazip gelmesi, ithalatın pahalılaşmasından kaynaklanan o kısa vadeli dış ticaret dengesindeki düzelmeyi eğer “Biz bu işleri düzeltiyoruz.” filan şeklinde yorumlarsak -siyaseten söylenir söylenmez ayrı bir şey, ben olsam söylemem ama- bunu teknik olarak da böyle yorumlarsak çok ciddi hatalar yaparız ve çok ciddi hata yapınca da politika da hatalı olur.

Dolayısıyla, ekonomi borçluluğu her geçen gün yükseliyor, kamu maliyesinin kalite problemi devam ediyor -vaktim olursa birazdan onun detayına gireceğim- borç stokunu düşürecek faiz dışı fazla artık üretiyoruz. Bence keşke “Pandemide bütün dünyanın bütçe açıkları artarken Biz bütçe açığımızı düşürdük.” demek durumunda olmasaydık. Bakın, ben sıkı kamu maliyeci birisiyimdir, beni tanıyan herkes bilir yani sıkı maliye politikasından yanayım ama burada öyle olmamalıydı. Bu bir defalık bozulmalar... Yani buna şimdi biz bütçeden bir şey vermedik, çok fazla kaynak vermedik; işte IMF’nin tabloları ortada, hepimiz biliyoruz bunu. Kredi yoluyla verdik, kredi yoluyla vermemizin makroekonomide yarattığı tahribatı biliyoruz ama öbür taraftan, şimdi geldiğimizde keşke bir defalık bu yardımlar, bu destekler yapılsaydı. Şimdi, sıkıntıya giren esnaf, işini kaybeden esnaf, firmalar, şunlar bunlar, gücenen iş gücü... İş gücü piyasasından çıkanların iş gücü piyasasına tekrar döndürülmesi çok daha maliyetli olacak bize. “Keşke zamanında milletimize bir miktar para verseydik, bu kadar sıkıntı yaşamıyaydık.” diyeceğiz. O yüzden, bence hiç övünecek bir şey değil. Ha, bozmayalım yani yapısal bütçe dengelerini de bozmayalım, bozmaktan yana değilim çünkü öteden beri, 2000 sonrası Türkiye ekonomisinin en güçlü çıpası kamu maliyesindeki başarıları olmuştur. Ama faiz dışı denge açısından yine baktığımızda da 2015’ten sonra, 2016’dan itibaren eksiler olduğunu biliyoruz ve bunlar yüksek eksiler; kimi zaman yüzde 2,5-3’lere kadar çıkan eksiler. Buraya da bakmak gerekiyor, vaktim olursa detayına gireceğim. Yani şimdi, bu çerçevede bakınca ekonominin bir borç-faiz kısır döngüsüne girdiğini görüyoruz.

Sayın Bakanım, tecrübelerimize binaen söylüyorum yani ta 1989'dan beri bu işin içerisinde olan birisi olarak: Emin olun, bu faiz çok hızlı bozuluyor, çok hızlı bozuluyor. Vade düşüyor, şimdi bir miktar siz toparladınız. Yani sizin -dışsal faktörleri bir kenara bırakırsak- başarılı bir Bakan olduğunuzu teslim etmek durumundayız ve bundan biz mutlu oluyoruz, ondan emin olun. Ama makroekonomik çerçevede çok dağınıklık olunca sizin yapacağınız şey hakikaten çok sınırlı. Bakın, borçlanmanın vade yapısını bir miktar toparladınız, 2020 Hazirandaki şeyleri biliyoruz. Ya, altınla, şununla bununla borçlanmak. Kardeşim, bakıyorsun borç stokuna, şu anda sadece yüzde 19,7'si herhangi bir şeye endeksli değil, sabit; yani ya faize ya değişken faize ya kura ya altına ya da başka şeye endekslenmiş durumda. Dolayısıyla oradaki çığ gibi büyüme bundan oluyor. Son iki üç yılda cumhuriyet tarihinde biriktirdiğimizin borcun yüzde 150'si kadar borç biriktirdik. Niye oldu? İşte, bu, 2018 yılındaki özellikle yanlış borçlanma politikası. Burada biraz daha sizin dikkatli olduğunuzu biliyorum ama daha da yapılacak işlerin olduğu da söylemek gerekir. Dolayısıyla ekonomiyi bu faiz ile kur arasına da sıkıştırmamak gerekiyor.

Hızlı kredi genişlemesine ilişkin -artık haberleri oradan alıyoruz- Merkez Bankası Başkanının bir beyanatu oldu. Yani geçen seferki gibi yapılırsa çok zararlı olur, çok tahrip edici olur. Bu konuda, istirham ediyorum, çok dikkatli olun.

Şimdi, OVP'nin -yine de her şeye rağmen, tabii, orta vadeli programa bakmak durumundayız- makroekonomi çerçevesine baktığımızda kamu yatırım tasarruf farkı eksi de kamu tasarrufları da eksi yani buralarda bir miktar düzelmeye... Bunun anlamı şu: "Özel sektör sen tasarruf et, ben kamu olarak kullanacağım." demek. İleriye doğru... Yani bu 2020 için olsa hiçbir şey demem. "Pandemi nedeniyle biz aldık, evet, devlet olarak kullandık." Ama hâlâ "2022'ye, 2023'e, 2024'e çok yüksek, yaklaşık 300 milyar liranın üzerinde kamu tasarrufu yatırım farkı olacak, özel sektörün tasarrufunu ben devlet olarak kullanacağım." dersek bence hatalı bir şey yapmış oluruz. Bütçede yokluk bütçesine ilişkin detayları söylemeyeceğim, yapısal bütçe dengesini söyledik.

Biraz da vergi konusunda birkaç şey söyleyeceğim. Sayın Bakanım, bu kayıt dışılık meselesi önemli. Bir defa şu kayıt dışılık meselesini -lütfen, istirham ediyorum, bir çalışma yaptırın- bir ölçelim, Türkiye'de kayıt dışılık ne kadar? Türkiye'de kayıt dışılık ölçülmüyor. Devletin ölçüğü yok, buna ilişkin düzgün bir çalışması yok. Kazanç vergileri üzerine biraz daha giderek vergi tabanını genişletmemiz lazım. Yani bu menkul sermaye iradı dediğimiz türden vergileri, o alanları Türkiye daha fazla vergilendirmek durumunda, bunu yapmak lazım. Kentsel rantlarla ilgili Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İmar Kanunu'nda bir değişiklik yaptı, sanki o defter kapandı gibi; değil. Bizim söylediğimiz, sizin iktidarınızın 2010 yılında çalıştığı konu o değil. Toplanan para -sordum ben evvelsi gün geldiğinde, dün geldiğinde- 160 milyon lira. Hâlbuki bizim bu dediğimiz alandan toplanacak para milyarlarca dolar ve burada bir rant var. Hakikaten yani normal vatandaş bu ranttan faydalansa dersin ki: "Ya, toplumun refahı artıyor." Değil; çok sınırlı bir kesimin kullandığı bir rant var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, az bir süreniz kaldı. Son konunuzu işlerseniz memnun olurum.

ERHAN USTA (Samsun) – Tamam, biraz öneride de bulunmak istiyorum. Bu harcama, kamu maliyesi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Özel ziyaret edersiniz Sayın Bakanı.

ERHAN USTA (Samsun) – Faizle ilgili isteği var.

Bakın, kur artışının bütçenin harcamalarını artırıcı -özetle söylüyorum, detayına girmeyeceğim, detaylar notlarımda var ama- gelirlerini azaltıcı... Gelir azaltıcı dediğimde, özellikle kurdaki hızlı artış ithalatı belirli ölçüde sınırlandırarak, şu anda olan o.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, son cümleleri alalım.

ERHAN USTA (Samsun) – Tamam.

Dolayısıyla, ithalde KDV'den, kambiyo zararlarından, kurumlar vergisinden ciddi sıkıntı gelecek ama birçok harcama kaleminizde ciddi artış olacak. İstirham ediyorum, şu yıllık programdaki şeyleri inceleyin; kamu işletmelerinin zararları çok artmış durumda ve hızlı bozulma da devam ediyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Buranın mutlaka düzenlenmesi lazım. Özellikle burada TMO politikaları, EÜAŞ, BOTAŞ ve kamu bankalarıyla ilgili hususlar...

Sayın Başkanım, bir öneride daha bulunacağım, çok kısa.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok kısa lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Çok kısa.

Yani yeniden değerlendirme oranı var sistemde, biliyorsunuz, bunu maliyecilerle arkadaşlarla böyle dışarıda otururken filan da konuştuk, ettik.

Sayın Bakanım, şimdi, biliyorsunuz, ekim ayı on iki aylık Üretici Fiyat Endeksi, bu çok istikrarsız. Bakın, 2005'ten itibaren baktığımızda, yüzde 2 ile yüzde 36 arasında değişmiş yani birçok vergiyi, dilimleri, birçok unsuru buna göre yapıyoruz. Burada benim önerim -yani çok basit bir grafik bu- ÜFE ile TÜFE'nin hiç olmazsa ortalamasını alarak, yine ekim ayı ortalamalarını aldığımız zaman daha stabil bir şey olur. Yani ona ilişkin yasa değişikliği, tabii, Vergi Usul Kanunu'nun 298'inci maddesinde değişiklik yapalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum Erhan Bey.

Bu önerinizle bitirmiş olalım.

Sağ olun.

ERHAN USTA (Samsun) - Peki, teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın İsmail Faruk Aksu, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, kapsamlı sunumunuz için teşekkür ediyorum. Milliyetçi Hareket Partisi olarak ekonomi politikalarının merkezine insanı koyan, eşitlik, ahlak ve adalet ilkelerini gözetilen bir anlayışla toplumsal refahın artırılmasını öngörüyoruz. Türkiye, içinden geçtiğimiz süreçte küresel ekonomik belirsizliklerden terör tehditlerine, egemenlik haklarımıza yönelik saldırılara, bölgesel krizlere ve doğal afetlere birçok olağan dışı gelişmeyle yüz yüze kalmıştır. 2019 yılının sonlarında ortaya çıkan Covid-19 salgını hâlen küresel düzeydeki etkisini sürdürmektedir.

Salgına ve alınan önlemlere bağlı olarak küresel iktisadi faaliyet 2020 yılının ikinci çeyreğinde önemli ölçüde daraldıktan sonra üçüncü çeyrekte toparlanma eğilimine girmiştir. Bu süreçte salgının ekonomiler üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla dünya genelinde büyük çaplı genişletici para ve maliye politikaları devreye alınmıştır. IMF'in ekim ayı Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda küresel ekonomik toparlanmanın devam ettiğine işaret edilerek küresel ekonominin büyüme tahmini 2021'de yüzde 5,9'a güncellenmiştir. Raporla gelişmiş ülkeler grubuna yönelik

büyüme beklentisi 5,6'dan 5,2'ye düşürülürken gelişmekte olan ülke ekonomilerinin büyüme tahmini 6,3'ten yüzde 6,4'e yükseltilmiştir. Türkiye ekonomisinin 2021 yılına ilişkin büyüme tahmini de yukarı yönlü revize edilerek 5,8'den yüzde 9'a çıkarılmıştır.

2021 yılında artan emtia fiyatları yanında salgına bağlı olağan dışı gelişmeler ve geçici arz talep uyumsuzluklarının etkisiyle küresel enflasyon artış göstermiş, Türkiye de bundan etkilenmiştir. Salgın döneminde ekonomik aktivitedeki zayıflama ve artan kamu harcamaları nedeniyle küresel bütçe açığı ve kamu borç stokunda da artış yaşanmıştır. Ekonomik aktivitedeki güçlenme ve hızlanan aşlamaya rağmen salgının yeni varyantlarına ilişkin endişelerin varlığı, ayrıca bazı ülkelerin aşya erişimde yaşadığı sıkıntılar küresel ekonomik görünüme ilişkin belirsizliklerin sürmesine neden olmaktadır.

Salgının etkisiyle 2020 yılının ikinci çeyreğinde daralan Türkiye ekonomisi, aşlamanın yaygınlaşması ve normalleşmeyle birlikte gösterdiği yüksek performans sonucu hızla toparlanma sürecine girmiştir. 2020 yılını yüzde 1,8 büyüme oranıyla kapatan Türkiye, güçlü yatırımlar, özel tüketim ve dış talebin desteğiyle 2021 yılının ilk çeyreğinde yüzde 7,2; ikinci çeyreğindeyse yüzde 21,7 oranında büyümüştür. Ekonomideki büyüme eğilimi devam etmektedir. Nitekim, ekim ayında İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI) 51,2'yle üst üste beşinci ay eşik değeri 50'nin üzerinde gerçekleşerek sektörde büyümenin sürdüğüne işaret etmiştir. Dış talebin büyüme için önemli ölçüde desteklemesi beklenen 2021 yılında büyüme kompozisyonunun yatırımlar ve net dış talebe bağlı dengeli bir görünüm arz etmesi ve yılın kalanında ekonomik faaliyetteki olumlu görünümün korunması beklenmektedir.

Turizm sektörünün ve aşlamanın büyümeye sağladığı önemli katkı sayesinde Türkiye ekonomisinin 2021 yılının tamamında yüzde 9 oranında ve dengeli bir talep kompozisyonuyla büyümesi öngörülmektedir. Cari işlemler hesabı Eylülde 1 milyar 652 milyon dolar fazla verirken kümülatif cari açık gerileme eğilimini sürdürerek 18 milyar 444 milyon dolarla son yılların en düşük düzeyine inmiştir. Pandemi dönemindeki kapanmalara da bağlı olarak gıda, navlun ve temel mal fiyatlarındaki artışların yanı sıra başta petrol olmak üzere küresel emtia fiyatlarındaki yüksek seyir, tüm ülkelerdekine paralel Türkiye ekonomisinde de enflasyonist baskıları artırmıştır. Bununla birlikte, uygulanan maliye politikasıyla enflasyonla mücadele ve vatandaşlarımızı destekleme kararlılığı gösterilmeye devam edilmektedir.

Salgının sosyal ve ekonomik etkilerine karşı verilen mücadele kapsamında 2020 yılında ülkelerin bütçe açıklarında bir önceki yıla göre önemli düzeylerde artış görülmüştür. Ülkemizde de Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre, salgının ekonomik etkilerinin azaltılması amacıyla Covid-19'la mücadele kapsamında uygulanan doğrudan ve dolaylı tedbirlerin ekonomik büyüklüğü Ağustos 2021 itibarıyla 705,5 milyar TL'ye, gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 10,6'sına ulaşmıştır. 2021 yılının ilk yarısında ekonomik aktivitede görülen canlanma neticesinde vergi gelirlerinde yaşanan yüksek artışa ve kamu harcamalarında yaşanan sınırlı artışa bağlı olarak bir önceki yılın aynı dönemine göre merkezî yönetim bütçe dengesinde ciddi bir iyileşme görülmüştür. Yılın ikinci çeyreğinde merkezî yönetim bütçe gelirleri bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 38,5 artarak 630,8 milyar lira olarak gerçekleşmiştir. Böylece, bütçe gelirlerinde yıl sonu tahmininin yüzde 49,4'ü yılın ilk altı ayında gerçekleşmiş, bu dönemdeki seyrin yıllık tahminle uyumlu olduğu da görülmüştür. Ocak-Eylül 2020 döneminde 140,5 milyar TL olan bütçe açığı bu yılın aynı döneminde gerileyerek 61,09 milyar Türk lirası düzeyinde gerçekleşmiştir. Önümüzdeki dönemde de yurt içinde ve küresel ölçekte salgının ve aşlamanın seyrini şüphesiz ekonomik aktivite üzerinde belirleyici bir etki yapacaktır.

Bunula birlikte temmuz ayından itibaren başlayan normalleşme süreciyle beraber sanayi üretimi yanında turizm ve hizmet sektörünün kazandırdığı katkıyla ekonomi daha da canlanmış, güven ortamıyla birlikte daha sağlıklı bir yatırım, üretim, istihdam ve ihracat zinciri kurulabilmiştir. Nitekim üretim artmakta, her ay yeni ihracat rekorları kırılmaktadır. Ekim ayında ihracat geçen yılın aynı ayına göre yüzde 20,2'lik artışla 20,8 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiş, yıllık ihracatımız da 215 milyar doları aşmıştır. Bu değerler ışığında yıllıklandırılmış olarak ülkemizin dünya ihracatından aldığı pay ilk defa yüzde 1 seviyesinin üzerinde gerçekleşmiştir. Sanayi üretimimiz 2021 yılı üçüncü çeyreğinde geçen yılın aynı çeyreğine kıyasla yüzde 10,8 yükselmiştir. Bu gelişmeler istihdama da yansımıştır. Salgın nedeniyle 2020 yılında istihdam kayıpları yaşanırken 2021 yılında ekonomik aktivitedeki canlanmayla beraber iş gücü piyasası olumlu bir görünüm sergilemektedir. Nitekim 2021 Ocak-Eylül döneminde gerçekleştirilen 2 milyonu aşkın istihdam artışı bunu göstermektedir. İşsizlik oranı da bu dönemde 0,3 puanlık azalışla yüzde 11,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Türkiye, küresel finans krizi sonrası maruz kaldığı 15 Temmuz hain darbe girişimi, ardından karşılaştığı ekonomik saldırılarla birlikte hem terörle hem de egemenlik haklarımıza yönelik saldırılarla kararlılıkla mücadele etmiştir. Bütün bu gelişmelere rağmen kamu harcamalarına da etkin kaynak sağlanmış, salgınla mücadelede sınır ötesi operasyonların ve terörle mücadelenin finansmanında zorluk yaşanmamıştır. Türkiye, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sağladığı etkin icra sayesinde birçok yıpratıcı operasyonlara karşı koyabilmiştir. Atılan adımlar neticesinde üretim, imalat, tedarik, lojistik, gıda sevk zincirlerinde herhangi bir aksama yaşamamıştır. Çarklar döndürülmüş, vatandaşlarımızın temel ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra üretim süreçlerinde sürekliliğin zorunlu olduğu sektörlerdeki üretim faaliyetleri pandemiye rağmen güçlü bir şekilde devam ettirilmiştir.

Covid-19 salgınıyla dünyanın gıpta ettiği bir mücadele yürütülürken her biri tarihî dönüm noktası olan gelişmeler, yeni sistemin sunduğu imkân ve Cumhurbaşkanlığı'nın sağladığı istikrar ve kararlılıkla başarılıdır. Türkiye ekonomisinin içinde bulunduğu durum değerlendirilirken son yıllarda yaşanan iç ve dış gelişmelerin ekonomik ve sosyal maliyetinin dikkate alınması ve Türkiye ekonomisini etkileyen olağan dışı gelişmelerin hesaba katılması suretiyle yapılması anlamlı ve hakkaniyete uygun olacaktır.

Bu düşüncelerle Hazine ve Maliye Bakanlığı ile kurum bütçelerinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Aksu.

Şimdi AK PARTİ Grubundan Sayın Bekir Kuvvet Erim; buyurun lütfen.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkan, kıymetli Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri, Sayın Bakanım, Bakanlığımızın değerli bürokratları ve yöneticileri, kıymetli basın mensupları; sözlerime başlamadan önce Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

Dünyada ve bölgemizde tarihî bir yeniden yapılanma sürecinin sancılarının yaşandığını hepimiz görmekteyiz. Siyasi ve ekonomik değişim dalgası sınırları aşan sonuçlar doğurarak etki alanını ve gücünü artırmaktadır. Türkiye'yi son on dokuz yılda tarihinin en büyük demokrasi ve kalkınma reformlarıyla tanıştırmış bir yönetim olarak ülkemizi yeni döneme hazırlamanın da en başta gelen görevimiz olduğu inancıyla hareket ediyoruz.

Geçmişte devlet içinde çöreklenmiş olan vesayetlin ve kullandığı araçların tüm izleri, gizli ajandalarıyla, paralel hatlarıyla, örgütsel aidiyetleriyle, ucu dışarıya kadar uzanan dayatmalarıyla artık tarih olmuştur. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde tüm engelleri aşarak gerçekleştirdiğimiz değişim ve reform başarılarımızı on dokuz yıldır sürdürdük, sürdürüyoruz. AK

PARTİ olarak bugüne kadar hep adalet ile kalkınmayı, hukuk ile ekonomiyi, özgürlük ile güvenliği birbirini tamamlayan iki olgu olarak kabul eden bir anlayışla milletimizin huzurunda olduk. Bunun yanında eğitimin sağlığa, adaletten emniyete, ulaşımdan enerjiye, tarımdan sanayiye, sosyal güvenlikle çevreye kadar her alanda tarihî reformları hayata geçirdik. En önemlisi de iki yüz yılı bulan demokrasi arayışlarımızda doğrudan milletimizin iradesiyle hayata geçirilen Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemidir. Yeni sistemde demokrasinin sacayağı olan yürütme, yasama ve yargı organları arasındaki ilişkileri çok daha netleştirdik. Böylece her erkin kendi alanında ülkeye ve millete en iyi hizmeti vermesini sağladık. Nitekim, Türkiye yeni sistemle birlikte bölgesel ve küresel krizlere karşı daha etkin, daha hızlı ve daha kapsamlı refleksler verebilme imkânına kavuşmuştur.

Bildiğiniz üzere 2020 yılında salgının sosyal ve ekonomik krizleri tetiklemesiyle birlikte küresel düzeyde son derece yıkıcı bir dönem yaşanmıştır. 2020 yılının sonlarında dünyada artan vaka ve ölüm sayılarıyla birlikte salgın kaynaklı bu kriz 2021 yılı başında da etkili olmaya devam etmiştir. 2020 yılında yüzde 1,8 oranındaki büyüme seviyesiyle G20 ülkeleri arasında Çin’le birlikte pozitif büyüme kaydeden Türkiye ekonomisi 2021 yılına güçlü bir başlangıç yapmıştır. Yılın ilk çeyreğinde ekonomimiz yüzde 7,2 oranında büyüme kaydetmiştir. Bu dönemde OECD üyesi ülkeler yüzde 0,3 oranında, avro bölgesiye yüzde 1,2 oranında daralmıştır. Yılın ikinci çeyreğindeyse Türkiye ekonomisi yüzde 21,7 oranında büyümüştür. Bu dönemde büyüme oranları OECD üyesi ülkelerde ortalama yüzde 13,1; avro bölgesindeyse yüzde 14,3 olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler Türkiye ekonomisinin dinamik yapısını ve hızlı toparlanma kabiliyetini bir kez daha göstermiştir. Türkiye bu dönemde ayrıca salgının istihdam piyasaları üzerindeki etkilerini telafi etmiş az sayıdaki ülkelerden biri olmuştur.

2020 yılında salgının sosyal ve ekonomik etkilerine karşı ülkemizin de dâhil olduğu birçok ülke maliye politikasını etkin bir şekilde kullanmıştır. Kapsamlı teşvik ve destek mekanizmaları devreye alınmıştır. Bunun sonucunda bütçe açıklarında ve kamu borçluluk oranlarında küresel ölçekte ciddi artışlar meydana gelmiştir. Ancak 2020 yılında Türkiye’de bütçe açığının millî gelire oranı yüzde 3,5’la sınırla kalmıştır. Benzer şekilde ülkemiz kamu kesimi borç stokunun millî gelire oranının düşük seviyede olduğu az sayıdaki ülkelerden biri olmuştur. 2020 yılında bütçe açığının millî gelire oranının daha önce öngörülen yüzde 4,3 seviyesinin altında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Bu başarılı sonuçlara ulaşılmasında hiç şüphesiz hem gelir hem de harcama politikaları uygulayan Hazine ve Maliye Bakanlığımızın katkıları büyük önem taşımaktadır.

Bakanlığımız, sürdürülebilir ekonomik büyümenin, istikrarın ve adaletli gelir dağılımının tesis edilmesi ve toplumsal refahın artırılmasına yönelik politikaları uygulamaktadır, bu politikaların sonuçlarını takip etmektedir. Kamu açıklarının tedrici olarak azaltılması ve mali disiplinin sürdürülmesi konularında orta vadeli politika çerçevesine kararlılıkla bağlıdır. Gelir ve harcama politikalarını mali disiplinden taviz vermeksizin toplumumuzun tüm kesimlerinin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde uygulamaktadır. İhtiyatlı borç yönetimiyle küresel ölçekte kamu maliyesi kaynaklı risklerin arttığı böyle bir dönemde ülkemizin olumlu yönde ayrışmasına katkıda bulunmaktadır. Finansal istikrarın sürdürülmesini, risklerin yönetilmesini ve piyasaların sağlıklı bir şekilde işlenmesini sağlamak üzere gerekli çalışmaları sürdürmektedir.

Sayın Bakanım, değerli üyeler; Cumhurbaşkanlığımızın liderliğinde sağlıktan eğitime, tarımdan sanayiye, güvenlikle ulaştırmaya kadar her alanda devletimizi ve ekonomimizi güçlendirecek, vatandaşlarımızın refahını artıracak yatırımları birer birer hayata geçirmeye devam edeceğiz. Evlatlarımıza çok daha güçlü bir Türkiye bırakmak istiyoruz. Yaptığımız yatırımlar, ortaya koyduğumuz

icraatlar, gerçekleştirdiğimiz reformlar ve neticelendirdiğimiz değişimlerle büyük ve güçlü Türkiye'nin yolunu açıp sorunları çözerek, fırsatları değerlendirerek, imkânları genişleterek bugünlere geldik. Önümüzdeki dönemde de bu doğrultuda çalışmaya devam edeceğiz.

Bu duygu ve düşüncelerle Hazine ve Maliye Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesinin tekrar, ülkemiz ve milletimiz adına hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Süleyman Girgin, süreniz on dakikadır.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, iktidarın 2013'teki Onuncu Kalkınma Planı'nda 2023 hedefleri şöyleydi: Ülkenin toplam geliri 2 trilyon dolara, kişi başı geliri 25 bin dolara, ihracat 500 milyar dolara yükselecek, işsizlik yüzde 5'e düşecek, böylece ülkemiz 2023'te dünyanın en güçlü 10 ekonomisi arasına girecekti. Bunlar aynı zamanda AKP'nin 2011 yılı seçim vaatleriydi. Bunlar vaatlerdi, peki, gerçekler ne oldu? Demokrasi ve hukuk devletinden uzaklaştıkça ekonomi hızla bir iflase sürüklendi, kişi başı gelir ilk defa yedi yıl üst üste geriledi; enflasyon, dolar, işsizlik aldı başını gitti. Bu yıl 5 Eylülde Resmî Gazete'de yayımlanan Orta Vadeli Program, tek adam rejiminin ekonomi politikasının iflâsının 2023 hedeflerine bırakın ulaşmayı, hedeflerinin yarısının bile tutmayacağını resmî bir ilanı oldu. 2023'te ülkeyi dünyanın en güçlü 10 ekonomisi arasına sokmayı vadeden partili Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan, 2023'e iki yıl kala ülkeyi en güçlü 20 ekonomi liginden bile düşürdü oysa Türkiye 1990'da dünyanın en güçlü 20 ekonomisi arasına girmişti.

Değerli milletvekilleri, bugün halkımızın yoksulluk, işsizlik ve hayat pahalılığı olarak deneyimlediği ekonomik çöküş bir günde gerçekleşmedi. Bakın, şu grafik, ücretlilerin millî gelirden aldığı payın sürekli azaldığını göstermekte 2016'dan 2021'e kadar. Şimdi vardığımız nokta, emeğin anayasal haklarını bile topla tüfikle bastıran, sendikal hareketi, yasaklar ve grev ertelemeleriyle baskılayan bir siyasal düzenin bizi getirdiği nokta. Sadece baskılar değil, mevcut vergi politikaları da bu düzenin emekçiler için ne anlama geldiğinin bir göstergesi.

Sayın Bakanım, şu da geçen aydan bir haber: Gebze'deki büyük bir otomobil fabrikası Türkiye'den çekilme kararı aldı, bu karar 1.200 işçinin bir anda işsiz kalması anlamına geliyordu. İşçilere ortalama 40 maaş tazminat verildi. Devlet, emekçilerin tazminatlarının yüzde 40'ına gelir vergisi diyerek el koydu. Uzun süre işsiz kalma tehlikesi altında olan bir emekçi için tazminatların yüzde 40'ı büyük bir paradır.

Şimdi bir de madalyonun öbür yüzüne bakalım. Sermayeye yönelik vergi politikaları nasıl işliyor? Bunu en iyi açıklayan örneklerden biri, vergi cennetleri meselesi. Birçok ülke vergi kaybına neden olan vergi cennetlerine transferlerle ilgili düzenleme yaptı. Türkiye de 2006'da "vergi cenneti" denen ülkelere yapılan işlemlere yüzde 30 oranında vergi getiren Bakanlar Kurulu kararını yayımladı ancak aradan geçen on beş yılda vergi cenneti ülkeler belirlenmediği için fiilen bu düzenleme uygulanmıyor. Sayın Bakan, bu yönde bir düzenleme yapılmamasının nedeni nedir? Bu belirlemenin yapılmamasının, suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı bakımından bir zafiyet yarattığını düşünüyor musunuz?

Değerli milletvekilleri, vergi cennetleri kadar önemli bir mesele de sermaye lehine vazgeçilen vergi alacakları. Vergi istisna ve muafiyetleri nedeniyle "toplanmadan harcanan ve toplamaktan vazgeçilen vergi gelirleri" diye adlandırılacak olan bu ayrıcalıklar 2022 yılı için 336 milyar TL

olarak öngörölmüştür. Bu rakamın 50-60 milyar TL'lik kısmı ücretliler lehinedir, geri kalan devasa kısım sermaye için ballı bir börektir. Demek ki neymiş? Bütçe emme basma tulumba gibi sermayeye çalışmaktaymış, tahsil ettiği vergiler kadar etmedikleriyle de.

Değerli milletvekilleri, halkımızı bu hâle sürükleyen ekonomi politikalarının gerçeklikten kopukluğunu perdeleyen ana kurum TÜİK'tir. Devletin asli görevi sosyal adaletsizlikle mücadele etmektir ancak iktidar TÜİK verilerine sırtını dayayarak giderek daha da yoksullaşan bir alt gelir grubu yaratmakta. Oranlardaki çelişkileri biraz önce paylaşmıştı Sayın Emecan. Ben bir örnek vermek istiyorum; TÜİK verilerini çokça eleştiriyoruz, bu veriler nasıl üretiliyor, bir örnekle anlatayım: Araba fiyatlarındaki yükselişi araştıran TÜİK görevlisi araba bayisine gidiyor "Şu model bugün elinizde var mı?" diye soruyor. Bayi "Bu araba bugün yok." diyor ama aslında araba gelecek belki iki hafta, belki üç hafta sonra. Eğer TÜİK "Bir ürünü bulamadık." diye not alırsa -ki burada öyle yapıyor- bir önceki ayın fiyatları veri sistemine giriliyor yani o model için aylık fiyat artışı sıfır oluyor. Araba fiyatlarının da içinde olduğu ulaştırmanın enflasyon içindeki payı ne kadar? Yüzde 6. Yani araba fiyatları yüzde 30 daha düşük arttı diye veri girilirse tüm enflasyon sadece bu yüzden yüzde 2 daha az çıkıyor. Pahalanan ürünün enflasyon sepetinden hemen çıkarılması örneğini de zaten hepimiz biliyoruz.

Şimdi buradan seslenmek istiyorum vatandaş adına: Ey TÜİK yetkilileri, marketlerde fiyatı artmayan ürün yok. Sanayi sitelerinde imalatçılar müşteriye verdiği fiyatın arkasında duramıyor. Gübreye on altı ayda 31 kez zam geldi. Kömür yüzde 89 zamlandı. Bu tablo şu Sayın Bakan, TÜİK'in kendi tablosu. TÜİK'in kendi verilerine göre bile yüzde 50'den az zamlanan ürün yok burada, ayçiçeğinden buzdolabına kadar ama enflasyon yüzde 19. Bu nasıl oluyor? TÜİK yetkililerine söylüyorum: Nereden alışveriş ediyorsanız söyleyin de vatandaş da gitsin oradan alışveriş etsin. Madem ülkede enflasyonun girmedeği tek bina TÜİK binası, marketler de TÜİK binasına açılınsın, halkımız zamsız ürün alsın.

Sayın Bakan, yarın işçiye, memura, emekliye zam zamanı geldiğinde TÜİK'in enflasyon rakamları esas alınacak ve sabit gelirli gerçekte enflasyonun altında ezilecek. Üzülerek söylemeliyim ki TÜİK, iktidarın, vatandaşın rızından almak için kullandığı bir manivelaya dönüşmüştür.

Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı yıllık programının 53'üncü sayfasında 2022'de 9 milyarlık daha özelleştirme geliri hedeflediğiniz yazıyor. Son kırıntılar da eğer kaldıysa satılacak. Eğer özelleştirme sürecinden halkımız lehine gerekli dersler çıkarılsa idi farklı bir süreç olan hazine garantili ihalelerle kamusal zenginliklerimizi üç beş şirkete peşkeş çeken modele bu kadar fütursuzca olur verilir miydi? 2017'den 2024 sonuna kadar gerçekleşen ve tahmin edilenlerle birlikte otoyol, köprü ve şehir hastanelerinin garanti ödemeleri 94 milyarı buluyor. Ne kadar zarar edersek edelim, ekonomi yönetiminin kumandasına kim geçerse geçsin hâlâ yanlıştta ısrar ediliyor.

Sayın Bakan, Özelleştirme İdaresi bu ülkenin her yerini parsel parsel satmaya yeminli mi? Özelleştirme İdaresi eliyle kamu arazilerine rant temelli imar planları yapılmaktadır. Yapılan planlarla kamu kullanımı yok edilmekte ve altyapı ihtiyaçları gözetilmeden sit alanları ve mera alanları özelleştirme eliyle imara açılmaktadır.

Bu sabah Resmî Gazete'de yayımlandı Sayın Bakan; şurada elimde, seçim bölgemde, Bodrum Bitez'de büyük bir arazinin özelleştirilmesi haberini okuduk. 21 Mayıs'ta kurulmuş -daha bu yıl- ihaleye girmeden önce 9 Haziranda da tescil edilmiş olan bir inşaat şirketine 29 bin metrekarelik büyük bir arazi 252 milyon liraya satılmıştır. Burada ne yapılacaktır? Niçin satılmıştır? Yerel yönetimin, sivil toplum örgütlerinin ve halkın görüşü alınmış mıdır?

Sayın Bakan, Bodrum'un nüfusu yazın 1,5 milyon, Muğla'nın 5 milyon. Muğla, İller Bankasından ancak kış nüfusuna göre destek almakta; eğer destek verecekseniz yazlık nüfusa göre verin ve Bodrum'dan, Muğla'dan rant için iktidar elini eteğini çeksin.

Sayın Bakan, Sayıştay raporlarıyla ilgili birkaç notum var. Uluslararası Organize Suçlara Karşı Küresel İnisiyatif adlı kuruluşun eylül ayı sonunda yayınladığı Küresel Organize Suç Endeksi'ne göre Türkiye, suç skoru bakımından 193 ülke arasında 12'nci sıradadır.

Bakanlığınızın görev alanına giren hususlar bakımından MASAK vasıtasıyla yaptığı çalışmaların yetersizliğini nasıl gidermeyi düşünüyorsunuz?

Merkez Bankasının kanuna aykırı olarak personelinin ve yakınlarının özel sağlık sigortası için geçen yıl 52 milyon lirayı harcadığını tespit etmiştir. Bu hususta bir işlem yapılmış mıdır?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz dolmuştur Süleyman Bey.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Cümleyi bitirebilir miyim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir iki cümleyle lütfen.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Tabii.

Merkez Bankasının yine, 2020 yılında gerçekleştirdiği 166 ihaleden 146'sının Kamu İhale Kanunu'nun 3'üncü maddesine istinaden istisna kapsamında yapıldığını söylüyor, istisnanın genel bir uygulamaya dönüştüğünü eleştiriyor. Bu konuda bir girişiminiz var mı?

Son olarak, Sayıştay, raporunda, Merkez Bankasında taşıt tahsisi hakkı olmayan kişilere araç tahsis edilerek oluşturulan araba saltanatını eleştiriyor. Bu konuda bir girişiminiz var mıdır?

Teşekkür ediyorum, bütçeniz hayırlı olsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Halkların Demokratik Partisinden Sayın Erol Katircioğlu'na söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın üyeler, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Efendim, ben, benden önce konuşan birçok arkadaşın konuştukları üzerinden giderek konuşmanız üzerine birkaç tespitte bulunmak istiyorum. Öncelikli olarak şöyle bir yerden başlamak belki doğru olur: Her ne kadar siz konuşmanızın bir yerinde “Hükümetimizin ihracatı desteklemek amacıyla yüksek döviz kuru hedeflediğine yönelik yorumlar doğru değil.” diyorsanız da bütün konuşmanızda, esas itibarıyla, benim anladığım kadarıyla, aksine, yeni bir kulvarın –ki onu birazdan açacağım, ne demek istediğimi– işaretleri dolu. Yani aslında, şöyle söyleyeyim: Gerçekten, Türkiye ekonomisinin en önemli sorunu, en temel sorunu bence üretimin ithalata bağımlı olmuş olması. Bu, yapısal bir sorun ve bu sorunu biz neredeyse doksan yıldır çözemedik aslında. Sadece şunu hatırlatayım size: 1960–1980 arasındaki ithal ikamesi politikalarını hatırlatayım. İnanılmaz destekler verildi, yüksek gümrük duvarları, efendim, her türlü hükümet destekleri, devlet destekleriyle ithalata bağımlı olan sektörlerle alternatifler üretmeye çalıştık. Değerli arkadaşlar, belli ölçüde de oldu, olmadı da demeyeceğim; otomobil sanayisi vesaire burada oluştu. Fakat sonuçta geldiğimiz yer itibarıyla 1980'de –biliyorsunuz– rahmetli Demirel, 70 sente muhtaç bir ekonomiye kaldı. Yani demek istediğim şey şu: İthal ikamesi politikası Türkiye'nin sanayi yapısıyla ilgili olarak –burada bunların ayrıntısına giremeyeceğim ama– ne üretti diye baktığımızda, bence milletin ihtiyacı olan şeyi üretmedi, milletin ihtiyacı olan şeyi Koreliler ürettiler. Benzer bir politikayla yaptılar bunu ama Koreliler gerçekten Samsung'u, şunu bunu yarattılar. Biz bunu yapamadık. Biz ne yaptık? Daha çok kendi bankaları olan birtakım gruplar oluşturduk; adlarını da vermeyeyim, hepiniz biliyorsunuz. Şimdi “kendi bankaları olan” ifadesini özellikle koydum çünkü birazdan onunla ilgili de bir şey söylemek istiyorum. Ve sonuçta 24 Ocak kararlarıyla, o dönemdeki iktisat politikaları anlayışı çerçevesinde biz de liberalleşme yönünde adımlar

attık ve bu adımlar hemen de olmadı aslında, burada da bir sürü gitgeller oldu. Ama Türkiye böyle bir hatta girdi ve dünya kapitalizmiyle entegre olmak üzere adımlar atmış oldu. Dolayısıyla da şunu demek istiyorum: Mademki ithalata bağımlılık bizim en önemli meselemiz -ki bu meseleye de yakından baktığımızda yapısal olduğunu da görüyoruz- dolayısıyla da öncelikli olarak bunun çözülmesi lazım gerçekten. Şimdi, ben sizin politikalarımızı yani bu değişimi öyle yorumluyorum. Değersiz Türk lirası ve bir anlamda Merkez Bankasının Başkanının yaptığı bazı açıklamalar bize şunu düşündürüyor -ki sizin konuşmanızda olanları da şimdi hatırlatarak devam edeceğim- şunu hatırlatıyor: Evet, yani sonuç olarak değersiz TL de bir çıkış yolu olabilir. Efendim, eğer bize bir ihracat genişlemesi sağlıyorsa ve oradan biz bir büyüme yakalıyorsak ve oradan pahalılaştan ithalatı ikame edecek olan yatırımları eğer gerçekten üretebiliyorsak, bunları ayağa kaldırabiliyorsak hani belki ithalata olan bağımlılığımız ve dolayısıyla da ithalata bağımlı olmanın getirdiği iki istikrarsızlığı -fiyat istikrarsızlığı ve finansal istikrarsızlığı- da ortadan kaldırma şansını belki yakalayabiliriz gerçekten.

Evet, yani şimdi benim kısaca özetlemeye çalıştığım bu modeli diyeyim, Merkez Bankası Başkanı, enflasyon raporuyla ilgili yaptığı açıklamada ve başka konuşmalarda da aslında söylüyor. Hatta bir adım daha ileriye gidiyor; ben bu modeli, böyle bir yöneliş olduğunu sezdiğim zaman, bunu nasıl yapacaksınız, hani nasıl finanse edeceksiniz bu işi diye düşünürken birdenbire Merkez Bankası Başkanı dedi ki: “30 milyar dolar reeskont kredileri açacağız.” Ha, o zaman “Gerçekten böyle bir hamle yapılabilir mi?” gibi bir soru akla geliyor çünkü bunu geçmişte de denediler. Çin özellikle denedi, Brezilya denedi fakat ikisinin de sonuçları hayırlı olmadı; onu da söyleyeyim size.

Şimdi, sizin metninizdeki, konuşmanızdaki tespitlerime şöyle bir bakacak olursam, bu amaca yönelik olan bir sürü iş yapacaksınız anlaşılın. Mesela diyorsunuz ki -siz biliyorsunuz- ya da Merkez Bankası Başkanı söylüyordu; diyor ki: “Bu pandemiyle birlikte öyle bir durum ortaya çıktı ki bazı tedarik zincirlerinin kopması, Çin’le bağlantılı Batı ülkelerinin kopması Türkiye’yi daha önemli hâle getirdi.” Yani Türkiye, özellikle Avrupa bağlamında baktığımızda, Avrupa’ya çok yakın, çok hızlı hareket edebilen bir iş dünyası var, efendim, dolayısıyla da “Pekâlâ bunun yerini alabilir miyiz?” diye bir soru var, öyle bir tartışma var anlaşılın. İkinci olarak, siz metninizde, konuşmanızda diyorsunuz ki mesela: “Ara malı ve yatırım malı, yatırım iştahı arttı.” Yani herhâlde bir çalışmanın sonucunda bir tespit yapmışsınız.

Türk müteşebbisi şu anda, pandemiden çıkışta, bütün dünya müteşebbisleri gibi, efendim, hırslı bir şekilde bir davranış göstermeye çalışıyor. Yani hakikaten, ara malı ve yatırım malı şeklinde bir yöneliş olursa... Ki biz, biliyorsunuz, ithalatta aşağı yukarı yüzde 70 ithal malına, ara ve yatırım mallarına bağlıyız. Dolayısıyla da burada bir hamle yapılabilir mi?

Yine, bir yerde “Sabit sermaye yatırım artışı oldu.” diyorsunuz ve “Düşük faizlerle buna destek verilecek.” diye söylüyorsunuz. Ben demin söyledim, 30 milyar dolar reeskont kredileri meselesi vardı. Birçok başka şey daha var, onların da şöyle kısaca altını çiziyim: Mesela “Yeni makine ve teçhizat alımlarına yönelik KDV istisna süresi 2022 yılı sonuna kadar uzatıldı. 2023 yılı sonuna kadar alınan makine ve teçhizatın amortisman süresi yarıya indirildi yani esasında ithalatı ikame edecek olan yatırımların desteklendiğine dair...” Daha okumuyorum, bir sürü var, söylüyorsunuz; teknoloji geliştirme bölgeleri, efendim, konaklama vergisinin kaldırılması, SGK primlerine, bilmem ne vesaire... Bunların hepsine baktığımız zaman Sayın Bakanım ben şöyle bir şey görüyorum ki bunu da zaten söylüyorsunuz: Arz yönlü bir politika içindesiniz fakat Türkiye ekonomisinin ve özellikle pandemiden vurulmuş olan bu ekonominin sorunlarının sadece arzdan kaynaklandığı kanaatinde değilim hatta şöyle bir cümle kullanayım: Eğer Türkiye makroekonomisine bir mikro perspektiften bakarsanız, bu sanayileşmiş olan yapının özelliklerini dikkate alırsanız bu ithal ikamesi modelinin, bir başka biçimde

kurguladığınız bu modelin de çalışmayacağını ben size söyleyebilirim çünkü Türk iş adamı buna yatmaz; bakın, ben size söyleyeyim. Hatırlayacaksınız -yanılmıyorsam siz Bakan olmuştunuz o sürede-Merkez Bankası genişleyici para politikası uygulamaya başladı; güzel, likidite arttı piyasalarda fakat ne oldu diye baktığımızda, bankalar kredi vermiyordu. Onun için aktif rasyosunu getirdiniz gündeme “Verin yoksa ceza keserim.” dediniz. Türk iş dünyası böyle bir dünya dolayısıyla da -sizin bu konuda ne yaptığınızı bilemem ben tabii ama- böyle bir perspektiften baktığımız zaman bu politikanın da kâğıt üzerinde kalacağını ben size söyleyebilirim.

Başka bir şey daha söyleyeyim, galiba zaman da bitiyor, bankalarla ilgili çok iyi şeyler söylüyorsunuz, ben öyle söyleyemiyorum Değerli Bakan. Niye söyleyemiyorum? Çünkü Türkiye bankacılık sektörü özünde tekelci bir sektördür ve Türkiye’deki tekelciliğin de sürdürülmesini sağlayan bir mekanizmaya sahiptir. Yani, bakın, KOBİ’lerden bahsediyorsunuz, KOBİ’ler niye kredi almıyor Allah aşkına? Benim son okuduğum rakama göre yüzde 65 civarında KOBİ bankalardan kredi alamıyor, alamıyorlar. Çünkü bankaların herhangi bir şekilde modernleşme gibi bir dertleri yok dolayısıyla hâlâ gayrimenkul ipoteğiyle kredi veriyorlar ve gayrimenkul ipoteğinin çözülebilmesi için gerekli zamanın uzaklığı, uzunluğu...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hocam, bu akademik analizlerinizi gerçekten zevkle dinliyoruz ama maalesef zaman kısıtlarımız var.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Eyvallah, tamam, bitireyim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi rica edeyim, lütfen.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Peki.

Özetle şuraya getirmek istiyorum: Bu politikalardan vazgeçin. Ben asgari ücret meselesinin tekrar altını çizerek şunu söylüyorum: Asgari ücreti arttırmamız iş dünyasının maliyetlerini arttıracaktır, iş dünyasının kârlarını azaltacaktır -evet, azaltacaktır- ama öylelikle yeni teknolojileri getirme imkânını ya da zorunluluğu yaşamak zorunda kalacaklardır. Eğer siz onları zorlamazsanız emin olun hiçbir şey yapmayacaklardır; ben bundan ben eminim. Dolayısıyla da benim size önereceğim, yani özetle bu talep yönlü politikalara yönelmenizin daha doğru olacağını düşünüyorum. Asgari ücretin artırılması, vatandaşlık geliri gibi -efendime söyleyeyim- ve tekelci fiyat uygulamalarına...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Hocam.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) - ...yönelik olmak üzere piyasaların gerçekten bağımsız bir rekabet kurumu tarafından kontrol edilmesinin yararlı olacağını inanıyorum; aksi takdirde bu yapı değişmez. Siz giderseniz, başkaları gelir, bu yapı değişmez. Burası Orta Doğu ve maalesef bu ülkelerde değişim çok uzun zaman alır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, müsaadenizle 3 arkadaşımıza, üyemiz olmayan 3 arkadaşımıza söz vereceğim. Birinci sırada Milliyetçi Hareket Partisi Grubundan Sayın Tamer Osmanağaoğlu’na söz vereceğim. Ardından Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Ünal Demirtaş’a, sonra da Halkların Demokratik Partisinden Sayın Şevin Coşkun’a söz vereceğim.

Tamer Bey, iki dakika da üyemizden size bir devir vardı, süreniz yedi dakikadır.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, kıymetli Komisyon üyeleri, Bakanlığımızın değerli bürokratları, saygıdeğer basın mensupları; hepinizi saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Türk milletinin iradesinin tecellîgâhı Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşmekte olduğumuz 2022 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Sosyal hayatta ve ekonomik değişkenliklerde yeni bir döneme girilmesiyle, uluslararası ilişkilerin yeniden yorumlanmasıyla, dünyanın her bir köşesinde etkili sonuçları olan bir süreçten geçtiğimiz ortadadır. Etkilerini bütün dünyanın hissettiği küresel salgının ortaya çıkardığı ekonomik daralma elbette ülkemizde de hissedilmiştir. 2020 yılının ikinci çeyreğinde kesintiye uğrayan ekonomik büyümemiz 2020 yılını yüzde 1,8 büyümeyle kapatmıştır. 2021 yılının ikinci yarısından itibaren kısıtlamaların kalkması ve kontrollü normalleşme adımlarının atılmasının olumlu sonuçları son çeyrek verilerine de yansımaya başlamış ve 2021 yılı genelinde ekonomik büyüme beklentisi yüzde 9 olmuştur. Kapasite kullanım oranı, sanayi üretimi, ciro ve tüketici güven endeksleri de büyümenin yüksek olacağına dair öngörülerini desteklemektedir. İfade etmem gerekir ki devletimizin aldığı önlemler küresel salgın sürecinin en az hasarla atlattırılmasına çok büyük katkılar sunmuş, devletimizin vermiş olduğu teşvikler, destekler ve ertelemeler vatandaşımıza nefes aldırılmıştır. Ekonomik İstikrar Kalkını Paketi, ihtiyaç sahibi ailelere yapılan nakit desteği, sektörel vergi teşvikleri ve vergi ertelemeleri, krediye ulaşma imkânlarının artırılması, bazı mal ve hizmetlerde KDV oranlarında ve iş yeri kira stopaj oranında indirimlere gidilmesi, bireysel ihtiyaç desteklerinin sağlanması, esnaf destek ve işe devam finansmanlarının sağlanması vatandaşımızın bu süreçten en az hasarla geçmesi için büyük katkı sunmuştur. Şüphesiz kayıplarımız olmuştur, şüphesiz geçmişe göre daha ağır sonuçların hissedildiği bir süreç yaşanmıştır ancak bu süreci -sadece bizim değil, bütün dünyanın yaşadığı süreci- doğru yönetemeyen birçok gelişmiş ülke vatandaşları sürecin doğru yönetilmemesinin faturasını ağır ödemiştir.

Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri; 2021 yılının ilk üç çeyreğinde pozitif dönen veriler 2022 yılında bu sürecin çok daha iyiye gideceğini göstermektedir. 2022 yılının, yatırım, üretim ve istihdama dayalı, mali disipline önem veren, ihracatı yükseltmeyi hedefleyen, bütçe açığını düşürmeye yönelik çalışmaların hız kazandığı bir yıl olacağı muhakkaktır; 2022 yılı bütçesi de buna işaret etmektedir.

Önümüzdeki süreçte ana hedeflerden biri de şüphesiz enflasyonun düşürülmesi olacaktır. Enflasyonu belirleyen en önemli faktörlerden enerji girdilerinde ve emtia fiyatlarında yaşanan gelişmeler şüphesiz bu süreç içinde de etkili olmaya devam edecektir ancak aynı sorunun tüm dünyada da yaşandığı unutulmamalıdır. Yine, gıda fiyatlarındaki artışların tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaşanması önümüzdeki süreçte alınacak önlemleri daha da kıymetli kılmaktadır. Döviz kurundaki değişkenliğin meydana getirdiği fiyat artışlarının yanında fahiş fiyat artışlarıyla, vatandaşımızı zarara uğratanlara yönelik yapılan denetimlerin ciddiyetle devam edecek olması da büyük önem arz etmektedir. Netice itibarıyla, büyüme ve kalkınma hedeflerimizde 2022 bütçesiyle daha da yakınlaşacağımız, küresel ekonomik belirsizliğin meydana getirdiği olumsuzluklarla daha da güçlü bir şekilde mücadele edeceğimiz, enflasyon kaynaklı sorunların kalıcı olarak ortadan kaldırılması için daha etkin bir mücadele döneminin içine gireceğimiz kesindir. Şüphesiz ekonomik argümanlar küresel siyasetin belirleyicisi olduklarını iddia edenlerin elinde bir silah olarak her zaman kullanılacak, kullanılmaya hazır bekletilecektir. Türkiye, ekonomi üzerinden tahakküm altına alınmaya çalışılacaktır ancak bu kara propagandanın bugüne kadar olmadığı gibi bundan sonra da alıcısının olmayacağı bilinmelidir. Yaşanan küresel ekonomik gelişmeleri fırsata çevirerek Türkiye'yi ekonomik ve sosyal bir buhran kışkacına almak isteyenlerin hedefine ulaşamayacağı açıktır. Oy oranlarını dolar kuruna endeksleyenlerin, siyasi ikbal hesaplarını ekonomik kumpas stratejisi üzerine kuranların oyunu elbette tutmayacaktır.

Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin ifade ettikleri gibi, Türk milleti ekonomik darbecilere, canlı döviz bombalarına, faiz, rant ve çıkar lobilerine sonu cefa da olsa, sefa da olsa eyvallah etmez, etmeyecektir. Biz, kurla kurulmadık, dövizle devrilmeyiz.

Bu söz ve düşüncelerimle, Hazine ve Maliye Bakanlığımızın bütçesinin Türkiye Cumhuriyeti devletine, memleketimize hayırlar getirmesini diliyorum, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Osmanağaoğlu.

Sayın Ünal Demirtaş, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tüm hazırunu saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Bakan, 2022 yılı bütçesinin de tüm milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Elbette tüm ekonomi konuları üzerinde konuşulabilir ama bugün ben sadece Türkiye İstatistik Kurumu üzerine değerlendirmelerimi yapacağım. TÜİK, geçmişten bu yana çok önemli bir görev yürüten, devletin çok köklü bir kurumudur. 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 4'üncü maddesinde “Üretilen istatistikler, güvenilirlik, tutarlılık, tarafsızlık, istatistikî gizlilik, güncellik ve şeffaflık ilkelerine göre hazırlanır ve uygulanır. Resmî istatistiklerin gerçekleri yansıtmasının sağlanması, tüm kullanıcılara tarafsız ve eş zamanlı olarak sunulması, gizlilik ilkesine riayet edilmesi, kamuoyunun bilgi edinme hakkının gözetilmesi temel esaslardır.” denilmektedir yani TÜİK'in resmî istatistiklerinin gerçekleri yansıtmasının sağlanması, verilerin güvenilirlik, tutarlılık, şeffaflık ilkelerine uygun olması kanunla TÜİK'e bir görev olarak verilmiştir.

Sayın Bakan, siz de konuşmanızda buna işaret etmişsiniz zaten ama gerçek duruma bakıyoruz, gerçek öyle mi? Maalesef öyle değil. Maalesef, AK PARTİ hükümetleri döneminde tüm kurumlarda meydana gelen tahribat TÜİK'te de gerçekleşmiştir.

TÜİK, son yıllarda, enflasyon ve işsizlik gibi vatandaşlarımız için son derece önem taşıyan verilerde ülke gerçekleriyle örtüşmeyen, İŞKUR, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu gibi devlet kurumlarının ve uluslararası kuruluşların verileriyle çelişen, gerçek dışı veriler açıklamaktadır. Bunun sebebi ise şudur: Ülkemiz, özellikle tek adam yönetiminin yürürlüğe girdiği 2018'den sonra çok daha kötü yönetilmeye başlandı. Ülke kötü yönetildikçe de ekonomik kriz derinleşerek devam etti ve ekonomik buhrana dönüştü ancak ekonomik buhran sonucu ortaya çıkan kötü ekonomik verileri de halkın öğrenmemesine çalışılmaktadır. Bu sebeple de siyasi talimatla, istatistik oyunlarıyla gerçek veriler gizlenmeye çalışılmaktadır. Bu anlamda, TÜİK'in son yıllarda enflasyon ve işsizlik gibi önemli konularda açıkladığı veriler, gerçek durumu yansıtmaktan uzak, çelişkili ve tutarsız veriler olmuştur. TÜİK, maalesef, AK PARTİ'nin oluşturmaya çalıştığı “sanal pembe tablo” algısını sağlamaya ve güçlendirmeye yönelik makyajlı verileri açıklamaktadır.

Öte yandan, TÜİK'in şeffaflığına dair çok temel eleştiriler 2018, 2019 ve 2020 yılları Avrupa Birliği ilerleme raporlarında da yer almıştır. TÜİK başkanlarının atama sürecine ilişkin 2020 Yılı Türkiye İlerleme Raporu'nda “TÜİK içerisindeki atama ve görevden alma süreçlerinin şeffaflığına ilişkin birtakım eleştiriler hâlâ devam etmektedir.” denilerek bir kez daha bu durum eleştirilmiştir. TÜİK, son yıllarda -AK PARTİ'nin- en sık başkan ve yönetiminin değiştirildiği kurumlardan biridir. Nitekim 2021 yılı Mart ayında da TÜİK Başkanı ve sonrasında da yönetim tekrar değiştirilmiştir.

Enflasyona yönelik veriler, özellikle memurların, emeklilerin ve asgari ücretlilerin maaş artışlarını, küçük esnafımızın kazançlarını ve faiz oranlarını doğrudan etkilediğinden son derece önem taşımaktadır. Bu sebeple, TÜİK'in TÜFE verilerinin gerçek veriler olarak açıklanması tüm vatandaşlarımızın ama özellikle de dar gelirli vatandaşlarımızın yararına olan bir durumdur ancak TÜİK 3 Ağustos 2021 tarihinde temmuz ayı TÜFE oranını açıkladıktan bir gün sonra, 4 Ağustosta, Sayın Cumhurbaşkanımız Erdoğan bir televizyon programında şunu ifade etmiştir: “Buradan sinyali belli yerlere vermiş oluyorum. Bundan sonra, enflasyonun daha yukarı çıkması mümkün değil. Zira, faiz oranlarında da düşüşe geçiyoruz.” Cumhurbaşkanının bu açıklaması sonrasında TÜİK sinyali almış ve buna göre de değerlendirmelere başlamıştır. Buna göre, 11 Ağustosta basına yansıyanlara göre, enflasyon oranının yüksek çıkmaması için TÜİK merkez teşkilatından bir başkan yardımcısının bütün bölgeleri aradığı ve giyim grubunda olan artışların geri alınması yönünde talepte bulunduğu, kurum içinde enflasyonun düşük tutulması için bazı yöntemlerin uygulandığı ifade edilmiştir. Bu açıklama yapıldıktan sonra da TÜİK tarafından açıklanan enflasyon verileri son üç aydır yüzde 19’lar seviyesinde ve yatay bir seyir izlemektedir. Oysa, halkın hissettiği gerçek enflasyon ise yüzde 50’nin çok çok üzerindedir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Demirtaş, lütfen tamamlar mısınız.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Efendim, tamamlamak üzereyim.

Sayın Bakan, sokağa çıkarsanız, pazara, markete giderseniz yüzde 50 enflasyonu görür ve hissedersiniz. TÜİK’in resmî enflasyon ile gerçek enflasyon arasındaki makası bu şekilde açmasıyla emekli, asgari ücretli, memur, çiftçi yani dar gelirli enflasyona karşı ezdirilmektedir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

Tamamlayalım lütfen.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Tamamlıyorum efendim.

Bu sebeple, TÜİK’in, kanunun kendisine vermiş olduğu yükümlülük gereği gerçek enflasyonu açıklaması gereklidir. Zaten TÜİK’in güvenilirliği son derece yara almıştır, zedelenmiştir; eğer bunu açıklamazsa bundan sonra da güvenilmeyen bir kurum olmaya devam edecektir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Ek süreniz de bitti.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Saygılarımı sunuyorum.

2022 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Şevin Coşkun, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

ŞEVİN COŞKUN (Muş) – Teşekkürler.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli üyeler; hepinizi selamlıyorum.

TÜİK, özellikle ekonomik kriz, işsizlik, yoksulluk alanlarında gerçeği gizliyor; güvenilirliğini ve inandırıcılığını yitirmiş durumda. Çünkü işsizliğin en yoğun yaşandığı bu dönemde, TÜİK 2021 Ekim verilerine göre işsizlik sadece yüzde 12,1; DİSK-AR’ın verilerine göre ise geniş tanımlı genel işsizlik oranı yüzde 27,2’dir. Genç işsizliği Mayıs 2021’de yüzde 42,4 olarak hesaplandı; bu oran kadınlarda yüzde 33,7; erkeklerde ise yüzde 23,9. Özellikle kadınların istihdamı, ekonomik açıdan güçlenmesi ve bağımsızlığı önünde büyük engel olan iktidar, kadınları işsizliğe itmeye var gücüyle devam ediyor.

Sosyoekonomik ve gelişmişlik verilerine göre en düşük kentlerin başında Van, Muş, Bitlis, Hakkâri yer alıyor. Ülkenin içinde olduğu ekonomik kriz, işsizlik, yoksulluk, hayat pahalılığı almış başını gidiyor; bunun yansımaları en derin halklarımız yaşıyor. Zamlar, neredeyse haftalık yapılıyor. Dört ay içinde ayçiçeği yağına yüzde 60, tavuk etine yüzde 64, mercimeğe yüzde 41 zam yapıldı.

Bugün, İstanbul'da ekmeğe yüzde 25 zam yapıldı. Önceki gün de Edirne'de ekmeğe yapılan zamma bulunan kılıf, fiyat yükseltmek yerine gramaj düşürmek oldu; 2 TL'ye satılan 230 gram ekmeğe, 30 gram küçültülerek aynı fiyattan satılma kararı alındı. İktidarın zam oyunları bununla sınırlı değil elbette. En son "Benzine 15 kuruş indirim yaptık." denildi, birkaç gün geçtikten sonra da 29 kuruş zam yapıldı. Zam örneklerini saymakla bitirmek mümkün değil. Kışa girerken yapılan zamlara baktığımızda, iki ayda kömüre yüzde 72, oduna yüzde 33, sobaya yüzde 31, LPG'ye 71 kuruş... Doğal gaz son iki yılda yapılan zamlarla Türkiye açık ara farkla zam şampiyonu oldu. Ayrıca, sebze ve meyvede de durum çok farklı değil. Marketten alışveriş yapamayan yurttaşlar, pazardan da akşam saatlerinde artakalan sebze ve meyveleri toplamak zorunda kalıyor artık. Unutmayalım, bu ülkede insanlar evine ekmeğe götüremediği için intihar etti. Bu kadar açlık ve yoksulluk varken iktidar ve yandaşları lüks içinde yaşıyor.

Ülkenin temel geçim kaynakları arasındaki tarım ve hayvancılık da bitme noktasına geldi. Çiftçiler ve hayvan yetiştiricileri durmadan yapılan zamlar nedeniyle büyük bir mağduriyet yaşıyor. Bu mağduriyeti yaşayan kentlerden biri de seçim bölgesi Muş kenti. Hayvan yetiştiricileri yem ve samana yapılan zamlarla baş edemiyor. Muş Ovası, Türkiye'nin 3'üncü büyük ovası. Muş Ziraat Odasının belirttiğine göre, her yıl ekim ayı itibarıyla ovanın tamamı ekilirken bu yıl sadece yüzde 10'u ekilmiş. Çiftçi artık tarlasına giremiyor çünkü gübre fiyatlarına on altı ayda 31 kere zam yapıldı. Gübre, mazot başta olmak üzere girdilerin pahalılığı nedeniyle verimli toprağına rağmen Muş Ovası ekilemiyor. Çiftçinin mağduriyeti bununla da sınırlı değil. Özelleştirilen Muş Şeker Fabrikası üreticiyi Ağrı Şeker Fabrikasına mahkûm etti. Fakat devlet Ağrı Şeker Fabrikasını da gözden çıkarmış olacak ki neredeyse on ay boyunca faal olmayan fabrikanın bakım ve onarımları bu sürede yapılmadığı için, bu yıl hasat zamanında meydana gelen arıza, üreticiyi zor durumda bıraktı; şeker pancarı taşıyan traktörler kilometrelerce uzayan kuyruklarda beklemek zorunda kaldı.

Ülkedeki derinleşen ekonomik kriz nedeniyle esnaf, çiftçi, işçi, emekçi, kadınlar, gençler, engelliler her geçen gün daha da zor durumda. Bakanlığın bütçesinde de görüldüğü gibi, 2022 bütçesi pandemi şartlarında artan yoksullukla mücadele için toplam bütçenin ancak yüzde 2,8'ini ayırabilmiş durumda; bu da iktidarın halklara değil, yandaşlara dair bir bütçesi olduğunun göstergesidir. Bizler her fırsatta "Saraya, savaşa, yandaşlara değil; halka bütçe." demeye ve mücadelesini sürdürmeye devam edeceğiz. Bu nedenle, halka ait olmayan bu bütçeyi de reddediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, bugün -nazar değmesin- iyi gidiyoruz, erken bitireceğiz herhâlde. Şöyle bir planlamayı yapalım artık: Komisyonumuz dışından teşekkür eden arkadaşlar tamamlandı gibi görünüyor, yeni bir arkadaşımız gelmezse üyelerimizden devam edelim. Bittikten sonra soru cevap yapacağız. Sorulardan sonra masaların toparlanması, salonun havalandırılması ve Sayın Bakanımızın sorulara hazırlanması bağlamında bir süremiz var; bir on, on beş dakika ara verip sonra Sayın Bakandan sorulara cevap isteyeceğiz, böyle bir yol haritamız var.

Sayın Cavit Arı söz talep etmiştir.

Buyurun Sayın Arı.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Sunumunuzda Türkiye’de sanki ekonominin tam anlamıyla rayında olduğuna dair, böyle bir pembe tablo çizmeye çalıştınız ama hayat öyle değil Sayın Bakan, gerçekler farklı. Bugün, sokağa çıktığınızda vatandaşın yüzüne şöyle bir bakarsanız neredeyse mutlu bir vatandaşımız kalmadı Sayın Bakan. Herkeste maalesef ki bir karamsarlık hâkim, yarın kaygısı hâkim. Biz, bunu istemeyiz ama maalesef ki iktidarınızın yarattığı acı tablodan kaynaklı durum böyle.

Hayat pahalılığı gerçeği var. Emeklinin, memurun maaşı yetmez, asgari ücret yetmez, birçok esnaf borçlu, krediyle nefes alabiliyor yani kısacası herkes sıkıntıda Sayın Bakanım. İcralar patlamış, bir taraftan dosya sayıları katlamış ancak tahsil edilen dosya miktarı ise her geçen gün oransal anlamda düşmekte çünkü vatandaşta para kalmadı.

Elektrik, doğal gaz fiyatları katladı. Bizim talebimiz olan, TRT payı kaldırıldı ancak en azından kış sezonunda ÖTV ve KDV’nin kaldırılması talebimizi tekrarlıyoruz. Devletin kendi alacaklarına -örneğin maktu harçlara, damga vergisine, trafik cezalarına, pasaporta gibi- uygulanan artış oranları -adına “yeniden değerlendirme oranı” diyoruz- yüzde 36,2 ancak maaşlara ise getirilmeye çalışılan oran en fazla yüzde 9’lar seviyesinde. Sayın Bakan, takdir edersiniz ki devletin kendi alacağına uyguladığı yeniden değerlendirme oranı aslında piyasada -maalesef- olan gerçek enflasyonu bir anlamda göstermekte. Sizin memura, emekliye bu orandan zam yapabilmemiz gerekirdi. Aksi hâlde sıkıntılar her geçen gün daha da artacaktır.

Sayın Bakan, daha öncesinde de dile getirmiştik, iktidarınız döneminde çok sayıda özelleştirmeler yapıldı. Gerçekten satılması, özelleştirilmesi gereken yerler olabilir ancak 1986’da başlayan ve 2020 yılına kadarki bu süreçte toplamda 70 milyar dolar civarında bir özelleştirme yapıldı. Bu özelleştirmenin hemen hemen çoğunluğu sizin iktidarınız döneminde gerçekleşti Sayın Bakan. Özellikle 2020 yılı için söyleyeyim: Covid nedeniyle birçok iş ve işlemlerde yavaşlama ve durma meydana geldi ama bakın, özelleştirme son hızıyla devam etti ve 2020 yılında 80 özelleştirme gerçekleşti Sayın Bakan.

Geçen sordum, bakın, geçen sordum; Sayın Bakan, örneğin, ilimiz Antalya’da Finike ilçesinde çok sayıda taşınmaz, Aksu ilçesinde çok sayıda taşınmaz satıldı dedim. Şimdi, cumhuriyetin ilanından bugüne kadar, iktidarınız dönemine kadar o zor şartlarda yapılmış birçok fabrika tarafınızdan satıldı. Hadi, fabrikaları sattınız, birçok kurumu sattınız; Sayın Bakan, şimdi, kala kala, elinizde değerli araziler kaldı ve bu değerli arazileri her geçen gün satmaktasınız. Bakın, söylediğim gibi, Finike ve Aksu; sordum ve cevaben geldi: 2021 yılında Finike’de önce 24 milyonluk bir taşınmaz, sonrasında da 51 milyonluk yani toplam 75 milyonluk bir satış gerçekleşmiş. Aksu ilçemizde de 634 milyonluk taşınmazlar satılmış Sayın Bakan. Şimdi, “Bu taşınmazların satıldığı bölgelere bu satış bedelinden de herhangi bir katkı, destek veriyor musunuz?” diye sorduğumda, böyle bir uygulamanız olmadığını da görüyoruz ve dediniz ki: “Sosyal konutların yapımında harcanıyor.” Sayın Bakan, Antalya Milletvekili olarak ben buradan bir kez daha tekrarlamak istiyorum: Mademki bu taşınmazları satıyorsunuz ve sosyal konutlarda kullanıyorsunuz, o zaman Manavgat’ta ve diğer ilçelerimizde yangında evleri yanan vatandaşın neden para istiyorsunuz? Zaten evi yanmış ve bu yanan evlerin bedelinin yüzde 50’sini vatandaşın istemektesiniz.

Kamu-özel iş birlikleri son dönemlerin en önemli konusu olmaya devam etmekte Sayın Bakan. Yine, özellikle ulaşımda 2024 yılına kadar 96,5 milyar, şehir hastaneleri için de 94,2 milyar bir ödemenin yapılacağı ortada yani 2024 yılına kadar 192,8 milyarlık kamu-özel iş birliklerine harcamalar yapılacak. Yani bu rakamlar gerçekten çok büyük rakamlar. Sonuçta, siz “Bunları biz yaptık.” diye siyaset malzemesi yapmaktasınız ama aslında görüyoruz ki bunları siz yapmadınız; iktidar olarak

siz değil, bir işletmeci yapmakta Sayın Bakan. Sonuçta, bunun bedelini vatandaştan alıyorsunuz. Vatandaştan alıyorsunuz ama kullanan parasını ödüyor ama kullanmayandan da yine almaya devam etmektesiniz. Geçen, bir bakanlık görüşmelerinde Niğde-Tarsus Otoyolu için 115,5 gidiş; 115,5 dönüş yani kısacası, gidiş geliş 231 TL para ödenmekte olduğunu buradan ifade ettim ve bu açıklamama istinaden gelen cevapta, efendim, bu yolun yapılmasıyla ilgili uygulama sözleşmesinde yer alan hükümler çerçevesinde bu paranın ödendiğini ifade ettiniz. Yani kısacası, vatandaş bu yollardan geçmekle bir anlamda mağdur edilmekte.

Sayın Bakan, farklı bir konuya daha değinmek istiyorum. Şimdi, zaman zaman işte, efendim, kumarın doğru olmadığına dair açıklama yaparsınız. Evet, kumar gerçekten zararlıdır ve olmaması gerekir. Ancak yine sizin iktidarınızda bakın, Millî Piyangoyu bir anlamda, gelir paylaşımı esasına dayalı olarak on yıl süreyle özelleştirdiniz diyebiliriz. Bunun zaten niye yapıldığını da ben anlamış değilim. Yani neredeyse Türkiye’de belki de en çok para kazanan kurumların başında gelmekte ama... Şimdi, bakın, sizin döneminizde bu, Millî Piyango çeşitleri o kadar arttı ki vatandaşları bir anlamda kumara sevk etmektesiniz. Bakın, sadece piyango varken akabinde “Hemen Kazan” “Sayısal Loto” “Şans Topu” “On Numara” “Süper Loto”yla vatandaş her gün bu kumarı bir şekilde oynamak durumunda. Onun devamında, daha önce sadece “Hemen Kazan”la oynanan bir oyun varken, Sayın Bakan, bakın, şimdi bunun çeşitlerini arttırmışsınız bu özelleştirmeden sonra. Şöyle görebilirsiniz: Renkli kazı kazanlar. Yani böyle, yoldan geçenin de dikkatini çeken kazı kazanlar var. Şimdi, isimleri de çok enteresan. Bakın, Sayın Bakan, “Altın” diye bir kazı kazan var, tanesi 5 lira.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümleleri alalım.

CAVİT ARI (Antalya) – Şimdi, yine, “Altın Yumurta” yani artık bunu oynayan nasıl altın yumurta kazanacak, bilmiyorum ama tanesi 10 lira. Yine “Şans Dağı” diye bir şey var, 10 lira.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, süreniz bitmiştir Sayın Arı.

Teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bitti süreniz Sayın Arı, rica ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Efendim, “Milyonerler Kulübü” var, 20 lira. “Hazine Haritası” var, 20 lira.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Anlaşıldı, anlaşıldı.

CAVİT ARI (Antalya) – Efendim, “Para Yağmuru” var, 30 TL. Yani siz, böyle, vatandaşı bunları oynamaya teşvik eden bir anlayış içerisindeyiz diyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Arı.

CAVİT ARI (Antalya) – Yetmeyen bütçenin vatana millete hayırlı olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın İbrahim Aydemir, buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Değerli Bakanım, şahsınızda bütün heyete saygı sunuyorum.

Size hakikaten minnettarız. Sabahtan beri dinliyoruz. Özellikle sunumunuz çok doyurucuydu, çok izah ediciydi, anlatıcıydı. Ama bizdeki o aforizmalarla bakmak lazım. “Görene... Köre ne?” demişler ya, görmeyenlere yapacak bir şey yok. Burada birlikte çalıştık, siz buradaki hâli biliyorsunuz.

Ben özellikle son bir seyahatime vurgu yaparak bir not düşüp sonra bırakacağım. Değerli Bakanım, Erzurum'dan buraya gelirken bir taziye ziyareti için Muş'a uğradım; oradan Bingöl, Elâzığ; o güzergâhtan buraya geldim. Samimi söylüyorum, çok özel bir zemin oluşmuş. Yatırımlar, özellikle hayvancılık üzerine Muş'ta, Bingöl'de çok, böyle, üretken bir hâl var; insanlar da çok mutlu. Elbette ki sıkıntılı bir ekonomik zemin var, bunu kimsenin inkâr ettiği yok, başta siz söylediniz zaten ama buna rağmen, bir defa, çok pozitif bir yaklaşım var, çok müspet bir yaklaşım var; insanlar Hükûmete güveniyorlar, size inanıyorlar, Sayın Cumhurbaşkanımıza itimatları zirvede. Dolayısıyla, Allah'ın izniyle şu pandemi şartlarından da çok özel bir hâlde çıkacağız, zirvelere doğru yürüyeceğiz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Siz hangi...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Siz görmüyorsunuz ki. Başlarken söyledim ya “Görene... Köre ne?” Bakacaksın ki göresin, bakmadın mı göremezsin. Onun için özellikle zaten o vurguyu yaptım ben.

Şimdi, efendim, geçtiğimiz hafta Sayın Cumhurbaşkanımızın açtığı 2 tane eşsiz yatırım vardı; biri Bingöl'de, biri Adıyaman'da, -başka yatırımlar da vardı- biri doğuda, biri Güneydoğu Anadolu'da. Doğuda açtığımızın adı neydi? Efendim, hibrit enerji sistemi. Avrupa'da yok. Bir numaramız elhamdülillah. Sizler sayesinde, gayretleriniz sayesinde oluyor bunlar. Adıyaman'da olan neydi? Organize Sanayi Bölgesi'nde çatı güneş sistemleri yaptık. Böyle yüzlerce, binlerce yatırım yapıyoruz. Şu zaviyede, şu vasatta yapıyoruz yani şu sıkıntılı zeminde, küresel sıkıntıların yaşandığı vasatta yapıyoruz. Dolayısıyla çok çok değerli bunlar. O yüzden de benim arkadaşlarımdan istirhamım şu: Elbette ki her seferinde söylüyoruz, noksanlarımız var, bunları kayda geçmek lazım ama hiç olmazsa zihnimize pozitif bir harita yükleyelim ki bu bizim ailelerimize de sirayet ediyor arkadaşlar, evlatlarımıza da sirayet ediyor bakış açılarımız; dolayısıyla farkında olmadan onları da sıkıntılı bir zemine sokuyoruz, sizin lehinize olsun diye ben bunu söylüyorum. Önümüzdeki zaman diliminde, Allah'ın izniyle, yani 2022'de, açıklanan rakamlar, işte, efendim, ortaya konulan vaziyet raporu gösteriyor ki çok daha özel bir noktaya geleceğiz inşallah.

Değerli Bakanım, size güveniyoruz, itimadımız sonsuz. Ben çok fazla uzatmıyorum, Başkanımızın uyarısı var “Erken bitirelim.” diye. Allah hayırlı mübarek eylesin ama bitmeden önce -bizim sevgili 2 dadaş Bakan Yardımcımız var sağında solunda aslanlar gibi, maşallah- Erzurum için bir özel talebim var: Bizim 1. Organize Sanayi Bölgesi doldu Değerli Bakanım, çok sayıda yatırımcı var, sırada bekliyor -özel sektör, yatırımcı bunlar- ama yer yok. Şimdi, Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu, efendim, köylülerle, civardaki efendim arsa sahipleriyle irtibat kurdular. Onları almaları hâlinde 700 dönümlük yeni bir alan açılacak ama biraz paraya ihtiyacımız var. Bu konuda müzahir olursanız çok mutlu oluruz, memnun oluruz.

Ben hepinize saygı sunuyorum, bütçemiz hayırlı uğurlu olsun diyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Behiç Bey, buyurun.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinin bugünkü görüşmesi üzerinde söz aldım, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bilindiği gibi, Maliye Bakanlığı devletin temel bakanlıklarından biridir. Dolayısıyla bu Bakanlığımızın işlevselliğini artırmak aslında hem devlet muhasebatını daha uygun yürütebilmeyi hem hazinesini daha iyi yürütebilmeyi hem de tüm devlet gelirlerini bir nizam ve intizam içerisinde

sağlayarak bunun bütçeleştirilmesini sağlayabilmeyi de öngören bir bakanlık. Ancak Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte bütün bakanlıklarda olduğu gibi Hazine ve Maliye Bakanlığında da ciddi tahribatlar olduğunu burada özellikle belirtmek istiyorum.

Şimdi, devlet gelirleri açısından baktığımızda, dolaylı vergilerin yüzde 64'lere kadar çıkmış olması vergi sisteminin iyi yürütmediğini, yürütülemediğini de gösteriyor. Bunun Avrupa standartlarına doğru düşürülmesi çağdaş vergileme ilkelerine uygun bir vergi politikası yürütmeyi zorunlu kılıyor.

Diğer taraftan, Hazine ve Maliye Bakanlığını aslında klasik olarak Türkiye'de maliye politikasını da yürüten bir Bakanlık olarak -Sayın Bakanım aynı zamanda Devlet Planlama Teşkilatında da görev yaptığı için- Devlet Planlama Teşkilatıyla birlikte maliye politikasının sahibi olarak bütün toplum kesimlerini tatmin eden temel politikaları üreten bir Bakanlık olarak veya -Devlet Planlama olarak- hepsini birlikte mütalaa edebiliriz. Ancak bugün, baktığımız zaman, alt gelir grubu bütün toplum kesimlerinde yüzde 70'e kadar yükselmiştir. Bu şu demektir: Türkiye fakirleşmiştir, Türk halkı artık geçinemez duruma gelmiştir. Açlık sınırının altında -arkadaşlar- yüzde 70'e kadar orana çıkan bir toplum kesimi düşünülebilir mi? Bu toplumda diğer taraftan güvenliği sağlamak ne kadar zor. Bunların hepsi temelde maliye politikasına bağlıdır ve ona özellikle Hazine ve Maliye Bakanımız buradayken işaret etmek istiyorum.

Diğer taraftan, Sayın Bakanımız hemşehrimiz, Mersinli. Dolayısıyla Mersin Milletvekili olarak Bakanlığa geçince yeni sistem yüzünden milletvekilliği düştü. Bu itibarla Mersin'deki havaalanının, Çukurova Havaalanı'nın bitirilmesini istiyoruz Sayın Bakanım. Çeşmeli-Taşucu yolunun ihaleye çıkarılmasını bekliyoruz. Bir de Karaman'dan Silifke üzeri Mersin demir yolu bağlantısı istiyoruz. Mersin-Antalya yolunun bütün tünelleriyle tamamlanmasını istiyoruz. Hazinesinin başında olan bir kişi olarak, Sayın Bakanımız olarak bunları talep ediyoruz.

Bunun yanında, benim özellikle vurgulamak istediğim çok önemli bir konu var ve çok acil. Tarım Bakanlığı bütçesi görüşülürken de buna değinmiştim, bunu bir kez daha yüz binlerce üretici adına söylüyorum: Limon ve muz. Limonu şu anda bahçede 50 kuruşa vermek istesenez satın alan yok Sayın Bakanım. Buna bir çözüm bulunması gerekiyor. Bunu Sayın Tarım Bakanıyla da görüştim, bunun üzerinde çalışacaklarını ifade ettiler ancak çok acil ve önemli yani bir hafta içerisinde bu işin çözüme kavuşması lazım. Muz da aynı şekilde, 5 liranın altına düştü. Bugün muz, sera yapılması durumunda bir tesis gerektiren üretim tarzıdır yani çok pahalı bir üretimi var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelik, bu şekilde, bu konuyla bitirmiş olalım.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkanım, izin verirseniz son cümlemi söylemek istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) - Muz konusunu da özellikle dikkatinize sunuyorum.

Ben bu duygularla 2022 yılı bütçesinin aziz Türk milletine hayırlara vesile olmasını diliyor, hepimize saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, HDP Grubundan Sayın Necdet İpekyüz.

Buyurun lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Değerli Bakan Yardımcıları, bürokratlar ve sevgili vekil arkadaşlar; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Geçen yıl konuşmamıştım, yoktum, bir toplantıdaydım; bu yıl böyle konuşuyorum. Aslında gerçekten, sabahleyin arkadaşlar açılış yapınca sizinle buluşmak gerek yönetimde gerek Bakanlık mevkinde... Yani insan eleştirilerinden de keyif alıyor, dinlemekten de keyif alıyor, örnek olmasını diliyorum. Zaten kişi kendisine saygı duyuyorsa başkaları da ona saygı duyar.

Şimdi, Bakanlığın misyonuna baktığımızda, sürdürülebilir ekonomik büyümeden söz ediliyor; gelir dağılımından, toplumsal refahın yükseltilmesinden söz ediliyor ve gelirin eşit şekilde paylaşılmasından söz ediliyor ama baktığımızda, gerçekten bizim -gittiğimiz- gördüğümüz çok farklılık var gerek gelir dağılımında gerek toplumsal refahın yükseltilmesinde gerekse istikrarda. Yani sağlıkta şöyle bir tanım var, “patoloji” diyoruz; “patoloji” dediğimiz, vücudun fizyolojisi dışında, normal çalışması dışında bir anormal durum varsa bunun saptanması lazım. Evet, Türkiye büyüyor, büyüme rakamları açıklanıyor ama inanın sanki bir organ büyüyor ve bu giderek kanser etkisine dönüşecek, bütün vücudu durduracak düzeye gelecek. Eşit şekilde büyüme olmuyorsa bütün toplum kötü duruma gelebilir.

Bir diğeri, bizim baktığımız yer ile iktidardakilerin baktığı yer arasında bir fark var, bunun da ortaya çıkması lazım. O yüzden refahın en yüksek düzeye çıkması lazım ve biz her seferinde sosyal devletten söz ediyoruz. Sosyal devletin de olmazsa olmazlarından biri, vergi herkesten toplanıyorsa, bir kere o vergi nasıl harcanıyor, şeffaf şekilde bilinmesi lazım. Ama biz Türkiye’de biliyoruz ki daha çok emekçiler, yoksullar, en dipte yaşayanlar vergisini gayet yerinde veriyor ve her alışverişin de vergisini veriyor. Yaklaşık 10 kez vergi düzenlemesi oldu bu Parlamentoda, aslında vergilerin çoğunda büyük büyük oranlarda düzenlemeler ve yapılandırma yapıldı. Gerçek anlamda vergi verenler şunu diyor: “Acaba biz de mi vermesek?” Yani Batman’daki bir kasap, bir kuaför, bir kıraathane işleten, küçük bir esnaf, küçük bir işletmeci, tekstille uğraşan birisi bu devasa holdinglere yapılan şeyleri görünce “Niçin biz yararlanmıyoruz?” diyor. Bakın, dün Çevre Bakanlığının 4 milyarlık bütçesi vardı, sadece elektrik şirketlerine 3 milyar hibe verildi. Ya, vatandaş diyor ki: “Niye bana vermiyorsunuz? O zaman niye benim refahım artmıyor?” Burada işte tercihler öne çıkıyor ve siz vergiyi toplayıp gerçek anlamda dağıtamazsanız -“Dağıtamazsanız...” dediğim; gerçek yoksul, dezavantajlıların yararına kullanamazsanız- birçok problem de ortaya çıkış olur.

Sayın Bakan, “Pandora” denilen bir şey açıklandı ve bir kısım listeler çıktı. Bizim defalarca “5... 5...” dediğimiz, defalarca sizlerle beraber konuştuğumuzda “İsim zikretmeyelim.” dediğimiz bu firmaların çoğu vergi cennetlerine para götürdüler. Bir taraftan biz “varlık” diyoruz, “Getirin, ne olursa olsun getirin.” diyoruz, buradan da “Ne olursa olsun gitsin.” diyoruz. Normalde bir düzenleme de yapılmıştı, bunlardan vergi alınacaktı. 200 milyar dolardan söz ediliyor, 200 milyar dolardan. Bunlardan sadece yüzde 30 oranında vergi almış olsaydık 60 milyar dolar; sizin Bakanlığınız da rahatlamış olacaktı, kamu da gerçek kesimdeki insanlar da rahatlamış olacaktı. Ne bir soruşturma var ne bir takip var; bunlar kimdir, ne yapıyor, niçin yapılmıyor? Ve aslında bir usulsüzlük de yapılıyor bu para alınmadığı için ve gelenlere de “Hoş geldin, ne oluyorsa olsun getirin.” Bu, giderek bütün herkesin, bugün makarna alamayan, yağ alamayan, et alamayan, çocuğunun masrafını yapamayan, mama alamayan yurttaşın boğazından geçiyor. Açlık sınırının altında kalan insanlar “Asgari ücretten vergiyi kaldırın.” diyor, buna yanaşmadığımızda, bu devasa şirketler paraları, hepimizin parasını alıp oraya götürdüklerinde olmuyor ve oradan gelen paraları da biz “dövize” dediğimizde, “dövize” dediğimizde, şehir hastanesi kirasına verdiğimizde yine hepimizin cebinden çıkıyor, otoyollara verdiğimizde yine hepimizin cebinden çıkıyor, hava limanlarına verdiğimizde yine hepimizin cebinden çıkıyor ve ne diyorlar bu şirketler: “Pandemi var, kriz var, biz zordayız.” Hadi, bir yıllık havaalanı kirasını erteleyelim, affedelim, iki yıl boyunca da yüzde 50 düşürelim ve milyar eurolardan söz ediliyor. Biz bunları görmediğimiz zaman büyük sıkıntılarla karşı karşıya oluruz.

Sayın Bakan, normalde “özerklik” dedik de özerklik aslında Merkez Bankasından ve sizin arkanızdaki... “Bağımsız” demiyorum, özerk olması lazım. Demokratik kitle örgütleriyle, sivil toplum örgütleriyle ilişkilerinde rahat davranabilmeleri lazım. Ne Bakanlığın ne sarayın ne Cumhurbaşkanlığının orada etkisinin altında olmaması lazım hepimizi düşünüyorlarsa, bu ülkenin geleceğini düşünüyorlarsa.

Bu kurumlardan biri Kamu İhale Kurumu. Arkada oturuyor arkadaşımız. İlk çıktığımda ne demişlerdi? “Şeffaflık, rekabette bir denetim gelsin ve buradaki politikaların, siyasetçilerin kullanılması için bir eşit tarz olsun diye...” ve “İdari, mali özerklik için...” denilmişti. 200’e yakın değişiklik yapıldı, 200’e yakın. Kime yaradı bu? Ve bir kısım kurumlar da denetimden çıkarıldı. Boyuna ajans oyluyoruz, parmaklar kalkıyor, ajanslar Kamu İhale Kurumunun denetiminden çıkarılıyor. İyi de bu para kimden gidiyor? Nedir peki? Kamu İhale Kurumunun şu anda da yani bu hülle konusunda veya ustalık konusunda bir mahareti var.

Şimdi, Sayın Bakan, birçok kurum -yani TÜİK’le ilgili de konuşmak isterdim ama- arkada duruyor ve özerk olsalar şunu yapmaları lazım... Ben bir sağlık çalışanı olarak... Ya, Türkiye hep afetlerde midir, hep depremde midir, hep salgında mıdır? Yani Karadeniz’de sel olduğunda, Van’da sel olduğunda anlıyoruz, her tarafta deprem ve salgın mı var? Keşke bir harita çıkarsa Kamu İhale Kurumu, Türkiye’de 21/b’ye göre verilen ihalelerin haritasını çıkarsa. Demek ki Türkiye uzun süredir olağanüstü hâlde yaşıyor. Yani olağanüstü hâlde Batman’da, Van’da yasakların ikide bir uzatılmasını kabul etmediğimiz hâlde benimsettiler, şimdi de bütün ihaleleri böyle mi yapıyorlar?

Bakın, ben bazı örnekler vereceğim: Araç kiralama. Ne diyor? “Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya yapım tekniği açısından özellik arz eden veya yapı veya can ve mal güvenliğinin sağlanması açısından ivedilikle yapılması gerekliliği idarece belirlenen hallerde veyahut idare tarafından önceden öngörülemez olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.” Araç ihalesi böyle bir şey midir? Adalet Bakanı cezaevi yapacak, böyle bir şey midir? Otel yapacak, böyle bir şey midir? Ticaret Bakanlığına havlu alınacak, böyle bir şey midir? Yani bu Kamu İhale Kurumu bir denetim yapsa, TÜİK keşke bir araştırma yapsa sadece bu 21/b’yle yapılan, kimler almış, hangi şirketler almış? Bu şirketleri görsek. Yani o zaman biz söyledığımızda “Bu paralar nereye gidiyor?” dediğimizde “5... 5...” dediğimizde ne olur? Bingöl Kığı-Yedisu yolu 630 milyon Sayın Bakan, 630 milyon; 21/b’yle yapılmış yani büyük bir felaket olmuş da 630 milyonluk... Ve firma ismi vermeyeceğim, bildiğimiz firmalar. Trabzon-Aşkale yolu 953 milyon; 21/b’yle yapılmış. Bunlar hep bizim cebimizden çıkanlar.

Şimdi gelelim kayyumlara. Arkadaşlar hep söylüyor “kayyum, kayyum” dediğimizde... Ya, inanın kayyum doğal bir afete dönüşmüş, bütün ihaleleri böyle yapıyor. Bakın, Diyarbakır Bağlar Belediyesi, orada arkadaşımız kazandı, Yüksek Seçim Kurulu dedi ki: “Sen normalde seçilemezsin, KHK’lisin.” 2’nci kişiye verdi. Şu anda benim tespit ettiğim rakamlara göre, 180 milyonluk ihalenin 169 milyonunu 21/b’yle yapmış. Ya, Diyarbakır Bağlar’ı görüyoruz, büyük bir afet yok ama en büyük afet o Belediye Başkanının orada oturması. Gasbetmiş; en büyük afet. Ve ne yapmış Sayın Bakan, ne yapmış? Burada bakın, arkadaşların hepsi dinlesin: 88 milyona asfalt makinesi kiralamış, sıfırı 14 milyon. 14 milyon sıfırı! Ya, demezler mi “Sen Bağlar’daki yurttaşın gırtlığından kesiyorsun, Diyarbakır’ın en yoksul yerinden sen kesinti yapıyorsun.” Bunu demezler mi? Bunu demediğimiz zaman adalet olmaz, adil olmaz. Mardin kayyumu 590 milyon yolsuzluk yaptı, Sayıştay, mahkeme kararlarında var; 590 milyon. Ya, yaptığı ihalelerin büyük çoğunluğu 21/b’ye göre. Büyük bir felaket.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Son cümle... Son cümle değil de yani çok şey var.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Sayın İpekyüz, bu söylediklerinizi...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Önemli belgeler var, kesinlikle öyle, ziyaret de ederim. Yani zaten bunlara dikkat çekmek için. Arkadaşların da dinlemesi lazım çünkü arkadaşların da bilmesi lazım.

Bakın, şu: Batman, vekili olduğum il. Geçen ay ihalesi yapılmış, 813 bin lira, 1 milyona yakın. Batman’da doğal afet mi var? Salgın mı var?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son konu olsun lütfen, vakti aştınız.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Batman’da 9 köyün içme suyu yok, içme suyu yok elektriği kesildiği için. Yaklaşık bin hanenin elektriği kesik, ısınmıyor. Şimdi, hangisi afettir, hangisi salgındır? Böyle “Hoş geldin.” demek midir? Biz bunlara “Güle güle.” diyeceğiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Necdet Bey, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, böylece bütçe kesin hesap ve Sayıştay Raporları üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır. Katkıda bulunan, söz alan bütün milletvekillerine teşekkür ediyoruz.

Şimdi soru-cevap işlemine geçeceğim.

Önce soru bölümümüz var. Sayın Bakana soru sormak isteyen değerli milletvekillerinin sisteme giriş yapmaları gerekmektedir. Komisyon üyelerimiz için on dakika, diğer milletvekillerimiz için beş dakika olmak üzere toplam on beş dakika soru taleplerini karşılayacağım, sonra da Hazine ve Maliye Bakanımız Sayın Lütfi Elvan’a cevap için söz vereceğim.

Şimdi ilk sözü Sayın Paylan’a veriyorum.

Buyurun Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bugünlerde varlık vergisi çok popüler ve varlık vergisininin 79’uncu yıl dönümünü yaşıyoruz. Hristiyan, Musevi yurttaşlarımız varlık vergisi uygulamasıyla büyük bir yıkım daha yaşadılar. Bu varlık vergisi uygulamasında, en azından bir özür dilemek için veya bunun tazminatıyla ilgili Bakanlığınızda bir çalışma var mı yetmiş dokuz yıl sonra bu adaleti sağlamak için ve dedelerimizin ruhunu şad etmek için? Rant vergisiyle ilgili bir çalışmanız var mı Sayın Bakan? Karbon vergisiyle ilgili bir çalışmanız var mı? Yurt dışı vergi cennetlerindeki listeleri neden yayınlamıyorsunuz ve ne zaman yayınlayacaksınız? EYT’yle ilgili bir çalışmanız var mı? Asgari ücretin vergi dışına çıkarılmasıyla ilgili bir çalışmanız var mı? “Nereden buldun?” uygulamasını Maliye ne zaman hayata geçirecek? Vergi adaletini sağlamak için bir çalışma yapıyor musunuz? Gelir vergisi reformu için çalışma tozlu raflarda neden bekletiliyor? Kripto para piyasasını regüle etmek için bir çalışmanız var mı Sayın Bakan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Erhan Usta...

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

SPK’yle ilgili 2 tane sorum olacak. Sayın Bakan da ifade etti, halka arzlarda bu yıl da çok ciddi bir artış olduğunu söyledi. Fakat biz bunlara baktığımızda ortak pay satışı yoluyla halka arz yapıldığını görüyoruz. Yani 19,2 milyar TL’nin yaklaşık yüzde 55’i yani 10,5 milyar ortakların cebine gitmiş dolayısıyla şirkete yeni bir şey gelmiyor ve bünyesi sağlam olmayan birçok şirketin de halka arz edildiği konusunda piyasada çok ciddi bir kanaat var. İnsanlar şunu söylüyor: “Ya, varlığı değil, borcu halka arz ediyorlar.” Dolayısıyla, SPK’nin bu kadar çok halka arza onay vermesinin arkasındaki motivasyon nedir? Yine, bununla benzer bir şekilde, bedelli sermaye artışı izinleri de verildi. Birçok firma var, içi boş firmalara ciddi bedelli sermaye artışı verildi ve yüzde 2, 3’lük imtiyazlarla imtiyazlı hisseler, bu kalan, milletten toplanan bu paraları çok rahat bir şekilde harcıyorlar. Dolayısıyla buralarla ilgili çok sıkıntılar var Sayın Bakan. Buna ilişkin düşüncelerinizi bizimle paylaşırsanız sevinirim.

İkinci bir konu: Bu otomobil vergilerinde biliyorsunuz, ÖTV’lerde eşik değerini yükselttiniz, dolayısıyla vergiyi bir miktar aşağı çektiniz. Fakat piyasada, bayilerden sıfır otomobil, birinci elde alamıyorsunuz, plaka kesiliyor ikinci el olarak satılıyor sıfır otomobiller. Dolayısıyla sizin o vergi indiriminiz piyasaya yansımış değil, bunun muhtemelen farkındasınızdır. Bunu çözmek için ne yapacaksınız?

Son konu da arazi satışları çok ciddi arttı. Buradaki politikanız nedir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bülent Kuşoğlu, buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Sayıştay raporlarından bahsettiniz, “Bazılarıyla ilgili konuyu da çözümledik.” dediniz ama özellikle, ben, diğer bulgular arasından 4, 5 ve 9’u sormak istiyorum. Önemlidir bunlar hazine açısından, onun için bilgi verebilirseniz memnun olurum.

Bir de yurt dışında Türklere ait kaç milyar dolar olduğu tahmin ediliyor Merkez Bankası ve Maliye kayıtlarına göre? Daha önce, 2015’te, Sayın Maliye Bakanı Şimşek’in açıklamaları vardı, 135 milyar dolardı o tarihte. Şimdi ne kadar oldu tahmininize göre?

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Emine Gülizar Emecan...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, 2019, 2020 ve 2021 yıllarında yayınlanan yeni ekonomi programlarında, etkin olmayan istisna, muafiyet ve indirimlerin gözden geçirilerek kademeli olarak kaldırılacağı ve vergi mevzuatının sadeleştirileceği belirtilmekte. Aynı ifadeler 2022-2024 Orta Vadeli Program’da da yer alıyor. Çalışmalar bu konuda yapılıyor mu ya da yapılacak mı Bakanlığınızda?

İkinci sorum: Bütçeye eklenen 2022 Yılı Vergi Harcamaları Raporu’na göre 336 milyon TL’lik bir gelirden vazgeçilmekte. Bu tutar 2022 yılı için tahmin edilen 278 milyar liralık bütçe açığından çok fazla. Sosyal Güvenlik Kurumunun prim indirim ve muafiyetleriyle ilgili vazgeçilen prim gelirleri de eklendiğinde çok daha büyük tutarlar ortaya çıkıyor. Bu itibarla, sağlanan vergi ve prim istisna, muafiyet ve indirimlerinin getirisinin ve etkinliğinin ne olduğuyla ilgili analizler Bakanlığınız bünyesinde yapılıyor mu?

2006 yılında yürürlüğe giren Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 30’uncu maddesinde Bakanlar Kurulunca belirlenen vergi cenneti ülkelerde yerleşik olan veya faaliyette bulunan kurumlara yapılan her türlü ödemeler üzerinden yüzde 30 oranında vergi kesintisi yapılması öngörülmüyordu. Ancak bu düzenleme aradan on beş yıl geçmesine rağmen vergi cenneti ülkeler belirlenmediği için uygulanmıyor. Bu yönde bir düzenleme, yapılacak bir çalışma var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Necdet İpekyüz...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Son bir yılda Uzlaşma Komisyonuna vergi uzlaşması konusunda kaç müracaat olmuş? Hangi şirkete ve ne kadar miktarda uzlaşma sağlanmış TL olarak?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Süleyman Girgin...

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yayınlanan 2014-2018 Dönemi Gelir İdaresi Başkanlığı Stratejik Planı'nda "Kayıt dışı ekonominin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 5 düşürülecektir." denilmekle birlikte, bu dönemde yapılan çalışmalar hakkında bir açıklama yapılmamıştır. 2019-2023 Dönemi Gelir İdaresi Başkanlığı Stratejik Planı'nda da "Kayıt dışı ekonomiyle mücadeleyle katkı sağlanacaktır." denilmektedir. Buna göre, bugün itibarıyla kayıt dışı ekonominin gayrisafi yurt içi hasılaya oranını ölçebilen saygın bir çalışma mevcut mudur? Varsa buna göre kayıt dışı ekonomide yüzde 5'lik düşüş sağlanmış mıdır?

Bir diğer sorum: 2015-2017 yıllarını kapsayan Kayıtdışı Ekonominin Azaltılması Programı Eylem Planı'nda yer almakla birlikte, 2019-2021 eylem planında yer almayan tek eylem olan kayıt dışı ekonominin boyutunun belirlenmesi ve ekonomi üzerindeki etkilerinin analizi konusunda yapılan çalışmalar nelerdir?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, çok sayıda talep var, kısa sorabilirsek çok memnun olurum.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Son sorum: Sayıştay raporuna göre banknot matbaası ve Ankara yerleşkesi proje ve ihale dosyası hazırlanması işinde, yüklenici tarafından yerine getirilmeyen inşaat ruhsatı alma aşamasına isabet eden ihale bedelinin dörtte 3'lük kısmının ödendiği, bunun açıkça hukuka aykırılık teşkil ettiği ifade edilmiştir. Bu konuda bir işlem yapılmış mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Durmuş Yılmaz...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Bakanım, 2022 yılında merkezî yönetim bütçe gelirlerinin bir önceki yıla göre yüzde 15,4 oranında artışla 1 trilyon 473 milyar TL'ye, vergi gelirlerinin ise yüzde 18,9 oranında artarak 1 trilyon 258 milyar TL'ye yükseleceğini söylüyorsunuz. Bu artışlar ekonomik koşullar aynı olmak koşuluyla ve de vergi oranları değiştirilmeden ekonomik aktivitede bir artış olacak, ekonomi canlanacak, oradan matrah yükselecek, oradan mı gelecek, yoksa vergi oranları artırılıp zam yapıp oradan mı gelecek, yoksa her ikisi de olmayacak da -burada yapılması gereken şey- enflasyona bel bağlanıp enflasyon artacak, dolayısıyla aynı seviyedeki ekonomik aktivite enflasyon kadar artacak ve oradan enflasyon vergisi mi alacaksınız? Yani bu artışların kaynağı nedir?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Cavit Arı...

Vaz mı geçtiniz?

CAVİT ARI (Antalya) – Birazdan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki.

Sayın Gülüstan Hanım, buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim.

21/b usulü ihalede bir istisna olmasına rağmen genelleşmiş durumda. Bu genelleşmeye ilişkin bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

Vergi adaleti için bir düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz?

Asgari ücreti vergi dışı bırakmak için bir çalışmanız var mı?

EYT'lilerin mağduriyetini gidermek için mali bir projeksiyonunuz var mı, çalışmanız var mı?

Ve son beş yıl içerisinde, Kamu İhale Kurumunun denetimi dışına kaç kurum çıkarıldı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ünal Demirtaş...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, geçen yıl yüzde 9,11 olan yeniden değerlendirme oranını, 2022 yılı için yüzde 52'nin üzerinde zam yapılarak yüzde 36,2 olarak açıkladınız. TÜİK'in resmî enflasyonu yüzde 19'larda açıkladığı; işçi, emekli, memur maaşlarına en fazla yüzde 19 zam yapılacağı bir dönemde motorlu taşıtlar vergisi, ehliyet ve pasaport harçları ve trafik cezaları gibi parametreleri kapsayan yeniden değerlendirme oranı neden yüzde 36,2'ye çıkarılmıştır?

İki; bu artış oranı bir taraftan da vatandaşlarımıza haksızlık değil midir?

Üç; bu artış oranı diğer taraftan da gerçek enflasyonun yüzde 36'dan daha aşağıda olmadığı bir itirafı değil midir?

Son sorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, iğneden ipliğe her şeye yüzde 50'nin üzerinde zam geldiği bir durumda, dar gelirli olan yani işçilerin, emeklilerin, memurların maaşlarına en fazla yüzde 19 oranında zam yapılacağı öngörülmektedir ancak TEFE ile TÜFE arasındaki makas da çok açılmıştır. Bu sebeple, memurun, asgari ücretlinin, emeklinin maaşlarına en az TEFE/TÜFE ortalaması kadar bir zam yapmayı düşünmez misiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Cavit Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakan, Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yayımlanan en son -2019-2023 arası- stratejik planda “Vergi ve diğer mali yükümlülüklerin zamanında ödenmesini sağlamak amacıyla, tahsilatta etkinlik artırılacaktır.” denilmekle birlikte, bu dönemde tahsilat oranları, Başkanlığın kendi verilerine göre 2014 yılında yüzde 85,2'yken 2020'de yüzde 80,12'ye düşmüştür.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, kısaca sorabilirsek.

CAVİT ARI (Antalya) – Bitiriyorum.

Tahsilat oranlarını artırmak amacıyla ne gibi çalışmalar yapılacaktır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sibel Özdemir Hanım, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Konuşmamda da sormuştum; Hazine ile Merkez Bankası arasındaki protokoldeki o sürede, yıllar itibarıyla ne kadar döviz alımı yapılmıştır?

Hazinenin devlet kurumlarına ve belediyelere verdiği garantiler ne kadardır?

Bir de vergi düzenlemeleriyle ilgili -Avrupa Birliği raporlarına da çok yansıyan- özellikle Kamu İhale Kurumuyla ilgili geçici vergi düzenlemelerinin çok sık yapıldığı ve genelde de öngörülebilirliği sağlamak adına dünya uygulamalarında bunların bir ertesi yıl uygulamaya geçtiği... Bu vergi düzenlemelerinin ulusal ve uluslararası yatırımcılar açısından ne tür etkiler yarattığını ölçüyor musunuz? Bunu sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Süleyman Bülbül...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İsviçre merkezli uluslararası organize suçlara bakan “Uluslararası Organize Suça Karşı Küresel İnisiyatif” adlı kuruluşun eylül ayı sonunda yayınladığı Küresel Organize Suç Endeksi’ne göre, Türkiye, suç skoru bakımından 193 ülke arasında 12’nci sıradadır. Bununla birlikte, dayanıklılık sıralamasında da ülkemiz 193 ülke arasında 151’inci sıradadır. Raporda, uygulamada etkin soruşturma yapılmadığı belirtilmektedir.

Bu bilgiler ışığında, Bakanlığınızın görev alanına giren hususlar bakımından MASAK vasıtasıyla yaptığı çalışmaların yetersizliğini nasıl gidermeyi düşünüyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bir saniye Başkanım.

128 milyar konusunda farklı farklı görüşler ortaya konulmaktadır iktidar tarafından. Hazine ve Maliye Bakanı olarak düşünceniz nedir?

Kamu-özel iş birliği çerçevesinde iş yapan Cengiz Holding, Limak, Kalyon, Kolin ve Makyol’un beş yıl içerisinde silinen vergi borçları nedir? Beş yılda tanınan vergi muafiyetleri ne kadardır?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süleyman Bey, söz talepleri var, teşekkür ediyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Son olarak, Kamu İhale Kanunu’nun istisnalardan arındırılması konusunda bir çalışmanız var mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, net bir soru soralım, buna cevap verin: Faiz sebep, enflasyon sonuç mudur? Cari hesap sebep, enflasyon sonuç mudur?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Az kaldı süremiz, 2 arkadaşımıza daha söz vereceğim.

Erhan Bey, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Çok kısa bir soru daha: Sayın Bakan, şimdi, emekli aylıkları ve memur maaşları hatta biraz da işçi ücretleri biliyorsunuz, TÜFE’ye göre, oraya endeksli bir şekilde bir mekanizma var fakat, tabii, TÜFE dediğimiz şey, ülkenin genel sepeti. Bu kesimlerin, bunlar biraz da daha dar gelirli kesim olduğu için, sepeti, tüketim kalıpları farklı. Yeni bir endeks oluşturup ona göre, yine, tabii, TÜFE’nin içerisinden çıkacak bir endekse göre yeni bir endeks oluşturmayı düşünüyor musunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) – Merkez Bankası Başkan Yardımcısının da burada olduğunu düşünerek Sayın Bakan, size de sormak istiyorum: 128 milyar dolar nerede?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Coşkun, siz de söz talep ettiniz herhâlde.

Buyurun.

ŞEVİN COŞKUN (Muş) – Sayın Bakan, 3600 ek göstergelyi çıkarmak için bir çalışmanız var mı?

Bir de elektrik ve doğal gazın ihtiyaç sınırında ücretsiz olması için bir çalışmanız olacak mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın İpekyüz, buyurun.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Bakan, TÜİK, son yıllarda illerle ilgili verileri açıklamıyor, daha çok bölgeye endeksli ve özellikle hane başına gelir ve haneyle ilgili verilerin hiçbiri yok, böylece biz Türkiye'nin fotoğrafını çekemiyoruz. TÜİK ne zaman bu çalışmalarını başlatacak, ne zaman bunu bize gösterecek iller bazında?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gülüstan Hanım, buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de özellikle TÜİK'in hesaplama yöntemini uluslararası standartlara ne zaman getireceğini sormak istiyorum çünkü artık güvenilir bir hâl aldı açıklamalar ve rakamlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, böylece soru işlemlerini tamamladık.

Değerli arkadaşlar, sadece bir beş dakika ara veriyorum.

Bir havalandırılınsın salon, bir toparlansın, sonra Sayın Bakana sorulara cevap vermesi için söz vereceğim; uzağa gitmezsek sevinirim.

Beş dakika sonra bir araya gelmek üzere birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.12

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 19.25****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 15'inci Birleşimin Üçüncü Oturumu açıyorum.

Sorular bitmiştir, teşekkür ediyorum.

Şimdi, görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Sayın Bakanımıza söz vereceğim ama söz vermeden önce bütün bakanlarımıza ifade ettiğim bir hususu burada tekrarlamak istiyorum: Sayın Bakanım, cevabınız 4 bölümden oluşabilir. Takdir sizin elbette ama birincisi, genel değerlendirmeler oldu, sizin de mutlaka bazı genel değerlendirmeleriniz olacaktır.

İkincisi, mükerrer sorular oldu. Onları mümkün olduğunca toplulaştırırsanız vakit açısından anlamlı olur diye düşünüyorum.

Üçüncüsü, müstakil, spesifik sorular oldu. Oralarda mümkün olduğunca arkadaşlarımıza ismen referans vererek cevap vererseniz memnun oluruz, seviniriz.

Dördüncüsü, size söylememize gerek yok ama zaten biliyorsunuz yazılı cevap vermeniz de mümkün. On gün içerisinde Komisyonumuza yazılı cevaplar gelirse, arkadaşlarımıza biz o cevapları iletmiş olacağız.

Şimdi, soru, görüş, eleştirilere cevap vermek üzere size söz veriyorum.

Sayın Hazine ve Maliye Bakanımız Lütfi Elvan.

Süreniz otuz dakikadır. Bir süre daha uzatma imkânım olacak tabii.

Buyurun Sayın Elvan.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Öncelikli olarak, burada, tüm Komisyon üyelerimizin, yine Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizin görüşleri, önerileri, eleştirileri için huzurlarınızda her birine çok teşekkür etmek istiyorum. Ben, ziyadesiyle istifade ettiğimi ve tüm konuşmacılarımızı da en ince ayrıntısına kadar dikkatli bir şekilde dinlemeye çalıştığımı ve notlarımı da aldığımı ifade edeyim. Elbette atladığım bazı hususlar söz konusu olabilir ama böyle bir husus olursa da bunları, tabii, yazılı olarak vermek de isteriz.

Tabii, genel olarak ülkemizde yaşanan ekonomik sorunlara değinildi. Elbette, sorunlarımız yok değil, bunları inkâr edici bir yaklaşım içerisinde de değiliz, zaten konuşma metnimde de konuşmamda da bunlara değinmiş idim ama şunu da hiçbir zaman unutmamalıyız: Küresel ölçekte, belki 1929 buhranından sonra dünya en büyük şokla karşı karşıya. Arz şokları, tedarik zincirindeki kopmalar, fiyatlarda özellikle Covid vakalarında sayının artışıyla birlikte talepteki ciddi canlanma neticesinde ortaya çıkan yoğun bir talep artışı ve bununla birlikte gelen inanılmaz fiyat artışları ki bizim şok senaryolarımızda bile yer almayacak -açıkçası- senaryolarla, daha doğrusu gerçeklerle karşı karşıya kaldığımızı ifade etmek isterim. Sadece Türkiye değil, küresel ölçekte dünya, tüm ülkeler zor bir süreçten geçiyor. Kolay bir süreç değil ama hep birlikte bu süreci iyi bir şekilde atlatacağımıza yürekten inanıyorum.

Burada, yine dile getirilen konulara teker teker girmek gerekirse cari açık konusuna birçok arkadaşımız tarafından çok değinildi, özellikle Merkez Bankasıyla da ilişkilendiren arkadaşlarımız oldu. Öncelikle şunu ifade edeyim: Merkez Bankasının temel görevi fiyat istikrarını sağlamaktır. Temel görevi budur. Cari açık konusunda, biliyorsunuz yapısal bir problemimiz var ve yapısal cari açığın azaltılması noktasında da bu görev Merkez Bankasının, daha doğrusu bu görev hükümetin bir görevidir, yapısal cari açığın azaltılması konusundaki görev hükümete aittir. Dolayısıyla, para politikasında uygulanacak araçlar bellidir ve bu araçları da Merkez Bankası uygular; o nedenle buna açıklık getirmek istedim. Cari açık konusunda şunu da ifade edeyim: Bizim ithalatımıza baktığımızda -Erol Bey değindi aslında- ithalatımızın aşağı yukarı yüzde 70'i ara mal, yüzde 20'si yatırım malı; yüzde 90 ediyor, yüzde 10'u da tüketim malı. Şimdi, tabii, yüzde 90 ara mal ve yatırım malı ithal eden bir Türkiye var.

Burada bizim temel yaklaşımımız şu: Özellikle ara mal ve yatırım malı ithalatını aşağı çekebilecek, dışarıdan yüksek teknolojiyi getirebilecek bir altyapının, bir ortamın bu ülkede oluşturulması ve bu yönde çaba sarf edilmesidir. Bunda başarılı olduğumuz alanlar elbette var. Nedir? İşte, savunma sanayisindeki başarımız. Hep söylemiyor muyuz, işte, biz, savunma sanayisinde yüzde 20 olan toplam yurt içi üretimde, ihtiyacımızın yüzde 20'sini yurt içinden karşılarken biz yüzde 80'e ulaşırsak, evet, yapısal cari açığın azaltılmasında savunma sanayisinin önemli bir katkısı olmuş demektir. Bunları genişletmek istiyoruz, yaymak istiyoruz. Hangi alanlara? Bir, sağlık endüstrileri alanına. Biz, Ekonomik Reform Programı'mızda Sağlık Endüstrileri Başkanlığı oluşturacağız dedik. Bunu niye söyledik? Çünkü -işte, Sayın Usta burada, kendisi de yıllarca çalıştı Planlama Teşkilatında ve diğer ilgili kurullarda çalıştı- sağlık endüstrilerinde, maalesef, biz istediğimiz noktaya ulaşamadık yerli üretim konusunda. O nedenle, biz, evet, savunma sanayisindeki örnek bizim için önemli; benzer bir modeli sağlık endüstrileri için de oluşturmalıyız ve Türkiye'de savunma sanayisinde elde edilen başarıyı sağlık endüstrileri alanında da elde etmeliyiz diyoruz ve bunu yapacağız.

İki, yazılım ve donanım alanı. Yapay zekâdan bahsediyoruz, yazılım alanındaki bu büyük gelişmelerden bahsediyoruz; bu alanda da Türkiye önemli bir merkez olabilir. Hâlen bizim ithal ettiğimiz çok sayıda yazılım var, Bakanlıklarımızın yurt dışından ithal edip kullandığı yazılımlar var. Peki, bunları biz yapabilecek konumda değil miyiz? Elbette, bunları yapabilecek konumdayız.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Enerji teknolojilerinde yaptık.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Evet, enerji teknolojilerinde yaptık, çok doğru söylüyorsunuz. O nedenle, tabii, bu yapısal cari açığı azaltmak kısa vadede, çok kısa vadede mümkün olacak bir şey de değil, bunun sizler de farkındasınız. Dolayısıyla, bizim buradaki temel yaklaşımımız, orta ve uzun vadede mutlaka Türkiye'nin bu yapısal cari açığına çözüm, inanın tüm çalışmalarımız bu yönde. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız çok detaylı, çok kapsamlı çalışmalar yaptı. En son, biliyorsunuz, bir hamle programı başlattı ve burada yine Ticaret Bakanlığımızın çalışmaları var, bizlerin çalışmaları var.

Temel yaklaşımımız şu: Evet, biz petrokimya alanında büyük bir ithalatçı konumdayız, özellikle nitelikli, kaliteli demir çelik ürünlerinde ithalatçı konumdayız. Daha birkaç gün önce 2 büyük yatırımcıyla bir araya geldik; Sanayi Bakanımız, Ticaret Bakanımız ve ben. Evet, Türkiye'de her biri için 8-10 milyar dolarlık büyük yatırımların yapılması gerekiyor. Bu yatırımları yapabilmek için yerini konuştuk, neler yapılması gerektiğini konuştuk ve bu yatırımları biz yaptırmaya çalışıyoruz ve inanın ilerleme de sağladık ki Adana Yumurta'lık'ta bir yatırımın temeli atıldı, yakın bir zamanda, belki 2022'nin ikinci yarısında 2'nci bir temel atılacak ve dolayısıyla, bizim bu alanlardaki problemimizi kökünden çözebilecek bir yaklaşım içerisindeyiz ve bunları da çözeceğiz. Evet, özellikle bizim özel sektörümüz, özel kesimdeki firmalarımız bu yeteneğe sahipler, bu beceriye sahipler. Gerekirse yabancı

ortak da alarak bu yatırımları gerçekleştireceğiz ve neticede yapısal cari açık problemini kökünden çözebilecek adımları teker teker atıyoruz ve bundan sonra da atmaya devam edeceğiz. Daha, dün, Dünya Bankası -evvelsi gün diyeyim- heyetiyle bir araya geldik, onlarla kapsamlı olarak görüştük ki bizim, biliyorsunuz, özellikle Paris Anlaşması'nın imzalanmasından sonra 3,1 milyar dolarlık bir anlaşma imzaladık. Onun da üzerine, şu anda biz, yine, Dünya Bankası'yla yapmış olduğumuz görüşmelerde -aşağı yukarı- büyük ölçekli bu tür yatırımlar, program kredisi dâhil, yıllık belki 2,5 milyar dolar civarında Türkiye'nin bir kaynak kullanarak uzun vadeli, düşük faizli bir borçlanmayla -ki Dünya Bankası'ndan biliyorsunuz çok çok düşük faizle bunlardan borçlanabiliyoruz- bu tür destekleri alacağız. Dünya Bankası'nın yine IFC gibi alt kuruluşlarından özel kesimimiz bu destekleri alacak ve bu yönde çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu noktada da bir ilerleme bugüne kadar katettik, bundan sonraki süreçte de ilerleme sağlayacağımızı düşünüyorum.

İkinci husus, yine, dile getirilen husus bütçeye yönelik. Şimdi, değerli arkadaşlar, ocak ayı başında işte, Strateji ve Bütçe Başkanlığımız, Hazine ve Maliye Bakanlığımız bir araya geldik, kalem kalem çalıştık. Bir Covid problemi var, bunlara yönelik yapacağımız harcamalar var. Bütçe açığımız nereye gidiyor? Ne kadarlık bir borçlanma yapmamız gerekiyor? Bunların hepsini kalem kalem, günlerce, sabahlara kadar çalıştık ve neticede şöyle bir tablo ortaya çıktı: En azından, biz 619 milyar TL'lik bir borçlanmayı açıkladık, "Bu nereden çıktı?" diye bir arkadaşımız sordu yani bu orta vadeli programda yok. Bunu biz Hazine olarak yılın başında açıklıyoruz ve ortaya şöyle bir tablo çıktı: Bizim bütçe açığımızın yani 4,3'ün oldukça üzerinde bir bütçe açığıyla karşı karşıya kalacağımız, 619 milyar liranın üzerinde, yüklü bir borçlanmayla karşı karşıya kalacağımız çıktı. Bunun üzerine dedik ki: Oturalım, biz ne tür tedbirler alabiliriz, neler yapmalıyız? Ve çalışmaya başladık. Açıkçası çok sayıda -belki kamuoyunda çok fazla tartışılmadı ama- düzenlemeler yaptık. Özellikle, gelirimizi artırıcı, kayıt dışılığı azaltıcı birtakım tedbirler aldık. Örneğin: Tevkifat oranları, KDV'deki tevkifat oranları ki kayıt dışılığın en çok olduğu alanlardan bir tanesi; genişlettik bunu. Belki bunun farkındasınız, belki değilsiniz -mutlaka farkındasınızdır- ama sadece bu alanın genişletilmesiyle birlikte belki 20 milyar liranın üzerinde bütçemize ekstra bir gelir elde ettik ve kayıt dışılığı aşağı çekici bir mekanizmayı da oluşturmuş olduk. Buna benzer birçok önlemler aldık. Evet, o dönemde biz kurumlar vergisi oranını yüzde 25'e çektik çünkü biz bu tedbirleri almak zorundaydık.

Şöyle bir kıyaslamayı çok uygun bulmuyorum: İşte, efendim, gelişmiş ülkelerdeki bütçe harcamaları yüzde 10-15 açık veriyor -ki Amerika Birleşik Devletleri muhtemelen yüzde 12-13'lük bir açıkla kapatacak bu yılı- biz niye bu kadar düşük bütçe açığıyla kapatıyoruz? Değerli arkadaşlar, bizim merkezî yönetim olarak toplam borcumuzun yüzde 50'den fazlası yabancı para. Biz onların aldığı riski alamayız, bizi anlamamız gerekir. Ben, kontrollü gitmek zorundayım, adımlarımı sağlam atmak zorundayım. Neticede, Amerika Birleşik Devleti rezerv para kullanıyor, kendi parasını kullanıyor ama biz kontrolsüz bir şekilde gitmemiz hâlinde, 2022 ve 2023 yıllarına, bir sonraki yıllara ciddi problemlerle girme riskiyle karşı karşıyaydık. Bunların hepsini bertaraf ettik biz, ciddi önlemler aldık ve Covid'e yönelik ciddi harcamalar yapmamıza rağmen, ki bu oranları da aşağı yukarı uluslararası göstergelere baktığımızda, Covid'e yönelik destek sıralamasında, tabii hibe ve hibe dışı olarak sıralamıyorum, genel olarak aldığımızda, Türkiye gayrisafi yurt içi hasılaya destek oranı itibarıyla 12'nci sırada. Doğrudan destek miktarında bizden çok daha iyi olanlar var, onları söyleyeyim. Eğer merkezî yönetim bütçesinden diye düşünüyorsanız bizimki yüzde 2'nin biraz daha üzerinde ama genel olarak baktığımızda bizim İşsizlik Fonu'ndan sağladığımız destekler var ki bu destekler son derece başarılı olmuştur. Eğer bugün bizim sanayimiz güçlüyse, ayaktaysa, herhangi bir tahribatla karşılaşmamışsa gerçekten o dönemde almış olduğumuz önlemlerin ciddi katkıları olmuştur, bunları göz ardı edemeyiz. Ha, şunu da söyleyeyim: Bütçe açısından, bütçe açıkları açısından zannetmeyin ki 2022 yılında gelişmiş

ve gelişmekte olan ülkeler problemsiz bir şekilde devam edecektir. Bu mümkün değil, göreceğiz. 2022 yılı, 2023 yılı gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından, bütçe açısından oldukça zorlu bir dönem olarak geçecek ama Türkiye olarak biz daha rahat bir nefes alacağız, daha kolay bir süreç geçireceğiz, bunun farkında olalım. Uluslararası kuruluşların raporlarına bakınız. Gerçekten, Türkiye’den kamu maliyesi açısından, hangi uluslararası rapora bakarsanız bakın övgüyle söz ediliyor -daha dün, iki gün önce Moody’s’in açıklaması var, çok değişik uluslararası kuruluşların- özellikle kamu maliyesi açısından. Biz, popülist bir yaklaşım içerisinde olamayız, orta ve uzun vadede bu ülkeyi düşünmek zorundayız, geleceğimizi düşünmek zorundayız, biz adımlarımızı ona göre atıyoruz.

Borçlanma tarafına gelince, borçlanmada konuşmamda da ifade ettim, biz, ocak ayında ilan ettiğimiz rakam 619 milyar liraydı, 464 milyarla bu yılı kapatacağız, daha az borçlandık. Evet, biz, bu yıl 155 milyar lira daha az borçlandık ama genelde baktığımızda borçlanmaya -ki zannedersen Sayın Bülent Kuşoğlu Bey de ifade etti Türkiye’deki borçlanma oranının yüksekliğini- belki rakamlarda, 3-5 puan söylediğim rakamlarda kayma olabilir ama aklımda olan rakamları sizinle paylaşmak isterim. Şimdi notlarına bakmak istemiyorum. Türkiye’nin tüm borçlarının yani bireylerin, hane halkının borçlarının millî gelire oranı aşağı yukarı yüzde 150 civarında, doğru mu, yüzde 152 falan diye hatırlıyorum, yüzde 150 civarında. Peki, gelişmekte olan ülkelerin borçlarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı nedir? Yüzde 250 civarında. Peki, küresel ölçekte tüm ülkelerin borçlarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı nedir? Yüzde 350’nin üzerinde. Dolayısıyla, borçlanma açısından aslında biz diğer ülkelere göre oldukça iyi konumdayız. Ha, nedir burada bizi veya sizleri rahatsız eden? Bizim borçlanmamız içindeki yabancı para cinsinin yüksekliği. Evet, bu bir problemdir. Ha, Erhan Bey ifade etti “Hızlı gidiyor.” Peki, ne yaptık biz bu yıl, ne yaptık?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bir vade, bir de yabancı para açısından.

HAZİNE VE MALİYE BAKANILÜTFİ ELVAN – Vade açısından şunu söyleyeyim: Borçlanmada, bakın, biz 2020 yılında yirmi dokuz aya kadar düştük vadede, borçlanma vademizde, şu anda elli altı aya çıkardık vademizi. Bu, gerçekten ülkemizin istikrarlı bir şekilde yürümesi açısından son derece önemli; elli altı aya çıkardık. Burada, evet, bizim yabancı para cinsi borçlanmamızın miktarı yüksek. Peki, ne yaptık Hazine olarak? Dedik ki, evet, yurt içi borçlanmamızı azaltacağız ve bizim itfası gelen toplam borcumuzun sadece yarısı kadar borçlandık yani açıkçası biz yüzde 50’lik bir “rollover”la yurt içi dövizle bir borçlanma gerçekleştirdik. Ve şunu da ifade ettim konuşmamda: Yani sıra dışı bir gelişme olmadığı takdirde de biz 2022 yılında yurt içi döviz borçlanmasını yapmak istemiyoruz. Çünkü o biraz önce ifade edilen bizim toplam borçlanmamız içerisindeki yabancı para cinsi oranının yüksekliğini daha da aşağı çekmek istiyoruz.

Altın konusuna değinirim: Altın konusunda da buradaki temel yaklaşımımız şu: 2022 yılında, 2021 yılında yurt içinden almış olduğumuz altının yarısından daha az bir altın alımı gerçekleştireceğiz. Niye bunu yapacağız, onu da söyleyeyim. Özellikle yastık altındaki altının ekonomiye kazandırılması amacıyla bir miktar buna devam edelim istiyoruz ve burada miktar olarak da yüzde 50’nin altında yani 2021 yılında almış olduğumuz altının yüzde 50’sinin altında bir altın alımını planlıyoruz, şu anki planlamamız bu yönde. Dolayısıyla tedrici olarak hem yabancı para hem de altını yurt içi borçlanmada tamamıyla sıfırlayacak, aşağı çekecek bir yaklaşım içerisinde yolumuza devam ediyoruz.

Bir başka husus -çok değinildi, buna da açıkçası değinmek istiyorum- kayıt dışılık konusu. Geçen sene de konuştuk. Kayıt dışılık konusunda -işte sizler de biliyorsunuz- iki üç yöntem var, bu yöntemlerle işte kayıt dışılık oranı hesaplanıyor. Kabaca, işte ortaya çıkan rakam, şu anda yüzde 27,7 gibi bir rakam. İşte Bakan Yardımcım Cengiz Bey burada. Benim aşağı yukarı sekiz dokuz ay önce ilk verdiğim talimatlardan biri şu oldu arkadaşlarımıza: Bizim en öncelikli işlerimizden bir tanesi kayıt

dışılık olacak. Kayıt dışılıkla mücadele konusunda Türkiye’de kim birikim sahibiyse, bilgi sahibiyse bunları toplayacağız -bu, üniversiteden olabilir, toplumun değişik kesimlerinden olabilir- ve kayıt dışılık konusunda bir çalışma gerçekleştireceğiz ve bunu da kamuoyuyla paylaşacağız dedim. Biz çalışmalarımıza başladık ama sizin önünüze getirebilecek düzeyde değiliz şu aşamada, o nedenle ben konuşmamda da çok fazla bu konuya değinmedim. Ama inşallah önümüzdeki günlerde kayıt dışılıkla ilgili size –önünüze- çok kapsamlı bir sunuş açıkçası gerçekleştireceğiz. Ki yine bu yıl ilk kez yaptığımız bizim kamu mali yönetim raporumuzu -bilmiyorum beğeniyor musunuz, takip ediyor musunuz- özenle hazırlıyoruz. Her seferinde biraz daha geliştireceğiz, eksiklerimiz olabilir ama her seferinde biraz daha geliştirmek istiyoruz o raporumuzu. Kamuoyuyla çok daha açık ve şeffaf bir şekilde bunları paylaşmak istiyoruz.

Bir başka husus, yine Türkiye İstatistik Kurumu, bu konuya müsaade ederseniz değinmek istiyorum. Şimdi, değerli arkadaşlar, Türkiye İstatistik Kurumu, uygulaması olduğu veya uygulayacağı her türlü hesaplama yöntemini EUROSTAT’la istişare ederek ve onların da uygun görüşünü alarak gerçekleştiren bir kurum. Yine Türkiye İstatistik Kurumumuz, uluslararası kuruluşlara açık olan bir kurum. Elbette bazı eleştiriler olabilir, farklı kuruluşların farklı çalışmaları olabilir. Biz bunların hepsine saygı gösteriyoruz ama şu anda -kesin rakam notlarımda var ama- girmek istemiyorum. Zannederseniz ayda 50-60 bin veri üzerinden TÜFE hesabı yapılıyor. Yapılan TÜFE hesaplarında da her zaman hangi ürün alınmışsa, kaç gramajla alınmışsa o ürünler alınıyor.

Türkiye İstatistik Kurumu bir şey daha başlattı, artık almış olduğu her bir ürünün fotoğraflarını alıyorlar ve tamamıyla elektronik ortama çekebilecek bir altyapıyı oluşturma çabası içerisinde. İlişkili bir kurum hâline dönüştürdük evet, yani bizim Bakanlığımızla ilişkili bir kurum hâline dönüştürüldü. Burada, şöyle bir eleştiri geldi: “Daire başkanını kendisi atıyor, diğer görevlileri kendisi atıyor şeklinde.” Tüm ilişkili kurumlarımızdaki yapı neyse Türkiye İstatistik Kurumundaki yapı da odur. Ben, burada, özellikle sizlerin TÜİK Başkanımızla da zaman zaman bir araya gelip sohbet etmeniz de fayda görüyorum; bunda bir sakınca söz konusu değil, elbette konuşabilirsiniz, görüşleriniz, düşünceleriniz varsa bunları da aktarabilirsiniz.

Şunu da söyleyeyim, bir de şu var: Gerçekleşen enflasyon, hissedilen enflasyon hadisesi. Hatırladığım kadarıyla Avrupa Merkez Bankasının bu konuda bir çalışması var; tüm Avrupa ülkelerine yönelik yapılan bir anket çalışması var. Şunu soruyorlar, diyorlar ki: “Siz enflasyonu ne hissediyorsunuz?” Hissettikleri enflasyon rakamlarını alıyorlar, bir de gerçekleşen enflasyona bakıyorlar, arada çok ciddi farklar olduğunu görüyorlar. Yani vatandaş nezdinde çünkü belki her bir vatandaşın, her bir bireyin ihtiyaçları farklı olabiliyor ama sepet tüm ülkeye hitap ediyor. Dolayısıyla, o sepette olan, işte biz ne diyoruz normal TÜFE, manşet enflasyon yüzde 19 küsur derken gıda enflasyonu yüzde 27 diyoruz. Dolayısıyla, burada söylemek istediğim husus şu: Elbette hissedilen ile gerçekleşen arasında bir fark söz konusu olabilir, işte gelişmiş ülkelerde olduğu gibi bizde de böyle bir fark söz konusu olabilir. Bu, sepetten kaynaklanan, sepetin içeriğinden kaynaklanan bir durum.

Şunu da ifade etmeliyim: Tabii, sepetteki gıda ağırlığı Avrupa Birliği ülkelerinde genellikle yüzde 10-15 arasında iken Türkiye’de bu aşağı yukarı şu anda herhâlde yüzde 20-25 civarında. Dolayısıyla, böyle bir farklılık da söz konusu.

Şu eleştiri de geliyor: “Efendim, Avrupa Birliğinde veya diğer ülkelerde yüzde 4-5 enflasyon varken niye Türkiye’de...” Evet, başka nedenlerimiz de var ülkemiz için ama orada özellikle sepet içerisinde gıdanın oranı oldukça düşük.

ERHAN USTA (Samsun) – Gelişmekte olan ülkelerde.

HAZİNE VE MALİYE BAKANİ LÜTFİ ELVAN – Gelişmekte olan ülkelerden birkaç tanesinde yüksek, hepsinde yüksek değil ama birkaç tanesinde dediğiniz gibi, bizden yüksek olan birkaç ülke de var. Böyle bir tablo da söz konusu.

KİT’le ilgili, Kamu İhale Yasası’yla ilgili yine dile getirilen hususlar var. Şimdi, değerli arkadaşlar, biz şu anda özellikle Kamu İhale Yasası’nın değiştirilmesi noktasında, bir de sektörel Kamu İhale Yasası çıkarılması noktasında bir çalışma yürütüyoruz, daha önce de belki ifade etmiştim. Bu çalışmayı biz hemen hemen tamamladık. İlgili kurumlarımızla nihai görüşmeleri yapıyoruz. Mutlaka çalışmamızı tamamladıktan sonra Meclisimizin huzuruna getirmeyi arzu ediyoruz.

Kamu İhale Kanunu’nda yapılan değişikliklere gelince; aslında Türkiye’de bugüne kadar Kamu İhale Kanunu’nda 60 civarında değişiklik yapılmış. Ben arkadaşlardan şunu istedim: Diğer ülkelerdeki değişiklik sayısı nedir? AB ülkelerinde bile aşağı yukarı 15 ile 50-60 arasında değişiyor yani oralarda da -bana verdikleri rakam daha fazla da olabilir- sık sık ihale yasasında bu tür değişiklikler söz konusu oluyor ama Kamu İhale Yasası’nın yeni bir ihale yasasını sizlerin huzuruna getirmeyi arzu ediyoruz; bu çalışmalarımızı da hemen hemen tamamladık.

Bir başka husus, akaryakıt konusu gündeme geldi. Şimdi, değerli arkadaşlar, sizler de biliyorsunuz, aslında akaryakıt fiyatları diyelim ki Avrupa’da 1 euro ise Türkiye’de de kabaca 1 euro şeklinde idi geçmişe baktığımız zaman, hatta şöyle yedi, sekiz yıl öncesine giderseniz, 2011, 2012, o yıllara bakarsanız Türkiye’de akaryakıtın, özellikle benzinin litre fiyatının 2-2,5 dolar olduğu dönemler var. O yıllarda yüksekti tabii ama şu anda akaryakıt fiyatları 1 doların altında, elbette 1 euronun da altında oluyor; aşağı yukarı 0,7-0,8 euro civarında akaryakıt fiyatları ve bugüne kadar biz eşel mobil sistemi üzerinden alacağımız 64 milyar liralık bir vergiyi almadık, 64 milyar lirayı almamız gerekirken bugüne kadar almadık çünkü vatandaşımızın üzerine çok fazla bir yük olsun istemedik ama özellikle...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Elvan, on beş dakika ek süre veriyorum.

Toparlarsanız sevinirim.

Buyurun.

HAZİNE VE MALİYE BAKANİ LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Dolayısıyla, eşel mobil sisteminde alan kalmaması nedeniyle, çünkü eşel mobil sistemi aşağı yukarı benzinin 7,75’e kadar olan kısmına destek veriyordu, şu anda artık eşel mobil tamamıyla devreden çıktı çünkü akaryakıt fiyatlarının çok yükselmesi... Şu anda Brent petrol fiyatı aşağı yukarı 83-84 dolar ki bu on dört, on beş ay önce 20 küsur dolardı; düşünün, yani 23-24 dolar civarında idi 2020 Nisan, Mayıs aylarında; daha sonraki dönemlerde arttı elbette ama ocak ayına göre bakacak olursanız, yine de yüzde 60-70 oranında bir artış oldu. Dolayısıyla şunu ifade edeyim: Biz mümkün olduğu ölçüde vatandaşlarımıza yansıtılmaya çalışıyoruz, şu sıralarda “10 kuruş, 22 kuruş yükseldi veya düştü.” şeklindeki haberleri zaman zaman siz de izliyorsunuz; bunlar tamamıyla o uluslararası fiyatlardan kaynaklanan bir durum.

Keza doğal gaz konusu yine önemli bir husus. Doğal gazda şu anda biliyorsunuz, konutlara yönelik ısınma amaçlı olarak ciddi bir desteğimiz var, inanılmaz bir ciddi desteğimiz var; bu sürmeli, evet, biz özellikle vatandaşlarımızın doğal gaz konusunda sıkıntı çekmemesi adına şu anda -geçen de açıklamıştım- aşağı yukarı 100 liraya mal olan doğal gazı biz kabaca, 25 liraya falan vatandaşımıza veriyoruz; doğal gaz alanında da ciddi bir desteğimiz söz konusu.

Özelleştirme konusuna değinildi. Burada şunu ifade edeyim: Özelleştirmeyle ilgili birincisi, açık ihale yapıyoruz değerli arkadaşlar, tamamıyla açık ihale yapıyor, isteyen katılabiliyor; hatta geçenlerde Cumhuriyet Halk Partisinden bir milletvekilimiz aradı, dedi ki “Şu belediye başkanımız katılmak

istiyor ihaleye, görmek istiyor.” Elbette gidip izleyebilir dedim yani hiçbir sakınca yok, isteyen de gidip o ihaleleri ihale yapıldığı anda izleyebilir. Tamamıyla açık artırma usulüyle yapılıyor, tamamıyla şeffaf bir ortamda yapılıyor, en ufak bir usulsüzlük asla söz konusu değil; bunu özellikle ifade etmek istiyorum. Eğer tek bir teklif gelirse de o ihaleleri iptal ediyoruz; bunu da özellikle ifade etmek istedim.

Diğer taraftan, detay sorular var ama soruların üzerinden gitmek istiyorum. Şu önemli: Bu vergi cennetleri konusu. Şimdi, değerli arkadaşlar, evet, 2006 yılında bir yasa çıkmış, doğru ancak bu yasanın çıktığı yıllarda, 2006-2007’den itibaren bu vergi cenneti probleminin bir ulusun tek başına, kendi içinde yaptığı düzenlemelerle çözülemeyeceği, uluslararası ölçekte bir düzenleme yapılması gerektiği konusunda hemfikir oluyorlar Avrupa Birliği, G20, OECD -OECD buna öncülük ediyor- ve bu çalışmaların tamamına Türkiye de katılıyor. Bu çalışmaların neticesinde Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardımlaşma Sözleşmesi imzalanıyor. Bu nedir? Otomatik bilgi değişimi. Türkiye de buna taraf oluyor. Şu anda o “vergi cenneti” dediğiniz adalardan, ülkelerden biz, her bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının bilgilerini alıyoruz arkadaşlar, bunu bilin. Bu yapmış olduğumuz ve Meclisin onay vermiş olduğu, Meclisin onayıyla çıkan yasayla biz şu anda -evet, biz de bilgileri veriyoruz ama- o ülkelerden biz bu bilgileri alıyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne yapıyorsunuz?

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Efendim?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bilgilerle ne yapıyorsunuz?

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Onu söyleyeceğim: Bu bilgiler üzerinde bir, MASAK; iki, Vergi Denetim Kurulumuz; üç, Gelir İdaresi Başkanlığımız çalışıyorlar. Eğer bu konuda herhangi bir yanlış iş yapan varsa bunların gereği yapılacaktır, en ufak bir kuşku içerisinde olmayın, bunu çok net bir şekilde söylüyorum. Bu çalışmalarını yapıyorlar ama bizim kalkıp da buradan firma bazında “Şu şudur, bu budur.” dememiz mümkün değil ve...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Neden açıklamıyorsunuz?

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Efendim?

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Listeler açıklanmıyor.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Listeyi neden açıklamıyorsunuz?

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Efendim?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Listeyi neden açıklayıp vergi kesintisi yapmıyor?

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ülkelerin listesini neden açıklamıyorsunuz?

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Şimdi, dolayısıyla, bu kanunda zaten arkadaşlarımız detaylı olarak buraya... İsterseniz, ben şöyle yapayım; teknik bir konu, eğer uygun görürseniz, yanlış anlamazsanız ben Ayşe Hanım’a -Ayşe Dilbay Hanımefendi’ye- söz vereyim, o size şöyle kısaca özetlesin.

Ayşe Hanım, siz şöyle buyurun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun lütfen Ayşe Hanım.

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI AYŞE DİLBAY – Sağ olun Sayın Başkanım.

Sayın vekillerim, Sayın Bakanımızın belirttiği gibi, bu Kurumlar Vergisi Kanunu’nuzun 30’uncu maddesinde yer alan hükmün başta 2 kriteri var.

Malumunuz, aslında “vergi cenneti” bir hukuksal tanım değil, haksız vergi rekabetine yol açan uygulamalar yani sizin ülkenizde vergi oranları diyelim ki yüzde 15’ken, yüzde sıfır, yüzde 1 gibi vergi koyan ve dolayısıyla sizin ülkenizdeki yatırımları, paraları kendi ülkesine çeken ülkeler bunlar. Bu konuda, bizim Kurumlar Vergisi Kanunu’muzda düzenleme yapılıyor 2006 yılında ve deniyor ki: Eğer bir ülke bilgi değişimi yapmıyorsa -bakın, kanunda açık kuralı bu- ve haksız da bir vergi rekabeti uyguluyorsa, ülkemizdeki mevcut vergi yükünden daha farklı bir vergi yükü uyguluyorsa bu ülkelere transfer olacak her türlü paradan -vergi mükellefi olun olmayın- herkesin transfer edeceği her türlü paradan tevkifat yapılması mümkün. Oranlarını da koyuyor fakat bunun yanı sıra Kurumlar Vergisi Kanunu’muzda transfer fiyatlandırma hükümleri, iştirak kazançlarıyla ilgili vergileme hükümleri ve diğer güvenlik müesseseleri de yer alıyor.

Bu çerçevede, dünya uygulamalarına baktığımız zaman da ülkemiz yalnız başına hareket etmek yerine... Ki o yıllarda OECD bir vergi cennetleri listesi ilan ediyor ve sonra o listeyi kaldırıyor, diyor ki: “Bu şekilde olmaz, bilgi değişimi yapmayan ülkeler açısından yaptırımların uygulanması lazım.” Uluslararası bilgi değişimi anlaşmalarını gündeme getiriyor ve bizim ülkemiz de bu süreç içerisinde aynı paralelde devam ediyor. 2011 yılında yasa onaylanıyor Meclisimizde ve bilgi değişimi işlemleri başlıyor. Ülkemiz de bir süredir bilgi değişimini yapıyor, bazı Avrupa ülkelerinde son süremize kadar kullandık. Malumunuz geçen vergi paketinde de bu konuda izahta bulunmuştuk, Türk vatandaşlarının yoğun olduğu Avrupa ülkeleriyle ilgili bilgi değişimi hakkımızı en son süreye kadar kullandık. Onun dışında, bilgi değişimi işlemlerine başlamış bulunuyor.

Bu noktada Avrupa Birliği ülkelerine baktığımız zaman İngiltere, Almanya, Danimarka gibi ülkeler de vergi cenneti listesi yayımlamıyor, diyor ki: “İşte, bu ülkelerde benim uyguladığım vergi oranından farklı bir vergi oranı var mı? Örneğin, bir ülkede iştirak kazançlarıyla ilgili istisna sıfır, bu yatırımlar o ülkelere yapılmışsa orada vergi alırım.” diyor yani “Sıfır istisnasını uygulamam.” diyor. Her ülke iç hukukta kendisine yönelik farklı yaptırımlar yapıyor. Bizim ülkemizde zaten ister vergi cenneti olsun ister normal herhangi bir ülkeden olsun yapılacak olan iştirak kazançları gelirleriyle ilgili istisnalarımız ve vergi tevkifatı düzenlemelerimiz yer alıyor. Bu nedenle de bağımsız olarak Türkiye “A, B, C, D ülkeleri vergi cennetidir, bunun için de bunlara çıkacak her türlü paradan tevkifat yapacağım.” gibi bir liste uygulamasını benimsememiş oluyor efendim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ayşe Hanım, kanuna göre benimsemişiz, neden o listeyi...

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI AYŞE DİLBAY – Kanunda şartımız şöyle efendim: Kanunda, bilgi değişimi yapmayan ülkeler için böyle bir hüküm var. Şu anda...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, Bakan Bey’e dönelim olmazsa, bir toparlamamız lazım, süremiz çok dar. Ayşe Hanım belki daha sonra bir özel bilgilendirme yapabilir veya yazılı bir bilgilendirme olabilir ama vaktimiz çok dar, başka sorular da var.

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI AYŞE DİLBAY – Olur efendim, özel bilgi verebilirim, tabii.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakan, buyurun.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Evet, daha detaylı bilgiyi bireysel olarak da Bülent Bey ve ilgili arkadaşlara verebiliriz, yazılı olarak da gönderebiliriz.

Bir diğer konu FATF’le ilgili, Mali Eylem Görev Gücüyle ilgili konu. Meclisimizin gerçekten vermiş olduğu güçlü bir destekle özellikle bu alanda bir yasayı biliyorsunuz aralık ayında çıkardık. Hem kara paranın aklanması hem terörizmin finansmanına yönelik olarak ciddi bir düzenlemeyi yaptık, arkasından ikincil düzenlemeler yapıldı ve daha sonra yine FATF tarafından dile getirilen hususlara

yönelik birçok çalışmayı yaptık. Burada Bülent Bey “Yasa ile ikincil düzenleme arasında bir çelişki var.” dedi. Arkadaşlarımız “Yok.” diyor ama onun detayını alabilirsek çok memnun olurum Bülent Bey, eğer böyle bir şey varsa da düzeltiriz, onu da ifade edeyim.

Burada, aslında Mali Eylem Görev Gücünün raporlarında Türkiye’yle ilgili “Evet, Türkiye gerçekten çok önemli bir gelişme sağlamıştır, şu, şu, şu düzenlemeleri yapmıştır, ancak uygulamaya yönelik eksiklikleri vardır.” şeklinde bir açıklama var. Nedir bu? Mesela, işte, müsadere konusunda maalesef geçmiş verilere çok fazla ulaşamıyoruz. Bu tür yani veri temininde yaşanan problemlerimiz var. Bunları giderme yönünde Adalet Bakanlığımızla şu anda çalışıyoruz. Ben şuna inanıyorum: Kısa bir süre içerisinde de bu gri listeden Türkiye çıkacaktır çünkü bu çalışmalarımızı yoğun bir şekilde sürdürüyoruz ve bu konuda ne yapacağımızı da biliyoruz.

Burada, bu varlık barışı, net hata noksan gibi hususlar nedeniyle Türkiye’nin gri listeye alındığı ifade edildi. Ne Malî Eylem Görev Gücünün raporunda ne de orada yapılan müzakerelerde varlık barışı da, net hata noksan hususu da hiçbir şekilde gündeme getirilmemiştir; bunu özellikle vurgulamak istiyorum. Yani, işte “Varlık barışından dolayı Türkiye gri listeye alındı.” veya “Net hata noksan oranının yüksek olmasından dolayı gri listeye alındı.” tezi tamamıyla yanlıştır; bu yönde, zaten FATF’in raporunda da ve orada yapılan müzakerelerde de böyle bir husus söz konusu olmamıştır.

Sayın Başkan, ben detaylarını, müsaade ederseniz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok daha iyi olur çünkü zaman hızla akıyor.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Aslında tüm cevaplar burada, rakamlar burada ama bunlara girmek istemiyorum, bunları biz on gün içerisinde yazılı olarak sizlere aktaralım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İyi olur.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Faiz sebep, enflasyon sonuç mudur?

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Onu karşılıklı konuşalım, olur mu Garo?

Şimdi, ben, tabii, tüm Komisyon üyesi arkadaşlarımıza çok teşekkür etmek istiyorum. Her birinizin cevaplandıramadığım bireysel soruları var, biliyorum, hepsi burada, teker teker; bunların her birinin cevabını göndereceğim, bundan emin olabilirsiniz.

Her birinize çok çok teşekkür ediyorum efendim, sağ olun, var olun.

İyi akşamlar diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Son söz anlamında Garo Bey’in bir talebi var, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de Sayın Bakana, bütün bürokratlara çok teşekkür ediyorum.

Şunu görmemiz lazım arkadaşlar: Bakın, saygı gösteren saygı görüyor ve Sayın Bakanımız da sabah gelişiyse, bütün hepimizi gün boyunca dikkatle dinlemesiyle, notlar almasıyla, cevapları vermesiyle gerçekten büyük bir erdem göstermiştir ve olması gerekeni göstermiştir. Oysa geçtiğimiz günlerde maalesef, bu anlamda yanlış uygulamalar da gördük. Saygı gösterilmeyince saygı da duymama durumuyla karşı karşıya kaldık. Bu anlamda, hem yürütme yasamaya saygı göstermeli hem de yasama yürütmeye saygı göstermeli.

SALİH CORA (Trabzon) – Karşılıklı, siz de saygı göstermelisiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu görüntüyü verdiği için kendisine bir kez daha teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanımıza, ekibine, bütün emeği geçenlere de teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, görüşmelerde düzenleyici ve denetleyici kurumlarımızla ilgili de bazı sorular oldu. Hem süre hem sağlık koşulları açısından uygun görürseniz bu sorulara da on gün içinde, Komisyonumuza yazılı cevap bekliyoruz denetleyici, düzenleyici kurumlarımızdan. Gelen cevapları da ilgili milletvekillerimize iletceğiz.

Değerli milletvekilleri, böylece gündemimizdeki kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi oylamalara geçiyoruz. Sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutacağız.

Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçesi okundu)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçesinde 2 adet önerge var, 1'inci önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Kurum: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Yıl: 2022

Ödenek (A) Cetveli

Program	Kurumsal	Finansman	Ekonomik Kod	Artırılan Miktar
9	12.32	01	05.02	40.000.000.000 TL
Garo Paylan		Necdet İpekyüz		Erol Katırcıoğlu
Diyarbakır		Batman		İstanbul

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey, siz mi izah edeceksiniz? Bu, Çalışma Bakanlığımızda gelen önergenin aynısı anladığım kadarıyla?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan; emeklilikte yaşa takılanlar emekli olmak istiyorlar. Bu konuda Çalışma Bakanlığımız bir çalışma yapıldığını söylemişti ama Cumhurbaşkanı Yardımcımız bir çalışma olmadığını söyledi. Vallahi, siz ne söylüyorsunuz, bunu çok merak ediyorum. Sizin bütçenizde de emeklilikte yaşa takılanların...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız bütçe konusunda -tekrarlıyorum- usul açısından Bakanlar karar vermiyorlar, karşınızdaki milletvekilleri oyla karar veriyorlar, Bakanların öyle bir yetkisi yok.

Buyurun, siz yine de Bakanı muhatap alabilirsiniz, o sizin bileceğiniz ama...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, ben kayıt yapıyorum, siz hep benim insicamımı bozuyorsunuz Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sadece bir hatırlatma yaptım. Yeni sistemde bakanlara sormuyoruz, sayın vekillerimiz karar veriyorlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Emeklilikte yaşa takılan milyonlarca yurttaşımız emekli olmayı bekliyor arkadaşlar. Meclis olarak, milletin vekilleri olarak emeklilikte yaşa takılanların bu talebini duymak zorundayız. Bu açıdan, bütçenin 40 milyar TL artırılarak tüm emeklilikte yaşa takılanların emekli olmasını öneriyoruz. Bütçeden yandaşlara aktarılan kaynakları keserek tüm emeklilikte yaşa takılanları emekli edebiliriz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2'nci önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Kurum: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Yıl: 2022

Ödenek (A) Cetveli

Program	Kurumsal	Finansman	Ekonomik Kod	Artırılan Miktar
99	12.32	01	05.04	50.000.000.000 TL

Garo Paylan

Necdet İpekyüz

Erol Katırcıoğlu

Diyarbakır

Batman

İstanbul

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Necdet Bey.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; Türkiye’de artık, asgari ücretli sayısı milyonlarla ifade ediliyor. Keşke ülkemizde giderek asgari ücretli sayısı azalmış olsaydı ama giderek artıyor ve insanlar işsiz. Bir taraftan da yapılan araştırmalarda asgari ücretlilerin aldığı ücret şu anda açlık sınırının altında. Nitekim, Meclise geçtiğimiz aylarda sendikalar geldi, vergiden muaf olması için bütün siyasi partileri ziyaret etti, destek istedi. Biz, asgari ücretteki hem vergiden muafiyet, hem de düzenleme yapılması için, 5 bin liraya yükselmesi için bir önerge sunuyoruz, desteğinizi bekliyoruz. 50 milyarlık bir ek ödenek...

SALİH CORA (Trabzon) – Asgari ücreti biz mi belirliyoruz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamladınız mı?

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Evet Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçesini oylarınıza sunuyorum.

(Hazine ve Maliye Bakanlığı 2022 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hazine ve Maliye Bakanlığının kesin hesabını okutuyorum:

(Hazine ve Maliye Bakanlığının 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gelir İdaresi Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Gelir İdaresi Başkanlığı 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gelir İdaresi Başkanlığının kesin hesabını okutuyorum:

(Gelir İdaresi Başkanlığının 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Türkiye İstatistik Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Türkiye İstatistik Kurumunun 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Türkiye İstatistik Kurumunun 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Özelleştirme İdaresi Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Özelleştirme İdaresi Başkanlığı 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Özelleştirme İdaresi Başkanlığının kesin hesabını okutuyorum:

(Özelleştirme İdaresi Başkanlığı 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sermaye Piyasası Kurulunun bütçesini okutuyorum:

(Sermaye Piyasası Kurulunun 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Sermaye Piyasası Kurulunun 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kamu İhale Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Kamu İhale Kurumunun 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Kamu İhale Kurumunun 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böylece gündemimizdeki kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir, hayırlı uğurlu olsun.

Sayın Bakanımıza, Bakan Yardımcılarımıza, milletvekillerimize, bürokratlara ve bütün katılımcılara katkıları için teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, 16 Kasım 2021 Salı günü saat 10.00’da toplanmak üzere birleŐimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 20.22

